

Král Mates První

Król Macius Pierwzy

Janusz Korczak

z polštiny do esperanta přeložil Tomasz Chmielik
Świdnik 2009 Reĝo Maĉjo la Unua
ISBN 978-83-928740-0-3

z esperanta do češtiny přeložila Jindřiška Drahotová, 2013

Úvod

Když jsem byl takový, jako na této fotografii, přál jsem si udělat všechno o čem tady píšu. Potom jsem na to zapomněl, a nyní jsem již starý. Nemám už čas, ani sílu, abych bojoval a cestoval ke kanibalům. A tuto fotografii jsem sem dal proto, že je důležitý ten čas, kdy jsem se chtěl stát králem, a ne – když o králi Matesovi píšu. A myslím si, že je také lépe ukazovat fotografie králů, cestovatelů a spisovatelů, když ještě nevyrostli a nezestárli, protože jestli ne, zdálo by se, že se hned stali moudrými a vlastně nikdy nebyli malí. A děti si budou myslet, že by se nemohly stát ministry, cestovateli a spisovateli, a to není pravda.

Dospělí by vůbec neměli číst tento román, protože jsou v něm kapitoly pro ně nevhodné, oni by to nechápali a posmívali by se. Ale jestli opravdu chtějí, mohou to zkusit. Dospělým není možno něco zakazovat, stejně by neposlechli – a kdo jim co může udělat?

A bylo to tak...

Lékař řekl, že když se král neuzdraví do tří dnů, bude to špatné.

Lékař to řekl takto: „Král je vážně nemocný a když se do tří dnů neuzdraví, bude to špatné.“

Všichni byli rozčilení a nejstarší ministr si nasadil brýle a zeptal se: „A co se stane, když se král neuzdraví?“

Lékař to nechtěl jasně říci, ale všichni chápali, že král zemře.

Nejstarší ministr rozčileně urychleně svolal všechny ministry na schůzi. Ministři se sešli do velkého sálu, posadili se do pohodlných křesel u dlouhého stolu. Před každým ministrem ležel na stole arch papíru a dvě tužky: jedna obyčejná a druhá z jedné strany modrá a z druhé červená. Před nejstarším ministrem ještě stál na stole zvonek.

Ministři zamkli dveře, aby je nikdo nerušil. Rozsvítili lampičky a mlčeli. Potom nejstarší ministr zacinkal a řekl: „Nyní se poradíme, co budeme dělat. Král je nemocný a nemůže vládnout.“

„Myslím, že bychom měli zavolat lékaře,“ řekl ministr války, „ten řekne jasně, zda může léčit krále, nebo ne.“

Ministra války se báli všichni ministři, protože stále nosil šavli a revolver, takže ho všichni poslouchali.

„Dobře, zavoláme lékaře,“ řekli ministři.

Zavolali lékaře, ale lékař nemohl přijít, protože právě králi aplikoval dvacet čtyři baněk.

„Nu, musíme počkat,“ řekl nejstarší ministr, „a zatím budeme mluvit o tom, co budeme dělat, když král zemře.“

„Já vím,“ řekl ministr spravedlnosti. „Podle zákona po smrti krále se posadí na trůn jeho nejstarší syn. Proto je také nazýván následníkem trůnu. Jestliže tedy král zemře, na trůn nastoupí jeho nejstarší syn.“

„A když má král jen jednoho syna?“

„Nebudeme potřebovat žádného jiného.“

„No dobře, ale synem krále je malý Mates – jak se on může stát králem? Mates ještě neumí psát.“

„To je složité,“ řekl ministr spravedlnosti, „v našem státě se to ještě nestalo, ale ve Španělsku, v Belgii i jiných zemích se už stalo, že král zemřel a zanechal malého syna. A ten malý syn se musel stát králem.“

„Ano, ano,“ řekl ministr pošt a telekomunikací, „viděl jsem poštovní známky s fotografií malého krále.“

„Přesto, vážení pánové,“ řekl ministr školství, „není možné, aby král neuměl psát, ani počítat, aby nevěděl nic o zeměpise a gramatice.“

„Také si to myslím,“ řekl ministr financí, „jak bude moci jako král propočítávat kolik nových bankovek vytisknout, jestliže neumí násobilku?“

„Nejhorší je, milí pánové,“ řekl ministr války, „že takového krále se nikoho nebude bát. Jak bude moci poroučet vojákům a generálům?“

„Myslím,“ řekl ministr vnitřních věcí, „že takového malého krále se nebudou bát ani vojáci, ani nikoho jiný. Trvale budeme mít stávký a rebelie. Nemohu vám dát žádnou záruku, jestliže uděláte králem Matese.“

„Já vůbec nevím, co se stane,“ řekl ministr spravedlnosti, celý rudý rozčilením.

„Já jen vím, co říká zákon, že po smrti krále nastupuje na trůn jeho syn.“

„Ale Mates je příliš malý!“ křičeli všichni ministři.

Určitě by vypukla veliká hádka, ale otevřely se dveře a do sálu vstoupil zahraniční velvyslanec. Může se zdát divné, že cizí velvyslanec vešel na schůzi ministrů, když dveře byly zamčené. Tak, měl jsem říci, že když poslali pro lékaře, zapomněli dveře zamknout. Později však někteří tvrdili, že to byla zrada, že ministr spravedlnosti nechal záměrně dveře nezamčené, protože věděl, že velvyslanec přijde.

„Dobrý večer,“ řekl velvyslanec. „Přicházím jménem svého krále a žádám, aby se králem stal Mates První a jestliže s tím nesouhlasíte, bude válka.“

Předseda ministrů (nejstarší z nich) dostal strach, ale předstíral, že ho to nezajímá a na arch papíru napsal modrou tužkou *Dobře, at' je válka* a dal papír zahraničnímu velvyslanci. Ten si vzal papír, uklonil se a řekl: „Dobře, napíšu to naší vládě.“

Nyní do sálu vešel lékař a všichni ministři ho začali žádat, aby zachránil krále, protože bude válka a to bude neštěstí, když král zemře.

„Král už dostal všechny léky, které znám. Teď jsem ještě dal baňky a víc už nemohu dělat. Ale vy ještě můžete pozvat jiné lékaře.“

Ministři souhlasili, zavolali známé lékaře na konsilium k záchraně krále. Do města poslali všechny královské automobily pro lékaře a požádali královského kuchaře o večeři, protože byli velmi hladoví a nevěděli, že schůze bude tak dlouhá a oni dokonce doma neobědvali.

Kuchař naservíroval v jídelně stříbrné talíře, do lahví nalil nejlepší víno, protože chtěl zůstat u dvora také po smrti starého krále.

Tak ministři jedli a pili, dokonce se rozveselili, zatím co v sále se sešli lékaři.

„Myslím,“ řekl nejstarší lékař s plnovousem, „že by byla nutná operace.“

„A já si myslím,“ řekl jiný lékař, „že by měl král dostat horký zábal a výplachy hrdla.“

„A měl by polykat tablety,“ řekl známý profesor.

„Určitě by byly lepší kapky,“ řekl jiný lékař.

Každý z lékařů si přinesl tlustou knihu a ukazovali, že je v knihách napsáno rozdílně jak královu nemoc léčit.

Bylo už pozdě a ministrům se chtělo spát, ale museli čekat, až co řeknou lékaři.

Po celém paláci byl hluk a malý následník trůnu, Mates, se dvakrát vzbudil.

„Podívám se, co se děje,“ pomyslí si Mates. Vyskočil z postele, rychle se ustrojil a vešel na chodbu. Zůstal stát u dveří jídelny, ne proto že chtěl tajně poslouchat, ale protože kliky v královském paláci byly tak vysoko, že malý Mates na ně nedosáhl.

„Výborné víno má král!“ křičel ministr financí. „Ještě se napijme, pánové, Když se stane Mates králem, nebude víno potřebovat, protože víno je dětem zakázané.“

„A taky kouřit cigarety, můžeme si nějaké vzít domů!“ hlasitě prohlásil ministr obchodu.

„A když bude válka, milí, zlatí, říkám vám, že z tohoto paláce nic nezůstane, protože Mates nás neochrání.“

Smáli se a křičeli: „Napijme se na zdraví našeho ochránce, našeho velkého krále Matese Prvního!“

Mates zcela nerozuměl o čem mluví, věděl, že je otec nemocný a ministři často schůzují. Ale proč se mu smějí a proč říkají o něm, že je král a že bude válka, vůbec tomu nerozuměl.

Rozespalý a trochu vystrašený šel dál chodbou a ze sálu slyšel jiný rozhovor.

„Říkám vám, že král zemře. Můžete mu dávat tablety a léky, ale to mu nepomůže.“

„Hlavu dám na to, jestli král přežije týden.“

Mates už dál neposlouchal. Rychle utíkal chodbou a přes dvě velké královské komnaty a bez dechu vběhl do královské ložnice. Král ležel na lůžku celý bledý a těžce dýchal. U jeho lůžka seděl jeho starý dobrý doktor, který také léčil Matese, když byl nemocný.

„Tati, tati,“ křičel Mates v slzách, „já nechci abys umřel!“

Král otevřel oči a smutně se díval na svého syna: „Ani já nechci umřít,“ řekl tiše, „nechci tě synku nechat samotného na světě.“

Lékař vzal Matese na kolena a nic neříkal.

Mates si vzpomněl, že takhle seděl u lůžka a otec ho držel na klíně a na lůžku ležela maminka, byla stejně bledá a těžce dýchala. „Můj tatínek zemře jako moje maminka?“ pomyslíl si Mates. A velký smutek sevřel jeho srdce a velká zlost na ministry, kteří se mu smějí.

„Já jim to oplatím, až budu králem!“ pomyslíl si.

Králův pohřeb probíhal s velkou pompou. Pouliční lampy byly omotány černou látkou. Všechny zvony hřměly. Orchester hrál pohřební pochod. V průvody jela děla, pochodovala armáda. Květiny byly přivezeny vlakem z dalekých jižních zemí. Všichni lidé byli velmi smutní. Noviny psaly, že celý národ je zoufalý při ztrátě milovaného krále.

Mates seděl smutně ve svém pokoji, protože bude králem, ale také ztratil otce a nyní už nemá nikoho na světě.

Mates si vzpomněl na maminku; právě ona mu dala jméno Mates. Ačkoliv byla královna, nebyla vůbec pyšná; hrála si s ním, z dřevěných kostek stavěla domy, vypravovala mu pohádky, ukazovala obrázky v knihách. Tatínka viděl méně často, protože často odjížděl k armádě, nebo navštěvoval různé krále, nebo je přijímal. Anebo měl schůze a zasedání.

Ale také si pro Matesa našel volné chvílky; hrál s ním kuličky, jezdil na koni a Mates na poníku v dlouhých alejích královské zahrady. A teď, co se stane? Pořád ten stejný nudný učitel ze zahraničí, který má výraz jako by se napil silného octa. A bude příjemné být králem? Asi ne. Jestliže opravdu vypukne válka, bude alespoň moci bojovat. Ale co dělá král, když je mír?

Mates byl smutný, když tak seděl ve svém pokoji a také byl smutný, když se díval mřížemi palácové zahrady a viděl veselou hru dětí palácových služebníků

na královském dvoře. Hrál si tam sedm chlapců, nejčastěji na válku. Do útoku je vždycky vedl, cvičil a řídil jeden ne příliš velký, veselých chlapec. Jmenoval se Felix, chlapci tak na něj volali. Mates si mnohokrát přál zavolat na něj a alespoň přes mříže s ním mluvit, ale nevěděl, jestli se to hodí nebo ne a nevěděl co dělat a jak začít hovor.

Zatím na všech ulicích visely veliké nápisy, že se Mates stal králem, že zdraví všechny obyvatele, že ministři zůstávají ve svých funkcích jako dříve a pomohou malému králi vládnout. Ve všech obchodech bylo mnoho fotografií: Mates na poníku, Mates v námořnickém obleku, Mates na přehlídce armády. V kinech běžely o něm filmy. Ve všech časopisech doma i v zahraničí se hodně o Matesovi psalo.

A řekněme upřímně: Mates se líbil všem. Staří lidé ho litovali, že tak malý ztratil rodiče. Chlapci měli radost, že mezi nimi je alespoň jeden, kterého musí dospělí poslouchat a před kterým i generálové musí stát v pozoru a opravdoví vojáci vzdávat hold zbraněmi. Děvčatům se líbil malý král na překrásném koníku. A nejvíce ho milovali sirotci.

Když byla královna ještě živá, vždy posílala sirotkům bonbony třebaže to Mates vůbec nevěděl, byly posílány hračky a bonbony jeho jménem. Až později Mates pochopil, že je v rozpočtu určitý bod – a je možno udělat velkou radost lidem, a ani o tom nevědět.

Asi po půl roce po nástupu byl Mates velmi populární. To znamená, že o něm všichni mluvili, ale ne že je král, ale proto, že dělá věci, které se líbí.

Teď budu vyprávět, co se stalo dál.

S pomoci svého lékaře si Mates vyprosil, aby mu dovolili procházku do města. Dlouho Mates umlouval lékaře, aby alespoň jednou týdně ho doprovázel do zahrady, kde si hrály děti.

„Já vím, že v královské zahradě je hezky, ale i v té nejkrásnější se sám nudím.“ Nakonec lékař slíbil a s dvorním maršálem došel k vedení paláce, které sloužilo králi, aby každé dva týdny dali Matesovi povolení na tři procházky.

Může se zdát divné, že je tak složité pro krále jít na procházku. Ještě řeknu, dvorní maršál souhlasil jen proto, že ho lékař nedlouho před tím léčil, když snědl tučnou rybu. Už dlouho se snažil ředitel paláce získat peníze na výstavbu nové stáje pro koně, které pak by používal i on, a ministr vnitřních věcí souhlasil, navzdory ministru financí. Protože po každé královské vycházce dostávala policie tři tisíce dukátů a zdravotní odbor – sud kolínské vody a jeden tisíc ve zlatě.

Před každou vycházkou krále Matese – dvě stě pracovníků a sto žen uklízelo zahradu. Zametalo se, natíraly se lavičky, rozprašovala se kolínská voda a z listů na stromech se vysával prach. Zdravotníci sledovali čistotu, aby nebyl někde prach, protože prach a špína škodí zdraví. A policie hlídala, aby při procházce nebyli uličníci, kteří by mohli házet kamením, a strkají jeden do druhého a hlasitě křičí.

Král Mates se výborně bavil. Oblékli ho do skromných šatů, aby se nepoznalo, že je král, protože ho vlastně nikdo neznal. A také nikomu by ani nepřišlo na mysl, že král by mohl jít do obyčejné zahrady. Dvakrát Mates obešel celou zahradu a pak poprosil, že si chce sednout na lavičku na místě, kde si hrají děti. Ale když tam chvíli seděl, přišla k němu dívka a zeptala se: „Přejete si mladý pane, s námi hrát do kruhu?“ Uchopila ho za ruku – a šli si hrát. Děvčata zpívala písničky a točila se v kruhu. A potom, než začali novou hru, ta dívka se začala vyptávat.

„Máš sestru?“

„Ne, nemám.“

„A kdo je tvůj tatínek?“

„Můj tatínek umřel, byl králem.“

Dívka si myslila, že Mates žertuje a rozesmála se a řekla: „Jestli tvůj tatínek byl král, musel by mi koupit panenku velikou až do stropu.“

Mates se dověděl, že její tatínek je kapitánem u hasičů, že dívka se jmenuje Irenka a že se jí hasiči moc líbí, a že jí někdy dovolí jezdit na koni.

Mates by byl rád ještě zůstal, ale měl dovoleno jenom do čtyřech hodin a dvaceti minut a čtyřiceti tří vteřin.

Na další vycházku Mates netrpělivě čekal, ale přišlo a oni se báli o jeho zdraví. Jednou došlo k nehodě, když si zase hrál v kruhu s děvčaty, náhle přišla horda chlapců a jeden začal křičet: „Heleďte, kluk si hraje s holkama!“ a všichni se rozesmáli. A Mates si všimnul, že je skutečně sám s děvčaty.

„Radši si pojď hrát s námi,“ řekl ten chlapec.

A Mates se na něj pozorně zadíval. Ano, byl to právě ten Felix, byl to on, kterého si už tak dlouho přál poznat. Nyní se na něj Felix pozorně zadíval a hlasitě zakřičel: „Jé, jak je podobný králi Matesovi!“

Mates se styděl, protože se všichni na něj zadívali – kdyby to bylo možné – co nejrychleji by chtěl utíkat k adjutantovi, který také měl nenápadný oděv. Ale pro rychlost a stud upadl a odřel si koleno.

Při schůzi ministrů se rozhodlo, že není možno královi dovolit navštěvovat zahradu. Udělají všechno, co chce král, ale veřejnou zahradu nebude moci navštěvovat, protože jsou tam nezdvořilé děti, které ho oslovují a smějí se mu a ministři to nemohou dopustit, aby se někdo smál králi, protože to královská čest nedovoluje.

Matese to velmi mrzelo a dlouho vzpomínal na ty dvě veselé hry na veřejné zahradě a vzpomněl si na Irenčino přání: dostat panenku velkou až do stropu. To přání ho nenechávalo v klidu.

„Jsem král a mám právo poroučet. A zatím já musím poslouchat. Učím se číst stejně jako všechny děti. Musím si mýt uši, krk a zuby stejně jako všichni.

Násobilka je stejná pro krále, jako pro ostatní. Tak proč mám být králem?“

Se vzdorem při audienci žádal od předsedy ministrů velmi hlasitě, aby se koupila největší panenka na světě a poslala se Irence.

„Královská výsosti, račte si...“ začal mluvit předseda ministrů. Ale Mates hned uhádl, co bude následovat; ten nemožný člověk bude mluvit dlouho o nepochopitelných věcech a nakonec panenku stejně nekoupí. Mates si vzpomněl, že stejný předseda jednou začal stejně něco vysvětlovat otci a otec si dupl a řekl: „To požaduji neodvolatelně!“

Tak Mates si dupl a řekl hlasitě: „Pane ministře, to vyžadují neodvolatelně!“

Předseda ministrů se překvapeně podíval na Matese, potom si něco zapsal do notesu a vrčel: „Při příští schůzi to dám do programu, královská výsosti.“

O čem se mluvilo při této schůzi ministrů, nikdo neví, protože se schůze konala za zavřenými dveřmi. Rozhodlo se ale, že se panenka koupí a ministr obchodu dva dny běhal po prodejnách a prohlížel si ty největší panenky. Ale tak velkou nikde nenašel. Proto ministr obchodu svolal všechny výrobce a jednoho pověřil výrobou požadované panenky do čtyř týdnů za vysokou částku peněz. A když panenka byla hotová, výrobce ji vystavil do výkladu své prodejny s nápisem: *Královský dodavatel vyrobil panenku pro Irenku, dceru kapitána hasičů.*

Hned potom vyšla v novinách fotografie hasičského sboru, který uhasil požár, fotografie panenky a Irenky. Říkalo se, že král Mates se rád dívá, když hasiči vyjíždějí k požáru. Někdo napsal do novin, že je ochoten zapálit svůj dům, protože král Mates má rád požáry. Mnoho děvčat napsalo Matesovi dopisy, že si také přejí panenky, ale dvorní sekretář dopisy Matesovi nepřečetl, protože to zakázal rozzlobený předseda ministrů.

Tři dny se před výkladem shromažďovali lidé, prohlíželi si dárek od krále a až čtvrtý den na příkaz prefekta policie vyndali panenku z výlohy, aby zástupy lidí nebránily v provozu tramvajím a automobilům.

O panence a Matesovi, který věnoval Irence takový krásný dárek se dlouho mluvilo.

o - o - o

Mates vyskočil z postele ráno v sedm hodin, umyl se, ustrojil, nablýskal si boty a ustlal si postel. Tento zvyk zavedl již jeho pradědeček, chrabrá král Pavel Vítězný. Umytý a ustrojený vypil Mates kalíšek rybího tuku a posadil se ke stolu k snídani, která nesmí trvat déle než šestnáct minut a třicet pět vteřin, protože tak dlouho snídala král Julius Ctnostný. Potom Mates přešel do trůnního sálu, kde bylo velmi zima, aby přijímal ministry. V trůnním sále nebyla kamna, protože Matesova prababička Anna Pobožná, když ještě byla malá, se skoro zadusila kouřem a na památku této události a jejího šťastného záchránění, bylo rozhodnuto zahrnout do palácových ceremonií princip, že trůnní sál nebude mít kamna po celých padesát let.

Mates seděl na trůně a cvakal zuby a ministři mu sdělovali co je nového po celé zemi. Bylo to velmi nepříjemné, protože všechny novinky byly smutné.

Ministr zahraničních věcí vyprávěl o tom, kdo se chce a kdo se nechce přátelit s jejich zemí a Mates skoro nic nechápal.

Ministr války vypočítával kolik pevností je zničených, kolik kanónů rozbitých natolik, že z nich není možno střílet, a kolik vojáků je nemocných.

Ministr dopravy vysvětloval, že je nutno nakoupit nové lokomotivy.

Ministr školství naříkal, že děti se špatně učí, chodí do školy pozdě, že chlapci kouří a vytrhávají listy ze sešitů. Děvčata se uráží a hádají se, chlapci se mezi sebou perou, házejí kameny a rozbíjejí okna.

A ministr financí se nepřetržitě rozčiloval, že nemá peníze, že nechce nakupovat nové kanóny, ani nové lokomotivy, protože to všechno hodně stojí.

Potom šel Mates do parku a během hodiny mohl běhat a hrát si. Ale samotnému se nehraje dobře. Tak se docela ochotně šel učit. Mates se učil dobře, protože věděl, že bez učení bude neskutčné vládnout. Velmi rychle se naučil napsat své jméno s velmi dlouhou vlnovkou. Musel se učit francouzsky a ještě jiné cizí jazyky, aby mohl rozmlouvat s jinými králi, až přijdou na návštěvu.

Ještě raději a lépe by se Mates učil, kdyby se mohl ptát na věci, které ho napadaly.

Dlouho Mates přemýšlel, zdali by bylo možno vymyslet sklo, které by na dálku spalovalo střelný prach. Jestli by se mu to podařilo, vyhlásil by válku všem králům a v předvečer vyhlášení bitvy by nechal explodovat všechny nepřátelské sklady střelného prachu. Vyhrál by válku, protože jen on by měl střelný prach. A tak by se stal velkým králem, třebaže je ještě tak malý. Jeho učitel na to jen potřásl rameny, zašklebil se a nic neřekl.

Jindy se Mates zeptal jestli by bylo možné, aby když král umírá, předal svému synovi svůj mozek. Matesův otec, Štefan Moudrý, byl velmi schopný. Nyní Mates sedí na stejném trůně, má na hlavě stejnou korunu, ale musí se všechno učit od začátku a kdy asi bude tak schopný jako jeho otec? Ale s korunou a trůnem by měl získat také odvahu pradědy Pavla Vítězného, pobožnost prababičky Anny a celou moudrost otce.

Ale ani na tuto otázku nenašel příznivou odezvu.

Dlouho, velmi dlouho Mates přemýšlel, zda by bylo možno vymyslet čepici na neviditelnost. Jaké by to bylo mít takovou čapku, mohl by všude chodit a nikdo by ho neviděl. Řekl by, že ho bolí hlava a dovolili by mu ležet v posteli celý den a on by se dobře vyspal a v noci by si nasadil čapku a šel by do města a procházel se, prohlížel si výlohy a šel by do divadla.

Mates byl jen jednou v divadle na slavnostním představení, když tatínek a maminka ještě žili a skoro všechno zapomněl, protože tenkrát byl ještě moc malý, ale pamatoval si, že to bylo nádherné. Kdyby měl čapku neviditelnosti, vyšel by z parku na palácové nádvoří a seznámil by se s Felixem. A v paláci by se mohl sem tam procházet, mohl by jít do kuchyně a podívat se, jak se vaří jídlo, do stájí ke koňům a do všech místností a domů, kam má zakázáno chodit. Mohlo by se zdát divné, že se něco může zakazovat králi. Musím ale vysvětlit, že na královském dvoře je přísná etiketa. Etiketa znamená, že se králové musí chovat vždycky stejně a novému králi není dovoleno chovat se jinak, kdyby se choval jinak, ztratil by svou čest a úctu a nikdo by se ho nebál a nevážili by si

ho. Také by to znamenalo, si neváží svého velkého otce - krále, nebo dědu, nebo pradědu. Jestliže se chce král chovat jinak, musel by předložit dotaz ceremoniáři, který dohlíží na dvorskou etiketu a ví, jak se vždy chovali králové. Už jsem řekl, že Matesova snídaně trvala šestnáct minut a třicet tři vteřin, protože tento čas potřeboval jeho dědeček, a v trůnním sále nebyla kamna, protože si to přála jeho babička, která zemřela už dávno a není možno se jí zeptat, zda by dovolila, aby se kamna znovu postavila.

Čas od času může král něco změnit, ale tomu předchází dlouhá jednání jako tomu bylo s Matesovými vycházkami. Je tedy nepříjemné o něco žádat a pak dlouho čekat.

Král Mates byl dokonce ještě v horší situaci, než jiní králové, protože etiketa byla vytvořena pro dospělé krále a Mates byl dítě. Něco musilo být změněno: místo výborného vína musel Mates pít dva pohárky rybího tuku, který mu vůbec nechutnal. A místo aby si četl časopisy, prohlížel si jen obrázky, protože ještě špatně četl.

Všechno by bylo mohlo být jinak, kdyby měl rozum a moudrost svého otce a kouzelnou neviditelnou čapku. Pak by byl opravdovým králem, ale teď sám nevěděl, zdali by nebylo lepší narodit se jako obyčejný chlapec. Navštěvoval by školu, vytrhával by listy ze sešitu a házel by kameny.

Jednou Matese napadlo, že když se naučí psát, napíše na papír dopis Felixovi a Felix možná odpoví a bude to tak, jakoby spolu mluvili. Od toho okamžiku se Mates snažil naučit se psát co nejdříve. Každý den přepisoval z knihy krátká vyprávění a básničky. A když mu dovolili, psal by a ani by nešel do královské zahrady, ale od rána do večera by raději jen psal. Ale to nemohl dělat, protože etiketa a dvorská ceremonie požadovala, aby přímo z trůnního sálu šel král do zahrady. Dvacet sluhů už bylo připraveno, aby otevřeli dveře z trůnního sálu do zahrady. Kdyby tam Mates nešel, dvacet sluhů by nemělo práci a nudili by se. Možná by někdo řekl, že otevřít dveře není žádná práce. To by řekl jen někdo, kdo nezná dvorskou etiketu. Musím vysvětlit, že sluhové měli práci na pět hodin. Ráno se všichni museli mýt ve studené vodě, potom jim holič a kadeřník upravil vlasy a kníry a oblečení museli mít tak čisté, že na nich nesměl být ani prášek prachu, protože před třiceti lety, když vládl Jindřich Zuřivý, z jednoho sluhy přeskočila na královské žezlo blecha a tomu nedbalému sluhovi usekl kat hlavu a dvorský maršál se stěží vyhnul smrti. Od té doby palácový ředitel sám kontroloval čistotu sluhů, kteří vykoupání a umytí od jedenácti hodin a sedmi minut čekali v chodbě do jedné hodiny a sedmnácti minut, aby se hlavní ceremoniář ještě na ně podíval. Museli se velmi pozorně dávat pozor, aby kvůli nezapnutému knoflíku se nedostali do vězení na šest let, za nedbalé učešání na čtyři roky těžkých prací a kvůli nedostatečně provedených úklon – dva měsíce do vězení o chlebu a vodě.

Tohle všechno Mates už trochu věděl, a tak ho vůbec nenapadlo, že by do zahrady nešel. Kdo ví: možná by se našlo v historii, že některý z králů nikdy

nevycházel do zahrady a dalo by se říci, že by si Mates mohl toho všimnout. A také by pomohlo umět psát, protože by mohl dát Felixovi dopis skrz mříž.

Ale Mates byl šikovný a měl silnou vůli.

Řekl si: „Za měsíc napíšu Felixovi první dopis.“ A přes všechny překážky psal a psal a po měsíci dopis napsal bez cizí pomoci.

Milý Felixi, psal Mates, už dlouho pozoruji, jak si vesele hraješ na dvoře. I já bych si to přál. Já jsem ale král a nemohu. Ale ty se mi líbíš. Napiš mi jaký jsi, protože tě chci poznat. Jestli je tvůj tatínek voják, možná ti dovolí někdy vejít do královské zahrady.

Mates – král.

Matesovi tlouklo srdce, když volal na Felixe skrz mříž a dal mu svůj list. A velmi mocně mu tlouklo srdce, když dostal následujícího dne odpověď stejným způsobem.

Králi, psal Felix, můj otec je četař palácových gardistů a voják – také já si velmi přeji jít do královské zahrady. Já jsem ti, králi, věrný a jsem připraven jít pro tebe do ohně a vody, a chránit tě do poslední kapky krve. Kdykoliv bys potřeboval pomoc, zapíšeš a já přiběhnu na první zavolání.

Felix.

Mates položil dopis na dno zásuvky, pod knihy a začal se vytrvale učit pískat. Byl ostražitý a nechtěl to zkazit. Když bude žádat vpuštění Felixe do zahrady, hned začnou schůze: proč? a odkud? jak se jmenuje Felix? a jak se spolu poznali? A co se stane, když se všechno dovědí a nakonec to zakážou? Syn četaře – kdyby alespoň poručíka. Synovi důstojníka by dovolili, ale určitě ne Felixovi.

„Ještě trochu počkám,“ rozhodl se Mates, „zatím se naučím pískat.“

Je to nesnadné se učit pískat, když není nikdo, kdo by mu to ukázal. Ale Mates měl silnou vůli. A hned začal. Zkusil to na zkoušku, aby se přesvědčil, jestli je toho schopen. A jaký div, když v okamžiku stál před ním, v pozoru, Felix. „Jak jsi se sem dostal?“

„Přelezl jsem plot.“

V královské zahradě rostly hustě maliny. Tam se schovali, aby se dohodli, co budou dělat.

o – o – o

„Felixi, já jsem velmi nešťastný král. Když jsem se naučil psát, musím podepisovat všechny dokumenty a to znamená, že vládnu celé zemi a tak všichni dělají to, co já nařizuji a oni mi zase přikazují a zakazují všechno, co bych rád.“

„A kdo ti zakazuje a přikazuje, královská výsosti?“

„Ministři,“ řekl Mates, „když ještě byl můj tatínek, dělal jsem všechno co mi přikázal on.“

„No dobře, tenkrát jsi byl následník krále, královská výsosti, a tvůj otec byl král. Ale teď...“

„Právě proto je to stokrát horší. Ministrů je hodně.“
„A oni jsou vojáci, nebo civilisté?“
„Jen jeden je voják, ministr války.“
„A ostatní jsou civilisté?“
„Já nevím co to znamená „civilisté“.“
„Civilisté jsou lidé, kteří nenosí uniformu ani šavli.“
„No, jsou to civilisté.“
Felix si nacpal plnou pusou malinami a zamyslel se. Pak se váhavě pomalu zeptal:
„Jsou v královské zahradě třešně?“
Otázka Matese překvapila, ale protože Felixovi plně důvěřoval, řekl, že ano a také hrušky a slíbil Felixovi, že skrz mříž jich Felixovi dá tolik, kolik by chtěl.
„Nemůžeme se scházet často, protože by na nás někdo mohl přijít. Budeme předstírat, že jeden druhého neznáme. Budeme si psát dopisy. Všechny dopisy budeme dávat pod plot. Vedle dopisu mohou být třešně. Když to tam bude, zahvízdáš, královská výsost, a já si to odnesu.“
„A když mi odpovíš, zapískáš ty,“ zaradoval se Mates.
„Na krále se nepíská,“ řekl Felix s úctou, „mohu zakukat jako kukačka. Postavím se opodál a budu kukat.“
„Dobře,“ souhlasil Mates, „a kdy zase přijdeš?“
Felix trochu déle přemýšlel a nakonec řekl: „Přijít sem bez dovolení nemohu. Můj tatínek je četař a má dobré oči. On mi nedovoluje se přibližovat k plotu královské zahrady a pořád mi domlouvá – Felixi, varuji tě, ať tě ani nenapadne vlézt do královské zahrady na třešně, a pamatuj si: já jsem tvůj otec a kdyby tě tam chytili, roztrhnu tě na dvě půlky a živ se z mých rukou nedostaneš.“
Mates zesmutněl. To bylo hrozné. S takovou námahou našel přítele. A kvůli jeho vlastní vině by mohl být jeho přítel roztržen. Opravdu, je zde veliké nebezpečí.
„Jak se teď vrátíš domů?“ s obavou se zeptal Mates.
„Odejdu,“ královská výsost, „budu si vědět rady.“
Mates shledal správnost takového výroku a vyšel z houštiny. Byl nejvyšší čas, protože zahraniční učitel zneklidněl a pozorně se rozhlížel po královské zahradě. Mates a Felix nyní podnikali všechno spolu, třebaže je rozdělávaly mříže. Mates často vzdychal před lékařem, který ho každý týden vážil a měřil, aby se přesvědčil o kolik vyrostl a kdy bude velký. Mates si naříkal na osamělost a jednou i řekl ministru války, že by si velmi přál výcvik jako voják.
„Možná, pane ministře, znáte četaře, který by mi mohl dát několik lekcí.“
„Ano, opravdu, to je chvályhodné, že se o to zajímáte vaše královská výsost, to je dobrá myšlenka získat vojenské znalosti. Ale proč by to měl být četař?“
„Mohl by to být třeba i syn četaře,“ řekl Mates radostně.
Ministr války se zamračil a poznamenal si králův požadavek. Mates si povzdechl: už věděl co mu odpoví.
„Váš požadavek, královská výsost, přednesu na nejbližší schůzi ministrů.“
Z toho nic nebude – pošlou mu toho starého generála.

Ale bylo to jinak. Při nejbližší schůzi ministrů bylo na pořadu jen jedno téma k jednání. Králi Matesovi vyhlásily válku současně tři státy.

Válka! Mates byl opravdu pravuk krále Pavla Vítězného, okamžitě se v něm začala vařit krev. Kdyby tak měl to sklo, které by spálilo na dálku střelný prach nepřátelům a také neviditelnou čapku.

Mates čekal do večera, čekal ráno do oběda a nic se nestalo. O válce mu řekl až Felix. Při minulých dopisech kukal Felix třikrát, ale teď stokrát. Mates pochopil, že v dopise jsou mimořádné zprávy. Ale nevěděl, že zprávy jsou tak hodně mimořádné. Válka už dlouho nevypukla, protože Štefan Moudrý uměl žít se svými sousedy v míru, i když s nimi velké přátelství neudržoval a oni ani skrytý boj proti němu nepodnikali, ani on proti nim.

Bylo to jasné: využili příležitost, že Mates je malý a nezkušený. Ale Mates tím víc chtěl dokázat, že i malý král bude schopen bránit svou vlast. V dopise od Felixe stálo: *Tři státy ti vyhlásily válku, královská výsosti. A můj otec vždycky říkal, že když přijde nějaká zpráva o válce, radostí se opije. Čekám, musíme se sejít.*

Mates si myslil, že ještě tentýž den ho zavolají na mimořádnou schůzi ministrů a on – legitimní král – převezme vládu ve státě. Někjaká schůze se skutečně uskutečnila v noci, ale Matese nezavolali.

Ráno následujícího dne zahraniční učitel pokračoval s lekcemi jako obvykle.

Mates znal dvorskou etiketu, věděl, že král nemůže být vrtkavý, vzdorný a rozčilovat se, a on v takový okamžik nechtěl v žádném případě porušit důstojnost a královskou čest. Jen obočí měl stažené a na čele vrásku, když se při vyučování podíval do okna, náhle ho napadlo: „Vypadám skoro stejně jako Jindřich Zuřivý.“

Netrpělivě čekal na hodinu audience. Ale když ceremoniář ohlásil, že se audience nebude konat, Mates klidně, ale byl velmi bledý, řekl bez váhání:

„Žádám, aby byl neprodleně zavolán do trůnního sálu ministr války!“

Slovo **válka** vyslovil Mates s takovým důrazem, že ceremoniář okamžitě pochopil, že Mates už všechno ví.

„Ministr války je na schůzi.“

„Tedy i já se dostavím na schůzi,“ odpověděl Mates a zamířil tam.

„Račte okamžik posečkat, královská výsosti, prosím, mějte se mnou slitování, královská výsosti, nemám to právo. Mám odpovědnost.“ A stařec se hlasitě rozplakal.

Mates litoval starce, který skutečně věděl přesně, jak se má král chovat a co se pro něj nehodí. Často za dlouhých večerů seděli spolu u kamen a bylo příjemné poslouchat zajímavá vyprávění o králi otci a královně matce, o dvorské etiketě, o zahraničních plesech, o slavnostních divadelních představeních, o vojenských cvičeních.

Mates neměl čisté svědomí. Dopisování se synem četaře byl velký prohřešek, tajné trhání třešní a malin mrzelo Matese nejvíc. Třebaže mu zahrada patřila,

netrhal ovoce pro sebe, ale jako dárek potají a kdo ví, jestli tím nepošpinil šlechtickou čest svých předků.

Ostatně byl Mates také vnuk Anny Pobožné a měl dobré srdce a byl dojat slzami starého sluhy. Možná by Mates znovu udělal něco nedůstojného, kdyby dal na sobě znát dojetí, ale ve správné chvíli se udržel a jen se zamračil a řekl chladně: „Budu čekat jen deset minut.“

Ceremoniář vyběhl.

V zasedací síni bylo živo.

„Odkud se Mates všechno dověděl?!“ zuřil ministr vnitřních věcí.

„Co ten smrkáč chce dělat?!“ křičel rozčileně předseda ministrů a ministr spravedlnosti ho napomínal: „Pane předsedo, podle zákona je zakázáno na oficiálních schůzích takto mluvit o králi. Neoficiálně můžete říkat, co se vám líbí, ale naše schůze je oficiální. Máte právo si to jen myslet – ne to říkat nahlas.“

„Schůze je přerušena,“ pokusil se bránit předseda ministrů ustrašeně.

„To by se muselo ohlásit, že přerušujete schůzi, ale to jste vy neudělal.“

„Zapomněl jsem, promiňte, pánové.“

Ministr války se podíval na hodiny: „Pánové, král nám dal deset minut. Čtyři minuty již minuly. Nehádejme se! Jsem voják a musím plnit rozkazy svého krále!“

Předseda ministrů se bál právem; na stole ležel list papíru, na kterém bylo napsáno jeho rukou modrou barvou: *Dobře, ať je válka.*

Tenkrát bylo snadné předstírat chrabrost, ale nyní je těžké odpovídat na slova napsaná zcela nerozumně. A také co říci, když se bude král ptát, proč to na ten papír napsal? Všechno začalo, když po smrti starého krále nechtěli zvolit Matese. Všichni ministři to vědí a mají i trochu radost, protože předsedu nemají rádi, příliš o všem rozhoduje a je velice pyšný.

Nikdo z ministrů se nechtěl dohodnout, každý si myslel na to, co by měl udělat, aby ho nestihla králova zlost, protože mu zatajili velice důležité věci.

„Zůstala jen poslední minuta,“ promluvil ministr války. Zapnul si knoflík, urovnal svá vyznamenání, narovnal kníry, ze stolu vzal revolver – v další minutě stál v pozoru před králem.

„Je válka?“ tiše se zeptal Mates.

„Ano, královská výsosti.“

Matesovi spadl kámen ze srdce; možná to Felix jen tak napsal a možná to není pravda, možná jen žertoval.

Krátké „ano“ odstranilo všechny pochybnosti. Bude válka, velká válka. A oni chtějí všechno zařídit bez něj. A teď on, Mates, to odhalil.

Za hodinu potom kameloti hlasitě křičeli: „Speciální vydání! Ministerská krize!“ To znamenalo, že se ministři hádají.

Ministerská krize vypadala následovně: předseda ministrů se tvářil uraženě a odmítal být dále předsedou. Ministr dopravy řekl, že armáda nebude pojízdná, protože nemá tolik lokomotiv, kolik je potřeba. Ministr výchovy řekl, že samozřejmě všichni učitelé půjdou do války a děti ve škole rozbijí okna a lavice a také chtěl odstoupit.

Ve čtyři hodiny bylo rozhodnuto začít mimořádnou schůzí.

Král Mates se vykradl do královské zahrady, hlasitě zapískal jednou, pak opakovaně, ale Felix se neobjevil.

S kým se má poradit v takové vážné chvíli? Mates cítil velikou odpovědnost a nevěděl si rady. Co se dá dělat?

Ale náhle si vzpomněl, že všechny vážné momenty se začínají modlitbou. To ho naučila jeho dobrá maminka. Rozhodně vykročil na místo, kde by ho nikdo neviděl a svou plamennou modlitbu obrátil k bohu: „Jsem malý chlapec, zůstal jsem zde bez tvé pomoci z tvé vůle, dostal jsem královskou korunu, prosím, pomoz mi, protože mám velké starosti.“

Mates dlouho prosil boha o pomoc a horké slzy se mu valily po tvářích, ale před bohem není se proč stydět plakat. Zasnul. Představoval si, jak jeho otec sedí na trůně a před ním stojí bez hnutí všichni ministři. Náhle velké hodiny v poradní místnosti – které natáhli naposledy před čtyřiceti lety – zazvonily stejně jako kostelní zvon. Hlavní ceremoniář vešel do sálu a za ním dvacet sluhů neslo zlatou rakev. Král-otec se zvedl z trůnu a položil se do rakve a hlavní ceremoniář mu sundal z hlavy korunu a položil ji na Matesovu hlavu. Potom si Mates chtěl sednout na trůn, ale viděl, že na něm opět sedí otec, ale už bez koruny a nějak podivně vypadá, jako by to byl duch. A otec řekl: „Matesi, hlavní ceremoniář ti dal moji korunu a já ti dávám můj rozum. Duch vzal jeho hlavu do obou rukou a Matesovo srdce začalo silně bušit v obavě, co bude dál. Ale někdo začal Matesem cloumat a on se vzbudil.

„Královská výsost, blíží se čtyři hodiny.“

Mates se zvedl z trávy, na které před chvílí ležel a udělalo se mu trochu lépe. A nic neví o tom, že mnoho nocí proleží na trávě a že na dlouho se rozloučí se svým královským lůžkem.

Vrchní ceremoniář mu dal na hlavu korunu – ve čtyři hodiny - a Mates zacinkal zvonkem a řekl: „Pánové, schůze začíná.“

„Přeji si promluvit,“ řekl předseda ministrů. A začal svoji dlouhou řeč, že už nemůže dlouho pracovat, že je mu nemilé opustit krále v tak nepříznivé situaci, ale že bude muset rezignovat, že je nemocný.

Stejně mluvili i další ministři.

Mates se ani trochu nebál, jen řekl: „To je všechno hezké, ale teď je válka – není čas na nemoci a únavu. Vy, pane předsedo ministrů znáte všechny náležitosti, musíte tedy zůstat. Až válku vyhrajdeme, budeme o tom mluvit.“

„Ale v novinách se už napsalo, že končím.“

„A nyní napíšou, že zůstáváte, protože je to moje...žádost.“

Král Mates chtěl říci: „To je můj příkaz,“ ale pravděpodobně duch jeho otce mu poradil v této vážné chvíli změnit slovo příkaz na žádost.

„Pánové, musíme bránit vlast, musíme chránit naši čest.“

„Budete, královská výsosti, bojovat proti třem státům?“ zeptal se ministr války.

„Chcete, pane ministře, abych je žádal o mír? Já jsem pravnuke Julia Vítězného.

Bůh nám pomůže.“

Ministrům se líbila jeho řeč a předseda ministrů byl spokojen, že ho král požádal o setrvání. Ještě předstíral rozpaky, ale souhlasil zůstat v úřadě.

Schůze trvala dlouho. A když skončila, chlapci s novinami na ulici vykřikovali:

„Zvláštní vydání! Konflikt vlády vyřešen!“

To znamená, že se ministři dohodli.

Mates se trochu divil, že se na schůzi nikdo nezmínil, že on, Mates, vyzve národ a že na bílém koni pojedou před chrabrou armádou. Mluvílo se o dopravě, penězích, sucharech, botách pro vojáky, seně, ovsu, krávách a prasatech, jako by se to netýkalo války, ale nějaké úplně jiné věci.

Mates slyšel mnoho o starých válkách, ale současné války neznal. Nyní to uvidí, brzy pochopí, na co jsou dobré suchary a boty a co společného mají s válkou.

Když druhý den přišel jeho zahraniční učitel jako obvykle, aby ho vyučoval,

Mates zneklidněl. Ale v polovině lekce zavolali Matese do trůnního sálu.

„Odjíždějí velvyslanci tří států, které nám vyhlásili válku.“

„Kam pojedou?“

„Do svých zemí.“

Matesovi se zdálo divné, že mohou odjet tak klidně, ale byl raději, než kdyby je naráželi na kůl nebo mučili.

„A proč oni přišli?“

„Aby se s vámi rozloučili, královská výsosti.“

„Mám být uražený?“ zeptal se Mates tiše, aby sluhové neslyšeli, protože by k němu ztratili respekt.

„Ne, královská výsosti, vy se s nimi rozloučíte mile. Ostatně oni to udělají také tak.“

Velvyslanci nebyli svázaní, ani neměli okovy na nohou a rukou.

„Přišli jsme se rozloučit, vaše královská výsosti, litujeme velmi, že dojde k válce. Udělali jsme všechno pro to, aby k válce nedošlo. Nepodařilo se nám to. Jsme povinni vrátit vám, vaše královská výsosti, řády a vyznamenání, protože je čestné odejít bez odměn od státu se kterým vedou válku naše vlády.“

Ceremoniář odebral od nich medaile.

„Děkujeme vám, vaše královská výsosti, za vaše pohostinství ve vašem krásném hlavním městě, ze kterého si odnášíme ty nejpříjemnější vzpomínky. A nepochybujeme, že tento malý konflikt brzy skončí a srdečné přátelství opět spojí naše vlády.“

Mates povstal a odpověděl: „Řekněte vašim vládám, že se upřímně raduji z exploze války. Budu se snažit – jak možno co nejdříve – zvítězit a mírové podmínky po válce stanovím mírné, tak jak činili mí předkové.“

Jeden z velvyslanců se usmál, následovaly hluboké úklony, hlavní ceremoniář uhodil stříbrnou berlí třikrát do podlahy a řekl: „Audience je skončena.“ Řeč krále Matese vytiskly všechny noviny a národ byl nadšen. Před královským palácem se shromáždilo množství lidí. Provolávání slávy bylo bez konce. Tak uplynuly tři dny. Král Mates čekal marně, kdy ho konečně zavolají, protože válka nemá za cíl, aby se král učil gramatiku, psal diktáty a řešil aritmetické úkoly. Rozzlobený šel Mates do zahrady, když uslyšel známý hlas kukačky. Okamžik – a už měl v ruce tak očekávaný dopis od Felixe.

Jedu na frontu. Můj otec se opil, tak jak slíbil, ale místo aby si lehl do postele, začal připravovat všechno na odjezd. Nenašel plechovou láhev, zavírací nůž a náboje. Myslel si, že jsem mu to vzal a nařezal mi. Dnes, nebo zítra v noci uteču z domova. Jsem u nádraží. Vojáci slíbili, že mě vezmou sebou. Jestli chceš, královská výsosti, dát mi nějaký příkaz, budu na tebe čekat v sedm hodin večer. Potřeboval bych na cestu salám, nejlépe trvanlivý, láhev vodky a trochu tabáku.

Bylo nepříjemné, že se král musí vytrazit tajně z paláce jako nějaký darebák. Bylo ale horší, že ještě předcházelo tajné vniknutí do kuchyně, kde se ztratí láhev koňaku, plechová krabice kaviáru a velký kus uzeného lososa.

„Je válka, za války se může i zabítet,“ pomyslel si Mates.

Mates byl velmi smutný, ale Felix se radoval.

„Koňak je lepší než vodka. Nevadí, že jsi nepřinesl tabák. To je dobrý! Jenom je škoda, že hlavní velitel armády je... hlupák.“

„Hlupák? Kdo je to?“

V Matesovi se začala vařit krev. Opět ho ministři podvedli. Ukázalo se, že již týden je vojsko na cestě, že už proběhly dvě ne právě podařené bitvy, že armádu vede ten starý generál, o kterém Felixův otec, ačkoliv opilý, prohlásil, že je blbec. Možná pojedou jen tam, kde by mě nic neohrozilo. Budu se učit a národ mě bude ochraňovat. Až dopraví raněné do města, budu je v nemocnici navštěvovat a když generál zhyne, budu stát u jeho hrobu. Opravdu? Já nebudu bránit národ, ale národ bude ochraňovat mne?

Co královská čest, co si pomyslí Irenka? On král Mates je král jen proto, aby se učil gramatiku a rozdával dívkám panenky až do stropu? To tedy ne! Jestli si to myslí ministři, tak Matese neznají!

Felix už snědl pátou porci malin, když ho Mates chytil za rameno a řekl:

„Felixi!“

„K tvým službám, královská výsosti:“

„Chceš být mým přítelem?“

„K tvým službám, královská výsosti.“

„Felixi, co ti teď řeknu je tajemství. Nesmíš mě zradit. Pamatuj na to.“

„Podle vašeho rozkazu.“

„Dnes v noci uteču s tebou na frontu.“

„Podle vašeho rozkazu, královská výsosti.“

„Polib mě.“

„Podle vašeho rozkazu, královská výsosti.“

„A tykej mi.“

„Podle tvého rozkazu, královská výsosti.“

„Už nejsem král. Jsem – okamžik – jak se mám jmenovat? Budu Tonda Prst. Budu ti říkat Felixi a ty mně Tondo.“

„Podle tvého rozkazu,“ řekl Felix a rychle polkl kus lososa, který si ukouzl. Bylo rozhodnuto: dnes v noci ve dvě hodiny bude Mates u mříží.

„Poslechni Tondo, když budeme dva, budeme potřebovat víc jídla.“

„Dobře,“ odpověděl Mates pomalu, protože se mu zdálo, že v tomto důležitém okamžiku není důstojné myslet na žaludek.

Zahranční vychovatel se zamračil., když viděl na Matesově tváři zbytky malin – vzpomínku na Felixův polibek, ale protože se paláce ještě válka nedotkla, neřekl nic.

Neuvěřitelné: z královského skladu někdo vzal včera právě otevřenou láhev koňaku, výborný salám a polovinu lososa. Byly to pochoutky, které požadoval zahraniční vychovatel, když se měl stát učitelem následníka trůnu, když ještě starý král žil. A dnes poprvé nedostal nic. Ačkoliv kuchař chtěl ztrátu nahradit, bylo třeba vypsát novou objednávku, kterou musel palácový hospodář orazítkovat a královský ředitel podepsat a teprve pak na rozkaz sklepníka bylo možno vydat novou láhev koňaku. A jestliže by se někdo vzpouzel a chtěl zrušit zákaz, dokud se vše nevyšetří – sbohem, milý koňaku na měsíc nebo i na déle. Vztekle nalil učitel rybí tuk do králova kalíšku a o pět vteřin dřív, než to nařizovala pravidla, poslal Matese do postele.

o – o – o

„Tondo, jsi to ty?“

„Jsem. Ty jsi Felix?“

„Jsem. Ksaku, to je tma, eště tak potkat hlídače.“

Mates se s námahou vyšplhal na strom, ze stromu přeskočil na zídku a ze zítky se sunul na zem.

Felix bručel: „Král a je šikovný jako nějaká ženská,“ když se Mates sesul ze zítky na trávu a z dálky byl slyšet hlas palácové stráže: „Kdo tam je?“

„Nic neříkej,“ šeptal Felix.

Jak Mates spadl na zem, škrábl se na ruce; bylo to jeho první válečné zranění. Pokradmu se oba přiblížili k závoře a po břicho se plazili přímo pod nosem stráže a pokračovali topolovou alejí, která vedla ke kasárnám. Kasárna obešli vpravo a pod pouliční lampou se dostali ke kasárenské věznici. Pak přešli můstek a přímou cestou se dostali na hlavní vojenské nádraží.

To co Mates nyní viděl mu připomnělo vyprávění z dávných časů. Ano bylo to vojenské ležení. Kam se jen podíval, hořely ohníčky, vojáci si vařili čaj, bavili se a nebo spali.

Mates obdivoval Felixe, jak ho obratně vedl nejkratší cestou ke své jednotce. Myslí si, že všichni chlapci – nekrálové - jsou takoví. Ale Felix byl mimořádný i mezi těmi nejlepšími. Ve shonu, kdy každou hodinu vlaky odvážely vojáky, kde čtyři vojáků stále měnily svá místa, aby se přiblížily k vlakům, a vybraly si výhodná místa, bylo možno se snadno ztratit. Dokonce i Felix se někdy nejistě zastavil. Byl tady ve dne, ale teď v noci se to tam hodně změnilo. Před několika hodinami zde byly děla, ale ty již vlaky odvezly. Místo toho zde byl pojízdny lazaret. Ženisti se přemístili na kraj pole a na jejich místo se přestěhovali telegrafisté. Jednu část ležení osvětlovaly silné reflektory, jiné byly ve tmě. Naneštěstí začalo pršet, a protože tráva byla zcela rozrytá, nohy se začaly topit v řídkém blátě.

Mates se neodvažoval zastavit, aby Felixe neztratil, ale už byl bez dechu, protože Felix spíše běžel než šel a strkal do vojáků a oni do něho.

„Zdálo se mi, že by tady měli být,“ řekl náhle, rozhlížel se dokola s trochu přivřenými očima. Náhle se podíval na Matese.

„Vzal sis kabát?“ zeptal se ho.

„Ne, můj kabát visí v královské šatně.“

„Ani batoh nemáš! Takhle jít do války může jenom hlupák,“ řekl Felix s nevolí.

„Nebo hrdina!“ odpověděl uraženě Mates.

Felix se kousl do jazyka; zapomněl, že Mates je přece král. Ale rozzlobil se, že prší, že vojáci, které zná a kteří mu slíbili, že ho schovají ve svém vagónu někam odpochovali a vůbec, že pozval Matese a neřekl mu přesně co si má na cestu vzít. Felixovi otec nařezal, ale on má plechovou láhev, kvalitní zavírací nůž a opasek, bez kterého nejde do války žádný rozumný člověk. A Mates? Běda! Jde v lakovaných bačkorách a se zelenou kravatou a ještě špatně uvázanou a zamazanou od bláta, byl na něj tak politování hodný pohled, že by se Felix s chutí rozesmál, kdyby ho netrápily obavy, které se možná dostavily příliš pozdě.

„Felixi, Felixi!“ ozvalo se náhlé volání.

Přiblížil se k nim velký chlapec, také dobrovolník, již oblečený do vojenského kabátu, vypadal skoro jako voják.

„Schválně na tebe čekám. Naši jsou již na nádraží, už za hodinu budou nastupovat. Pospěš si!“

„Ještě rychleji,“ pomyslí si Mates.

„Hele, podívej na něj, potom ti budu všechno vypravovat. Je to dlouhá historie, musel jsem ho vzít sebou.“

„No, o tom pochybuju. Beze mne by nevzali ani tebe. A ty! Přijdeš s usmrkancem.“

„Sklapni,“ rozzlobeně odpověděl Felix. „Jeho pomocí máme láhev koňaku,“ řekl tiše, aby to Mates neslyšel.

„Dej mi trochu ochutnat.“

„Uvidíme.“

Dlouho šli beze slova ti tři dobrovolníci. Nejstarší navztekaně, že ho Felix neposlouchá. Felix znejistěný, že se dostal do velkých nesnází a Mates uražený, tak velice uražený, že kdyby mu nebránilo, že musí být zticha, řekl by tomu hlupákovi to, co králové říkají těm, kteří ho uráží.

„Poslechni Felixi,“ náhle se zastavil jejich průvodce, „když mi nedáš koňak, jdi si sám. Najdu ti místo a ty mi slib, že mě budeš poslouchat. Co se asi stane později, když už teď neposloucháš?“

Začala hádka, skoro rvačka, ale vybuchla bedna raket, pro nějakou neopatrnost. Dva koně se splášili a začali utíkat. Vzduchem létal křik, momenty hrůzy a – jejich průvodce ležel v krvi s poraněnou nohou.

Felix a Mates stáli bezradně. Co mají udělat? Oni byli připraveni na smrt, na krev a zranění, ale ve válce – později – ne teď.

„Proč se tady courají děti, co to je za pořádek?“ pustil se do nich nějaký lékař a odstrčil je. „Hádal bych, že jste dobrovolníci. Měli jste zůstat doma a pít mlíko u maminky, smrkáči,“ bručel a rozstříhával nohavici nůžkami, které vyndal ze svého tlumoku.

„Tondo, utíkej odtud!“ zakřičel Felix, když uviděl dva vojenské policisty jak jdou k nosítkům, na které zdravotníci pokládali nešťastného dobrovolníka.

„My ho tady necháme?“ zeptal se Mates zaraženě.

„Proč ne? On pojedou do nemocnice. Do války se nehodí.“

Oba se schovali do stínu stanu. Za chvíli bylo místo prázdné, zůstala tam jen jedna bota, kabát, který tam odložili zdravotníci, když zraněného dávali na nosítka, a krev a bláto.

„Kabát vezmeme,“ řekl Felix, „vrátím mu ho, až se uzdraví,“ dodal, jakoby se chtěl ospravedlnit. „Pojď, půjdeme na nádraží, už jsme ztratili deset minut.“

Útvar byl kontrolován, když se dostali na nástupiště.

„Nerozcházejte se!“ přikázal mladý poručík, „hned se vrátím.“

Felix přistoupil k dobrovolníkovi a vykládal mu co se stalo a klidně představil Matese.

„Co řekl?“ byl zvědavý Mates.

„Že ho poručík vyhodí z vagonu na první stanici. O tobě jsem mu řekl a on udělal na mě kyselý obličej.“

„Hej, vojáku, kolik ti je let?“

„Deset.“

„Ty nejsi nic platný, když chceš, vlez si do vagonu, ale poručík tě vysadí na první stanici a mě vynadá.“

„Když mě poručík vyhodí, půjdu dál pěšky sám!“ vzdorně zakřičel Mates.

Pláč ho začal dusit. On, král, který na bílém koni před jednotkami by měl jet zasypáván květy ze všech oken, musel opustit město tajně a jako zloděj plnit svatou povinnost chránit svoji vlast a své obyvatelstvo a stále se jen setkává s urážkami.

Ale Koňak a losos rychle rozzářily vojákům oči.
Chválili: „Královský koňak, královský losos!“
Mates s radostí pozoroval, jak učitelův koňak vojáci chtivě pijí.
„Na, malej, nalej si taky trochu do pusy, podíváme se, jak umíš válčit!“
Konečně se Mates napije toho, co pijí králové.
„Pryč s tyrany!“ zvolal.
„Cha, cha, to je nějaký revolucionář,“ řekl mladý desátník, „ale komu říkáš tyran? Určitě ne králi Matesovi. Buď opatrný synu, za jedno takové „pryč“ můžeš dostat kulku tam, kam bys nechtěl.“
„Král Mates není tyran,“ čile protestoval Mates.
„Král je ještě malý, kdo ví co z něho vyroste.“
Mates chtěl ještě něco říci, ale Felix pohotově obrátil řeč jinam.
„No, my jsme šli tři, náhle nastal výbuch, myslil jsem že je to bomba z letadla, ale explodovala jen bedna s raketami a potom padaly z nebe hvězdy.“
„A proč se ve válce potřebují rakety?“
„Aby se udělalo světlo na cestu, když nejsou reflektory.“
„A tam vedle stáli u děl koně, splašili se přímo na nás. My dva každý na jednu stranu a prostřední už nedokázal utéci.“
„Hodně se zranil?“
Ztratil hodně krve, stříkala. Hned ho odvezli.“
„Je válka,“ vzdychl někdo. „Máte ještě trochu koňaku? Cože ten vlak nejede?“
V tom okamžiku přisupěl vlak. Začala vřava.
„Ještě nenastupujte!“ vykřikoval přibíhající četař. Ale jeho hlas přehlušoval křik a hluk.
Matese a Felixe hodili vojáci do vagonu jako dva balíky. Znovu se někde zpěchovali koně nastoupit do vlaku. Několik vagonů odpojili, jiné připojili, vlakem to trhalo.
Někdo vstoupil do vagonu se svítilnou a vykřikoval jména. Potom vojáci vybíhali s esšálky pro polévku.
Matesovi se zavíraly oči a přestával slyšet, až usnul. Když se vzbudil, pravidelný zvuk kol po kolejích svědčil o tom, že se vlak pohybuje. Pomyslí si: „Jedu,“ a znovu usnul.

o – o – o

Vlak se skládal z třiceti vagonů s vojáky, s několika nákladními vozy a vozy pro koně a kulometry a z jednoho osobního vozu pro důstojníky.
Mates se probudil s mírnou bolestí hlavy. Bolela ho také noha, záda a oči. Ruce měl špinavé a lepivé, trápilo ho svědění.
„Probudte se chlapci, vystydne vám polívka!“
Mates, nezvyklý na vojenskou stravu snědl jen několik lžic.
„Jez, bratříčku, nic jiného nedostaneš,“ nutil ho Felix, ale marně.
„Bolí mě hlava.“

„Hele Tondo, teď si nemysli že onemocníš.“

Felix se začal škrábat: „Můj otec měl pravdu, ten hmyz už po mně leze. Tebe nic neštípá?“

„Co?“ zeptal se Mates.

„No co, blechy. A možná ještě něco horšího. Táta říkal, že za války jsou horší, než kulky.“

Mates si pamatoval historku nešťastného lokaje a pomyslel si: „Jak asi vypadá ten hmyz, který, který tenkrát rozčílil krále?“ ale nebyl čas na přemýšlení, protože náhle dobrovolník zakřičel: „Schovejte se, přichází četař!“

Matese strčili do rohu a přikryli ho. Probíhala kontrola oděvů, protože někomu něco chybělo, jinému chybělo něco jiného a protože ve vagonu byl jeden voják jako krejčí, který miloval svou práci, začal z nudy šít pro oba dobrovolníky uniformy.

Horší to bylo s botami.

„Hele, kluci, vy opravdu chcete bojovat?“

„Kvůli tomu s vámi jedeme.“ „Ano, ale pochody jsou náročné. Boty pro vojáky jsou nejdůležitější věcí po pušce. Když máte zdravé nohy, jste vojáci, ale když si je poraníte, jste vyřízení. V tom je celá potíž. Nic nemůžete dělat.“

Tak se bavili a pomalu jeli. Zastávky byly dlouhé. Ve stanicích stáli hodinu i déle, nebo je i odstavili na vedlejší kolej, aby mohly přejet důležitější vlaky, nebo je i vrátili na nádraží, které již projeli a zastavili je v nějaké vzdálenosti před nádražím, protože cesta byla obsazená.

Vojáci zpívali, někteří hráli na harmoniku ve vedlejších vagonu, dokonce tancovali při zastávkách. Pro Felixe a Matese ten čas se vlekl, protože jim vojáci nedovolovali vycházet z vlaku.

„Nevystrkuj nos, nebo si tě četař všimne!“

Mates se cítil unavený, jakoby prošel pěti bitvami. Chtěl usnout, ale nedařilo se mu to, protože měl svědění a blechy ho kousaly; chtěl ven, horko ve vagonu bylo dusivé.

„Víte proč tak dlouho čekáme?“ přišel s novinkou jeden voják, veselý, čilý, který stále někde pobíhal a vracíval se s novinkami.

„Nu? Jistě nepřítel vyhodil do vzduchu most, nebo poškodil koleje.“

„Ne, naši dobře střeží všechny mosty.“

„Tak není uhlí, protože železničáři nepočítali s rezervou pro tolik vlaků.“

Možná nějaký špion poškodil lokomotivu.“

„Také ne. Jsou zastaveny všechny transporty, protože projíždí královský vlak.“

„A kdo tím vlakem pojede? Snad ne král Mates?“

„Všichni ho tady potřebují.“

„Jestli potřebují nebo ne, ale je to král a basta.“

„Nyní králové nejezdí do bitev.“

„Někteří možná ne, ale král Mates může,“ náhle se vložil do řeči Mates, ale Felix ho táhl za kabát.

„Všichni králové jsou stejní. Dřív to bylo jinak.“

„Kdo asi ví jak to bylo kdysi. Možná zrovna ležel pod peřinou, nikdo se na to nepamatuje a hodně se lže.“

„O čem se lže?“

„No, řekni, kolik králů zahynulo v bitvě a kolik vojáků?“

„Ale král je jen jeden a vojáků je hodně o hodně.“

„A ty možná chceš mít králů víc než jednoho? I s jedním máme dost starostí.“ Mates nevěřil svým uším. Slyšel toho hodně o lásce národa ke králi a zejména od armády. Ještě včera si myslel, že by se měl skrývat, před přílišnou láskou a dnes se ukazuje, že jím není nikdo nadšen.

Je to divné, že vojsko jde bojovat za svého krále, kterého nemá rádo.

Mates dostal strach, že něco řeknou proti jeho otci, ale ne, oni ho chválili.

„Mrtvý král nerad válčil. On nechtěl válku a nenutil svůj lid aby do války šel.“ Ta poznámka trochu uvolnila Matesovo stísněné srdce.

„A aby se řekla pravda, co má dělat král ve válce? Vyspí se na trávě a dostane katar. Vši a blechy ho nenechají vyspat. Ze zápachu z vojenských šatů ho bolí hlava. Kůži a nos má příliš jemný.“

Mates byl spravedlivý. Musel přiznat, že mají pravdu.

Včera spal na trávě a opravdu dostal rýmu. A hlava ho bolí...a celé tělo ho svědí úplně hrozně.

„Tak hoši, už přestaňte, nic nevymyslíme. Raději si zazpívejme něco veselého.“ Někdo zavolal: „Jedemeee!“

A skutečně, vlak se rozjel dost rychle, protože se tak vždycky stane, že když někdo řekne, že vlak dlouho stojí, ten náhle odjíždí – a vojáci rychle skáčou do vozů, běží podél vagonů a někteří dokonce zůstanou na kolejích.

„Vychovávají nás po cestě, abychom si nezvykali čumět,“ hádal někdo.

Dojeli na velké nádraží. Měla tam projíždět jeho výsost. Vlajky, čestná garda, dámy v bílém a dvě děti s krásnou kyticí.

„Královským vlakem jede na frontu ministr války.“

Znovu byl vlak odstaven na vedlejší kolej, kde zůstali celou noc, a Mates spal jako kámen. Hladový, unavený a smutný ležel Mates a nic se mu nezdálo.

Od rána vojáci čistili všechny vagony – mladý četař pobíhal sem a tam, dával na všechno pozor.

„Musíme vás chlapani schovat, bude velké nadávání,“ řekl desátník. A Felixe a Matese dali do chudé místnůstky pro výhybkáře. Jeho manželka byla hodná a starala se o oba dobrovolníky. Byla zvědavá, myslela, že se od kluků něco doví.

„Hoši, hoši, proč to děláte? Nebylo by lepší chodit do školy? Už dlouho válčíte? Odkud jste? Kam jedete?“

„Milá paní,“ odpověděl Felix drze, „náš otec je četař a když odjížděl, řekl nám: Dobrý voják má nohy, aby pochodoval, ruce, aby nesl pušku, uši, aby poslouchal a jazyk, aby ho držel za zuby, dokud mu nepřinesou polívku. Jednou puškou chrání voják jednu hlavu. A hloupým jazykem může ztratit nejen svou hlavu, ale hlavy celé roty. Odkud a kam jedeme je vojenské tajemství. Nic nevíme a nic neřekneme.“

Paní výhybkářka zůstala s otevřenou pusou.

„Kdo by si to mohl pomyslet, kluk a baví se jako dospělý. Máš pravdu, mnoho špiónů se potuluje mezi vojáky. Obléknou si uniformu, vyptávají se, hodně se dovědí a – frrr k nepříteli.“

A s velkým obdivem jim nejen uvařila čaj, ale dala i klobásky.

Matesovi chutnala snídaně i proto, že se mohl slušně umýt.

Ozval se křik: „Královský vlak! Královský vlak!!“

Felix se s Matesem vyšplhali na žebřík, který byl opřený na chlévě a dívali se. „Už jede.“

Krásný osobní vagon s velkými okny projížděl nádražím. Orchester začal hrát národní hymnu. U okna stál ministr války, kterého Mates dobře znal. Oči ministra se na okamžik setkaly s Matesovými zraky. Mates se ulekl a rychle se skrčil, co by se stalo, kdyby ho ministr poznal?

Ministr ho nemohl poznat, zaprvé proto, že jeho mysl se zabývala velmi důležitými záležitostmi a zadruhé proto, že Matesův útěk ministr před všemi tajil – jak se dovíme později – protože falešný Mates se s ním rozloučil před jeho cestou z hlavního města. Ministr zahraničních věcí mu dal rozkazy připravit se na válku proti jedné zemi a on nyní musí bojovat proti třem králům. Ministr války měl toho hodně na přemýšlení: „Je lehké říci: jdi do války, když na tě útočí tři. Nezáleží na tom, když porazíš jednoho, nebo dva, jestliže zvítězí třetí. Asi budou stačit vojáci, ale tolik pušek nemá, kolik by bylo potřeba, ani tolik děl, ani tolik uniforem.“

Tak ministr vymyslel plán. Zaútočí nečekaně, porazí jednoho nepřítele, zabere jeho vybavení, které si připravil na válku a až pak bude bojovat proti druhému. Matesovi bylo nepříjemné, když viděl stát vojsko v pozoru, když dávali ministrovi květiny a orchestr k tomu vyhrával.

Pomyslel si: „Všechno to mělo být pro mne.“ Ale protože byl spravedlivý, hned si to vysvětlil takto: „Je snadné jít a zdravit, poslouchat hudbu a přijímat květiny, ale milý Matesi, víš vlastně jak vést válku, když ještě neznáš zeměpis?“ Co vlastně Mates umí? Vyjmenovat řeky a hory, pár ostrovů, ví že je Země kulatá a otáčí se kolem své osy, ale ministr určitě zná všechny pevnosti, všechny cesty, všechny pěšiny v lesích. Matesův prapradědeček zvítězil ve velké bitvě, protože se skryl v lese a když nepřítel se svými pluky procházel lesem, čekal na něj v hlubokém lese v houštích a ze zálohy ho napadl. Nepřítel čekal útok zpredu, ale byl zahnán do močálů.

A on, zná lesy a močály? Teď všechno pozná. Kdyby seděl v hlavním městě, znal by jen královskou zahradu. Nyní uvidí celou zemi.

Zatím mají pravdu vojáci, když se mu posmívají. Je malý, velmi nevzdělaný král. Možná je zlé, že válka tak náhle vypukla. Kdyby alespoň až za rok, za dva...

Nyní musíme vyprávět, co se stalo v paláci, když vyšlo najevo, že král není nikde v paláci.

Do královské ložnice přišel ráno nejstarší komorník a nevěřil svým očím: okno bylo otevřené, postel byla rozházená a ani stopa po králi.

Starý komorník byl moudrý. Zamkl ložnici, běžel k vrchnímu ceremoniáři, který ještě spal, vzbudil ho a zašeptal mu do ucha: „Vážený mistře ceremoniáři, král zmizel.“

Vrchní ceremoniář to v nejvyšší tajnosti zatelefonoval předsedovi ministrů.

Neuplynulo ani deset minut, když rychle přijely tři automobily a v nich: předseda ministrů, ministr pro vnitřní záležitosti a prefekt policie.

„Král byl unesen. Je to jasné. Unést krále je pro nepřítele výhodné. Vojsko se doví, že nemáme krále a nebude chtít bojovat – a nepřítel zabere hlavní město bez boje.“

„Kdo ví, že už nemáme krále?“

„Nikdo.“

„Dobře.“

„Nyní musíme zjistit, jestli Matese chytili, nebo zabili. Pane prefekte, račte to vyšetřit. Za hodinu očekáváme od vás zprávu.“

V královském paláci je jezírko. Možná tam krále utopili. Byl přivezen z ministerstva pro vodní hospodářství skafandr a policejní prefekt si ho oblékl a hledal, ale krále nenašel.

Do paláce byl zavolán lékař a ministr obchodu. Vše se odehrávalo v největší tajnosti, ale něco se muselo říci, protože služebnictvo si bylo jisté, že se něco stalo, když ministři pobíhají už od časného rána.

Takže bylo řečeno, že je král nemocný a lékař doporučil připravit k snídani raky a proto policejní prefekt se ponořil do jezírka. Zahraničnímu učiteli řekli, že král se nebude učit, protože musí být na lůžku. To že se objevil lékař všechny přesvědčilo, že je to pravda.

„Tak dobře, dnes se už můžeme uklidnit,“ řekl ministr pro vnitřní věci, „ale co budeme dělat zítra?“

„Jsem předseda ministrů a vím si rady. Hned uvidíte.“

Přišel ministr obchodu a průmyslu.

„Pamatujete si na tu velkou panenku, kterou král poručil koupit pro Irenku?“

„Velmi dobře si na to pamatuji. A také jak byl nespokojen ministr financí, že se na takové hlouposti vynakládají peníze.“

„Okamžitě jed'te, pane ministře, do té továrny a řekněte, aby na zítra připravili podle fotografie krále podobnou loutku, nikoho to nenapadne a všichni si budou myslet, že to je opravdu živý král.“

Policejní prefekt vylezl z jezírka a přinesl – aby vše bylo v tajnosti – deset raků, které byly doneseny s velkým halasem do královské kuchyně. A lékař nadiktoval recept: *račí polévka*

ex 10 raků dosis una

Rim. každé dvě hodiny jedna lžíce.

Když královský dodavatel uslyšel, že ho v kabinetu očekává ministr obchodu, radostí si začal mnout ruce: „Určitě zase něco krále napadlo.“

Potřeboval objednávky, tím spíše, že od chvíle, kdy vypukla válka a skoro všichni otcové a strýčkové odjeli bojovat, nikoho ani nenapadlo kupovat panenky.

„Pane továrníku, objednávka je s termínem, do zítřka musí být loutka hotová.“

„To bude komplikované. Skoro všichni dělníci narukovali do války, zůstaly jen dělnice a nemocní. Kromě toho jsem zasypáván objednávkami skoro od všech otců, kteří odcházejí na frontu, a kupují panenky pro své děti, aby neplakaly a nebyly smutné a otcové chtějí být zdvořilí.“

Továrník lhal, až se mu od úst prášilo. Nikdo z pracovníku nešel bojovat, protože dostávali tak nízký plat, že byli nemocní z hladu a do vojenské služby se nehodili. Neměl žádné objednávky. Jednal tak jen proto, aby za panu dostal víc peněz. Jeho oči se smály, když zjistil, že ta loutka má být král.

„Pochopte, pane, král se musí často nechat vidět. Bude jezdit městem v kočáře, aby si lidé nemysleli, že se bojí, protože je válka a on se skrývá. Ale proč vozit dítě po městě? Může pršet, nebo bude zima, nebo se může i něco stát. Jistě chápete, pane, že se musíme právě teď postarat o zdraví našeho krále.“

Na to byl továrník dost chytrý, aby nerozuměl, že se za takovou řečí neskrývá nějaké tajemství...

„Určitě zítra?“

„Zítra v devět hodin ráno.“

Továrník vzal do ruky tužku, jako by chtěl něco počítat – krále musí udělat z nejlepšího porcelánu – a neví, zdali ho bude mít dost. Ano, to bude hodně stát. A on bude muset hodně zaplatit dělníkům, hodně, kvůli tajemství. A jeden stroj má defekt. Kolik bude stát oprava? A jiné objednávky bude nutno odložit.

Počítal a počítal dlouho.

„Pane ministře financí, kdyby nebyla válka – chápu, že nyní jsou velké výdaje – musel byste zaplatit dvakrát tolik. Tedy, konečná cena - ...“

A řekl tak vysokou sumu, že ministr zasténa.

„Pane ministře, urazil jste národní průmysl.“

Ministr zatelefonoval předsedovi ministrů, protože se bál zaplatit tolik peněz.

Přitom použil místo „loutka“ slovo „kanón“, protože se bál odposlechu.

„Pane předsedo, ten kanón stojí příliš mnoho.“

Předseda ministrů pochopil hned o čem ministr mluví a odpověděl:

„Nesmlouvejte, pane, řekněte jen, že objednávka po zatáhnutí za šňůrku musí zvedat ruku na pozdrav jako voják.“

Telefonistka se podivila jaké teď budou kanóny, které budou salutovat jako vojáci.

Továrník neustoupil. K objednavce bude muset přidat peníze ze své kapsy. Zdravení není jeho věc. Doporučil obrátit se na mechanika, nebo hodináře. On je seriózní továrník a ne kouzelník. Král bude zavírat oči, ale jako voják zdravít nebude – a dost. Nu, bylo by možné s tím souhlasit, ale ani o korunu neustoupí.

Ministr financí se vrátil domů celý zpocený a hladový.

Prefekt policie se vrátil do paláce také zpocený a hladový.

„Už vím, jak krále unesli. Všechno jsem přesně zjistil. Když král spal, hodili mu na hlavu pytel a vynesli ho do královské zahrady, tam kde rostou maliny. Mezi malinovými keři je zvalená tráva. Tam král omdlel. Aby ho probrali, dali mu maliny a třešně. Leží tam šest pecek z třešní. Když krále nesli přes plot, bránil se, protože na kůře stromu byly skvrny modré krve. Nejpravděpodobněji ho posadili na krávu. Prefekt sám viděl stopy kravských kopyt. Potom stopy vedly do lesa, kde se našel pytel. Potom určitě živého krále někam schovali, ale kam, to prefekt nevěděl, protože měl málo času a také se nemohl nikoho vyptávat, aby nevyzradil tajemství. Je třeba hlídat zahraničního učitele, protože je velmi podezřelý. On se totiž ptal, zda-li může krále navštívit.“

„Tady jsou pecky a pytel.“

Předseda ministrů vložil pytel a pecky do truhlice, zamkl ji velkým visacím zámkem, zalakoval červenou barvou a napsal nahoru latinsky: *corpus delicti*. Tak je to vždycky, když někdo nic neví a nechce, aby to ostatní věděli, tak se to napíše latinsky.

Druhý den ministr války před svým odchodem podal zprávu a král Mates nic neřekl a pozdravil jako voják.

A na všech rozích viselo oznámení, že obyvatelé mohou klidně pracovat, protože král Mates bude každý den projíždět městem v otevřeném automobilu.

o – o – o

Plán ministra války se výborně podařil. Tři nepřátelé si mysleli, že Matesovo vojsko zaútočí na všechny země současně. A zatím ministr války soustředil své vojáky na jedno místo, zaútočil proti jednomu nepříteli a zvítězil. Získal bohatou kořist a svým vojákům, kteří neměli pušky a boty a torny, je rozdál.

Mates dorazil na frontu právě když se konalo rozdělování kořisti.

„Co to je za bojovníky?“ divil se hlavní intendant, který rozděloval jídlo a oděvy.

„My jsme stejní, jako ostatní, jen jsme trochu menší,“ řekl Felix.

Každý si vzal pár bot, revolver, pušku, batoh.

Ne zbytečně se říká, že velitel není moc moudrý, když místo – když získal kořist – aby se stáhl a vykopal na místě zákopy, začne postupovat vpřed. Zabere ne víc než pět nebo šest měst, které nepotřebuje a teprve zde přikáže vykopat zákopy.

Ale už bylo příliš pozdě, protože nepříteli přišli ostatní dva na pomoc.

Tak se o tom mluvilo později, ale v oddíle, kde byl Mates, se o tom nedověděli, protože za války se děje vše tajně.

Přijde rozkaz k pochodu sem nebo tam, přijde rozkaz udělat to, nebo ono. Jdi a udělej, na nic se neptej a nic neříkej.

Když oddíl přišel do jednoho zahraničního města, všechno se tam Matesovi líbilo. Spali v pohodlných velikých pokojích, sice na zemi, ale bylo to lepší než v malých chatách nebo venku.

Mates se těšil na první bitvu, protože dosud viděl a slyšel mnoho zajímavých věcí o válce, ale opravdovou ještě neviděl. Jaká škoda, že se již tolik zpozdili. Ve městě strávili jen jednu noc a další den již pochodovali zase vpřed.

„Zastavit a zakopat se“!

Mates nic nevěděl o válce v současné době. Myslel si, že armáda jen bojuje, získává koně a jede stále vpřed a rozpráší nepřítele. Že armáda kope zákopy a před zákopy staví kůly s ostnatým drátem a sedí v zákopech celý týden, o tom se Matesovi ani nezdálo. Začal neochotně pracovat. Byl slabý a unavený – všechny kosti v těle ho bolely. Bojovat – to je úkol krále – ale kopat – to každý umí lépe než on.

A dál přicházel rozkaz za rozkazem, aby spěchali, protože nepřátelé se přibližují. Zdálo se, že už byla slyšet kanonáda.

A náhle k nim přijel plukovník pěchoty a křičel, mával pěstmi, varoval, že zastřelí všechny, kteří špatně pracují.

„Zítra bude bitva a nepracuje se. A ti dva – proč tady stojí?“ křičel v nejvyšším rozčilení. A jeho zlost se mohla vylít na dva dobrovolníky, ale naštěstí nad hlavami zahučel nepřátelský letoun. Plukovník se podíval na nebe dalekohledem, rychle se vrátil, nasedl do auta a odjel. A bum, bum, bum, jedna po druhé, spadly tři bomby. Po pravdě, nikoho nezranily, ale všichni naskákali do zákopů, protože tam to bylo bezpečnější.

Bomby a granáty jsou proto tak zákáznosné, protože obsahují střely a kovové střepiny a když se roztrhnou, všechno se rozprskne a zabíjí a zraňuje. A když vojáci sedí v zákopech, všechno jim létá nad hlavou, jen v případě, že bomba spadne přímo do zákopu je to nebezpečné, ale to se stává zřídka, protože bomby padají z výšky několik stovek metrů a je nesnadné strefit se přímo do zákopu z takové výšky.

Tři bomby naučily Matesa hodně. Už se nezlobil a poslouchal, popadl motyku a pracoval tak dlouho, až mu ruce umdly únavou a svalil se do zákopu a tvrdě usnul. Vojáci ho nevzbudili, ale pokračovali v kopání celou noc za světla raket. A když svítalo, došlo k prvnímu útoku nepřátel.

Objevili se čtyři nepřátelští vojáci na koních. Hledali zákopy, aby varovali své vojsko. Začala palba na jezdce. Jeden spadl z koně, zdálo se, že je mrtvý.

Ostatní odjeli.

„Brzy dojde k bitvě,“ křičel důstojník, „zalehněte do zákopů, připravte zbraně!“ Skutečně, brzy se objevily nepřátelské oddíly. Začala střelba z obou stran. Ale skupina na Matesově straně se schovala v zákopech a nepřítel pochodoval polem. Jeho kulky létaly nad zákopy nad hlavami vojáků a bylo slyšet hvízdání a rachot. Nepřátelé padali, hustě padali pod kulkami.

Nyní Mates pochopil, že se oprávněně rozčiloval plukovník včera na ženisty a chápal, že ve válce se musí každý rozkaz splnit rychle a bez jakékoliv odmluvy.

Ano, civilisté mohou poslechnout, nebo ne, být liknaví, vymlouvat se, ale voják ví: „Rozkaz musí být splněn ihned a zcela!“

Vpřed, znamená vpřed, zpět, znamená vpět. Kopat – znamená kopat.

Celý den se bojovalo. Nakonec nepřítel pochopil, že neuspěje, že by jen zahynuli vojáci, že vojáci nemohou projít přes ostatné dráty, stáhli je tedy a vojáci se začali se zakopávat. Není ale snadné kopat, když v tom nepřítel brání, kopat při střelbě, když všude létají kulky.

V noci vystřelovaly rakety a bylo světlo – a ačkoliv se střílelo méně, protože vojáci byli unavení a někteří spali, bitva nekončila.

„Neustoupili jsme,“ říkali spokojení vojáci.

„Neustoupili jsme,“ telefonoval důstojník na komandaturu. Telefonní dráty byly již položeny.

Jaké bylo překvapení a rozčilení, když následující den dostali rozkaz, aby se stáhli. Proč? Vykopali jsme tyhle zákopy, zastavili jsme nepřítele, můžeme se bránit!

Kdyby byl Mates důstojník, určitě by nedal takový rozkaz. Bezpochyby to byl nějaký omyl. Ať se přijde podívat plukovník, ať vidí jak dobře bojují. Na druhé straně je tolik zastřelených a u nás jen jeden zraněný na ruce, protože když se střílí ze zákopu, může nepřátelská kulka ruku škrábnout. Jak může plukovník, který tady není, vydávat rozkaz a neví co se vlastně děje.

V tom okamžiku chtěl Mates zvolat: „Jsem král Mates. Ať plukovník dává rozkaz jaký chce, ale já nedovolím, abychom ustoupili! Král má vyšší právo poroučet než plukovník.“

Ale neozval se, ale jenom proto, že si nebyl jistý zdali mu uvěří a nebudou se mu smát.

A ještě znovu se Mates přesvědčil, že vojsku je zakázáno myslet, ale jen bez odkladu plnit rozkazy.

Nebylo příjemné vyjít ze zákopů vykopaných s takovou námahou, opustit, třebaže hubenou, zásobu chleba, cukru a špeku. Bylo nepříjemné procházet vracet se přes vesnici, kde se lidé překvapeně ptali: „Proč prcháte?“

Na cestě k nim dojel posel s dopisem, aby postupovali rychleji a bez přestávek. To se snadno řekne – bez zastávek – ale po dvou nocích bez spánku, když jednu noc kopali a druhou noc bojovali – nebylo možno pochodovat bez zastávek. A jídla měli málo, kromě toho se vztekali. Jít vpřed – to se jde ochotně, zcela se vyčerpáte a běžíte, ale vracet se, to se nechce: pro rychlost chybí síla.

Šli – šli – a náhle střelba z obou stran, zprava i zleva.

„Chápu, příliš daleko jsme šli vpřed a oni na nás útočí zezadu!“ křičel důstojník. Pravdu měl plukovník, když dal rozkaz se rychle stáhnout. Zajmou nás!“

„Jsme v pěkné kaši, musíme se probít,“ vztekle řekl jeden voják.

Ach, jak to bylo těžké! Nyní nepřítel sedí v zákopech a střílí na obě strany a my utíkáme.

Teď už Mates chápal, proč při schůzích ministři mluvili o botách, ovsu, koních a sucharech. Kdyby vojáci neměli v batohu suchary, zemřeli by hladem, protože tři dny i oni musí jíst jen suchary. Vojáci spí střídavě a jen několik hodin. A nohy mají tak odřené, že jim až krvácejí.

Potichu jako duchové se proplížili lesem a důstojník několikrát hledal na mapě údolí nebo houštinu. A několikrát se objevili nepřátelští radisté, aby se podívali kudy vojáci utíkají a hlásili směr pronásledovatelům.

Kdybyste viděli Matese jak zhubl během těch několika dní. Šel ohnutý a zdál se ještě menší. Mnoho vojáků už odhodilo své pušky, ale Mates svou držel stále ztuhlými prsty.

Jak to jen vydržet! „Tatínku, tatínku!“ myslel si Mates, „jak těžký je život krále, který vede válku. Tak snadno se mi řeklo: Já, že se bojím? Já zvítězím jako můj velký pradědeček. Snadno se to řekne, ale zvítězit je nesnadné. Jaké bláhové dítě jsem byl. Představoval jsem si jenom jak pojedu na bílém koni z města a obyvatelé mi budou házet na cestu květiny pod kopyta mého koně. Nepomyslel jsem, kolik lidí přijde o život.“

Střely zabíjely a možná se Mates zachránil jenom proto, že byl malý. Jak se vojáci radovali, když se vrátili ke své jednotce! A nejen k jednotce, i do připravených zákopů.

„A teď se nám budou smát,“ pomyslel si Mates.

Ale brzy se přesvědčil, že i ve válce vládne spravedlnost. Když spali v zákopech a byli najedení, byl vydán rozkaz a oddíl se stal rezervní.

Noví vojáci zabrali zákopy a začali střílet. Matesův oddíl šel ještě pár kilometrů dál a zastavil v malém městě. Zde na náměstí se setkali v plukovníkem ženistů, ale on se nyní nerozčiloval, jen řekl: „Nu, hrdinové, nyní již chápete k čemu jsou dobré zákopy?“

Ho, ano, všichni to chápali.

Potom byli vojáci rozděleni na ty, kteří odhodili svou pušku a na ty, kteří ji měli. Ty druhé plukovník oslovil: „Sláva vám, že jste přišli se zbraní. Hrdina se pozná ne podle vítězství, ale podle porážky. Podívejte se na ty dva chlapce!“ křičel plukovník, „Ať žijí bratři 'pokořitelé hor a dubů'!“

Od té doby volali na Felixe Horo a na Matese Dube: „Horo, přines vodu! Dube přilož do ohně!“ a celá jednotka je milovala.

Při této zastávce se také dověděli, že ministr války se ošklivě pohádal s hlavním velitelem – a král Mates tyto dva muže usmířil.

Mates nevěděl nic o loutce, která ho zastupovala v hlavním městě a velmi se divil, že se o něm mluví, jako by byl doma. Mates byl ještě hodně mladý, aby věděl co je diplomacie. A diplomacie znamená lhát o všem, aby se nepřítel nic nedověděl.

Odpočívalo se tedy, jedlo – a sedělo v zákopech. Začala „poziční válka“. To znamená, že naši i nepřátelé střílí, ale kulky lítají nad hlavami, protože vojáci

jsou pod zemí. Jen čas od času, když se nudí, jdou do útoku, nebo jiní se přesunují několik metrů dopředu, nebo dozadu.

Vojáci chodili v zákopech, zpívali, hráli na hudební nástroje, hráli karty a Mates se pilně učil. Učil ho důstojník, který se také nudil. Ráno postavil hlídky, pro případ, že nepřítel přechází do útoku, zatelefonoval na velitelství, že je vše v pořádku – a pro zbytek dne neměl co dělat. Tak ochotně souhlasil učit malého Duba. Bylo to příjemné. Seděli v zákopech, učili se zeměpis, zpívali – jen občas zahvízdala střela, ne příliš hlučně.

A náhle, jako by se rozštěkalo tisíc psů. Začalo to. Byla to děla. A pak bam-bam tanky. Pušky cvakaly jako kvákání žab – pískot – svist – hřmot a opakovaně: bam-bam-bum-bum.

Trvalo to půl hodiny, hodinu. Do zákopů padaly granáty a vybuchovaly, několik vojáků to zabilo, několik zranilo. Ale vojáci už byli zvyklí, nebáli se.

„Škoda ho, byl to dobrý kamarád.“

„Věčný odpočinek mu přeji,“ pokřičoval se někdo.

Zraněné obvazoval lékař, v noci je odvezou do vojenské nemocnice. Nu, co dělat, je válka.

Také Matesovi se nevyhnulo zranění. Nerad šel do nemocnice. Takové malé zranění, ani kost se nezlomila. Ale lékař byl neúprosný a poslal ho tam.

Mates ležel na lůžku – poprvé po čtyřech měsících. Jaké štěstí! Slamník, polštář, přikrývka, bílé prostěradlo, plátěný ručník, bílý stolek u lůžka, hrníček, talířek, lžička, trochu se to podobalo tomu, čím jedl v královském paláci.

Rána se brzy zajizvila, sestřičky a lékaři byli velmi příjemní a Mates by se zde cítil dobře, kdyby tady nebylo jisté nebezpečí.

„Podívej, jak se Dub podobá králi Matesovi,“ řekla jednou manželka plukovníka.

„Ano, máš pravdu. Mě se také zdá povědomý, ale nejsem si jistý.“ Plukovník ho chtěl dát vyfotografovat pro noviny, ale Mates nechtěl. Marně Matesovi vysvětlovali, že možná král mu pošle vyznamenání, až uvidí obrázek malého vojáka.

„Pošleš fotografii tvému tatínkovi, hlupáku, bude mít radost.“

„Ne, a ne!“

Matesovi se nelíbily řeči o fotografování, velmi se bál, jestli ho někdo pozná a najdou ho.

„Nechte ho, když nechce. Možná má pravdu. Ještě se král urazí, bude mu to nepříjemné, že si jezdí po městě v automobilu, když jeho vrstevníci bojují a jsou zranění.“

„Do čerta! Kdo je ten Mates, o kterém se stále mluví?“ – pomyslně si Mates, který už dávno zapomněl na dobré vychování a používal vojenskou mluvu.

„Je dobře, že jsem utekl a jsem na frontě,“ dodal si pro sebe.

Z nemocnice Matese nechtěli pustit, dokonce ho prosili, aby zůstal, protože je tam užitečný: nosí zraněným čaj a pomáhá v kuchyni.

Mates byl rozhořčený. Ne, za žádnou cenu! Ten falešný Mates ať rozdává v lazaretech svoje suvenýry a vodí na hřbitov důstojníky, a on – skutečný král Mates – se vrátí do bitvy.

A vrátil se.

o – o – o

„Kde je Felix-Hora?“

„Ten už tady není.“

Felixe nebavilo sedět v zákopech. Byl to čilý chlapec – ani chvíli neposeděl na místě a měl by sedět týdnů v zákopech a ani hlavu nevystrčit, protože by hned přiletěla kulka a seržant by se rozčiloval: „Schováš tu palici, nebo ne? Na hlupáka střílí, odvezou ho do nemocnice, obvážou ho. I bez tebe tam mají dost práce.“ Párkrát na jednoho křičel a po třetí ho poslal do vězení na tři dny o chlebu a vodě.

A co se stalo:

V nepřátelských zákopech se měnila posádka. Staří odešli odpočívat a nová posádka přišla v noci. Zákopy byly tak blízko, že bylo slyšet, když někdo v nepřátelském zákopu křičel. Vojáci si začali vzájemně nadávat.

„Váš král je usmrkanec!“ křičel někdo z nepřátelského zákopu.

„A váš je ubohý stařec!“

„Vy jste chudáci. Máte dřevěné boty!“

„A vy máte hladové huby, dostáváte pomeje místo kafe.“

„Přijďte k nám ochutnat!“

„Když někoho chytíme, je hladový jako vlk.“

„Vy jste ustrojení jako otrhanci.“

„Utíkali jste před námi.“

„Ale dali jsme vám na frak.“

„Střílet neumíte. Kulky vám lítají na vrány.“

„Co vy víte?“

„To teda víme!“

Felix se rozzlobil, vyskočil ze zákopu, obrátil se zády, zvedl si plášť a ohnul se:

„Tak střílejte!“

Třesky čtyři rány, ale minuly.

„To jsou střelci!“

Vojáci se smáli, ale důstojník se rozzuřil a poslal Felixe do vězení. Byla to jáma hluboko v zemi a zakrytá prkny. Je potřeba vědět, že vojáci berou prkna a materiál z rozbitých domů a staví v zákopech stěny, podlahy a domky, aby je déšť nepromočil a nebylo tam bláto.

Felix seděl v dřevěné kleci pod zemí jen dva dny, protože mu to pak důstojník odpustil. Ale pro Felixe to bylo příliš: „Já nechci sloužit jako pěšák.“

„A kam půjdeš?“

„Půjdu k letcům.“

V té chvíli v Matesově zemi se nedostával benzín. Bez benzínu nemohou letadla transportovat těžké náklady. Byl vydán rozkaz, že pro službu v letadlech budou přijímáni vojáci nízké váhy.

„Ať jde ten buřt,“ smáli se vojáci jednomu, který byl při těle.

Rozhodlo se, že půjde Felix. Protože kdo může být lehčí než dvanáctiletý chlapec. Pilot bude řídit a Felix bude shazovat bomby.

Trochu to Matese zarmoutilo, ale také trochu potěšilo, že je to právě Felix.

Jen Felix věděl, že je Mates král. Ano, opravdu, Mates sám žádal, aby mu říkal Tondo, ale není dobré, že Felix s ním jedná stejně jako s mladším klukem. Ale pro Matese to nebylo stejně, i když byl mladší. Felix si ho nevážil. Pil vodku a kouřil cigarety a když chtěl někdo nabídnout Matesovi, Felix hned řekl:

„Nedávejte mu, je ještě malý.“

Mates nechtěl pít vodku, ani kouřit cigarety, ale chtěl říci, že děkuje, že nechce, a nelíbilo se mu, že Felix mluvil za něj. Když v noci vycházeli ze zákopu na stráž, Felix to vždy zařídil tak, že vojáci vzali jeho. Říkal: „Neberte Tonda, vždyť vám nemůže pomoci.“

Být na stráži bylo nebezpečné a namáhavé. Muselo se plazit po břiše až k nepřátelským zátarasům z ostatných drátů, přestříhat je a hledat schované nepřátelské strážné. Často se muselo ležet hodiny zcela tiše, protože při každém šramotu se vypouštěly rakety a střílelo se směrem k protivníkovi. Vojáci Matese litovali, protože byl mladší a slabší a proto častěji brali Felixe. A Matesovi to nebylo vhod.

Nyní Mates zůstal sám a byl velmi užitečný pro svůj oddíl: nosil strážným náboje, protáhl se pod ostatným drátem k zákopu k nepříteli a dvakrát se tajně propízl až k nim.

Jednou se ustrojil jako pasáček, podlezl dráty, ušel asi dva kilometry, posadil se před zničenou chatu a dělal, že spí.

„Proč tady spíš?“ zeptal se ho jeden voják, který ho uviděl.

„Abych neplakal, když je naše chata zničená a maminka odešla a já nevím kam.“

Pak zavedli Matese na velitelství, dali mu kávu. Bylo to pro Matesa podivné.

Takoví hodní lidé, dali mu najíst a ještě mu dali starší kabát, protože se klepal zimou – než odešel ustrojil se jako otrhanec. Takoví hodní lidé a on – Mates – je podvádí, špehuje je.

A Matesovi klíčila v hlavě myšlenka, že nic neřekne o tom co se tady stalo.

Řeknou o něm nejspíš, že je hlupák, že nic neví, a že už ho nikam nepošlou. Ale on nechce být špiionem.

Zavolali ho k velícímu důstojníkovi: „Poslechni malej, jak se jmenuješ?“

„Tonda.“

„Tak poslouchej, Tondo, můžeš zůstat u armády, dokud se tvá maminka nevrátí.

Dostaneš oblečení, vojenskou misku, polévku a peníze. Ale musíš jít tajně k nepříteli a najít kde mají sklad střelného prachu – prachárnu.“

„Co je to prachárna?“ Mates předstíral, že to neví.

Tak ho velitel k prachárně zavedl, ukázal mu ji, ukázal kde jsou granáty, kde bomby, kde je střelný prach a náboje.

„Už to víš?“

„Ano.“

„Tak tam půjdeš, budeš to tajně hledat a pak se vrátíš a budeš mi to vyprávět.“

„Dobře,“ souhlasil Mates.

A nepřátelský důstojník byl spokojen, jak snadno se mu to podařilo. Dal ještě Matesovi tabulku čokolády.

„No, dobře,“ pomyslí si Mates, „jestli mám být špion, tak posloužím našim.“ Matese poslali do zákopů a nechali ho projít. Aby ho „nepřátelé“ neslyšeli, krátce stříleli, ale jen do vzduchu.

Mates se vracel spokojen. Ukusoval čokoládu, lezl po čtyřech, občas se plazil po břiše. A najednou – bam-bam – vojáci stříleli na něho. A mohli ho i zastřelit, protože si všimli, že někdo tajně přichází, ale nevěděli kdo.

„Tři rakety vypálit!“ křičel četař. Popadl dalekohled roztřásl se strachem:

„Nestřílet! Zdá se, že se vrací Dub!“

A Mates se vrátil, všechno vypravoval. Důstojník hned zatelefonoval dělostřelcům. Ti hned spustili kanonádu na nepřátelskou prachárnu. Dvanáctkrát se nestrefili, ale po třinácté ano, protože zahřmělo a celá obloha zrudla a vyvalil se hustý, dusivý dým. V nepřátelských zákopech vypukl zmatek.

Důstojník zvedl Matese a třikrát pronesl: „Chrabrý chlapec, chrabrý chlapec, chrabrý chlapec!“

A všichni ještě více Matese milovali, když oddíl dostal jako odměnu soudek vodky a nepřátelé neměli střelivo a oni mohli tři dny klidně spát. A důstojník dokonce dovolil trochu vyjít ze zákopů a protáhnout si záda. A vojáci na druhé straně se mohou jen vztekat a dělat nemohou nic.

A znovu šlo všechno ve stejných kolejkách. Ve dne se Mates učil s důstojníkem, občas kopal, protože déšť poškozoval zákopy, někdy ho stavěli do hlídky a někdy i střílel.

Mates si často myslel: „To je zvláštní. Velmi jsem si kdysi přál najít sklo, které by dokázalo vyhodit do vzduchu nepřátelskou prachárnu a teď se můj sen skoro uskutečnil.“

A tak skončil podzim a přišla zima.

Sněžilo. Vojákům poslali teplé prádlo. Bylo bílo a ticho.

o – o – o

A znovu se měl Mates dovědět důležitou novinu. Armáda nemůže sedět pořád jen v zákopech. Jak by to dopadlo? Jak skončí válka?

V zákopech na frontě bylo ticho, ale lidé v hlavním městě čile pracovali. Bylo nutno připravit všechno pro soustředění armády na jedno místo – připravit ji k silnému útoku k proražení fronty. Protože když na jednom místě vojáci

přejdou linii zákopů, nepřátelé utečou, a oni zákopy zaberou a začnou pálit na utíkající zezadu.

V zimě se stal velící důstojník jednotky kapitánem a Mates dostal medaili. Jakou měl radost! Dvakrát byl vyhlášen před nastoupenou jednotkou za odvahu v boji. Sám generál přišel do zákopů a přečetl rozkaz:

Jménem krále Matese děkuji jednotce za zničení nepřátelské prachárny a za hrdinnou obranu vlasti a jejich obyvatelů. A předám vám tajný rozkaz k útoku a rozdrčení fronty až se oteplí.

To byla velká čest.

Hned se začalo s tajnými přípravami. Přicházely transporty děl a zbraní. V týlu se scházeli radisté a dávali pozor.

Každý den sledovali vojáci slunce, kdy začne hřát, protože se ukrutně nudili. Tak politování hodní vojáci čekali a připravovali se. Vůbec nevěděli jakým utrpením projdou. Jejich kapitán vymyslel válečnou lest: zaútočí s velkou silou, ale první den pošlou do útoku jen část armády, která postoupí vpřed, ale pak se hned zase stáhne. Nepřítel si bude myslet, že jsou slabí, ale až druhý den nastoupí všechny jednotky do útoku a přeruší linii zákopů.

A pak došlo k bitvě.

Kapitán poslal polovinu jednotek do útoku. Před útokem vydal rozkaz kanonýrům, aby dlouho pálili do nepřátelských zátarasů z ostatních drátů, aby je zničili a nebránily pěšákům v postupu.

„Vpřed!!“

Jak hezky se vyskočilo z protivných zákopů, z těch mokrých děr. Rychle se běželo a křičelo: „Vpřed! Na ně!“

Nepřátelé se zalekli, když viděli, že proti nim jsou napřažené bajonety, stříleli málo a neuspořádaně. Vojáci už dospěli k ostatním drátům, když kapitán dal příkaz ke stažení.

Ale Mates a ještě několik vojáků neslyšelo rozkaz, možná že běželi příliš rychle vpřed a byli obklopeni nepřátelskou stráží a upadli do zajetí.

„Chacha, vaši se zalekli,“ posmívali se jim vojáci, „pospíchali, pospíchali, zmatkovali a když přiběhli k nám, utekli, ale ne všichni.“

Tak se vytahovali nepřátelští vojáci, protože se styděli, že ztratili kuráž a zapomněli střílet.

Mates se dostal na velitelství, kde už jednou byl jako vojenský zvěd maskovaný za pasáčka, ale nyní byl ve vojenské uniformě jako zajatec.

„Ale, já znám toho ptáčka!“ zlostně zvolal nepřátelský důstojník, „tys tady byl v zimě a s tvou pomocí vybuchla naše prachárna. Ted už nám neutečeš jako tenkrát! Odvedte vojáky do baráku pro zajatce a chlapec bude ráno oběšen.“

„Já jsem voják,“ křičel Mates, „vy máte právo mě zastřelit, ale ne oběsit!“

„Ty jsi tedy nějak chytrý, podívejme se co by chtěl! Ted' jsi možná voják, ale tenkrát jsi byl Tonda a zradil jsi nás. A my tě pověsíme!“

„Nemáte právo!“ křičel dál Mates. „Také tenkrát jsem byl voják. Přišel jsem maskovaný s úmyslem vás přelstít u té vyhořelé chaty.“

„No, tak to už stačí. Odvedte ho zvlášť s ostrahou do vězení. Zítra ho válečný soud odsoudí. Jestli se ukáže, že jsi byl i tenkrát voják, možná se vykrouťíš z oprátky a dostaneš kulku, ale já bych tě raději oběsil.“

Druhý den se konal válečný soud.

„Obviňuji tohoto chlapce, že v zimě přišel jako špion tam kde byla naše prachárna a sdělil to nepřátelskému dělostřelectvu. Dvanáctkrát tam střelili a netrefili se, ale po třinácté prachárna explodovala,“ prohlásil důstojník před soudcem.

„Bylo to tak? Cítíš se vinen?“ zeptal se šedovlasý soudce-generál.

„Bylo to jinak. Nepřišel jsem hledat prachárnu, ale právě tento důstojník mě k ní zavedl, všechno mi ukázal a přikázal mi, abych šel a hledal, kde je naše prachárna a pak ho mám informovat. A dal mi čokoládu. Nebylo to tak?“ Důstojník zrudl, tenkrát to neměl dělat, protože je zakázáno říkat někomu kde jsou sklady munice.

„Byl jsem voják a poslali mě na zvědy a váš důstojník mě chtěl přinutit ke špionáži,“ mluvil Mates dál odvážně.

„Odkud jsem to mohl vědět...“ začal se ospravedlňovat důstojník. Ale generál ho nenechal domluvit.

„Je to ostuda, pane důstojníku, že takový chlapec váš přelstil. Za to budete potrestán. Ale ani chlapci to není možné odpustit. Máte slovo pane advokáte!“ Advokát začal Matese obhajovat: „Pánové, obžalovaný, který se jmenuje Dub, či Tonda Prst, je nevinný. Je voják a musí poslouchat. Šel na zvědy, protože dostal takový rozkaz. Domnívám se, že patří mezi zajatce.“

Generál se v duchu zaradoval, protože chlapce litoval. Ale nic neřekl, protože voják nemůže dát na sobě znát, že někoho lituje, tím víc, že je to nepřátelský voják. Jen sklonil hlavu nad knihou, ve které jsou zapsány všechny válečné zákony a hledal co je tam psáno o válečných špionech.

„Tady to je: civilního špiona, který zraňuje za peníze patří pověsit ihned, válečného špiona zastřelit, nebo – když advokát obžalovaného nesouhlasí, je třeba poslat dokumenty k vrchnímu soudu a poprava se odloží,“ konečně promluvil soudce.

„Já tedy požaduji, aby se vše předalo vrchnímu soudu,“ řekl advokát.

„Dobře,“ souhlasil generál i ostatní soudci.

A Matese odvedli znovu do vězení.

Matesovo vězení byla obyčejná venkovská kůlna, protože v polním tažení, blízko fronty, nejsou velké, kamenné domy s mřížemi a okny. Takové „pohodlí“ je ve městech, ale ne na frontě. Matese tedy zavedli do kůlny a u oken a u dveří stáli ozbrojení vojáci s revolverem a puškou po dvou na stráž.

Mates seděl a přemýšlel o svém osudu. Ale neztrácel naději.

„Chtěli mě pověsit, ale neudělali to. Možná se i před kulkou zachráním, tolik jich už okolo mě létalo.“

Večeřel s chutí a velmi dobře, protože odsouzeným k smrti vaří dobře – takový je zákon a Matese pokládali za odsouzeného k smrti.

Mates se posadil k oknu a díval se na nebe, kde létala letadla.

„Jsou to naše, nebo nepřátelská?“ myslil si.

A najednou spadly tři bomby současně a všechny v blízkosti Matesova vězení. Co se stalo pak, na to si Mates nepamatuje, protože začaly padat další bomby. Jedna zasáhla kůlnu. Začal zmatek, sténání, křik, hučení. Někdo Matese popadl, ale jeho hlava visela dolů. Potom něco hrozně klepalo a když se Mates konečně vzbudil, ležel v široké posteli v místnosti s krásným nábytkem.

o – o – o

„Jak se vám vede, královská výsosti?“ ptal se ten stejný generál, který v zimě připjal Matesovi na hrud' medaili za explozi nepřátelské prachárny.

„Já jsem Tonda Prst, Dub, obyčejný voják, pane generále,“ křičel Mates a vyskočil z lůžka.

„Opravdu? Hned se přesvědčíme. Zavolejte Felixe,“ zasmál se generál.

Felix vešel a měl leteckou uniformu.

„Řekni Felixi, kdo to je?“

„To je jeho výsost, král Mates První.“

Mates to již nemohl tajit. A ani to nebylo nutné. Válečná doba požadovala, pokud možno co nejdříve, aby se co nejhlasitěji vojáci dověděli, že Král Mates žije a je na frontě.

„Můžete se, královská výsosti, dostavit na schůzi?“

„Ano,“ odpověděl Mates.

A bylo to tak: Generál vyprávěl, že místo Matese vyrobili loutku, loutka že jezdila každý den v automobilu městem, že během audience předseda ministrů ji posadil na trůn a zatažením za šňůrku se pohnula jeho hlava a loutka zdravila jako voják. V novinách psali, že král prohlásil, že dokud celá země nebude svobodná, a ani jeden nepřátelský voják nebude v zemi, jeho noha se nedotkne země.

Dlouho se dařilo tento trik uskutečňovat a lidé věřili, třebaže se divili, že se král představuje stejně na trůnu jako v kočáře, že se neusmívá, nemluví a jen čas od času pohne hlavou a vojensky pozdraví.

Sem tam měl někdo podezření a bylo dost takových lidí, kteří věděli, že král zmizel.

Také nepřátelé začali něco tušit, byli varováni špiony, ale dělali, že se nic neděje, protože je to vlastně jako nezajímalo. Byla zima a v zimě se sedí v zákopech.

Až potom, když se dověděli, že Matesovo vojsko má v úmyslu prorazit frontu, začali něco věřit. Den před útokem najali darebáka, aby na královu loutku hodil kámen.

Loutka praskla. Porcelán se rozsypal, jen paže stále salutovala, hlava odpadla.

Lidé si zoufali, jiní se rozčilovali, že byli podvedeni a hrozili revolucí a ostatní se jen smáli.

Následujícího rána, když byl Mates zajat, uskutečnil se bojový průlom fronty a nad hlavami vojska náhle létala letadla, ale místo bomb shazovali letáky s prohlášením:

Vojáci, generálové a ministři vás podvedli. Král Mates už není králem. Od doby, kdy začala válka, v hlavním městě vozí porcelánovou panu, kterou někdo dnes rozbil kamenem. Vraťte se domů a přestaňte bojovat.

Nesnadné bylo přesvědčit vojáky, aby ještě počkali, že je to lež. A tehdy Felix všechno řekl.

Generálové se zaradovali, zavolali kapitána telefonem, aby hned poslal Matese do štábu. A pak se zhrozili, když se dověděli, že Matese během útoku chytili.

Co dělat?

Říci to rebelujícím vojákům, že je Mates zajatý? Když už byli obelháni, nevěřili by. Na mimořádné schůzi bylo rozhodnuto zaútočit na nepřátele letadly a ve zmatku se krále zmocnit.

Piloty rozdělili do čtyř skupin. První zaútočí na baráky zajatců, druhá na vězení, třetí na prachárnu a čtvrtá na důstojnický štáb.

Tak to udělali. Shodili bomby na dům, kde byli všichni důstojníci. Nyní nemohl nikdo velet. Hodně bomb napadalo tam, kde se pravděpodobně nacházela prachárna, ale bezúspěšně, protože už tam nebyla. Vojáci spěchali do ubytoven zajatců a hledali krále, ale nemohli ho nalézt. Až pak ho našli v bezvědomí a s velkou námahou ho odvezli.

„Hrdinní byli moji vojáci, a kolik letadel jsme ztratili?“

„Poslali jsme třicet čtyři aeroplánů, ale vrátilo se jich jen patnáct, vaše výsosti.“

„Jak dlouho trval útok?“ ptal se dál Mates.

„Od startu do návratu uplynulo čtyřicet minut.“

„Tedy dobře, zítra dojde k hlavnímu útoku.“

Důstojníci radostí zatleskali.

„To je překvapení! Výborně! Všichni vojáci se dozví ještě tuto noc, že král Mates žije, že bude s nimi a že on bude vést všechny do útoku. Vojáci se budou radovat a budou se bít jako lvi.“

Hned začaly zvonit telefony a telegrafy s výzvami pro armádu a hlavní město.

V noci vyšla mimořádná čísla všech novin.

Mates napsal dvě výzvy: jednu vojákům a druhou národu. Na revoluci nemyslel nikdo, jen mládež a děti před kanceláří předsedy ministrů se sešly a provozovaly muziku.

Ministři se hned sešli a vydali prohlášení, že vše dělali záměrně, aby oklamali nepřítel. Mezi vojáky byl takový neklid, že nemohli vydržet do rána a pořád se ptali kolik je hodin.

No, a pak začal útok. Tři králové bojovali proti Matesovi. Jeden byl poražen a zajat, druhého porazili tak, že ne dříve, než za tři měsíce by byl schopen bojovat dál, protože přišel skoro o všechna děla a polovinu vojáků. Zůstal jen třetí, který byl v rezervě.

Když skončila bitva, konala se ještě schůze. Byl přítomný hlavní velitel a také ministr přijel do hlavního města speciálním vlakem.

„Pronásledovat nepřítele, nebo ne?“

„Pronásledovat!“ křičel velitel armády. Když jsme zvítězili nad dvěma, tím spíše porazíme třetího!“

„Myslím, že bychom neměli,“ řekl ministr války. „Už jsme byli varováni, když jsme bez důvodu běželi za nepřítelem příliš daleko.“

„To bylo něco jiného,“ řekl na to velitel armády.

Všichni čekali co na to řekne král.

Ten si velmi přál alespoň trochu běžet za poraženým nepřítelem, kde ho chtěli oběsit. Ostatně pronásledování obvykle zastávala jízda během války. A ne jednou i Mates jezdil na koni. Hodně slyšel o tom, že králové triumfují na koni a on tak dlouho se plazil po břiše, tak dlouho seděl skrčený v zákopu... Ale vzpomněl si na začátek bitvy, kdy šli příliš dopředu a skoro prohráli bitvu. A také si vzpomněl, že o hlavním veliteli se říkalo, že je hlupák. A také si vzpomněl, že když odcházeli velvyslanci, slíbil zvítězit rychle a – stanovit mírné mírové podmínky.

Mates dlouho mlčel a všichni tiše čekali.

Náhle se Mates zeptal: „Kde je náš zajatý král?“

„Je tady vedle.“

„Račte ho přivést.“

Král byl přiveden v poutech.

„Sundejte mu pouta,“ zvolal Mates.

Jeho rozkaz byl hned splněn, jen gardisté se postavili blíže k zajatci.

„Poražený králi, já vím, co je to vězení. Osvobozuji vás. Jste poražený a já vás žádám, abyste své vojáky odvedl z mé země.“

Pak krále odvezli k zákopům autem a on pak odešel se svými vojáky domů.

o – o – o

Následující den dorazil dopis podepsaný třemi králi.

Králi Matesi, jste chrabří, moudří a šlechetní. Chceme s vámi žít v přátelství. Vrátime se do našich zemí. Souhlasíte?

Král Mates souhlasil. Dohodly se mírové podmínky. Všichni čestní vojáci se radovali, radovaly se jejich manželky a děti. Byli také nespokojení lidé, kteří během války rabovali a kradli, ale nebylo jich mnoho. S jásotem zdravili svého krále, když se královským vlakem vracel do královského města.

U jedné stanice poručil král zastavit a šel za dobrosrdečnou výhybkářkou.

„Vrátil jsem se k vám na kávu,“ řekl Mates s úsměvem.

Paní nevěděla radostí co má dělat.

„Jaké štěstí! Jaké štěstí!“ a z jejich očí kapaly slzy.

V hlavním městě už čekal automobil, ale král si poručil bílého koně.

Hlavní ceremoniář se zaradoval a z radosti se oběma rukama chytil za hlavu: „Jak moudrý je náš král! Právě na bílém koni by se měl vracet z války a ne pomocí benzínu.“

A Král jel pomalu všemi ulicemi a ze všech oken se dívali obyvatelé, nejvíce děti. Mnoho květin mu děti házely na cestu a hlasitě provolávali: „Ať žije náš král Mates, ať žije, žije!!“

Mates se hrdinně držel, ale byl unavený, velmi unavený. Útok, vězení, útěk, schůze, znovu bitva, cestování a nyní ten silný křik...to všechno ho unavilo tak, že mu v hlavě hučelo a před očima se mu dělaly mžitky jako hvězdičky. A náhle nějaký hlupák vyhodil z radisti do výšky svou čepici a ta spadla koni na hlavu. Kůň byl ušlechtilé rasy z královské stáje a proto velmi čilý. Uskočil stranou a Mates z něho spadl.

Matese hned odnesli do kočáru a tryskem vezli do paláce. Nic se mu nestalo, jen omdlel a pak hned usnul. A spal a spal až do večera a pak až do rána a pak ještě i dopoledne.

„Chci něco k jídlu, krucinál!“ zakřičel Mates a všichni sluhové zbledli strachem. Za minutu na lůžku, vedle lůžka i pod ním stálo skoro sto jídel a poutek.

„Hned odneste ty zámožské nesmysly, chci klobásu se zelím a pivo!“ zařval Mates.

Ó běda, v palácové spižárně nebyl ani kousek klobásy. Naštěstí desátník u palácové stráže ji zapůjčil.

„Vy mazánkové zhejčkaní, zápecníci nešikovní, měkcí ...“ tak se řinuly vojenské nadávky z Matesových úst. „Teď se s vámi budu zabývat já, teď uvidíte, že se vrátil král, kterého budete poslouchat.“

Mates věděl, že po vyhrané válce ho čeká ještě větší bitva proti ministrům. Již na frontě se mu doneslo, že ministr financí je zuřivý ze vzteku. Řekl pryč:

„Krásné vítězství! Proč nepožadoval kontribuce? Vždycky to tak je, že platí ten, kdo prohrál. Je šlechetný, no dobrá, ale teď bude hospodařit a státní pokladna je prázdná. Bude muset platit továrníkům za děla, obuvníkům za boty, dodavatelům ovsu, fazolí a krupice. Všichni čekali s placením do konce války a teď – čím jim zaplatí?“

Rozčiloval se také ministr zahraničních věcí: „Tak dlouho jak svět stojí se mír nesjednává bez ministra zahraničních věcí. Copak jsem jen pro parádu? Moji úředníci se mi smějí.“

Na ministra obchodu doléhali továrníci, hlavně za porcelánovou loutku.

Také předseda ministrů neměl čisté svědomí a policejní prefekt se bál, že nemoudře vysvětlil Matesův útěk.

Mates to cítil a zbytek si domyslíl – a rozhodl se udělat pořádek. Bude stačit se zaměřit na předsedu ministrů, buď bude poslouchat, nebo pryč odsud. Teď by už předsedu neprosil, kdyby chtěl onemocnět.

Dojeda klobásu a vyplivl se na koberec a poručil, aby na něj nalili kbelík studené vody: „To je vojenskou koupel!“ řekl. Posadil si na hlavu korunu a odešel na schůzi.

Byl tam je ministr války.

„Kde jsou ostatní?“

„Oni nevědí, královská výsosti, že s nimi chcete jednat.“

„Asi si mysleli, že když se vrátím z války, sednu si a budu se učit se zahraničním učitelem? A oni budou dělat, co budou sami chtít? CO?? Hergot! To se mýlí. Pane ministře, ohlašuji schůzi na dvě hodiny odpoledne. Až se sejdeme v sále, zaříd'te, aby za dveřmi stála vojenská četa a bude poslouchat, kdybych zatleskal, ať vejdu do sálu. Vám, pane, mohu říci plnou pravdu: jestli se budou chtít ministři chovat tak, jako se chovali před válkou, nařídím - sakra, hergot – odvést je do vězení. Ale je to zatím tajemství.“

„Podle vašeho rozkazu,“ uklonil se ministr.

Mates odložil korunu a vyšel do palácové zahrady. Dlouho tam už nebyl.

Najednou zvolal: „Úplně jsem zapomněl na Felixe!“

Zapískal a na odpověď uslyšel kukačku.

„Pojď sem Felixi, neboj se. Jsem teď opravdový král a před nikým se nemusím ospravedlňovat.“

„No, dobře, ale co tomu řekne můj otec?“

„Řekneš mu, že jsi králův favorit a já nedovolím, aby se tě ani dotkl, ani prstem.“

„Jestli můžeš, královská výsosti, napiš mu to.“

Ano, ano, pojď do mého kabinetu.“

Felix se nedal dvakrát prosit.

„Pane státní sekretáři, račte napsat, že Felixe jmenuji svým favoritem.“

„Královská výsosti, u dvora takový titul neexistuje.“

„Jestliže neexistuje, tak nyní bude, protože to je má královská vůle.“

„Možná vaše výsost dovolí odložit zápis do schůze ministrů. Zpoždění nebude příliš dlouhé, ale proběhne to podle zákona.“

Mates byl ochoten souhlasit, ale Felix ho nenápadně zatahal za rukáv.

„Já požaduji okamžitý zápis, krucinál!“ zakřičel Mates.

Sekretář se škrábal na hlavě a připravil si dva archy papíru. Na jeden napsal:

Já, král Mates První, žádám, aby se bez odkladu připravil pro podpis a přiložení pečetě dokument, ve kterém bude jmenován Felix dvorním, královským favoritem. V případě, že má vůle nebude bez odkladu vykonána, ten který bude odpovědný za zpoždění, bude potrestán – pokud možno – co nejpřísněji, a také – pokud možno – nejhrozněji. Sděluji toto panu dvorskému sekretáři a potvrzuji svým vlastnoručním podpisem.

Sekretář vysvětlil, že až potom, až bude podepsán první arch, může předložit druhý.

Král Mates podepsal a pak sekretář předal dokument k opatření pečetí, ve kterém byl Felix jmenován královým favoritem.“

Potom šel Mates s Felixem do královské herny – prohlíželi se hračky, knihy, povídali si, vzpomínali na svá vojenská dobrodružství; potom spolu obědvali. Po obědě šli do zahrady, kam Felix zavolal děti z královského dvora a společně si hráli až do schůze s ministry.

„Musím jít,“ řekl Mates se smutkem.

„Kdybych já byl král, nic a nikdy bych nemusel dělat.“

„Ty to nechápeš Felixi, ani my králové nemůžeme vždycky dělat, co bychom chtěli.“

Felix pokrčil rameny, aby dal najevo, že má jiný názor a dost nerad se vracel domů s listinou pod paží a byl přesvědčen, že se setká s přísným otcovým pohledem a uslyší známou otázku: „Kde jsi se ty klacku zase coural? Pojď mi to říct!“

A věděl, co bude obvyčejně následovat, ale tentokrát by to mělo být jinak.

o – o – o

Začaly stížnosti a lamentování. Ministr státního pokladu řekl, že nemá peníze. Ministr obchodu řekl, že kvůli válce obchodníci hodně prodělali a nyní nemohou platit daně. Ministr dopravy řekl, že vagony velmi ve válce utrpěly a musí být kompletně opraveny – ale opravy jsou velmi drahé. Ministr školství prohlásil, že žactvo je velmi nezdořilé, protože otcové odjeli do války a matky je nedokáží zkrotit; takže učitelé žádají zvýšení platu a je potřeba opravit rozbitá okna. Pole nebyla zaseta, protože byla válka a také v obchodech zbylo jen málo zboží. A tak to trvalo celou hodinu.

Předseda ministrů vypil sklenici vody, tak jak to dělal vždycky, když chtěl dlouho mluvit. To Mates neměl nikdy rád, když předseda ministrů pil vodu.

„Pánové, naše schůze se může zdát divná. Kdyby někdo nás poslouchal, myslel by si, že válka pro nás skončila nešťastně a že my jsme vlastně poražení. Ale my jsme přece vyhráli. Dosud vždy poražení platili konstituce, aby ten kdo porazil své nepřátele se obohatil. A to bylo správné, protože válku vyhraje stát, který zbrojí, vyrábí děla, střelivo a stravu pro armádu. My jsme vydali mnoho peněz a zvítězili jsme. Náš chrabý král Mates může potvrdit, že armáda dostala všechno, co potřebovala. Ale proč jsme platili? Byli to nepřátelé, kteří nás vyprovokovali, kteří začali všechno proti nám, a my? My jsme jim odpustili – velkoryse a dobrotivě. Ale proč oni nezaplatí naše válečné výdaje? My od nich nic nechceme, ale ať nám vrátí to, co je naše. Náš chrabý král Mates projevil svoji šlechtnost a dal nepřátelům mír – to je moudrý čin a také krásný – ale takový mír zadarmo nám způsobil neuvěřitelné finanční problémy. My si pomůžeme, protože máme zkušenosti, protože mnoho moudrých knih jsme přečetli, protože jsme opatrní, protože hodně umíme, a jestliže král Mates nás poctí svou důvěrou, kterou jsme měli u něho před válkou, jestliže naše rady bude chtít přijímat...“

„Pane předsedo ministrů,“ přerušil ho Mates, „to už stačí. Nejsou důležité vaše rady, ale to, že chcete vládnout. Ale já nejsem porcelánová loutka a tak říkám – u sta hromů – já nebudu souhlasit.“

„Královská výsosti...“

„To už stačilo. Nebudu souhlasit a basta! Jsem král – králem budu.“

„Hlásím se o slovo,“ řekl ministr spravedlnosti.

„Račte mluvit, ale krátce.“

„Podle zákona a podle dodatku 5 a paragrafu 777555 – z knihy XII, svazku 814 ve sbírce zákonů a pravidel – na straně 5, odstavec 14 čteme:

Jestliže dědic trůnu ještě nedosáhl dvaceti let...

„Pane ministře spravedlnosti, to mě nezajímá.“

„Chápu: přejete si královská výsosti, zrušit tento zákon. Jsem připraven připravit zákon, ve kterém se to bude předpokládat. Je to paragraf 105486.“

„Pane ministře spravedlnosti, to mě nezajímá.“

„I na to je zvláštní zákon – *Jestliže král nedodrží zákony, které obsahují paragrafy...*“

„Kdy už přestanete mluvit, ksakru cholera, bude to?“

„Také k choleře je zákon: *V případě epidemie cholery...*“

Mates netrpělivě zatleskal a do sálu vnikli vojáci.

„Dám vás do vězení, pánové!“ zakřičel Mates. „Odved'te je všechny!“

„Také na to je zákon,“ nedal se ministr spravedlnosti a zvolal: „To je vojenská diktatura... a to je protizákonné!“ a dál křičel, když ho voják pažbou strčil do žeber.

Ministři bílí jako křída odešli do vězení. Ministr války zůstal volný. Vojensky pozdravil a odešel.

Zavládlo hrobové ticho. Mates zůstal sám. Dal si ruce za záda a dlouho se procházel po sále. A kdykoliv mýjel zrcadlo, podíval se do něj a myslel si: „Jsem trochu podobný Napoleonovi.“

„Co ale dělat?“

Na stole ležela spousta papírů. Podepsat? Všechno co je připravené? Proč je na některých dokumentech napsáno „povolují“, na jiných „vyhodit“ nebo „zakázat“?

Možná neměl Mates všechny ministry vyhodit? Možná že vůbec to neměl udělat? Protože co se teď asi stane?

A také proč? Co udělali špatného? Popravdě, Mates udělal hloupost. Proč tak pospíchal s uzavřením míru? Mohl svolat ministry, určitě ministr financí by mu něco řekl o kontribucích.

Kdo mohl vědět, že jsou nějaké kontribuce? Ačkoliv pravda je pravda. Proč má platit ten, kdo vyhrál. Ostatně začali oni.

Možná by měl napsat králům. Jsou tři, tak mohou snadněji společně zaplatit.

Ale jak se píše takové dopisy? Co řekl ten ministr: svazek 814. Kolik takových knih je? A Mates přečetl jen dvě malé knížky s dějinami a životopisem Napoleona. To je hrozně málo.

Víc a víc myšlenek začalo Matese trápit, když náhle uslyšel otevřeným oknem kukaččí kukání.

Vždyť není sám.

„Felixi, co by jsi dělal na mém místě?“

„Na tvém místě, královská výsosti, bych si hrál v královské zahradě a vůbec bych nechodil na takové schůze. Dělal bych to, co by se mi líbilo a ať si oni dělají, co se jim líbí.“

Mates si pomyslel, že je Felix moc prostý chlapec a nechápe, že monarcha by měl vládnout pro blaho svého národa a ne se bavit hrou na schovávanou, nebo si hrát s míčem. Ale nevádí, nic mu neřekl.

„Ale co dělat, Felixi, už se stalo. Ministři sedí ve vězení.“

„Ať sedí, když je to královská vůle, královská výsosti.“

„No, podívej se kolik nepodepsaných listin leží tady na stole. A když je nepodepíšu, nebudou jezdit vlaky, nebudou fungovat továrny, nebude nic.“

„Musí se všechno podepsat.“

„Ne, počkej. Poslyš, bez nich já nic nevím, ani staří králové se bez ministrů neobejdou.“

„Tak je můžeš z vězení propustit.“

Mates rozhodil ruce radostí. Takový jednoduchý nápad a jeho to nenapadlo! Vlastně se nic špatného nestalo. Vždyť je může kdykoliv pustit. Ale stanoví si podmínky. Bude zakázáno, aby ministři rozhodovali samostatně – budou ho muset poslouchat. Ne, že král bude tajně krást pro svého přítele ze skladu a ze své zahrady, nebo se závistí bude sledovat přes mříže, jak si chlapci hrají. On si chce také hrát. A přeje si, aby se stal jeho přítelem ten čestný kapitán, pod kterým sloužil ve válce. Co tak špatného by na tom bylo – chce být jen veselý jako všichni ostatní chlapci a aby mu nebylo smutno.

Felix nemohl dlouho zůstat, měl důležité záležitosti ve městě. Přišel jen, aby si půjčil trochu peněz – málo – jen na tramvaj a možná na cigarety a čokoládu.

Mates mu je rád dal a zase zůstal sám.

Hlavní ceremoniář se mu vyhýbal, učitel se někde schoval a všichni sluhové přecházeli tiše jako duchové.

Matesa náhle napadlo, že si o něm myslí, že je tyran. Zachvátil ho strach.

Hrůza, Mates byl pravnuke Jindřicha Zuřivého a ten zabíjel lidi jako vrány.

Co dělat? Co dělat?

Ať přijde Felix, nebo někdo jiný.

Ale bez hluku vešel starý Matesův lékař. Mates se upřímně zaradoval.

„Přicházím s důležitou věcí,“ začal opatrně lékař. „Ale bojím se, že to odmítnete, královská výsosti.“

„Opravdu? Jsem tyran, že?“ zeptal se Mates a pozorně se lékaři díval do očí.

„Ale ne, nejste tyran. Přišel jsem jen s malou věcí.“

„Kvůli čemu?“

„Přišel jsem poprosit o malé ústupky vězňům.“

„Nebojte se, jen to řekněte, doktore. Se vším už dopředu souhlasím. Já se nezlobím, brzy je pustím z vězení, ale budou mi muset slíbit, že nebudou příliš rozhodovat.“

„Nu, opravdu královská slova!“ zaradoval se lékař. A začal předkládat své prosby za vězně: „Předseda ministrů prosí o polštář, matraci a peřinu, protože nemůže spát na slámě, protože ho bolí klouby...“

„A já jsem spal na zemi,“ přerušil ho Mates.

„A ministr zdravotnictví prosí kartáček a pastu na zuby. Ministr obchodu prosí o bílý chléb, protože nemůže jíst černý, vězeňský. Ministr školství prosí o knihu na čtení. Ministr vnitřních věcí prosí o tabletky, protože ze starostí ho bolí hlava.“

„A ministr spravedlnosti?“

„Ten nic neřádá, protože podle zákona ze svazku 745 až po třech dnech pobytu ve věznici, věznění ministři mají právo žádat o milost a zatím jsou tam jen tři hodiny.“

Mates poručil donést všem ministrům palácové lůžkoviny, přikázal jim donést dostatek dobrého jídla a večer večeři s vínem. Vydal rozkaz, aby přišel ministr spravedlnosti se stráží.

Když ministr spravedlnosti přišel, Mates ho zdvořile požádal, aby se posadil a zeptal se: „Bude to podle zákona, když vás zítra propustím z vězení?“

„Ne zcela, královská výsosti, ale vojenská diktatura zná rychlejší způsoby – a jestliže se to tak dá nazvat, všechno proběhne podle zákona.“

„Pane ministře, potom, když je propustím, mohli by oni uvěznit mne?“

„To nemají právo, ačkoliv na druhou stranu ve svazku 949 se mluví o právu státního převratu.“

„Tomu nerozumím,“ řekl Mates. „Kolik času potřebuji abych všechno pochopil?“

„Asi padesát let,“ odpověděl ministr.

Mates si povzdechl. Koruna ho vždy tížila, ale teď byla těžká, přetěžká.

o – o – o

Ministrům odložili pouta a zavedli je do palácové jídelny. Přišli také ministři spravedlnosti a války. Gardisté s tasenými šavlemi zaujali své místo a schůze začala.

V noci Mates vymyslel tento plán: „Budete se zabývat záležitostmi dospělých a já budu králem dětí. Až mi bude dvanáct let, budu vládnout dětem do dvanácti let a až mi bude patnáct let, tak do patnácti let. Já, jako král budu moci dělat, co budu chtít. To ostatní se uvidí. Jsem ještě malý a vím co potřebuji malí.“

„Také my jsme byli kdysi malí,“ řekl předseda ministrů.

„Tedy dobře, a kolik vám je let, pane?“

„Čtyřicet tři,“ odpověděl předseda ministrů.

„A proč vládnete lidem, kteří jsou starší než vy? A pan ministr dopravy je mladý a vlakem jezdí také starší lidé.“

A ministři řekli: „To je pravda.“

„Nu, co odpovíte, pane ministře spravedlnosti, je to možno zařídit?“

„Nelze. Podle zákona (svazek 1349) jsou děti majetek rodičů. Zůstala ale jediná možnost.“

„Jaká?“

„Král Mates by musel přijmout jméno: Mates První Reformátor (podle svazku 1764 na straně 377).“

„Co to znamená?“

„To znamená, že je králem, který mění zákony. Když král prohlásí: ‘Chci vyhlásit tento, nebo onen zákon’, já řeknu: ‘To je zakázáno, protože už máme jiný zákon,’ a když král řekne: ‘Já žádám zavést reformu’ já řeknu: ‘Dobře’“. Všichni souhlasili.

Ale pro Felixe to bylo špatné.

„Felix nemůže být favoritem.“

„Proč?“

„Protože to nedovoluje dvorská etiketa.“

Schůzi nebyl přítomen vrchní ceremoniář a proto se ministrům nepodařilo dobře vysvětlit co je to dvorská etiketa. Někteří tvrdili, že králové mohou mít své favority, ale až po smrti. To neznamena, že král Mates – Bůh ho chraň - brzy zemře, ale dokument se hned Felixovi odebere.

„Ano, dokument není pořízen podle zákona. Felix může přicházet ke královi, může se stát jeho blízkým přítelem, ano – ale nemůže to být písemně a s pečeti,“ potvrdil to ministr spravedlnosti.“

„Tak dobře, a když já neustoupím a nechám vás ve vězení?“ zkusil to Mates.

„To pak je něco jiného,“ usmál se ministr spravedlnosti, „monarcha může všechno.“

Mates se podivil, že pro takovou maličkost, pro nějaký list papíru, chce tolik lidí zůstat ve vězení.

„Královská výsost, neurazte se, také toto zákon předvídá, také o tom je zmínka ve svazku 235. Král může jmenovat za svého života favority, ale nemůže být současně reformátor...“

„Cože?“

„Musel by být král-tyran.“

Mates se postavil, strážci zvedly neklidně ruce se šavlemi. Všichni zbledli strachem, co Mates řekne. Ani vězeňské myši by si nedovolily ceknout. A Mates řekl hlasitě a pomalu: „Ode dneška jsem král Mates Reformista. A vy, panové, jste volní.“

Dvorský vězeňský dozorce ihned odnesl pouta ze sálu, protože už nebudou zapotřebí, strážci zasunuly šavle do pochvy a klíčník otevřel těžké, železné dveře a ministři si vesele mnuli ruce.

„Posečkejte, pánové. Musím vyhlásit reformu: Zítřej každý žák dostane ve své škole půl kilogramu čokolády.“

„To je příliš mnoho,“ řekl ministr zdravotnictví. „Doporučuji jen čtvrt kilogramu.“

„V celé zemi máme pět milionů žáků,“ řekl ministr školství. „Dostanou čokoládu také lajdáci a lenoši...“

„Všichni!“ vykřikl Mates, „Všichni, bez výjimky!“

„Tolik čokolády vyrobí naše továrny až za devět dní.“

„A vlaky ji rozvezou do celé země během sedmi dnů.“

„Jak vidíte, vaše výsosti, váš rozkaz bude moci být splněn do tří týdnů.“

„Tak, co se dá dělat?“ zeptal se Mates, ale v duchu si odpověděl: „Je dobře, že mám zkušené rádce. Bez nich bych nevěděl, kolik čokolády je zapotřebí, bez nich bych nevěděl, kdo ji vyrábí. Ani mě nenapadlo, že bude potřeba čokoládu rozvážet po celé zemi. Ale hlasitě to neřekl, dělal, jakoby byl trochu nespokojený a nařídil: „Žádám, aby zítra o tom napsaly noviny.“

„Prosím o prominutí, královská výsosti,“ ozval se ministr spravedlnosti,

„všechno to vypadá velmi hezky, ale není to reforma. Je to jen – královský dar žákům. Jestliže by král vyhlásil zákon, že žáci budou dostávat denně na náklady královské pokladny čokoládu, je to jiné. To by byl zákon. A proto toto je pohoštění, dar, překvapení.“

„Tedy ať to je pohoštění,“ souhlasil Mates, protože byl již unavený a bál se, že se ministři budou dál bavit.

„Schůze je skončena. Loučím se s vámi, panové.“

Mates odjel královským automobilem do paláce a utíkal do zahrady a zapískal na Felixe.

„Felixi, jsem teď opravdový král. Všechno půjde dobře.“

„Tobě, královská výsosti, ale mně ne.“

„Proč?“ zeptal se Mates překvapeně.

„Protože mě otec seřezal za ten papír tak, že mi šrapnely lítaly před očima.“

„On tě bil, opravdu?“ divil se Mates.

„Ano, řekl mi: je to královský čin udělat tě favoritem, a můj otcovský zákon je, ty pse, spočítat ti tvoje kosti. V paláci jsi králův, doma jseš četařův a otcovská ruka je jistější, než královská přízeň.“

Mates byl opatrný. Už věděl, že ve spěchu se nic nedá dělat. V životě je to jako ve válce: když chceš zvítězit, musíš se dobře připravit na útok. S tím dokumentem příliš spěchal a udělal hloupost. Zklamal a Felix to odnesl. A teď je to hanba a urážka královské cti, protože on – král – vydá dokument a nějaký četař trestá kvůli tomu dokumentu.

„Víš, Felixi, příliš jsme spěchali. Vzpomínáš, chtěl jsem trochu počkat. Budu ti to muset vysvětlit.“

A Mates mu vyprávěl jak to bylo s čokoládou.

„Králové nemohou dělat všechno, co by si přáli.“

„No, jo, královská výsosti...“

„Poslyš Felixi, Můžeme si tykat. Už jsme spolu válčili, a z vězení jsem se dostal tvou pomocí.“

Dohodli se, že se tak budou oslovovat, když budou sami.

„Podej mi ruku Horo!“

„Dej mi ruku Dube!“

A teď bylo snadnější pro Matese vzít zpět ten nešťastný dokument.

„Za ten papír ti dám skejt, dva míče, album známek, skleněnky a magnet.“

„A můj otec mě zase zbije.“

„To je pravda, Felixi, buď trpělivý, sám vidíš, že králové nemohou hned všechno zařídit, musí postupovat podle zákonů.“

„A proč to tak je?“

„Ještě to všechno nevím. Je to v knihách nebo...“

„No, jo, když budeš pořád na schůzích, postupně se všechno naučíš a já...“

„Nezlob se, Felixi, uvidíš, že bude dobře. Když budu moci rozdat čokoládu pěti milionům dětí, budu moci i pro tebe udělat hodně dobrého. Ale musí to být podle zákona. Ani nevíš jak dlouho jsem večer nemohl usnout. Ležel jsem, ležel a přemýšlel a přemýšlel a snažil se vymyslet jak to udělat, aby se všem lidem žilo dobře. Teď bude snazší vymyslet něco pro dospělé. Cigarety? Oni mají peníze, mohou si je koupit. Když jim dám kořalku, oni se opijí a nic z toho nebudou mít.“

„Já nevím,“ řekl Felix, „ty hned myslíš na všechny. Já bych nařídil postavit tady v parku houpačky a kolotoč s hudbou.“

„A bowling a střelnici.“

„Tak jo.“

o – o – o

Potom, když ministři odešli z vězení, šli hned do cukrárny na kávu se šlehačkou a na dortíčky. Ačkoliv byli volní, neradovali se. Věděli, že s Matesem to nebude snadné.

„Především si musíme půjčit peníze.“

„Nebylo by možné vytisknout nové bankovky?“

„Nyní už to není možné, protože jsme jich hodně natiskli během války. Měli bychom trochu počkat.“

„Copak můžeme počkat, když je třeba toho tolik zaplatit?“

„Proto vám říkám, budeme si muset půjčit od jiných králů.“

Ministři snědli po čtyřech dortech se šlehačkou, vypili svou kávu a vrátili se domů.

Následující den šel předseda ministrů ke králi na audienci a řekl mu, že bude potřeba, aby se od jiných králů půjčilo mnoho peněz. Bude to namáhavá práce, protože se bude muset vše moudře připravit, napsat mnoho dopisů, a proto každý den se budou konat dvě schůze.

„Dobře,“ řekl Mates, „vy budete mít schůze a já se dnes začnu učit s mým kapitánem.“

S kapitánem přišel ministr války. Mates je srdečně pozdravil, a také se zeptal, zda by nebylo možno jmenovat kapitána majorem. Ale to nebylo možné, protože byl na kapitána nedávno povýšen, a kromě toho byl ještě příliš mladý.

„Budete mě učit všechno, pane, a zahraniční učitel mě bude učit jen cizí jazyky.“

A Mates se začal tak usilovně učit, že zapomněl na dětské hry. Kapitán bydlel daleko, a tak Mates navrhl, aby se přestěhoval i s rodinou do paláce. Kapitán měl syna Staníka a dceru Helenku. Učili se tedy společně a také si společně trochu hráli. Také Felix přicházel, ale často chyběl, protože se nerad učil. Mates nyní jen zřídka docházel na schůze ministrů.

„Je mi líto času, nudím se a máločemu rozumím,“ řekl.

Do palácové zahrady rády chodily děti. Felixův otec, který před tím, než se stal vojákem, byl tesař, vyrobil pro děti houpačku. Děti se houपालy, běhaly, bavily se, hrály si s míčem, hráli si na hasiče, jezdily v lodičkách na jezírku, chytaly ryby. Trochu to zlobilo královského zahradníka a přicházel si palácovému řediteli stěžovat. Děti rozbily i několik oken, ale nikdo proti tomu nemohl nic říci, protože Mates byl nyní král – reformátor a sám stanovil takový pořádek. Na podzim byl přijat kamnář, aby v trůnním sále instaloval kamna, protože Mates odmítl mrznout při audienci.

Když přišlo, hrály si děti v místnostech. Sluhové se trochu zlobili, že děti pobíhají a oni potom musí všechno uklízet a leštit. Ale protože je už nikdo nekontroloval, zda mají přišity a zapnuty všechny knoflíky, měli víc času. A ostatně ani oni nelitovali, že ještě nedávno bylo v paláci ticho jako v hrobě. A nyní – běhání a zmatek, který často brzdil veselý kapitán a také občas se starý lékař čileji pohyboval a začal i tančit s dětmi a skákat přes provaz a to bylo opravdu směšné.

Po houpačce vyrobil Felixův otec vozík se třemi koly, takže se často převrhl. To nevadilo, bylo to ještě veselejší.

Rozdávání čokolády se provádělo v hlavním městě tak, že děti ze všech škol stáli v řadě na ulici; přijely kamiony a vojáci rozdávali čokoládu. A když ji rozdali, projížděl Mates všemi ulicemi a děti jedly čokoládu, smály se a křičely: „Ať žije náš král Mates!“

A Mates se zvedl, posílal jim rukou polibky a mával čapkou, šátkem a schválně si nesedal, smál se, otáčel hlavou, aby viděli, že nejede porcelánová loutka. No to ne! Všichni to určitě věděli, že je to jejich král. Kromě dětí byli na ulici také tatínkové a maminky a ti se také radovali, protože se teď děti lépe učily, protože viděly, že je má král rád a pamatuje na ně.

U příležitosti jedné slavnosti přidal ministr školství ještě překvapení pro hodné a pilné žáky a pozval je večer do divadla. Tak večer král, kapitán, Felix, Helenka a Staník zasedli do královské lóže a divadlo se naplnilo dětmi.

Když Mates vstoupil do lóže, orchestr začal hrát státní hymnu. Všichni vstali a Mates stál nehnutě, protože to tak předepisuje etiketa. Během celého představení děti viděly svého krále, a i trochu litovaly, že je bez koruny a ve vojenské uniformě.

Ministři během představení v divadle nebyli, protože dokončovali dopisy s žádostmi na zahraniční půjčky a neměli čas. Jen ministr školství se objevil na několik minut a uspokojeně řekl: „Tak tomuhle rozumím, odměnu dostávají ti, kteří si to skutečně zaslouží.“

Mates mu zdvořile poděkoval a večer proběhl opravdu příjemně.

Následujícího dne čekaly na Matese vážné povinnosti.

Přišli všichni ministři a vyslanci z okolních zemí. Byly jim předány slavnostně žádosti na půjčky.

Mates musel sedět klidně a poslouchat co bylo napsáno během tří měsíců. Tím horší to pro Matese bylo, protože si již na schůze odvykl a také to bylo po takovém dni, který byl tak příjemný.

Písemnosti byly rozděleny na čtyři části.

V první části ministři psali jménem krále, že často velcí předkové krále Matesa jim pomohli a poskytli jim peníze, když je neměli. Byla to historická část o půjčkách.

Potom byla velmi dlouhá část zeměpisná. V nich se vypočítávalo kolik statků patří králi, kolik měst, kolik lesů, kolik dolů na uhlí, sůl a naftu, kolik lidí žije v zemi, kolik továren vyrábí zboží, kolik se vypěstuje obilí a brambor, kolik cukru se vyrábí v Matesově zemi.

Třetí část byla ekonomická. V ní ministři vychvalovali, jak je země bohatá, že má hodně peněz, že každý rok do jeho pokladny jsou vybírány daně, že půjčku bude určitě možné splatit, ať se tedy králové nebojí.

Král žádá o půjčku jenom proto, že by mohl ještě lépe hospodařit, aby měl ještě více peněz.

Ve čtvrté části bylo popisováno kolik nových dopravních tratí se staví, kolik nových měst bude postaveno, kolik nových domů a kolik továren bude založeno. Čtení by bylo docela zajímavé, ale tolik různých výpočtů – milionů a desítek milionů – bylo únavné a vyslanci se začali dívat na své hodinky a Mates začal zívat.

Když dokument byl konečně přečtený, vyslanci řekli: „Předáme dokument našim vládám; naši vládcí si velmi přejí žít nyní s vaší zení a králem v přátelství a určitě budou souhlasit s půjčkou.“

Nyní podali Matesovi zlaté pero, ozdobené drahokamy a Mates připsal:

Královské výsosti, Zvítězil jsem a nežádal žádnou kontribuci a nyní vás žádám o půjčku. Nebuďte snobi a půjčte.

Král Mates První – Reformátor

o – o – o

Mates dostal pozvání k návštěvě od zahraničních králů. Napsali mu, že ho srdečně přivítají, i kapitána, lékaře, Staníka a Helenku.

Král Mates může být jistý, že nebude litovat. Uděláme vše co bude v naší moci, aby se dobře bavil a dostal vše, co si bude přát.

Mates se zaradoval. Již navštívil jedno zahraniční město ve válce a nyní navštíví tři zahraniční města, tři mimořádné paláce a královské zahrady. Velmi se zajímal, jestli je to všude stejné. V jednom hlavním městě prý je překrásná zahrada, kde žijí zvířata z celého světa. V jiném je vysokánský dům, jak říkal Felix, který se téměř dotýká nebe. A ve třetím jsou obchody s tak úžasnými výlohami, že se tam dá dívat celý rok a nenudí to.

Ministři se zlobili, že je nikdo nepozval, ale nemohli nic dělat. Jen ministr financí naléhavě žádal Matesa, aby nepřijímal peníze, aby nic nepodpisoval, protože by ho podvedli.

„Nebojte se, pane, jsem sice mladý, ale nedovolil jsem, aby mě podvedli a ani teď to nedovolím,“ řekl Mates.

„Královská výsost, nyní se k vám budou chovat jako přátelé, protože je po válce, ale oni se vždy budou snažit získat to, co ztratili.“

„Copak to nevím?“ řekl Mates, ale v duši se radoval, že ho varoval a rozhodl se nic nepodepisovat, protože se sám divil, že ministři nebyli pozvaní.

„Budu opatrný,“ ujistil ho Mates.

Všichni Matesovi záviděli, že bude cestovat tak daleko. Připravili mu zavazadla, krejčí ušili nové obleky, obuvníci nové boty. Vrchní ceremoniář běhal celým palácem, aby se nic nezapomnělo. Helenka a Staník skákali radostí.

Nakonec přijely dva automobily. Do jednoho se posadil král Mates a kapitán, do druhého lékař, Helenka a Staník. Za provolávání slávy projížděli městem; na nádraží je čekal královský vlak a ministři.

Již jednou jel Mates královským vlakem z války, ale to byl velice unavený, nemohl všechno dobře vidět. Teď to bude jiné. Pojede v pohodě a nebude muset na nic myslet. Tenkrát potřeboval odpočinek po náročné válce, po těžké práci. S radostí a s úsměvem vyprávěl, jak se před poručíkem schovával pod plachtou a nyní před svým učitelem. Vyprávěl o polévce, o blechách, které ho poštipaly, o setkání s ministrem války, když stál na žebříku a díval se na vlak, ve kterém nyní jede.

„Tak tady jsme stáli celý den. Z téhle stanice mě odvezli zpátky.“

Královský vlak se skládal ze šesti vagonů. V jednom byla ložnice. Každý měl své kupé s pohodlným lůžkem, koupelnou, stolkem a sedadlem. V dalším vagonu byla jídelna, kde byl uprostřed jídelní stůl a okolo sedadla, na podlaze krásný koberec a mnoho květin. Ve třetím vagonu byla knihovna a nyní tam byly také krásné královny hračky. Ve čtvrtém byla kuchyně a v pátém vagonu cestovali palácoví sluhové, kuchaři, komorníci a v šestém byla zavazadla zcela naplněná různými věcmi.

Děti se dívaly oknem a hrály si. Vlak zastavoval na velkých stanicích, když bylo potřeba doplnit vodu do lokomotivy. Vlak jel tak lehce, nebylo slyšet hluk a otřesy byly sotva cítit.

Večer se všichni uložili ke spánku jako obvykle a ráno se již vzbudili v zahraničí.

Když se Mates umyl a ustrojil, objevil se zahraniční posel s pozdravem. Vešel do vlaku již v noci, ale nechtěl krále Matesa vyrušovat, ale střežil ho už od hranic, protože nyní byl Mates pod jeho ochranou.

„Kdy přijedeme do hlavního města tvého krále?“

„Za dvě hodiny.“

Matesovi připadalo příjemné, že královský posel nemluví cizí řečí, protože ačkoliv Mates už rozuměl a mluvil několika jazyky, pořád bylo příjemnější mluvit vlastním jazykem.

Jaké přijetí Matesovi připraví, je těžko říci. Přicestoval do cizího hlavního města ne jako vítěz nad jeho hradbami a zdi, ale jako vítěz v srdcích jeho obyvatel. Očekával ho starý šedovlasý král této země se svými dospělými dětmi a vnuky na nádraží. Okolo nádraží bylo tolik zeleně a květin, jako by to byla krásná zahrada a ne nádraží. Z větví a květin byl upleten nápis: *Vítáme vás mladý příteli, toužebně očekávaný!* Uskutečnily se čtyři dlouhé proslovy, ve kterých označovali Matesa dobrým, moudrým a chrabрым králem. Předpovídali, že bude vládnout tak dlouho, jako žádný jiný král před ním. Předložili mu chléb a sůl na stříbrném podnose. Na hrud' mu připjali řád lva s velkým briliantem. Starý král ho líbal tak srdečně, že si Mates vzpomněl na své rodiče a oči se mu naplnily slzami. Orchester, standarty, vítězné oblouky, na balkonech koberce a vlajky. Matese nesli na ramenou k autu. Na ulicích se shromáždilo tolik lidí, jako by přišli lidé z celého světa, protože uvolnili ze školy všechny žáky na tři dny. Tak Matese ještě nikdy nezdravili v jeho vlastním hlavním městě.

Když přišli do paláce, lidé se shromáždili na náměstí a nechtěli se rozejít, dokud Mates se neobjevil na balkonu.

„Řekni nám něco!“ volali.

Byl už skoro večer, když kvůli nim vyšel Mates na balkon.

„Jsem váš přítel,“ volal Mates.

Na oslavu se ozvala kanonáda. Zapálili ohňostroj, na nebi se rozsypaly tisíce hvězdiček červených, modrých a zelených. Bylo to překrásné.

A začaly plesy, divadelní představení, denně výlety do okolí, kde to bylo hezké, vysoké hory, zámky v hlubokých lesích, potom lovy, pak zase slavnostní přehlídky vojáků, slavnostní obědy a znovu divadlo.

Vnoučata starého krále chtěli Matesovi věnovat svoje hračky. Dostal dva krásné koně, malé dělo ze stříbra, a celé nové kino s nejkrásnějšími filmy.

A nejužasnější bylo, když všichni z královského dvora jeli auty k moři, kde pak uspořádali vodní bitvu. Poprvé v životě jel Mates na admirální lodi, kterou pokřtili na jeho počest : Mates.

Tímto způsobem hostili Matese deset dní a on by i rád zůstal déle, ale musel odjet k dalšímu králi.

Byl to ten král, kterého Mates osvobodil ze zajetí. Byl chudší, Matese přijal střídmeji, ale o to více srdečněji. Král měl mnoho přátel mezi divokými králi a pozval všechny, aby Matesa poznali. Pořádaly se velmi zajímavé plesy, kde byli černoši, Číňané, Australci. Někteří byli žlutí a měli copy a jiní byli černí, v nose

a v uších měli ozdoby z ulit a slonoviny. Mates se spřátelil s těmi divochy. Od jednoho dostal papouška, který uměl mluvit lidskou řečí, od jiného krokodýla a hroznýše ve velkém skleněném viváriu a od třetího dvě krásné cvičené opičky, které skotačily tak zábavně, že se Mates vždycky rozesmál, když se na ně podíval.

A právě tady Mates navštívil největší zahradu na světě, kde byli ptáci – tučňáci, podobní lidem, bílí medvědi, bizoni, velcí indiští sloni, lvi, tygři, vlci, lišky, i nejmenší zvířata na zemi a v moři. Kolik různých ryb, kolik pestrých ptáků... Jen opic bylo skoro padesát druhů.

„Všechny jsem dostal od mých afrických přátel,“ řekl král.

A Mates se pevně rozhodl pozvat je do svého hlavního města, aby tam zařídili zoologickou zahradu. Protože, když se zvířata líbí jemu, určitě se budou líbit i dětem.

Nu, už se zase musí jet dál. Škoda. Co nám ukáže třetí král? V jeho hlavním městě je ten vysoký dům, o kterém mluvil Felix.

o – o – o

U třetího krále Matese přijali velice skromně, ačkoliv stejně srdečně. To Matesa trochu udivilo a skoro se mu to zdálo nepřijemné.

„Jsou lakomí?“ pomyslí si.

Dokonce ani palác nevypadal jako královský zámek, skoro se neodlišoval od lepších domů ve městě.

Jeden sluha měl dokonce trochu špinavé rukavice a na stole v ubrousku byla malá dírka, kterou někdo šikovně spravil, takže to ani skoro nebylo vidět.

A ještě víc se Mates podivil, když ho král zavedl do své pokladnice. Tolik zlata, stříbra a drahokamů tam bylo, že Mates přivíral oči.

„Královská výsosti, jste velice bohatý,“

„Ó, ne, kdybych to všechno chtěl rozdat obyvatelům v mé zemi, každý by dostal jen malou minci,“ řekl král.

Řekl to tak klidně, že se Matesovi zachvělo srdce.

Tento král byl nejmladší z trojice, ale byl nějak smutný.

Večer nešli do divadla. Král hrál na housle, ale tak smutně, že Mates začal vzdychat. Pomyslí si: jak jsou králové rozlišní. A řekl: „Prý máte, královská výsosti, dům, ale velmi, velmi vysoký.“

„Ano! Neukázal jsem ti ho, královská výsosti, protože dům patří parlamentu. Protože v tvé zemi nevládne lid, myslel jsem si, že to pro tebe nebude zajímavé.“

„Přál bych si vidět to...ten...parlament.“

Mates nechápal o čem král mluví a znovu se zamyslí: To je divné. učili mě co dělali králové před sto, dvěma sty lety, ale neučí mě co dělají králové dnes a jací vlastně jsou. Kdybych je už dávno znal, asi by nevypukla válka.

Král zase začal hrát na housle a Mates, Staník a Helenka poslouchali.

„Proč hrajete, královská výsosti, tak smutně?“
„Protože život není veselý, příteli. A určitě nejsmutnější je život krále.“
„Králův? Ostatní jsou tak veselí,“ divil se Mates.
„Také oni jsou smutní, Matesi, jen před hosty se přetvařují, to je zvyk, to je podle etikety. Cožpak mohou být veselí králové, kteří právě prohráli válku?“
„A proto tedy se rmoutíte, královská výsosti?“
„Nejméně z nás tří, dokonce jsem spokojen.“
„Spokojen?“ ještě víc se Mates podivil.
„Ano, protože jsem si tu válku nepřál.“
„A proč jste válčil?“
„Musel jsem – nemohl jsem se chovat jinak.“
To je divný král, pomyslel si Mates, nepřije si válku, ale vyhlásil ji a je spokojen, že prohrál, opravdu je divný.
„Vyhraná válka je... velké nebezpečí...“ řekl král jakoby pro sebe, „nejlépe by bylo zapomenout, proč jsem král.“
„A proč jste král?“ zeptal se Mates naivně.
„Ne proto, abych nosil korunu, ale abych se staral o blaho obyvatel mé země. Jak jim to zajistit? Zavedením různých reforem.“
To je zajímavé, pomyslel si Mates.
A král pořád hrál na housle, a housle jakoby plakaly, jakoby se stalo veliké neštěstí.
V noci dlouho Mates přemýšlel. Obracel se ze strany na stranu a v uších mu smutně zněly housle.
Zeptám se ho. Poradí mi. Musí to být dobrý člověk. Jsem král – reformista a nevím co jsou to reformy. On řekl, že reformy jsou nesnadné – Mates přemýšlel a přemýšlel. Pak pokračoval: Možná, že lhal. Možná se králové mezi sebou dohodli, že právě ten třetí mi dá listinu k podpisu.
Už dříve Matese několikrát napadlo, proč s ním nemluví o půjčce, ani o něčem jiném. Králové se scházejí, aby mluvili o politice a o vážných, důležitých věcech. A oni nic. Možná, že nechtějí, protože je ještě malý. Proč tedy třetí král s ním mluví jako s dospělým?
Matesovi se třetí král zalíbil, ale nedůvěřoval mu. Králové se musí velmi brzy naučit nedůvěřovat.
Aby usnul – co možná nejdříve – začal si Mates tichounce broukat smutnou píseň, když náhle uslyšel kroky ve vedlejší místnosti.
Možná mě chce někdo zabít – blesklo mu v hlavě, slyšel totiž, že krále ze zálohy mohou tajně usmrtit. Možná by to Matese nenapadlo, kdyby mohl usnout a ta smutná hudba by ho tak silně neovlivnila.
Mates rychle rozsvítil lampičku a potom vsunul ruku pod polštář, kde měl revolver.
„Matesi, spíš?“ – byl to král.
„Nemohu usnout.“

„Tak u chlapců zmatené myšlenky odhánějí spánek?“ s úsměvem řekl král a posadil se u lůžka.

A už nic neříkal, jen se díval. A Mates si vzpomněl, že se tak na něj díval často otec. Mates to neměl rád, když se otec na něj tak díval. Ale teď mu to bylo příjemné.

„Ano, ano, Matesi, moc jsi se divil, když jsem ti řekl, že jsem proti tobě nechtěl válčit. Protože si pořád ještě myslíš, že si králové mohou dělat co chtějí.“

„To si nemyslím. Já vím, že mi mnoho přikazuje etiketa a také zákony.“

„Tak ty víš. Ano, my sami vyhlášíme špatné zákony a potom je musíme dodržovat.“

„A my nemůžeme vyhlášovat dobré zákony?“

„Můžeme, my musíme. Jsi ještě mladý. Uč se vyhlášovat dobré, moudré zákony.“

A král vzal do ruky Matesovu ruku, jakoby porovnával svou velkou ruku s jeho malou. Potom se ho dotkl, velmi jemně, sklonil se a ruku mu políbil.

Mates se zastyděl, ale král začal rychle a tiše mluvit: „Můj dědeček osvobodil svůj národ, ale nebylo to dobře. Zavraždili ho a národ už nebyl šťastný. Můj otec postavil veliký pomník svobody. Zítra ho uvidíš; je nádherný, ale to není důležité, když dál dochází k válkám, když dál žijí chudí a nešťastní lidé.

Přikázal jsem, aby postavili veliký dům pro parlament. A co se stalo? Nic. Pořád je to stejné.“

Náhle, jako by si na něco vzpomněl.

„Matesi, vždy to bylo špatně, když jsem vyhlásil reformy pro dospělé, zkus to s dětmi, možná uspěješ... Teď už spi, milé dítě. Přijel jsi sem, aby ses pobavil a já tě v noci obtěžuji. Dobrou noc!“

Když následujícího dne si chtěl Mates vzpomenout na ten rozhovor, král už nechtěl nic říci. Ale vysvětlil mu přesně význam parlamentu. Opravdu to byl veliký a krásný dům, uvnitř podobný divadlu nebo kostelu. Na podiu sedělo několik pánů, jako v Matesově paláci během schůze. Jenom zde bylo mnoho křesel, na kterých seděli různí pánové a mezi nimi pobíhali mluvčí a pánové vystupovali na podium a mluvili, jako by přednášeli. Okolo sálu byly lodžie a v každé lodžii různí ministři. A stranou u velkého stolu seděli novináři, kteří psali pro noviny. A nad nimi výše – lidé, publikum. Ve chvíli, kdy vešli, někdo velmi zlostně oslovil ministry.

„Já to zakazuji!“ křičel a bil pěstí. „Jestli nás neuposlechnete, nebudete už ministry. My potřebujeme moudré ministry!“

Někdo jiný řekl, že ministři jsou velmi moudří a jiní vykřikovali, že je již nepotřebují.

Potom se začali hádat a všichni křičeli. Jeden volal: „Pryč s vládou!“ a jiný:

„Styďte se!“ A když Mates vycházel ze sálu někdo vykřikl: „Pryč s králem!“

„Proč se hádali?“

„Protože je to pro ně ve světě špatné.“

„A co se stane, když oni opravdu ministry vyhodí?“

„Zvolí nové.“
„A ten, co křičel: Pryč s králem?“
„Ten to vykřikuje pořád.“
„Je blázen?“
„Ne, jen nemá krále rád.“
„A oni mohou krále vyhnat?“
„Ano, mohou.“
„A co se stane pak?“
„Zvolí někoho a dají mu jiné jméno.“

Bylo to velmi zajímavé, skoro stejné jako s těmi dvěma opičkami, které Mates dostal od černošského krále Vej-Bin.

o – o – o

A zatím v novinách v Matesově zemi psali jaké přijetí připravili Matesovi zahraniční králové, jak ho mají rádi, váží si ho, jaké krásné dárky mu dali atd. A ministři, kvůli takovému přátelství, si chtěli půjčit velmi mnoho peněz a doufali, že budou úspěšní a všechno proběhne rychle. A také se báli Matesova návratu do hlavního města, protože nechtěli aby na poslední chvíli něco zkazil. Dobře, že se zahraniční králové neurazili pro dovětek, který Mates napsal na žádost o půjčku, dosud nikdy se nestalo, aby i ten největší král-reformista, napsal do dokumentu: *Nebud'te snobi.*

Ministři se dohodli, že ještě měsíc může být Mates v zahraničí, bude jako unavený a musí odpočívat.

Mates se zaradoval a žádal, aby ho odvezli k moři. Odjeli s ním kapitán, Staník, Helenka a lékař. Mates svlékl vojenskou uniformu a jeli obyčejným vlakem a bydleli v obyčejném hotelu a ne v paláci. A neoslovovali ho královská výsost, ale princ. A to znamenalo, že je král u moře – inkognito. Protože je takový zákon, že král může odjet do zahraničí jen na pozvání, ale když chce tam být sám, musí předstírat, že není král.

Matesovi to bylo jedno, dokonce mu to bylo příjemnější, protože si mohl hrát se všemi dětmi a chovat se jako ostatní.

Bylo to moc fajn: koupali se v moři, sbírali lastury, stavěli z písku hrady, opevnění a tvrze. Jezdili na člunu na moře, jezdili na koních, sbírali borůvky v blízkém lese a sušili houby.

Čas utíkal velmi rychle a Mates zase začal s učením - a jak už jsme mnohokrát řekli – učil se rád a učitele si oblíbil. Tři hodiny denně mu nekazily náladu.

Oblíbil si Staníka a Helenku. Oba byli dobře vychovaní, nikdy se s ním nehádali, a když přece, tak jen málokdy a krátce.

Jednou se Mates hádal s Helenkou o houbu. Byl to malinký hříbek. Mates řekl, že ho viděl první a Helenka řekla, že ona. Mates by jí ho nechal, protože jedna houba nemá žádný význam pro krále, ale proč ona neříká pravdu?

„Když jsem ji uviděl, tak jsem křičel: Jé – podívej! a ukázal jsem na ni prstem. A ty jsi tam hned utíkala.“

„Ale utrhla jsem ji já.“

„Protože jsi byla blíž, ale první jsem ji uviděl já.“

Helenka se rozzlobila a houbu odhodila: „Já ji nepotřebuji!“

A hned si uvědomila, že dělá něco špatně, zastyděla se a rozplakala.

Mates si pomyslel: Jaká jsou děvčata divná, sama houbu rozbila a teď brečí.

Jednou Staník vystavil z písku velmi pěknou tvrz s vysokou věží. Udělat z písku vysokou věž není snadné, dá to hodně práce, protože písek musí být vlhký a je nutno ho vyhrabat z hloubky. Staník se namáhal, dokonce, aby věž dobře stála a držela pohromadě, tak do ní zabudoval hůl – a chtěl, aby vlny dorážely na jeho stavbu. Matesa najednou něco popadlo a zakřičel: „Zdolám tvoji pevnost!“

Skočil na stavbu a zničil ji. Staník se rozzlobil, ale uznal, že proti králi se musí člověk udržet, tak se zlobil méně a potom se dokonce se omluvil.

Občas kapitán vyprávěl jak bojoval v afrických pouštích proti divokým černošským kmenům a lékař vyprávěl, že nemoc je podobná nepříteli, který útočí, a že v krvi jsou vojáci, docela maličcí – bílé krvinky – které hledají mikroby a zničí je a člověk se uzdraví, nebo bílé krvinky prohrají a pak člověk zemře. V lidském těle jsou také žlázy, podobné vojenským pevnostem. V nich je mnoho chodbiček, labyrintů a slepých uliček a když do žláz proniknou mikrobi, ztratí se v labyrintu a malí, bílí vojáci na ně zaútočí a zabijí je.

Děti se spřátelili s rybáři a oni je naučili jak poznat podle oblohy kdy bude bouřka a jestli bude velká, nebo malá.

Bylo zajímavé to poslouchat a bylo příjemné si hrát, ale několikrát Mates odběhl daleko do lesa, nebo šel hledat lastury, posadil se a přemýšlel dlouho o tom co bude dělat až se vrátí domů.

Možná to všechno uspořádá tak jako to viděl u smutného krále, který hrál na housle. A možná by bylo lepší, kdyby si vládl národ sám a ne jenom král a ministři? Takový král může být malý a ministři by nemusili být tolik moudří. Co dělat? Ministry osvobodil a zůstal sám a neví co má dělat. Šel by do parlamentu a řekl by: Zvolte nové, lepší ministry!

Často tak Mates přemýšlel a chtěl by se s někým poradit. Až jednou šel sám za lékařem a zeptal se: „Jsou jiné děti tak zdravé jako my?“

„Ne, Matesi, (lékař ho neoslovil jako krále, protože zde u moře byl Mates inkognito) ne, je hodně dětí slabých a nemocných. Mnoho dětí bydlí v nezdravých vlhkých a tmavých bytech, nejezdí na venkov, málo jedí, někdy mají hlad, proto jsou nemocné.“

Mates už byl v tmavých a studených místnostech a také zažil hlad. Vzpomněl si, že občas raději spal na studené zemi venku než ve venkovském stavení.

Vzpomněl si, že děti s křivýma nohama, velmi bledé, přicházely do vojenského ležení a prosily o trochu polévky z vojenského kotle a pak ji chtivě jedly. Myslel si, že je to tak jenom za války a teď slyšel, že také i mimo válku děti trpí zimou a hladem.

„Dalo by se zařídit, aby všichni měli hezké domečky s malými zahrádkami a vždy něco k jídlu?“ zeptal se Mates.

„To je hodně nesnadné, už odedávna lidé o tom sní, ale až do dnešního dne nikdo nic nevymyslel.“

„A mohl bych to vymyslet?“

„Ty můžeš, jistě, můžeš. Král může udělat hodně. Například třetí král, který hrál na housle postavil hodně nemocnic a dětských domovů, ze kterých hodně dětí v létě odjíždí na venkov. On vyhlásil takový zákon, že v každém městě musí postavit domy pro slabé děti na léto.“

„A jak je to u nás?“

„U nás takový zákon ještě nebyl vyhlášen.“

„Já ho vyhlásím!“ řekl Mates a kopl nohou do písku. „Milý doktore, pomoz mi s tím, protože budou ministři zase mluvit o tom, že to není jednoduché, že nejsou peníze a tohle a támhleto a já nebudu vědět jestli říkají pravdu a nebo jen tak povídají.“

„Ne, Matesi, mají pravdu, není to jednoduché.“

„No dobře, já vím. Chtěl jsem rozdat hned čokoládu a oni mi slíbili, že to zařídí za tři týdny. A dali to skoro o dva měsíce později. Ale nakonec dali.“

„Nu, rozdat čokoládu je snadnější.“

„A když pro krále s houslemi to bylo snadné, proč by to pro mne bylo nesnadné?“

„Pro něj to bylo také nesnadné.“

„No dobře, ať je to nesnadné, já to zařídím i kdyby se stalo nevím co.“

Slunce zacházelo do moře, bylo tak veliké, rudé, krásné. Mates přemýšlel jak to zařídit, aby všechny děti v jeho zemi se mohly dívat jak zapadá slunce, dívat se na moře, jezdit na lodičkách, koupat se a sbírat houby.

„Ano,“ ještě řekl Mates, když se vraceli z procházky, „tak dobrý je zdejší král a proč tam v parlamentu ten člověk křičel: Pryč s králem?“

„Vždycky se najdou nespokojení lidé. Ve světě není král, ani ministr, kterého by všichni chválili.“

A Mates si vzpomněl, jak se vojáci na frontě posmívali králi, nebo se o něm bavili. Kdyby Mates nebyl ve válce, myslel by si, že všichni ho opravdu milují tak, že radostí vyhadují své čepice do vzduchu, když ho uvidí.

Od toho dne se Mates učil ještě pilněji a ptával se, kdy už pojedou domů.

Myslel si: Začnu dělat reformy. Jsem král a nemohu být horší než ti, kteří posílají děti v létě na venkov a do lesa.

o – o – o

Mates se vrátil do hlavního města přesně když bylo všechno připraveno na převzetí peněz od zahraničních králů. Chybělo jen, aby podepsal kdy a jak splatí půjčku.

Král Mates dokumenty podepsal a hned hlavní státní pokladník odjel s balíky a bedničkami pro zahraniční stříbro a zlato.

Mates netrpělivě čekal na peníze, aby mohl zavést svoje tři reformy:

1. Postavit ve všech lesích, na horách a u moře množství domů, aby tam mohly chudé děti jezdit na celé léto.
2. Před každou školou postavit houpačky a kolotoče s hudbou
3. Otevřít v hlavním městě velikou zahradu, kde by byly v klecích divoká zvířata: lvi, medvědi, sloni, opice a hadi, a ptáci.

Ale Mates brzy vystřízlivěl. Když dorazily peníze, ministři nemohli na reformy nic dát, protože už věděli, kolik dostane každý ministr na své výdaje. Tolik a tolik museli vydat na nové domy, na opravu železnice, na výstavbu nových škol a kolik na válečné dluhy.

„Kdybyste to řekl, královská výsosti, dříve, půjčili bychom si více,“ řekl ministr a pomyslel si: Jak to bylo dobře, že nechodil na schůze. Tolik peněz, kolik by Mates potřeboval na svoje reformy, by nám zahraniční králové nechtěli půjčit.

„Tak dobře, když jste mě tak přelstili, vím, co teď udělám.“ Vzal pero a napsal všechno královi, který hrál na housle:

Přeji si zavést všechny reformy, které jste, královská výsosti, zavedl ve vaší zemi. A na to potřebuji hromadu peněz. Ministři si půjčili peníze pro sebe a nyní bych si chtěl půjčit peníze pro sebe.

Mates dlouho čekal a skoro už si myslel, že odpověď nedostane, ale jednou při učení mu sdělili, že na audienci se dostavil posel od třetího krále. Hned Mates rychle utíkal do trůnního sálu.

Posel žádal, aby všichni odešli, protože sdělení je tajné a je určeno jen pro krále. Když všichni odešli, posel řekl, že si Mates může půjčit peníze, ale musí přijmout konstituci, aby vládli všichni obyvatelé. Král vzkázal: „Jestli půjčíme jen královi Matesovi, můžeme peníze hned ztratit, a jestli půjčíme národu, je to něco jiného. Ale ministři určitě nebudou souhlasit.“

„Oni budou muset souhlasit,“ řekl Mates, „Co si myslíš? Když souhlasili, že jsem král-reformátor, oni to udělají.“

A ministři souhlasili. Báli se, že by je Mates dal do vězení a oni si to spočítali: Když něco by se mělo udělat, řekne se, že si to přeje celý národ a my nebudeme moci protestovat. My budeme dělat jen to, co nám nařídí národ. A celý národ nebude moci dát Mates do vězení.

Začaly schůze. Ze všech měst a ze všech vesnic přicházely ti nejmoudřejší lidé a radili a radili ve dne i v noci, protože bylo velmi složité dohodnout, co chce celý národ uskutečnit.

V novinách se psalo hodně o tom sněmování (parlamentu), že ani nezbylo místo pro obrázky. Ale Mates nyní již dobře četl a o obrázky již tolik nestál.

Zvláště schůzovali bankéři, kteří vypočítávali kolik peněz bude potřeba na stavbu dětských domů na venkově, na houpačky a na kolotoče.

A přišlo mnoho obchodníků ze všech koutů světa, aby se dohodli, která zvířata a ptáky a hady mají dodat do zoologické zahrady. Takové schůze byly velmi zajímavé a Mates na ně vždycky chodil.

„Mohu prodat krásné lvy,“ řekl jeden obchodník se zvířaty.

„Mám nejdivočejší tygry,“ řekl druhý.

„Mám překrásné papoušky,“ řekl třetí.

„Nejzajímavější jsou hadi,“ řekl čtvrtý. „Mám nejnebezpečnější hady a krokodýly. Moji krokodýly jsou velcí a žijí dlouho.“

„Já mám cvičeného slona. Vystupoval v cirkuse, když byl ještě mladý. Jezdí na kole, tancuje a chodí na vodítku. Teď už je trochu starý, mohu ho prodat velmi lacino. Děti budou mít dobrou zábavu, protože mohou na něm jezdit. A děti na slona jezdí rády.“

„Prosím nezapomeňte na medvědy. Mohu vám prodat čtyři hnědé a dva bílé,“ řekl specialista přes medvědy.

Prodejci divokých zvířat byli neohroženými lovci, s nimi přišel jeden indián a dva černoši. A děti z celého města se na ně dívaly zvědavě a měly radost, že pro ně král nakoupí tolik zajímavých zvířat.

Jednoho dne se na schůzi objevil černoš tak černý, jakého ještě nikdy nikdo neviděl. Ostatní černoši se strojili jednoduše a mluvili evropskými jazyky, žili v Africe a také trochu v Evropě. Ale tento neříkal ani jedno slovo, kterému by bylo rozumět. Měl na sobě lastury a byl skoro nahý, ve vlasech měl ozdoby z kostí a skoro se nedalo uvěřit, že si takovou váhu dal na hlavu.

V Matesově zemi žil jeden starý profesor, který znal padesát různých jazyků. Přivedli ho, aby překládal co si přeje tento černoš, protože ostatní černoši mu také nerozuměli a možná ani nechtěli překládat, aby si nepokazili své obchody. Ukázalo se, že ten černoš je negerský princ a řekl: „Ohromný jako baobab, silný jako moře, rychlý jako blesk a jasný jako slunce, králi Matesi, přináším vám přátelství mého vládce, ať žije sedm tisíc let a dočká se sto tisíc prapravnuků. Můj vládce má ve svých lesích víc divokých zvířat, než je na nebi hvězd a mravenců na zemi. Naši lvi sní víc lidí denně, než všichni lidé z vládcova dvora za měsíc. V jeho dvoře žije dvacet jeho manželek a tisíc dětí, ať žijí pět tisíc roků bez jednoho roku! Dobrý králi Matesi, nevěř těmto podvodníkům, kteří prodávají lvy bez zubů, tygry bez drápů, staré slony a obarvené ptáky. Moje opice jsou chytřejší, než oni a láska mého vládce k vám je větší, než jejich hloupost. Oni od vás žádají peníze, ale můj král nepotřebuje zlato, protože v jeho horách je ho dost. On jen chce, abyste ho přijal na návštěvu na dva týdny, protože se velmi zajímá o vaši zemi a bílí králové ho nechtějí přijmout, protože říkají, že je divoch a není slušné, aby se s ním přátelili. Jestliže vy, králi Matesi, byste k nám přišel jako host, přesvědčil byste se, že všechno co jsem řekl je pravda.“

Prodejci divokých zvířat viděli, že je to pro ně špatné a řekli: „Víte, královská výsost, že vyslanec je ze země lidojedů a neradíme vám, královská výsost, abyste tam jel, nebo je pozval sem.“

Mates požádal profesora, aby se zeptal, jestli skutečně ten král je lidojed – kanibal.

„Ó, jasný jako slunce, králi Matesi, Řekl jsem, že lvi v našich lesích sní více lidí denně, než všichni osoby z královského dvora měsíčně. Řeknu vám jen tolik, králi Matesi bílý jako písek, že ani vás, ani nikoho z vašich lidí bychom nesnědli. Můj král je pohostinný a raději by snědl svých dvacet manželek a tisíc dětí, ať žijí pět tisíc let bez jednoho roku, než aby ukousl jeden prst z tvé ruky.

„Tak dobře, já tam pojedu,“ řekl Mates.

A prodejci divokých zvířat hned odjeli rozčileně, protože se jim nepodařil obchod.

o – o – o

Předseda ministrů se vrátil domů rozezlen tak, že se jeho manželka ho bála zeptat co se stalo. Obědval a nic neříkal. Děti seděly tiše, aby nedostaly výprask. Před jídlem předseda ministrů pít sklenku vodky a během jídla pil jen víno.

Ale dnes víno odstrčil a vypil pět sklenek vodky.

„Muži“, začala manželka opatrně, aby ho nerozzlobila ještě víc, „vidím, že máš zase starosti v paláci. Ještě se ti z toho zhorší zdraví.“

„To je neuvěřitelné!“ konečně vybuchl předseda ministrů. „Víš co zase dělá Mates?“

Manželka si hlasitě vzdychla.

„Víš co dělá Mates? Mates pojede na návštěvu ke ka-ni-ba-lům! Chápeš to? K těm největším divochům v celé Africe! Tam ještě žádný bílý král nejel. Chápeš to? Vždyť ho tam snědí. Určitě ho snědí! Jsem zoufalý.“

„Muži, a nemůže se mu to rozmluvit?“

„Ano, jestli si přeješ, rozmluv mu to, nemám v úmyslu sedět ve vězení. Je tvrdohlavý a lehkomyšlný.“

„A co se stane – bože chraň – jestli ho snědí.“

„Ach, ženo, chápej, uděláme to tak, že bude vládnout celý národ a král bude muset podepsat dokument – jmenuje se to manifest – a měla by se slavnostně otevřít první sněmovna. Kdo ale podepíše manifest k otevření sněmovny, když bude Mates v břiše toho divocha? Až za rok by ho měli sníst, ale teď ho nutně potřebujeme tady.“

Ministři říkali, že není slušné, aby král se vydal sám na tak nebezpečnou cestu, ale odjet s ním nikdo nechtěl.

A Mates se vážně začal připravovat na cestu.

Městem se nesla novina, že král odjede do země kanibalů. Dospělí potřásali hlavami a děti královi záviděly.

„Královská výsosti, sníst někoho není zdravé. Pravděpodobně tě budou chtít usmažit, královská výsosti, na rožni a protože bílkoviny se horkem srážejí, královská výsosti...“ mluvil lékař.

Mates ho přerušil: „Milý doktore, mě už měli zavraždit, zastřelit a pověsit a vždycky jsem se z toho dostal. Možná ten divošský princ říká pravdu – možná jsou tam pohostinní a neuvaří mě. Já jsem se už rozhodl, slíbil to, a králové musí držet slovo.“

Také kapitán se snažil Matese odvrátit od jeho rozhodnutí: „Je tam veliké horko, dva týdny se musí jet na velbloudech. Jsou tam různé nemoci, můžete tam i zemřít. Já také těm divochům nevěřím, protože jsou nedůvěryhodní. Já je znám, protože jsem proti nim bojoval. Běloši je zabíjejí, aby nebyli tak divocí a proradní.“

Mates vrtěl hlavou, že to je sice pravda, ale on už se připravil na cestu.

V hlavním městě se musí vybudovat zoologická zahrada. Přiveze hodně lvů, tygrů, slonů a různých opic. Jestliže je král, musí plnit své povinnosti.

A princ z Afriky žádal, aby si Mates pospíšil. Protože princ nemůže žít bez lidského masa déle než týden. Ve velké tajnosti si sebou přivezl soudek nasolených negrů a postupně je jedl, ale zásoba se už vyčerpala a chtěl už odjet co nejdříve.

Brzy se rozhodlo, kdo pojede: starý profesor, který zná padesát jazyků, kapitán, ale bez dětí, protože jejich maminka se o ně bála a nakonec se přihlásil Felix a doktor.

Doktor neznal africké nemoci, ale koupil tlustou knihu o těch nemocích a dal si ji do svého zavazadla a všechny léky, které budou potřebovat. Na poslední chvíli se přihlásil na cestu s Matesem anglický námořník a francouzský cestovatel. Zavazadel si vzali málo, protože teplé oblečení nepotřebovali, kromě toho na velbloudech není možno přepravovat hodně zavazadel.

Tak nasedli do vlaku a jeli. Jeli a jeli a jeli, až dojeli k moři. Nastoupili do lodi a zase jeli. Na moři se rozpoutala bouře, dostali mořskou nemoc a doktor poprvé rozdával své léky.

Doktor si velmi stěžoval lodnímu kapitánovi: „Proč musím být královským lékařem? Kdybych byl obyčejným doktorem, seděl bych v pohodlné ordinaci a chodil do nemocnice a takhle se musím vláčet světem. Ostatně mě ještě snědí a při mém stáří si ani nepochutnají.“

Ale kapitán byl víc a víc veselejší. Vzpomínal, že když utekl z domova od rodičů, přihlásil se do Cizinecké legie a bojoval proti černošům. Tenkrát byl hodně mladý a veselý.

Nejvíce se radoval Felix: „Když jsi odjel k bílým králům, tak jsi mě sebou nevezal, jen ta kapitánova děcka. A když teď jedeš ke kanibalům, všichni tě opustili, ale já jsem s tebou.“

„Milý Felixi,“ zmateně řekl Mates, „ty jsi nebyl pozvaný a etiketa příkazuje, že se pozvou jen ti, kteří jsou vítání. Staník a Helenka chtěli jet také, ale jejich maminka to nedovolila.“

„Já se nezlobím,“ řekl Felix.

Přijeli do přístavu a vystoupili a ještě dva dny jeli vlakem. Tady už rostly palmy, různé datle a fíky, krásné banány a Mates vykřikoval pořád nadšením. A

černošský princ se jen usmíval a jeho bílé zuby se tak leskly, že všichni měli z toho hrůzu.

„To ještě není africká džungle, pak uvidíte co to opravdu džungle znamená.“
Ale místo džungle uviděli poušť.

Nic, jen písek a písek. Jako je v moři voda, tady byl písek.

V poslední vesnici byla ještě malá skupina bílých vojáků a několik prodejen bělochů. Řekli jim, že jsou cestovatelé a jdou do země kanibalů.

„Jestli chcete, jděte tam, Hodně lidí tam šlo, ale my si nevzpomínáme, že se někdo odtamtud vrátil.“

„Možná se nám to podaří,“ řekl Mates.

„Zkuste to, ale pak si na nás nenaříkejte, že jsme vám to neřekli, že jsme vás nevarovali. Ti lidé jsou hodně divocí, ke kterým jdete.“

Negerský princ koupil tři velbloudy a odjel na nich, aby všechno připravil.

Nařídil, aby na něj čekali, až se vrátí.

„Poslechněte,“ řekl důstojník z posádky bílých vojáků, „vy mě neošálíte, jsem lišák. Vy nejste obyčejní cestovatelé. Cestují s vámi dva chlapci a jeden stařec. A ten divoch, který s vámi přišel, je nějak důležitý. Má v nose lasturu, kterou má právo nosit jen ten, kdo patří ke královské rodině.“

Nu, zdálo se, že nebude možno ho obelhat a řekli mu pravdu.

Ten důstojník už slyšel o králi Matesovi, protože jednou za několik měsíců dostávali vojáci poštu a noviny.

„Tedy, ať se stane. Možná, uspějete. Musíme vám říci, že oni jsou skutečně pohostinní, ale varuji vás, že se buď nevrátíte, nebo dostanete neuvěřitelné množství darů, protože oni mají tolik zlata a diamantů, že ani nevědí co s nimi dělat. Za každou maličkost, třeba za trochu střelného prachu, nebo zrcátka, dýmku, oni dávají plnýma rukama zlato.“

Nálada cestovatelů se zlepšila. Starý profesor trávil celý den ležením na písku na slunci, protože doktor řekl, že je to dobré na nohy a nohy profesora bolely.

Večer navštívil černošský přístřešek a tam s černochoy mluvil a napsal si nová slova, která ještě věda neznala.

Felix snědl tolik ovoce, že mu musel doktor dát lžičku ricinového oleje ze své lékárničky. A Angličan s Francouzem vzali Matese na lov. Mates se učil jezdit na velbloudu a všechno bylo velmi příjemné.

o – o – o

A jednou v noci na jejich stan zabušil vystrašený černošský sluha, že se stala zrada a že někdo útočí: „Běda, běda, já nešťastník, sloužím bělochům. To mi naši neodpustí, zabijí mě. Já nešťastník, co mám dělat?“

Všichni vyskočili, popadli své zbraně a byli ve střehu.

Byla noc, tma. Nic nebylo vidět. Jen tam, někde v dálce od pouště bylo slyšet hluk od množství lidí. Divné bylo, že u posádky bílých vojáků byl klid a nic se

nedělo. Velitel posádky znal dobře zvyky divokých kmenů a hned věděl, že se nejedná o útok, ale o co se jedná nevěděl, proto poslal vojáka na zvědy.

Přicházela karavana ke královi Matesovi.

V čele byl královský velbloud s krásným trůnem na zádech. Sto dalších velbloudů stejně krásně oblečených za ním. S nimi mnoho pochodujících černošských vojáků na ochranu karavany.

Co by se asi stalo, kdyby velitel posádky nebyl tak zkušený! Kdyby začal střílet, to by bylo moc špatné. Mates mu srdečně děkoval, pro takový moudrý rozkaz a vyznamenal ho medailí a hned další den časně ráno se vydali na cestu.

Cesta byla velmi namáhavá. Bylo dusivé horko. Černoši byli zvyklí, ale běloši dýchali těžce.

Mates seděl pod stříškou, dva černoši ho ovívali pštrosími péry. Karavana postupovala pomalu a vedoucí karavany se neklidně rozhlížel, zda nepřichází písečná bouře, která by karavanu zasypala horkým pískem. Stávalo se, že písek zasypal celou karavanu a všichni zahynuli.

Nikdo ve dne nemluvil a teprve večer, když se ochladilo, cítili se všichni trochu lépe. Doktor dal Matesovi několik tabletek proti horku, ale nepomohly mu.

Mates se otužil ve válce a zažil nebezpečné okamžiky, ale tato cesta byla v dusivém horku nejhorší ze všeho, co dosud prožil. Bolela ho hlava, popraskaly mu rty a jazyk měl tak suchý, jako by byl ze dřeva. Slunce ho opálilo a zhubl, od písku měl červené oči, které mu slzely a na kůži se mu objevily rudé svědivé puchýře. Špatně spal a zdály se mu strašné sny. Zdálo se mu, jak ho kanibalové jedí, nebo jak ho opékají na hořících polenech. Jak by byla příjemná voda v porovnání s pískem, jak bylo příjemně na moři v lodi! Ale co dělat? Vrátit se není možné, Vysmáli by se mu.

Dvakrát se zastavili v oáze. Jaké štěstí vidět zase zelené stromy a pít studenou vodu místo té teplé, smradlavé z kožených vaků.

V jedné oáze zastavili na dva dny a ve druhé musili zastavit na pět dní, protože i velbloudi byli tak unavení, že nemohli jít dál.

„Ještě uvidíme v poušti čtyři svítání a čtyři západy slunce a přijdeme domů,“ radoval se princ kanibalů.

Pět dní si dobře v oáze odpočívali. Před odchodem se černoši cítili tak silní, že zapálili velký oheň a divoce tančili válečné tance.

Poslední čtyři dny cesty nebyly tak náročné, protože poušť skončila a písek nebyl tak horký a v několika místech již rostly keře a bylo možno potkat lidi. Mates se chtěl s nimi seznámit, ale zakázali mu to, protože to byli loupežníci z pouště.

Pak konečně z dálky byl vidět les a foukal vlhký vítr. Cesta končila, ale nikdo nevěděl, co se teď stane. Vyhnuli se smrti na horkém písku, možná nyní ztratí život v rukou divokých černochoů.

Začátek byl výborný. Král lidojedů přišel naproti s celým dvorem. Vpředu šli hudebníci, ale jejich hudba byla tak divoká, že uši praskaly. Místo trubek měli

rohy, pískaly, místo bubnů, kotle. Hluk byl pekelný. Kromě toho černoši křičeli tak, že po tichu v poušti hosté mohli zešílet.

Přijetí začalo bohoslužbou u sloupu, na kterém byly vyřezány děsivé hlavy zvířat. Kněz měl hrůznou masku na obličej. Černoši opět přišerně křičeli a tlumočník řekl, že král kanibalů bere Matese pod ochranu svých bohů.

Když po obřadu Mates sestoupil na zem, král a všichni jeho synové začali dělat přemety a vydrželi to dělat půl hodiny. Potom král začal proslovem: „Bílý příteli, jasnější než slunce, děkuji ti, že jsi přišel. Jsem nejšťastnějším člověk ze všech lidí na světě, protože tě mohu vidět. Prosím tě, velice tě prosím, pokyň rukou, že souhlasíš, abych svým mečem proklál své srdce a měl tu nejvyšší čest být pokrmem pro svého drahého hosta.“

Při tom přiložil špičku svého dlouhého kopí ke své hrudi a čekal.

Mates řekl pomocí tlumočníka, že nesouhlasí, že si přeje přátelství, domluvit se a hrát si, že vůbec ho nechce sníst.

V ten okamžik král a jeho sto manželek a všechny děti začali hlasitě naříkat, padli na kolena a rukama na zem a začali smutečně dělat přemety nazpět na znamení, že si bílý přítel myslí, že ho nemilují dost a jestliže je nechce sníst, protože si myslí, že nejsou chutní k jídlu.

Matesovi se chtělo smát takovým zvykům, ale tvářil se vážně a nic neříkal.

Vypravovat všechno, co Mates viděl a dělal na dvoře krále kanibalů, není nutné, protože všechno podrobně popsal moudrý profesor ve své knize: *Čtyřicet devět dní v divoké zemi kanibalů na dvoře krále Bum-Druma* – člen expedice a tlumočník krále Matese Prvního-Reformátora.

Politováníhodný král Bum-Drum se snažil všemožně zalíbit Matesovi a zpříjemnit mu pobyt na jeho dvoře, ale zábava a hry tam byly divoké a Mates je pozoroval zvědavě a často mu to bylo nepříjemné. Mnoho zábav Mates ani nechtěl.

Například Bum-Drum měl starou pušku a s velkou slávou ji vyndali z pokladnice a dali Matesovi, aby si střelil na cíl – na nejstarší dceru krále.

Mates nechtěl a král se urazil. Znovu začal smutečně dělat přemety vzad.

Nejhorší bylo, že se urazil i kněz. Myslel si: „Předstírá, že je náš přítel, ale bratřit se s námi nechce. Vím co udělám.“

Večer do lastury, ze které Mates pil víno, tajně nalil jed. To byl takový jed, že když ho člověk vypil, viděl rudě, potom modře, pak zeleně a pak černě a tehdy člověk zemře.

Mates seděl pohodlně v královském stanu na zlatém křesle u zlatého stolu a říkal: „Co to je, že všechno zčervenalo? Černoši jsou rudí a červené je všechno okolo.“

Když to uslyšel doktor, vyskočil a začal zoufale mávat rukama, protože věděl z knih o takovém jedu, kde bylo napsáno, že proti všem africkým jedům jsou léky, ale proti tomuhle není žádná záchrana. Doktor ve svém kufříku neměl na to žádný lék.

A Mates nic nevěděl, byl veselý a řekl: „A teď je všechno modré, hezky to vypadá.“

„Profesore,“ vykřikl doktor, „přelož to těm divochům, Mates je otrávený!“ Profesor to rychle sdělil královi. Ten se oběma rukama chytil za hlavu, udělal smuteční přemet dozadu a odběhl a hned se vrátil: „Tohle vypij, bílý příteli, křičel a nutil Matesovi velmi hořkokyselou tekutinu ze slonové misky.

„Fuj, to nechci,“ křičel Mates, „jak je všechno zelené před mýma očima, i zlatý stůl a i doktor zezelenal.“

Bum-Drum vzal Matese do náručí a položil ho na stůl, strčil mu mezi zuby šíp ze slonoviny a násilím mu nalil tu příšernou tekutinu do úst.

Mates se snažil dostat z obětí, plival, ale spolkl to a byl zachráněn.

Ale před očima měl černé kruhy, které se rychle točily. Ale bylo jich jen šest a všechno bylo ještě zelené. A Mates nezemřel, ale tři dny ležel a jenom spal.

o – o – o

Nejvyšší kněz kanibalů se velmi styděl, že chtěl Matese otrávit. Ale Mates mu to odpustil a kněz slíbil, že mu ukáže zajímavé triky, které smí ukázat jen třikrát za svůj život.

Všichni seděli před stanem na tygřích kůžích a mág začal svoje představení.

Předvedl mnoho triků, kterým Mates nerozuměl, několik mu jich vysvětlil.

Například kněz vyndal z bedničky zvířátko a dal si ho na ruku. Vypadalo skoro jako malinký had. Obtáčelo se okolo prstu, vystrkovalo jazýček, tenký jako nitka, divně syčelo a přisálo se k prstu a postavilo se ocáskem vzhůru. Kněz zvířátko roztrhl a na prstu se objevila krvavá skvrna. Mates viděl, že právě to považují divoši za největší trik, třebaže jiné triky byly důležitější. Teprve později mu vysvětlili, že to zvířátko je nejnebezpečnější zvíře, horší než leopard nebo hyena, protože jeho kousnutí zabíjí za vteřinu.

A kněz vstoupil do ohně a plamen vyšlehl jeho ústy a nosem a on ani nezasténal.

Potom čtyřicet devět velikých hadů tancovalo, když se hrálo na písťalu. Brzy potom začal kněz foukat na silnou palmu, které bylo sto let a palma se začala pomalu naklánět a pak víc a víc a začala se lámat. Potom kněz udělal hůlkou čáru mezi dvěma stromy a šel nad ní ve vzduchu jako po prkně. Potom vyhodil kouli ze slonoviny vzhůru a když padala, nastavil jí svou hlavu, koule se jí dotkla, ale beze stopy zmizela. Potom se začal otáčet, stále a stále rychleji a dlouho a když se zastavil, všichni viděli, že má dvě hlavy a dva obličejy. Jedním se smál a druhým plakal. Potom chytil malého chlapce, usekl mu hlavu mečem a hodil ji do bedničky. Začal kolem ní tančit velice divoce a když do ní kopl, z bedničky se ozvalo pískání na písťalu. Otevřel bedničku a v ní ležel chlapec, jako by se nic nestalo. Ten potom z bedničky vylezl a začal cvičit. Stejně to bylo s ptákem, kterého vypustil, střelil ho v letu šípem. Pták spadl, propíchnutý šípem a pták šíp vyvrhl skrz zobák, vyletěl, vzal šíp a vrátil ho knězi a pak dlouho kroužil ve vzduchu.

A Mates si pomyslel, že bylo dobře, že dostal jed, když teď mohl uvidět takové úžasné triky.

Mates se rozjel po zemi divošského přítele. Často jezdil na velbloudu a nebo na slonu. Navštívil mnoho černošských vesnic v rozlehlých a krásných lesích.

Nebyly tady zděné domy, jen chaty. Ve všech těch chatách bylo hodně špíny, lidé a zvířata zde žili společně. Mnoho černochoů bylo nemocných, ale vyléčit je bylo snadné. Matesův lékař jim rozdával léky a oni byli velmi vděční. V džungli často našli černochoy roztrhané divou zvěř, nebo mrtvé po uštknutím hady.

Mates velmi soucítil s chudými lidmi, kteří byli na něj tak hodní.

Proč si nepostaví železnici, nenainstalují si elektrické světlo, proč nemají kina, proč si nepostaví pohodlné domy, proč si nekoupí pušky, aby se uchránili před divokými zvířaty? Vždyť mají tolik zlata a diamantů, že si s nimi děti hrají jako se střípky.

A ti politováníhodní černoši žijí tak nuzně, protože bílí bratři jim nechtějí pomoci a bojí se jich. Mates se rozhodl, že hned jak se vrátí domů, napíše do novin, že ten, kdo chce najít práci, ať jede k černochoům, aby tam stavěl domy a železnice.

Mates o tom dlouho přemýšlel, jak kanibalům pomoci, ale nezapomněl, že pro reformy ve své vlastní zemi, musí získat peníze.

Když navštívili veliký zlatý důl, Mates poprosil krále Bum-Druma, aby mu trochu zlata půjčil. Bum.Drum se rozesmál: on vůbec zlato nepotřebuje a může Matesovi dát tolik, kolik unesou jeho velbloudi.

„Půjčovat příteli? Ne, bílý přítel si může odnést všechno, co si přeje. Bum-Drum miluje svého malého bílého přítele a chce mu sloužit až do konce svého života.“

Když se Mates připravoval na cestu, král kanibalů dal připravit velkou přátelskou slavnost.

Jednou ročně se všichni obyvatelé scházeli v hlavním městě, aby byli vybráni černoši, kteří mají být snědzeni během roku na královském dvoře. Ty které vybrali, se velmi radovali, a ti, které král nevybral, byli velmi smutní. Ti, kteří byli vybráni, tancovali divošský tanec radosti a ti, kteří nebyli vybráni, chodili po čtyřech; byl to smuteční tanec a zpívali tak smutné písně, jakoby plakali.

A potom si král ostrou lasturou škrábl svůj prst a Matese také škrábl a král kanibalů olízl kapku krve z Matesova prsteníčku a Mates to musel udělat také. Ten obřad byl pro Matese nepříjemný, ale už získal zkušenost, když ho skoro otrávil – nic neodmítat a dal si všechno udělat, co od něho žádali. Po výměně krve se konal další obřad: hodili Matese do jezera, kde bylo množství hadů a krokodýlů a král Bum-Drum skočil pro Matese a vytáhl ho. Potom Matese natřeli tukem a musel skočit do ohně. Ale hned pro něj skočil Bum-Drum a tak rychle ho zachytil, že plameny mu jen trošičku spálily vlasy, ale vůbec mu neublížily. Potom musel Mates skočit z vysokánské palmy na zem, ale Bum-Drum ho chytil tak zručně, že si Mates nic nezlomil.

Profesor vysvětlil Matesovi za jakým účelem se konal ten cirkus: polknout krev – znamená, že kdyby byl Mates v poušti a neměl vodu, přítel by mu dal napít vlastní krve, aby Mates nezemřel žízní; že kdyby ve vodě seděl ten největší krokodýl, nebo v ohni, nebo ve vzduchu potkalo Matese nějaké nebezpečí, jeho bratr Bum-Drum ho zachrání s nasazením vlastního života.

„My, běloši, všechno píšeme na papír, ale oni neumí psát a takovým způsobem uzavírají dohody.“ vysvětlil Matesovi profesor.

Mates litoval, že bude muset opustit své přátele. Velmi si přál přesvědčit zahraniční bílé krále o tom, že kanibalové jsou divoši, ale dobří lidé, a bílí králové by se měli s nimi spřátelit a pomáhat jim. Ale aby se tak mohlo stát, musela by se udělat reforma: museli by přestat jíst lidi.

„Bratře Bum-Drume,“ řekl Mates, když spolu mluvili poslední večer, „já tě moc prosím, abys už nejedl lidi.“

Dlouho mu Mates vysvětloval, že není dobře jíst lidi, že mu to evropští králové nikdy neodpustí, že se u něj jedí lidi a aby určitě udělal reformu, aby se tomu vyhnul a pak by mohlo přijít mnoho bělochů, kteří by pro černochoy zařídili příjemnější život v jeho překrásné zemi.

Bum-Drum poslouchal Matese a neměl z toho žádnou radost a odpověděl mu, že jednou jeden král to chtěl udělat, ale oni ho otrávnili, a že to bude složitá reforma, ale že to všechno uváží.

Po tom rozhovoru šel Mates do džungle se trochu projít. Jasně svítil měsíc. Bylo krásně ticho. Mates uslyšel šustot. Co to může být? Možná se přibližuje had, nebo tygr? Šel dál a znovu šustot – někdo za ním šel. Mates vytáhl revolver a čekal.

Přišla malá černoška, dcera krále kanibalů, veselá Klu-Klu. Mates ji poznal, protože měsíc svítil, ale velmi se podivil.

„Co si přeješ, Klu-Klu?“ zeptal se Mates černošským jazykem, protože už se trochu naučil.

„Klu-Klu kiki rec – Klu-Klu kin brun.“

Ještě dlouho mluvila, ale Mates nerozuměl, jen si pamatoval *kiki, rec, brum, buz, kin*. A viděl, že Klu-Klu je velmi smutná a pláče. Mates ji litoval, viděl, že ji něco trápí. Dal jí hodinky, malé zrcátko a hezkou lahvičku, ale Klu-klu nepřestala plakat.

Co se stalo?

Až potom, když se vrátil, zeptal se profesora a ten mu vysvětlil, že Klu-klu ho miluje a chce s ním odjet.

Mates prosil profesora, aby jí řekl, že nemůže odjet sama, ale že pozve jejího tatínka, krále Bum-Druma do Evropy a pak určitě bude moci přijet s ním.

A Mates už na Klu-Klu nemyslel, protože před odjezdem bylo hodně práce. Na padesát velbloudů nakládali bedny se zlatem a drahým kamením, různé výborné ovoce, nápoje, africké pamlsky, víno a tabák jako dárky ministrům. Mates domluvil, že za tři měsíce pošle klece pro divoká zvířata, varoval, že možná

pošle letadlem různé věci, ať se nebojí, kdyby běloši přiletěli na velkém kovovém ptáku.

Ráno se posadili na velbloudy a vyšli. Cesta byla náročná, ale všichni byli v dobré kondici a poušť je již tolik neunavovala.

o – o – o

Zatím ministři připravili konstituci a čekali. Čekali, čekali, čekali, ale Mates se nevracel a nevracel. Kde se asi ztratil, nevěděli. Na lodi opustil Evropu a přistál v Africe, pak vlakem jel do poslední černošské vesnice u pouště. Bydlel ve stanech. Důstojník posádky pro bílé vojáky podal zprávu, že odjel na velbloudech krále kanibalů a dál o Matesově výpravě nikdo nic neví. Ale náhle přišel telegram, že král Mates žije, že už nastoupil na loď a vrací se domů.

„Jak dobře se má král Mates...“ se závistí mluvili zahraniční králové.

„Náš král Mates je šťastný člověk,“ říkali ministři, ale vzdychali, protože si mysleli, jak bude těžké ho brzdit. Když se vrátil z války bylo to s ním těžké a teď to bude ještě horší, když se vrátí ze země kanibalů.

„Když se vrátil po válce, zavřel nás do vězení, a teď, kdo ví – co se naučil tam – možná nás sní.“

Mates se vrátil s radostí, protože jeho výprava se tak vydařila. Byl opálený, vyrostl, měl velmi dobrou chuť k jídlu a vůbec nevěděl o čem mluvili ministři a rozhodl se trochu si zažertovat.

Když zasedl na schůzi, zeptal se: „Železnice jsou opravené?“

„Opravené,“ odpověděl ministr dopravy.

„Dobře, jinak bych nařídil uvařit vás v krokodýlové omáčce. A postavily se nové továrny?“

„Mnoho se jich postavilo,“ odpověděl ministr průmyslu.

„Dobře, protože jestliže ne, udělal bych z vás pečeni nadívanou banány.“

Ministři měli takový výraz plný strachu, že se Mates rozesmál: „Pánové, nebojte se mne. Nejen že jsem se nestal kanibalem, ale mého přítele Bum-Druma, se mi možná podařilo, jak doufám, přesvědčit, aby upustil od toho divošského zvyku jíst lidi.“

A Mates začal vyprávět o svých dobrodružstvích a ministři by si mysleli, že žertuje, kdyby s ním nepřijely vagony plné zlata, stříbra a drahých kamení. A ministři se zaradovali, když jim rozdál dárky krále Bum-Druma: velmi dobré cigarety a lahůdková africká vína.

Byl rychle přečten manifest, kterým Mates vyzval celý národ k vládnutí.

V novinách budou psát o tom, co ministři mají v úmyslu udělat, potom všichni budou moci napsat, nebo říci na sněmu, zda se jim to líbí, nebo ne. A celý národ řekne nakonec, zdali chce, aby ministři uskutečnili něco, nebo ne.

„Tak dobře,“ řekl Mates, „a nyní raďte napsat co já chci udělat pro děti. Teď mám peníze a mohu se zabývat dětmi. Každé dítě dostane na léto dva míče a v zimě sáňky. Po vyučování každý den ve škole jeden bonbon a sladký koláč. Každý rok dostanou děvčata panenku a chlapci zavírací nůž. Houpačky a kolotoč musí být u každé školy. V prodejnách ke každé knize a každému sešitu se bude vydávat barevný obrázek. To je jen začátek, mám v úmyslu zavést ještě hodně reforem. Raďte počítat, kolik to všechno bude stát a kolik času na to bude potřeba. Za týden mi předložte výsledky.“

Můžete si představit, jaká radost zavládla, když se děti dověděly o novinkách. Už toho co Mates zařídil bylo hodně a on ještě napsal, že to je jen začátek a bude to pokračovat.

Kdo už uměl psát, ten králi Matesovi napsal dopis, že si přeje ještě tohle a támhleto. Pytle dopisů přicházely do královské palácové kanceláře. Sekretář otvíral každý dopis, přečetl ho a vyhodil. Vždycky se to tak dělá v královských dvorech. Ale Mates o tom nevěděl. Až jednou uviděl, že sluha nese koš s papíry do palácového odpadu.

Možná je tam nějaká vzácná známka, pomyslnil si Mates, protože sám sbíral známky a měl i album.

„Co to je za papíry a obálky?“ zeptal se Mates.

„Co já vím?“ odpověděl sluha.

Mates se podíval a viděl, že to jsou dopisy adresované jemu. Hned poručil odnést všechno do pokoje a zavolat sekretáře.

„Jaké jsou to papíry, pane sekretáři?“ zeptal se Mates.

„To jsou nedůležité dopisy pro vás, vaše výsosti.“

„A vy jste přikázal je vyhodit, pane?“

„Tak se to dělá vždycky.“

„A to je špatně!“ ostře zakřičel Mates. „Když je dopis napsán pro mne, jen já budu vědět, jestli je to důležité nebo ne. Raďte moje dopisy nečíst a noste mi je. Jen já rozhodnu co se s nimi má pak udělat.“

„Královská výsosti, králům přichází velké množství dopisů, a kdyby lidé věděli, že králové všechno sami čtou, byly by to ještě větší haldy, že by to nikdo nezvládl. Deset úředníků nedělá nic jiného, než čte dopisy a vybírá ty, které jsou důležité.“

„A které dopisy jsou důležité?“

„Důležité dopisy jsou od zahraničních králů od různých průmyslníků, od významných spisovatelů.“

„A které jsou nedůležité?“

„Vám, vaše královská výsosti, nejčastěji píší děti. Když někoho něco napadne, sedne si ke stolu a píše. A někteří píší tak ošklivě, že to nejde ani přečíst.“

„No, dobře, když vám to nejde přečíst, já to budu číst a úředníkům můžete dát jinou práci. Jsem také dítě a když si laskavě vzpomenete, vyhrál jsem válku proti třem dospělým králům a cestoval jsem tam, kam nikdo neměl odvahu jet.“

Královský sekretář neřekl nic, jen se poklonil hluboce a odešel. A Mates začal číst.

Několikrát vrchní ceremoniář nahlédl do královského kabinetu klíčovou dírkou, aby viděl, co tam Mates dělá, protože nepřišel k obědu. Viděl jen krále skloněného nad papíry a bál se vejít do komnaty.

Brzy se Mates přesvědčil, že to nezvládne. Některé dopisy byly napsány velmi nečitelně. Takové Mates hned odložil. Ale byly tam hezky napsané a velmi zajímavé dopisy. Jeden chlapec psal, co udělá, když dostane brusle. Jiný psal o svých přáních. Třetí psal o tom, jaké má krásné holuby a králíky a chce mu věnovat dva krásné holuby a jednoho králíka a posílá mu básničku s hezkým obrázkem. Jiná dívka mu psala o své panence a velmi se radovala, že panenka bude mít brzy sestřičku. Mnoho dopisů bylo s obrázky. Jeden chlapec poslal Matesovi darem celé album s názvem: *Král Mates v zemi kanibalů*. Kresby neodpovídaly, ale byly hezké a Mates si je s radostí prohlížel.

Ale většina dopisů obsahovala žádosti. Jeden chlapec si přál koníka, jiný kolo, třetí fotoaparát, čtvrtý se ptal, zdali místo míče by mohl dostat kopací merunu. Jedna dívka napsala, že její maminka je nemocná a oni jsou chudí a nemohou jí kupovat léky. A jiný chlapec neměl boty a proto nemohl chodit do školy, a také k dopisu přiložil vysvědčení, protože se dobře učí, ale nemá boty.

Mates se zamyslel: Možná místo panenek a míčů by bylo správné rozdat dětem boty.

Za války poznal, jak jsou boty důležité.

Mates seděl a četl a najednou pocítil, že má hlad. Zazvonil a poručil, aby mu přinesli večeři do kabinetu, protože nemá čas, má důležitou práci.

A tak Mates seděl nad dopisy do pozdní noci. Znovu nahlížel ceremoniář klíčovou dírkou, aby viděl proč si král nejde lehnout. On i sluhové už byli ospalí, ale nemohli jít spát dřív, než král.

Dopisy se žádostmi dával Mates stranou: „Nemohu nechat maminku té dívky bez léků. Musím dát boty tomu pilnému žáku.“

Matesovi již bolely oči. Už odhazoval dopisy ošklivě naškrábané, ale měl špatný pocit, protože ještě nedávno psal také nečitelně a již podepisoval svým jménem důležité dokumenty. Děti přece mohou psát důležité žádosti tak, jak jsou toho schopny a nemohou za to, že ještě neumějí psát hezky.

Ti úředníci – pomyslel si Mates – by mohli přepsat na čisto ty málo čitelné dopisy.

Když už uplynulo ještě několik hodin, a na stole leželo dvě stě, možná ještě víc dopisů, Mates pochopil, že nemůže všechno dělat sám.

Asi to dodělám až zítra – rozhodl se a velmi smutně odešel do královské ložnice. Mates si uvědomil, že to špatně dopadne, když každý den bude muset číst tolik dopisů, pak nebude mít čas na nic. Ale vyhodit dopisy? To by nebylo slušné.

Následující den Mates vstal velmi brzy. Vypil jen sklenici mléka a odešel do svého kabinetu. Neučil se a přečetl množství dopisů do oběda. Z toho byl tak unavený, jako po namáhavém pochodu ve válce, nebo po cestě pouští. A když měl hlad a pomyslel na oběd, vešel do kabinetu státní sekretář a s ním čtyři muži. „Dnešní korespondence pro vás, vaše královská výsosti,“ řekl sekretář.

Matesovi se zdálo, že se státní sekretář usmívá. A to ho rozčílilo tak, že si dupl a zakřičel: „Co se děje, u sto kanibalů a krokodýlů, přejete si, abych, pane, úplně oslepl? Takový balík dopisů nemůže přečíst žádný král. Jak se opovažujete žertovat se svým králem? Zavřu vás do vězení, pane!“

Čím víc Mates křičel, tím víc si uvědomoval, že nemá pravdu, ale nehodí se pro něho to přiznat.

„U vás sedí líní úředníci a nic nedělají. Umí jen vyhazovat dopisy, nebo je pro mě přečíst.“

Naštěstí přišel předseda ministrů a nařídil odnést balík dopisů, požádal sekretáře, aby posečkal v předpokoji, a že sám projedná s králem záležitost s korespondencí.

Mates se uklidnil, když viděl, že čtyři sluhové odnášejí balík, ale dál předstíral rozčilení.

„Pane předsedo ministrů, nemohu to tak nechat, aby dopisy pro mne, nepřečtené byly vyhazovány do odpadků. Proč nemám vědět, co potřebují děti v mé zemi? Proč proto, že nějaký chlapec nemá boty, nemůže chodit do školy? Je to nespravedlnost a já se moc divím, že to ministr spravedlnosti dovoluje. Také můj přítel Bum-Drum nemá boty, ale tam je horko a lidé jsou divocí.“

Rozhovor trval dlouho. Zavolali také sekretáře, který dvacet let četl dopisy, které lidé psali králi-otci a dokonce králi dědovi a měl s tím velké zkušenosti.

„Královská výsosti, za života krále-dědy přicházelo denně sto dopisů. To byla dobrá doba. V celé zemi umělo psát jen sto tisíc lidí. A od té doby, kdy král Pavel Osvícený dal postavit školy, už dva miliony obyvatel umělo psát. V té době přicházelo denně šest set až tisíc dopisů. To jsem už nestačil a najal jsem pět úředníků. A když začal vládnout náš dobrosrdečný král Mates a věnoval dcerce velitele hasičů tu velkou panenku, začaly psát dopisy děti. Každý den přicházelo deset tisíc dopisů. Nejvíce jich bylo v pondělí, protože v neděli děti nechodí do školy a mají čas, a protože mají krále rádi, píšou mu. Chtěl jsem poprosit, abych mohl najmout ještě pět úředníků, protože ti, které mám nestačí, ale...“

„Já vím, já už vím,“ řekl Mates. „A není zbytečné to číst, když se pak dopisy vyhodí?“

„Dopisy musí být přečteny, protože máme knihu, do které se každý dopis zapisuje a je mu přiděleno číslo a že se dopis přečetl, poznamená se také kdo ho napsal a co v něm bylo.“

Mates se chtěl přesvědčit, zda sekretář mluví pravdu a zeptal se: „Je mezi včerejšími dopisy, které sluha nesl do odpadu, také žádost o boty?“

„Nevzpomínám si, ale podíváme se.“

Dva úředníci přinesli velikou knihu a opravdu pod číslem 470 000 000 000 bylo zapsáno jméno a příjmení, adresa a v rubrice *obsah* byla poznámka: žádost o boty, v kterých by mohl navštěvovat školu.

„Já jsem úředníkem dvacet let a v mém úřadu byl vždycky pořádek.“

Mates byl spravedlivý. Podal sekretáři ruku a řekl: „Srdečně vám děkuji, pane.“

A vymyslílo se toto: Dopisy budou číst úředníci, stejně jako dosud. Zajímavé dopisy vyberou pro krále, ne víc než sto. Dopisy se žádostmi budou čteny zvlášť a úředníci budou kontrolovat, jestli jsou pravdivé.

„Ten chlapec píše, že potřebuje boty. A možná lže. Když mu král pošle boty, možná je prodá a nakoupí si nějaké blbosti.“

Mates musel souhlasit, že poznámka je správná. Pamatoval si, že za války v jeho oddílu byl voják, který prodal svoje boty a koupil si vodku a pak si šel pro nové boty a ukázal své původní rozbité.

Je velká škoda, že se lidem nedá věřit. Ale co se dá dělat?

„Ještě to uděláme tak, že když budou úředníci kontrolovat, zda je všechno v pořádku, královská kancelář požádá, aby se dítě dostavilo k audienci a vy, královská výsost, sám předáte to, o co je žádáno.“

„Ano, to je dobrý nápad, k audienci ať nechodí jen vyslanci z cizích zemí a ministři, ale také děti.“

Tak, teď Mates věděl co pro děti udělá. Ráno se bude učit do dvanácti hodin. Ve dvanáct královská snídaně, potom hodinu audience pro vyslance a ministry, potom do oběda čtení dopisů. Po obědě audience pro děti, pak schůze s ministry do večere. A pak už spát.

Když denní plán byl navržen, Mates zesmutněl. Ani půl hodinku neměl na hraní. Co se dá dělat? Je král, třebaže je ještě malý, a král se musí starat ne o sebe, ale o všechny.

Možná později, až všichni dostanou co potřebují, pak bude mít Mates také hodinu pro sebe.

Pomyslí si: Ostatně jsem cestoval. Dost jsem si nahrál, strávil jsem měsíc u moře, byl jsem v zemi kanibalů, tak se teď nemusím bavit, ale začnu královskou práci.

A bylo rozhodnuto.

Ráno se Mates učil, potom mu četli dopisy pro něho. Úředník četl dopisy velice rychle, a Mates tak dlouho nevydržel sedět na jednom místě, tak chodil po kabinetu a ruce měl za zády. Lékař doporučoval, protože bylo teplé a hezké počasí, aby se četlo v královské zahradě. Tam bylo opravdu velmi příjemně.

Audience se konaly opravdu často. Přicházeli zahraniční vyslanci, aby se zeptali, kdy král Mates svolá parlament, protože si přáli zúčastnit se a poznat jakým způsobem lid začne svou vládu. Nebo ho navštěvovali ministři s továrníky, kteří budou stavět houpačky a kolotoče po celé zemi, aby se zeptali krále, jak se to má udělat. Také ze všech koutů světa ho přicházeli navštívit různí divoši, protože jejich králové si přáli žít s Matesem v přátelství.

Když se Mates spřátelil s Bum-Drumem, králem kanibalů, určitě ani je neodmítne, přestože jsou ještě divocí, ale už lidi nejedí.

„Už třicet let se u nás lidi nejedí,“ řekl jeden.

„U nás posledního člověka snědli před čtyřiceti lety. A i ten byl ojedinělý případ, protože to byl velký lenoch a podvodník a nebyl k ničemu. Byl tlustý a když u soudu došlo už k pátému procesu proti němu, protože neměl v úmyslu se polepšit, všichni svorně rozhodli, aby byl sněden.“

Král Mates byl nyní opatrnější, nic nesliboval, poručil všechno zaznamenat co kdo řekl a že po týdnu odpoví, protože se musí poradit s ministrem pro zahraniční záležitosti a všeobecně se ještě vše projednává na schůzi s ostatními ministry.

Audience pro děti byla příjemná. Přiváděli po řadě chlapce a dívky do trůnního sálu a Mates jim dával to, o co žádali ve svých dopisech. Každé dítě mělo číslo a na připraveném balíčku bylo stejné číslo. Nikdo nebyl pozván k audienci, dokud úředník nezkontroloval, že ten kdo o to žádá, to skutečně potřebuje, a dokud – na králův rozkaz – se nenakoupí věc v prodejně. Vládl pořádek a všichni byli spokojeni.

Jeden dostal teplý kabát, jiný knihy, které potřeboval k učení, ale neměl peníze, aby si je mohl koupit. Děvčata často chtěla hřebeny a zubní kartáčky. Kdo hezky kreslil, dostal barvy. Jeden chlapec si velmi přál housle, protože už dlouho hrál na foukací harmoniku, ale to už ho nebavilo. Dokonce Matesovi na ni zahrál a velmi se zaradoval, když dostal nové housle v krásném pouzdře.

Někdy se stalo, že někdo žádal při audienci něco jiného o co si v dopise nepsal a Mates se zlobil.

Holčička, které dal Mates nové šaty na svatbu své tety, chtěla panu vysokou až do nebe.

Mates jí řekl: „Jsi hloupá, a když budeš chtít příliš moc, nedám ti ani panu.“

Po pravdě, Mates už nyní byl zkušený král a podvést ho nebylo tak snadné jako dřív.

o – o – o

Jednou při odpolední audienci zaslechl Mates nezvyklý hluk v čekárně.

Zpočátku se nedivil, protože děti, když se osmělily, už neseděly tiše. Ale tento hluk byl jiný, jako by se někdo hádal. Mates poslal sluhu, aby se podíval co se děje. Sluha se vrátil s tím, že se nějaký dospělý chce drze dostat ke králi. To Matese zajímalo a poučil, aby člověka vpustili.

Vešel mladý muž s aktovkou pod paží. Měl dlouhé vlasy a ani se nepoklonil a hned začal hlasitě mluvit: „Královská výsosti, jsem novinář, to znamená, že píšu do novin. Už měsíc se snažím o audienci, ale nepouštějí mě. Pořád mi jen říkají: zítra, zítra a pak zase: král je unaven a znovu abych přišel zítra. Dnes jsem předstíral, že jsem otec, který přišel s dítětem. Myslel jsem, že přijdu rychleji na řadu, ale vaši úředníci mě poznali a chtěli mě zase vyhodit. Ale já

přicházím s důležitou věcí, dokonce s více věcmi a jsem si jistý, že mě, královská výsosti, bude chtít vyslechnout.“

„Dobře,“ řekl Mates, „posečkejte, pane, až skončím setkání s dětmi, protože jsou pozvané a hodiny patří jim. Potom s vámi promluví.“

„A královská výsosti, dovolíte mi zůstat v trůnní místnosti? Budu klidně stát a nebudu rušit. Zítřka napíšu do novin jak probíhají audience u krále, protože to určitě bude lidi, kteří čtou noviny, zajímat.“

Mates nařídil, aby přinesli pro novináře židli a ten si začal zapisovat něco do svého notesu.

„Nu, prosím, raďte mluvit,“ řekl Mates, když poslední chlapec vyšel z trůnního sálu.

„Králi, nebudu vás dlouho zdržovat. Budu mluvit krátce,“ začal novinář.

Ale mluvil dlouho a zajímavě. Mates pozorně poslouchal a nakonec svého hosta přerušil: „Vidím, že věc je opravdu vážná. Raďte se mnou povečeřet, pane, potom půjdeme do kabinetu a tam svou řeč dokončíte.“

Do jedenácti hodin večera novinář mluvil a Mates se procházel po kabinetu s rukama za zády a pozorně poslouchal. Poprvé v životě viděl člověka, který píše pro noviny a musí přiznat, že je ten člověk moudrý a ačkoliv je dospělý, vůbec se nepodobá ministrům.

„Pane, jen píšete, nebo také kreslíte?“

„Ne, v každé redakci novin jsou ti kdo píšou, a jiní, kteří kreslí. Kdybyste si, královská výsosti, přál zítra navštívit redakci, byli bychom velmi šťastní.“

Mates už dlouho neopustil palác a velmi rád přijal toto pozvání a následující den hned vyjel automobilem do redakce.

Redakce byla ve velikém domě ozdobeném prapory, koberci a květinami pro přijetí krále. Dole byly velké stroje, které tiskly noviny. Nad nimi byla kancelář, z které se noviny posílaly na poštu a také prodávaly. Zvlášť bylo místo, kde se přijímala oznámení a objednávky. Ještě výše byla redakce, kde u stolů seděli lidé, kteří psali to, co se hned dole tisklo. Tam přijímali telegramy z celého světa, zvonily tam telefony, pobíhali tam černě umazaní chlapci a nosili popsané listy papíru do tiskárny. Tu psali, tam kreslili, hlučely tiskařské stroje, stejně jako ve válce v okamžiku útoku.

Na stříbrném podnosu podali Matesovi čerstvý výtisk novin, kde byla jeho fotografie z audience, jak přijímá děti. a bylo tam napsáno všechno, co král dětem říkal a co mu odpovídaly.

Mates v redakci strávil dvě hodiny a moc se mu tam líbilo, protože se všechno dělalo tak rychle. Teď už se nebude divit, že se v novinách popisuje všechno, co se kde stane: kde vypukl požár, srazily se automobily, a co dělají králové a ministři v celém světě.

Měl pravdu ten novinář, že noviny vědí všechno. Jak rychle se podávaly zprávy o tom, co Mates dělá, kdy odjel navštívit zahraniční krále, jak rychle psali o průběhu války a proč hned věděli, že se Mates již vrací ze země kanibalů.

„Ale proč jste nezveřejnili, že jsem utekl na frontu a zde tady zůstala jen porcelánová loutka?“

„To jsme věděli velmi dobře, ale o všem se v novinách nepíše. Do novin se napíše jen to, co je potřeba a zbytek si necháme jen pro sebe. Všichni nemusí vědět co není potřeba a také v zahraničí nemusí vědět toho příliš mnoho.“

Večer Mates znovu dlouze hovořil s novinářem a závěr byl takovýto:

Všechno co Mates dělá nejsou reformy. Mates není reformátor, ale mohl by se jím stát. Mates by chtěl, aby celý národ vládl. Ale také děti patří k národu.

Vytvoří tedy dva parlamenty, v jednu budou jednat dospělí a v druhém – děti.

Děti si také zvolí své reprezentanty a ti rozhodnou, zda by chtěli raději čokoládu, panenky a kapesní nože, anebo něco jiného. Možná vyberou bonbony nebo možná boty, anebo budou chtít peníze a každý si koupí co sám bude chtít. Děti by měly mít své noviny jako všichni dospělí, které by také vycházely každý den. A v těch novinách by se psalo, co si děti přejí, aby král udělal to, nebo něco jiného, protože král nemůže vědět, co si kdo přeje, vůbec nemůže všechno vědět, ale noviny ví všechno. Například ne všechny děti dostávají čokoládu, protože na vesnicích ji úředníci snědí sami a dětem nedají nic. A děti se ani nedozvědí, že by čokoládu měly dostat, protože nemají své noviny.

Matesovi to bylo tak jasné a zdálo se mu, že už dávno to sám vymyslel a věděl.

A když nyní během čtyř večerů se seznámil s novinářem, urovnal si všechno v hlavě a na schůzi ministrů požádal o slovo.

„Pánové ministři,“ začal Mates a napil se vody, protože chtěl mluvit dlouho.

„Rozhodli jsme se, že bude vládnout celý národ, že celý národ bude moci mluvit o tom, co potřebuje. Ale, vy, pánové, jste zapomněli, že národ se skládá nejen z dospělých, ale také z dětí. Máme několik milionů dětí – ty by také měly vládnout. Měly by být založeny dva parlamenty: jeden pro dospělé – tam budou pracovat poslanci dospělých a ministři dospělých a v druhém parlamentu pro děti by zasedali také poslanci a ministři dětští. Jsem král dospělých a dětí a pokud si dospělí myslí, že jsem příliš malý pro ně, ať si zvolí dospělého krále a já budu králem dětí.“

Čtyřikrát Mates pil vodu a velmi dlouho mluvil a ministři pochopili, že se nejedná o žert, že teď už nejde o čokoládu nebo sáňky, nebo o houpačky, ale o velmi důležitou reformu.

„Já vím, že to nebude snadné,“ zakončil Mates. „Všechny reformy jsou neskutné, Ale začněme! Jestliže se mi nepodaří uskutečnit všechno, co bych si přál, v reformách bude pokračovat můj syn nebo můj vnuk.“

Všichni ministři sklonili hlavu. Tak dlouho a moudře král ještě nikdy nemluvil. Opravdu, i děti jsou národ a proto také mají nárok na podíl na vládě. Ale jak to uskutečnit? Budou děti schopny, budou dost moudré?

Ministři nemohou říci, že jsou děti hloupé, protože král je dítě. Noviny pro děti budou vycházet. Král přivezl mnoho zlata a peníze jsou k dispozici. Ale kdo bude psát pro dětské noviny?

„Já už mám novináře.“

„Kdo bude ministr?“

„Ministr bude Felix.“

Mates si velmi přál přemluvit Felixe, aby byl dál jeho přítelem, protože mu Felix často připomínal: „Panská láska, po zajících skáče. Ve válce pod palbou ti byl Felix dobrý. Na plesech, v divadle a u moře při sbírání lastur byli lepší Helenka se Staníkem. Ale do země kanibalů jel zase Felix, protože tam to bylo nebezpečné a Helenku a Staníka tam maminka neposlala. Co dělat, jsem jen syn četaře a ne syn pana kapitána. Možná zase přijde nebezpečí a znovu bude potřeba Felix.“

Je nepříjemné, když je někdo obviňován, protože je pyšný, nebo ještě hůře – nevděčný. A právě teď byla příležitost přesvědčit Felixe, že se mylí, že Mates na něj pamatuje, ne jen když ho potřebuje. Kromě toho Felix stále byl mezi dětmi, běhal po všech ulicích a určitě dobře ví, co děti potřebují.

o – o – o

Tolik si Mates přál být králem, tak se snažil všemu rozumět. Jeho přání se splnilo. Ale neuvědomil si, kolik práce a starostí a napětí na něj spadne. V celé zemi se dařilo dobře. V lesích se stavěly domy pro děti a inženýři, zedníci, tesaři, kamnáři, klempíři, zámečníci a sklenáři měli práci a byli spokojení, protože vydělali hodně peněz. Mnoho lidí pracovalo na výrobě cihel, na pilách, ve sklárnách, vystavěly se nové továrny na sánky a otevřely se čtyři továrny na čokoládu a bonbóny. Stavěly se speciální klece na divoká zvířata a vyráběly se transportní vagony pro železnici. Zejména drahé a složité vagony byly pro slony a velbloudy, zvláštní byly pro žirafy, které mají dlouhé krky. Blízko za městem se zařizovala zoologická zahrada.

Byly postaveny dva veliké domy, ve kterých budou sídlit parlamenty, aby zde diskutovali poslanci z celé země jak se má vládnout, jaké zákony a práva se mají přijmout.

Jeden veliký sál bude sloužit pro dospělé poslance – druhý pro děti. V dětském sále bude zařízené všechno stejně jako v sále pro dospělé, jen kliky budou poněkud níže, aby i ti nejmenší si mohli otevřít dveře, sedadla budou nižší, aby nohy dosáhly na zem, a také okna budou níže, aby bylo vidět na ulici, když schůze nebude zajímavá.

Spokojení byli všichni řemeslníci a dělníci, protože mají zaměstnání, spokojení byli továrníci, že dobře vydělávají peníze, spokojené byly děti, že na ně král myslí. Děti četly své noviny, do kterých psaly, co si přejí a ty, které ještě neuměly číst, učily se rychle nejen číst, ale i psát, protože chtěly vědět co se děje a také chtěly psát do svých novin co si přejí.

Rodiče a učitelé se radovali, že jsou děti tak pilné. Ve škole se už děti tak nepraly, protože každý chtěl, aby byl vybrán za poslance.

Nyní Matese milovala nejen armáda, ale skoro všichni. A obdivovali, že tak malý král se všechno naučil a vládne tak dobře.

Ale národ nevěděl, jaké má Mates starosti. Nejhorší bylo, že zahraniční králové stále víc a více Matesovi záviděli: „Co si myslíš? My už tak dlouho vládneme a Mates chce být hned první? Je to lehké být dobroděj za cizí peníze. Bum-Drum mu dal zlato a Mates s ním disponuje. Je to slušné, že se bílý král přátelí s kanibaly?“

Mates se to všechno dověděl od špionážní služby a ministr zahraničí ho varoval, že může vypuknout válka. Mates si válku nepřál. Nechtěl zastavit svou práci. Vždyť by řemeslníci museli znovu nastoupit do zákopů a domy by zůstaly nedostavěné. Mates si přál, aby ještě letos v létě mohly děti odjet na venkov a na podzim aby se sešly oba parlamenty – pro dospělé a pro děti.

„Co se dá udělat, aby nedošlo k válce?“ přemýšlel Mates a dlouhými kroky přecházel ve svém kabinetu s rukama za zády.

„Bylo by potřeba, aby zahraniční králové se hádali a ti nejsilnější, aby se přátelili s námi. To by bylo velmi dobré. Myslím, že třetí smutný král, který hrál na housle by se mohl se mnou přátelit. Tenkrát mi řekl, že si vůbec nepřál bojovat proti mně, utrpěl nejmenší ztráty, protože on byl vlastně v rezervě a on sám mi radil, ať udělám reformu pro děti.“

„To, co mi vysvětľujete, královská výsosti, je velmi důležité,“ řekl ministr pro zahraniční věci. „Ano, on by se mohl s námi přátelit, ale ti dva zbylí budou už navždy našimi nepřáteli.“

„Proč?“ zeptal se Mates.

„Jeden je velmi nespokojen, že u nás bude vláda celého národa.“

„Proč ho to zajímá?“

„Velmi se o to zajímá, protože jeho národ se to dozví a bude chtít také vládnout, nebude chtít být horší a nenechá krále vládnout. Vypukne revoluce.“

„Nu, a ten druhý?“

„Druhý? Hm, ten by se mohl s prvním dohodnout, je zlostný, protože barevní králové mají teď raději nás, než jeho. Ještě nedávno černí a žlutí králové mu přinášeli dary a nyní je nosí k nám. Mohli bychom se dohodnout, že by si ponechali žluté krále a my bychom se přátelili s černými.“

„Tak dobře, budeme se snažit, já si nepřěji válku,“ řekl Mates rozhodně.

Ještě večer se Mates posadil ke stolu, aby napsal dopis smutnému králi, který hraje na housle:

Naše špionážní služba mi hlásila, že zahraniční králové mi závidí, protože Bum-Drum mi posílá zlato a zahraniční králové na mne určitě zaútočí. Prosím vás, královská výsosti, abyste byl mým přítelem a nespojoval se s nimi.

Dál psal Mates o svých reformách, žádal o rady, co by se ještě dalo dělat. Psal, kolik má práce, jak náročný je královský život. A prosil, aby se smutný král ne trápil, když někdo v parlamentu křičí: „Pryč s králem!“, protože ten člověk je rozčilený, poněvadž král neudělal to, co si on přál, ale ostatní jsou spokojení.

Bylo pozdě v noci, když Mates odložil pero. Potom vyšel na balkon královského paláce a díval se na hlavní město. Na ulicích svítily lampy, ale v oknech domů byla tma. Obyvatelé již spali.

Mates si pomyslel: „Všechny děti klidně spí, jen já sám hlídám a musím v noci psát dopisy, aby nebyla válka, aby se mohly dokončit stavby domů na venkově, aby děti mohly v létě odjet na prázdniny. Každé dítě myslí jen na svoje školní povinnosti a na hračky a já nemám čas, abych se učil ani na hraní, protože musím myslet za všechny děti v mé zemi.“

Mates vešel do místnosti, kde byly hračky. Ležely tam klidně pokryté prachem, už dlouho se jich nikdo nedotýkal.

„Můj panáčku,“ řekl Mates panákovi, „určitě se zlobíš, že už jsem si s tebou tak dlouho nehrál. Ale co dělat? Jsi ze dřeva a když se ti nic nepoláme, jsi tady a nic nepotřebuješ. Já musím myslet na živé lidi, na to, co potřebují a potřebují toho hodně.“

Lehl si do postele, zhasnul lampičku a hned by usnul, kdyby si náhle nevzpomněl, že ještě nenapsal dopis druhému zahraničnímu králi, ať si přijímá dary od žlutých králů z Asie a Matesovi přenechá černé africké přátele.

Co dělat? Je nutno oba dopisy poslat současně. Nesmí se to zpozdit, protože co by se mohlo stát, jestli by vyhlásili válku dřív, než dostanou dopisy?

Mates vstal, a i když ho hlava bolela únavou, psal dlouhý dopis až do rána druhému zahraničnímu králi.

A po tom nevyspání znova pracoval celý den. A ten den byl pro Matese velmi náročný, protože přišel dopis z přímořského města o tom, že král Bum.Drum posílá po lodi zvířata a zlato, ale zahraniční král nedovolil, aby se náklad přepravoval přes jeho území.

Dostavili se zahraniční velvyslanci a prohlásili, že si nepřejí převážet dárky kanibalů přes jejich země. Jestliže jednou svolili, to nic neznamená, protože si nakoupili nová děla a Matese se nebojí.

Mluvili, jakoby se s ním chtěli hádat a jeden dokonce si dupl nohou a vrchní ceremoniář ho musel upozornit, že etiketa nedovoluje dupat nohama při rozhovoru s králem.

Mates zrudl ve tvářích vztekem, protože v jeho žilách kolovala krev Jindřicha Zuřivého, a když velvyslanci řekli, že se Matese nebojí, chtěl zakřičet: „Ani já se vás nebojím! Zkusme to a uvidíme!“

Ale za okamžik zbledl a začal mluvit, jako by nerozuměl: „Pánové velvyslanci, zlobíte se bez důvodu. V žádném případě si nepřeji, aby se mě vaši králové báli. Právě dnes v noci jsem napsal dopisy, že si přeji žít v přátelství s vašimi králi. Račte jim předat tyto dopisy. Jsou jen zatím dva, ale hned napíšu i třetímu králi. Pokud si nepřejete dary od krále Bum.Druma přepravit bezplatně přes vaše území, já ochotně zaplatím. Nevěděl jsem, že to vaše krále obtěžuje.“

Velvyslanci nevěděli, co je v dopisech, protože obálky byly zapečetěné královskou pečetí, proto nic neřekli, jenom něco mumlali a odešli.

Mates se radil s novinářem, pak s Felixem a pak s ministry. A ještě měl audience a podepisoval dokumenty. Ještě bude muset přihlížet přehlídce armády, protože je výročí bitvy, kdy královské oddíly zvítězily za vlády Vitolda Triumfátora.

Večer byl Mates tak unavený a bledý, že se lékař zneklidnil: Vaše výsosti, šetřete si své zdraví, hodně pracujete a málo jíte. Ještě rostete, královská výsosti, můžete onemocnět a dostat tuberkulosu a plivat krev.“

„Už včera jsem ji plival,“ řekl Mates.

Doktor se ještě více vyděsil, vyšetřil Matese, ale ukázalo se, že se nejedná o tuberkulosu, ale jen Matesovi vypadl zub a proto plival krev.

„Kde je ten zub?“ zeptal se vrchní ceremoniář.

„Vyhodil jsem ho do koše na papíry.“

Ceremoniář nic neřekl, ale pomyslně si: Přišly hrozné časy. Královské zuby se odhazují do odpadků! V královské etiketě je zapsáno, že se královské zuby vkládají do pouzdra ze zlata a uchovávají se ve skřínce pokryté drahokamy a skříňka se uchovává ve zvláštní místnosti v trezoru.

o – o – o

Je nezbytné ihned svolat schůzi králů. Mates byl u nich na návštěvě a nyní by je měl pozvat on. A také by se měl slavnostně otevřít se všemi králi první sněm v parlamentu. Také jim ukáže novou zoologickou zahradu. A to nejdůležitější, bude s nimi mluvit o tom, zda si přeji žít v míru, nebo ne.

Rozesílaly se dopisy jeden za druhým, telegramy jeden za druhým, ministři odjížděli a zase se vraceli. Věc byla závažná: buď přátelství s králi a klidná práce, aby všechno pokračovalo, a všem se dobře žilo, aby bylo dost práce a za odvedenou práci dobrý výdělek, aby bylo všechno laciné a dobré – nebo – by vypukla nová válka.

Schůzovalo se ve dne v noci. Jak v Matesově paláci, tak u zahraničních králů. Přišel jeden velvyslanec, a říkal: „Můj král si přeje žít ve svornosti s králem Matesem.“

„Proč tedy váš král cvičí nové vojenské oddíly a staví nové tvrze? Kdo si nepřeje válku, ten nestaví opevnění a tvrze.“

„Můj král prohrál jednu válku a musí být opatrný, ale to neznamená, že má v úmyslu zaútočit.“

Ale špioni hlásili, že první král je nejnebezpečnější. Vlastně král sám nechce válčit, je už starý a unavený, ale jeho nejstarší syn, následník trůnu si rozhodně přeje válku proti Matesovi. Matesovi špioni dokonce vyslechli tajný rozhovor starého krále s jeho synem: „*Otče, už jste starý a nemocný, nejlépe bude, když mi přenecháte trůn a já Matese přiměji k poslušnosti.*“

„*Co špatného ti Mates udělal, synu? Je dobrý a líbí se mi.*“

„*Líbí, líbí, ale dopisuje si se smutným králem, aby se od nás odvrátil a přátelil se s ním. A teď chce ponechat druhému králi všechny žluté krále a nechat si Bum-Druma a všechny černé africké krále. A kdo nám bude posílat zlato a dary? A když my zůstaneme sami a ostatní se budou přátelit s Matesem, pak nás ve trojici napadnou. Měli bychom vybudovat dvě nové tvrze a připravit víc vojenských oddílů.*“

Syn starého krále dobře věděl co se děje, měl všude špiony, kteří mu nosili zprávy. Starý král musel souhlasit, aby měli více vojenských oddílů a byla postavena ještě další tvrz, protože se bál, že kdyby vypukla válka, opět by prohrál a syn by řekl: Cožpak jsem ti to otče neříkal? Kdybys mi postoupil trůn a korunu, nikdy by se to nestalo.

A tak přešel podzim a zima a nikdo nevěděl kdo se s kým přátelí.

Až potom, když Mates poslal dopisy, že zve všechny krále jako hosty, musili odpovět, zdali přijedou nebo ne.

A na pozvání přišla taková odpověď: *Ano, rád přijedu, ale mám podmínku, aby nebyl pozván Bum-Drum. Jsme bílí králové a nepřejeme si sedět u jednoho stolu s kanibaly. Naše vychování a naše královská čest nám nedovoluje, abychom se přátelili s divochy.*

Chudáka Matese velmi urazila taková odpověď, protože to vypadalo, že je Mates špatně vychovaný a je bezectný. Ministr zahraničních věcí radil, aby to Mates přehlédl a dělal, že to nechápe, ale Mates nesouhlasil.

„Nechci dělat, že nerozumím. Když ne, tak ne. Neurazili nejen mě, ale i mého přítele, který mi přísahal věrnost v každém nebezpečí, je ochoten obětovat svůj život ve vodě, v ohni a ve vzduchu a to je důkaz, tak mě miluje, že by se nechal ode mne sníst. Je sice divoch, ale přeje si se změnit. Je mým opravdovým přítelem, věří mi. Ani já ani on nemáme v našich zemích špiony. A bílí králové jsou lstiví a závistiví. Tak já jim všechno napíšu.“

Ministr zahraničních věcí dostal strach.

„Nepřejete si, královská výsosti, začít válku – toto by určitě znamenalo válku. Můžete králům napsat, ale jiným způsobem.“

Zase celou noc Mates nespál, ale s ministry napsal odpověď – takto: *Král Mates se sprátelil s králem Bum-Drumem právě proto, že už kanibalem nebude. Bum-Drum slíbil králi Maresovi, že už nebude jíst lidi. Bum-Drum nedodržel slib, protože se obával, že ho jeho kněží otráví, protože si černošští kněží nepřejí, aby jejich lidé zanechali divošských zvyků. Kromě toho, je král Mates ochoten zjistit, zdali je Bum.Drum kanibal nebo ne a pak předám bílým králům informaci.*

Na konci dopisu Mates připsal: *Ujišťuji vás, královské výsosti, že pro mne a mého černého přítele je nanejvýš cenná čest a jsem ji rozhodnut chránit za cenu mé krve a života.*

To znamenalo, aby si králové uvědomili, že Mates nedovolí, aby ho uráželi, a ačkoliv by nechtěl, byl by připraven k nové válce.

Zahraniční bílí králové odpověděli, že když Mates napíše, že Bum-Drum už není kanibal, my naopak sdělujeme, že černí králové lžou, že nejsou důvěryhodní, že jim není možno věřit a proto oni nemohou u Matese vykonat návštěvu.

Ale nepomyslili si co jim Mates vyvede.

Mates, když dostal jejich odpověď, řekl: „Poletím letadlem k Bum-Drumovi, abych se přesvědčil, zda jí lidské maso.“

Ministři marně Matese odrazovali od nebezpečné cesty: vítr může způsobit pád letounu, pilot ztratí cestu, dojde benzín nebo se něco porouchá na motoru.

I továrník, který vyráběl letadla a který by za výrobu letadla pro krále dostal jistě hodně peněz, řekl Matesovi: „Nemohu zaručit, že během pětidenní cesty letedlem se nevyskytne žádná porucha. Letadla létají v zemích s nižší teplotou. Ještě nevíme, zdali již samotné horko nezpůsobí poruchy. Třeba jen šroubeček se pokazí a v poušti není žádný mechanik, který by to mohl opravit.“

Také letadlo neuneso velkou zátěž, jen pilota a krále. A jak se Mates dorozumí s Bum-Drumem, když nebude mít sebou profesora, který zná padesát řečí?

Mates přikyvoval, že rozumí, že to bude velmi složité, cesta že bude nebezpečná, že může nenadále zahynout v písku pouště, že bez profesora bude velmi těžké se dorozumět, ale přese všechno se rozhodl, že pojede, a cestu určitě uskuteční.

Žádal továrníka, aby nešetřil, aby svolal nejlepší mechaniky, opatřil nejlepší materiál a náradí a vyrobil – jak jen možno – nejrychleji nejkvalitnější letadlo. Továrník odložil všechny ostatní práce. Nejlepší mechanici pracovali dnem a nocí ve třech směnách. Hlavní inženýr továrny vše vypočítával tak pečlivě, že se zbláznil a musel být léčen dva měsíce v nemocnici. A Mates dojížděl každý den do továrny svým automobilem a několik hodin v továrně pobýval, seděl a kontroloval každou trubičku a všechny šroubky. Je snadné si představit, jaký dojem novinka udělala v Matesově zemi i v zahraničí. V novinách se nepsalo o ničem jiném, než o králově cestě. Matese tam jmenovali: „král vzduchu“, „král pouště“, „Mates Veliký“, Mates Blázen“.

„Tak to bude konec,“ říkali závistivci. „Dvakrát Matesovi přálo štěstí, teď to bude jeho konec.“

Dlouho hledal Mates pilota. Přihlásili se dva – jeden poněkud starý, bez nohou a s jedním okem a jako druhý – Felix.

Beznohý pilot byl ten, který byl nejlepším mechanikem, který sestrojil Matesovo letadlo. Často létal, když letadla ještě nebyla perfektní a často padala na zem. Sedmkrát spadl, čtyřikrát se jen silně potloukl, jednou přišel o oko, jindy si zlomil nohy, jindy žebra a měl otřes mozku tak silný, že ležel celý rok v nemocnici a ztratil řeč. I nyní nemluvil zcela zřetelně. Poslední úraz ho poněkud odradil od létání, ale on miloval letadla a začal pracovat v továrně, aby alespoň mohl letadla montovat a pozorovat, když už nemohl létat.

Ale s Matesem chtěl letět: ruce má silné a jedno oko dobré tak, že stačí za dvě.

Felix hned poznal, že se nemůže rovnat takovému zkušenému pilotovi a ustoupil dokonce rád, protože si myslel, jako všichni, že sice může odletět, ale už se nemusí vrátit.

A bláznivý Mates odletěl s pilotem bez nohou.

o – o – o

Důstojník bílé posádky seděl u telegrafisty, kouřil dýmku a povídali si o všem možném.

„To je psí život, pořád tady sedět, v černošské vesnici na okraji pouště a nevědět nic o světě. Od té doby, co odešel král Mates, dopravují přes naši vesnici klece z divokými zvířaty a pytle se zlatem krále Bum-Druma, nudím se víc a víc. Ta zvířata budou v hlavním městě krále Matesa, v krásném městě bělochů, a my budeme tady sedět až do smrti v poušti. Ještě donedávna černoši se alespoň bouřili a my jsme mohli proti nim zasahovat, ale když se spřátelili s králem Matesem, jsou klidní a na nás neútočí a jen čert ví, proč tady trčíme. Ještě rok, dva a zapomeneme jak se střílí.“

Telegrafista chtěl něco říci, ale ozval se telegraf.

„Oho, nějaká depeše!“

Přístroj začal vyřukávat a na bílém papíru se objevila písmena.

„Zajímavá novina!“

„O čem?“

„Ještě nevím, moment: *Zítří v šestnáct hodin přijede vlakem král Mates a přeletí letadlem poušť k Bum-Drumovi. Letadlo bude dopraveno také vlakem. Až bude letadlo vybaveno z vlaku, poškoz'te nějakou součástku, aby král Mates nemohl odletět. Zpráva je tajná.*

„Chápu to,“ řekl velitel, „určitě naši králové nejsou spokojeni s přátelstvím Matesa s Bum-Drumem. Je to nepříjemný rozkaz. Oni se nechtějí přátelit s kanibaly a Mates jim vadí. Je to špinavost. Ale co se dá dělat? Jsme vojáci, musíme plnit rozkazy.“

Hned důstojník předvolal spolehlivého vojáka a nařídil mu, aby se ustrojil jako železniční zřízenec.

„Na nádraží pracují černoši a když Mates uvidí bělocha, určitě si ho najme, aby dával na ty divochy pozor, aby něco nerozbili. A vy vyšroubujete nějaké kolečko, aby se letadlo porouchalo.“

„Na váš rozkaz,“ řekl voják a přestrojil se a šel na železniční stanici.

Když Mates přiletěl, černoši se shlukli okolo vlaku. Mates ukazoval rukama na letadlo, že je třeba jej opatrně sundat z vagonu. Báł se, aby mu rozuměli. Náhle se objevil běloch a Mates se zaradoval.

„Dobře, pane, zaplatím vám,“ řekl Mates, „vysvětlete jim všechno prosím, a dejte na ně pozor.“

V tom přiběhl i velitel posádky, jakoby se právě teď dověděl o Matesově návštěvě.

„Opravdu, letadlem? Ó, jaká zajímavá cesta. Už zítra? Zůstaňte několik dní u nás, králi. Trochu si odpočnete. Pojd'te k nám posvačit.“

Mates hned souhlasil, ale pilot se nechtěl vzdálit od letadla.

„Jedním okem budu raději tady hlídat, aby bylo vše v pořádku.“

„Já je pohlídám,“ řekl voják přestrojený za železničního zřízence.

Ale beznohý pilot byl neoblomný. Ne, a nešel.

Černoši vyndali z vagonu obě křídla, bednu s motorem, vrtuli a brzy pod vedením pilota sestavili dohromady všechny části. Voják přestrojený za zřízence

se je snažil všemi způsoby odlákat, ale marně. Nabídl mu tedy uspávací doutník. Po několika vdechnutích pilot usnul.

„Nechte bílého pána spát. Je unavený po cestě a vy jste hodně pracovali,“ řekl přestrojený voják černošům, „tady máte odměnu, kupte si kořalku.“

Černoši odešli. Pilot spal a voják vyšrouboval nejdůležitější kolečko, bez kterého letadlo nemohlo vzlétnout. Kolečko zahrabal hluboko do písku pod fíkovník.

Pilot se za hodinu vzbudil, trochu se styděl, že usnul při práci a dokončil montáž letadla a s černošy dopravil letadlo do tábora.

„Udělal jsi to?“ zeptal se tiše velitel vojáka.

„Podle rozkazu! Vyšroubované kolečko jsem zahrabal, mám ho přinést?“

„Ne, může tam zůstat.“

Slunce ještě nevyšlo, když se Mates začal připravovat na cestu. Vzal sebou zásobu vody na čtyři dny, trochu jídla a dva revolvery. Benzín nalili do nádrže a do motoru nalili olivový olej. A nic víc, protože bylo nutno, aby letadlo nemělo velkou zátěž.

„Tak můžeme startovat.“

Ale co to? Motor nechce startovat. Co se stalo? Pilot letadlo vybalil vlastníma rukama a vlastníma rukama ho smontoval.

„Chybí kolečko!“ vykřikl pilot. „Kdo by ho mohl vyšroubovat?“

„Jaké kolečko?“ zeptal se velitel.

„Tady, tady to, tady bylo to kolečko. Bez něj nemůžeme odletět.“

„Vy jste si nevzali rezervní, pane?“

„Jsem blázen? Vzal jsem sebou to, co by se mohlo rozbít nebo po cestě prasknout, ale to kolečko by se nemohlo rozbít ani zlomit.“

„A možná ho někdo zapomněl našroubovat.“

„Tak to ne. Já sám jsem ho našrouboval ještě v továrně. A včera jsem ho viděl, když se vyndával motor z bedny. Někdo ho musel schválně vyšroubovat.“

„Jestli kolečko bylo lesklé, černoši si ho mohli vzít, protože mají rádi lesklé věci.“

Mates, který byl velmi zaražený kvůli takovému problému, stál stranou a náhle uviděl něco lesklého v písku.

„Co se to tam leskne? Podívejte se, pánové.“

Všichni se podivili, když lesknoucí se předmět bylo právě to hledané kolečko.

„Co je to za ďábelskou zemi!“ vykřikl pilot. „Divné věci se tady dějí. Jak dlouho jsem živ se mi nestalo, abych při práci usnul. Včera se mi to stalo poprvé. Různé věci se mi rozbily, rozbily se i má letadla, ale nikdy se mi nevyšroubovalo právě tohle kolečko, které se vždy dobře musí utáhnout. Ale proč leží tady?“

„Pospěšme si, už jsme ztratili hodinu.“ řekl Mates.

Neméně se divil velitel a nejvíce voják, který nyní v uniformě stál vedle velitele:

„To je uličnictví těch černošských ďáblů.“

Ale bylo to tak:

Když černoši odcházeli do hospody, začali se bavit o tom podivném stroji, který vyndávali z vagonu.

„Jako pták. Prý bílý král na něm poletí ke kanibalovi Bum.-Drumovi.“

„Co si ti bílí nevymyslí,“ divili se černoši a vrtěli hlavami.

„Ale pro mne,“ řekl jeden starý černoch, „je divnější než tenhle mrtvý pták, ten živý bílý zřízenec. Už tady pracuji třicet let pro bílé, ale nepamatuji si, že by nějaký běloch litoval černochoy a ještě před dokončením práce jim dal peníze.“

„A odkud přišel? Přijel s nimi?“

„Říkám vám, na mou čest, že je to jeden z těch, kteří tu žijí již dlouho. Jako běloch příliš dobře mluví našim jazykem.“

„Všimli jste si, že ten mechanik bez nohou usnul, když mu ten zřízenec dal doutník? Určitě to byl uspávací doutník.“

„V tom něco bude,“ usoudili všichni.

Když bílý zřízenec po dokončené práci odešel, posadili se černoši blízko říkovníku, kde bylo zahrabané kolečko. Náhle jeden mladý černoch vykřikl:

„Tady někdo kopal v písku. Tady asi někdo něco schoval. Dobře si pamatují, že před prací tady nikdo v písku nekopal.“

Černoši začali kopat, našli kolečko, ale hned všechno skryli.

Co teď? Běloši chtějí Matese podvést, ale černoši ho milují. Copak nedostali dobře zapláceno když skládali z velbloudů Bum-Druma těžké klece, bedny a pytle a nakládali je do vagonů, které táhne drak plivající oheň a běloši mu říkají lokomotiva.

Co dělat? Když půjdou k Matesovi a vrátí mu kolečko, velitel oddílu je všechny přísně potrestá. Dohodli se, že se v noci vytráť z tábora a kolečko tam nechají. To udělali.

Tak s pomocí dobrosrdečných černochoů mohl Mates po třech hodinách startovat.

o – o – o

Ztratili se! Jestliže to ještě nikdo neprožil, nepochopí, jaká hrůza je v těch slovech. Když se ztratíte v lese, máte okolo sebe alespoň stromy, můžete najít chatu, v lese jsou borůvky, potoky – můžete pít vodu, spát pod stromy... Když ztratí cestu loď, lidé zůstanou na palubě – mohou se vzájemně utěšovat, je tam zásoba potravin, setkávají různé ostrovy. Ale když se ztratí dva lidé ve vzduchu nad pouští – zdá se to být tím nejhroznější nebezpečí, co může člověka potkat. Není nikdo, koho by se člověk mohl zeptat na cestu, ani si krátce zdřímnout kvůli odpočinku.

Sedíte v tom hrozném ptáku a víte, že letí jako šíp, ale nevíte kam, víte, že poletí, dokud mu bude stačit benzín a olej a spadne jako mrtvý, až se zásoby paliva vyčerpají. A ten pád toho giganta vám nedává žádnou naději, jen smrt na horkém písku pouště.

Před dvěma dny přelétli oázu, potom druhou a dnes v sedm hodin ráno by měli přeletět třetí oázu a ve čtyři odpoledne by měli být v zemi Bum-Druma. Let vypočítalo dvacet moudrých profesorů. Počítali přesně podle síly větru. Směr byl přímý, protože ve vzduchu není třeba vyhybat se překážkám.

Co se stalo?

V sedm hodin ráno letí nad třetí oázou a když uplyne čtyřicet minut je dole vidět jen písek a písek.

„Jak dlouho budeme moci ještě letět?“

„Jenom šest hodin. Benzín by stačil trochu déle, ale to naše zvíře pije tolik oleje, že s ním nevystačíme. Je příliš horko, není divu, že má žízeň.“

Žízeň, tomu rozuměli, protože sami měli malou zásobu vody.

„Napijte se, královská výsosti, já potřebuji méně vody, moje nohy zůstaly v naší zemi a nepotřebují napít. Bude to problém vrátit se domů po smrti, abych tam našel svoje nohy.“

Jakoby žertoval, ale Mates viděl, že tomu chrabrému pilotu kape slza z oka.

„Tři čtvrti po sedmé.“

„Padesát minut po sedmé.“

„Osm hodin.“

A oáza v nedohlednu.

Jestli přijde písečná bouře, nebo nějaký silný vítr, bylo by škoda zemřít. A všechno šlo tak dobře. O deset vteřin dříve přeletěli první oázu, o čtyři sekundy později, podle plánu, přeletěli druhou oázu. A stále pokračovali, však není důležité, i kdyby se zpozdili o pět minut. Ale... celou hodinu? Skoro u cíle, už dnes by měla skončit tato nebezpečná cesta, na které všechno záleží. Ale co se dá dělat?

„Možná bychom měli změnit směr,“ radil Mates.

„Směr se změní snadno. Moje letadlo poslouchá na každý pohyb mé ruky. Jak překrásně spěchá! Nemůže za to, co se stalo. Nezlob se, můj milovaný ptáčku. Změnit směr – ale proč – a kvůli čemu? Myslím, že letíme dopředu. Možná to bude nějakou čertovinou jako s tím kolečkem. Protože jak se ztratilo a jak jsme ho hned našli. Zase chce motor pít, hlupáčku, sklenici oleje, ale pamatuj, že opilost přivolává neštěstí a ty budeš mít obzvlášť politováníhodný osud.“

„Oáza!“ náhle zvolal Mates, který neodložil dalekohled od svých očí.

„Tím líp,“ řekl pilot. Když oáza, ať je oáza. Hodinu a pět minut jsme se zpozdili. Nic hrozného. Měli jsme benzínu navíc na tři hodiny, protože nám nebránil vítr. Tak se na to napijeme.“

A pilot nalil vodu do hrnečku a odměrku oleje pro motor: „Tak na zdraví!

Bratře!“

„Dejte mi, královská výsosti, váš dalekohled, ať se podívám jedním okem na to podivuhodné místo.“

No, no, pěkný lesíček má Bum.-Drum. A Královská výsosti, jste si jistý, že Bum-Drum už nejí lidi? Být sněden není ještě tak hrozné, když víte, že vás alespoň

pochválí, že je vaše maso chutné. Já jsem ale určitě příliš tvrdý a kromě toho bez nohou a vážím méně a polévka ze zlámaných žeber není příliš sytá.“

Mates se divil, že tenhle tichý člověk, který skoro nemluvil, když jeli vlakem, je náhle tak mnohmluvný a veselý.

„A jste si jistý, vaše královská výsosti, že vidíme tu stejnou oázu, protože letíme znovu nad tím prokletým pískem, nebylo by lépe přistát tady?“

Mates si znovu nebyl jistý, protože shora okolí vypadalo jinak, než jak ho znal. Ale oni nemohli přistát, protože by zde mohli být pouštní loupežníci nebo divoká zvířata, která by je roztrhala na kusy.

„Možná bychom mohli snížit výšku, abychom si to prohlédli.“

„Tak dobře,“ řekl Mates.

Letěli totiž velmi vysoko, kde nebylo tak horko, aby ušetřili olej. Ale teď už se nemusí bát, když už sotva za několik hodin má být konec cesty. Letadlo bzučelo, zatřáslo se a postupně klesalo.

„Co se děje,“ podivil se Mates. A hned zakřičel: „Nahoru, honem nahoru!“

Asi deset šípů uhodilo do křídel letadla.

„Nejste zraněn?“ zeptal se zneklidněně Mates pilota.

„Ani trochu. To nás krásně vítají – ty černé huby.“

Ještě několik šípů zasvištělo kolem letadla a to stoupalo vzhůru.

„Jsem si jist, že je to ta správná oáza. Lupiči nepronikají do pouště, tam by neměli nic na svou práci. Zdržují se blízko lesů Bum-Druma a přespávají v blízké oáze.“

„Jste si jistý, královská výsosti, že se nevrátíme letadlem, ale na velbloudech?“

„Jistě. Bum-Drum nás vypraví jako poslední. Oni mají olej, ale benzín určitě nebudou mít.“

„Nu, když je to tak,“ řekl pilot, „mohli bychom zariskovat. Když se slušný strojuvůdce pozdívá, přidá na rychlosti, aby přijel včas. Tak to tak uděláme: zrychlíme let tak, abychom přistáli v momentě podle jízdního řádu. Asi je to poslední let v mém životě, tak si to užijí.“

A motor zrychlil natolik, že za minutu byla oáza loupežníků daleko.

„Nepoškodily šípy letadlo?“ zeptal se Mates.

„Ani ne.“

Letěli, letěli a letěli. Dobře promazaný motor fungoval výborně – postupně se objevovaly keře, stromky.

„Hoho, můj koníček ucítil stáj,“ žertoval pilot.

Vypili zbytek vody, dojedli své zásoby, aby nepřiletěli hladoví. Kdo ví, jak dlouho potrvá uvítací ceremonie, než jim dají najíst. Ostatně není slušné, aby hosti byli tak hladoví, protože by si černoši mohli myslet, že přišli jen proto, aby se najedli.

Opatrně snižovali výšku, pilot zpomaloval let, Mates uviděl šedivý pruh v lese.

„Dobře, ale je tady v les nějaká louka, přece nepřistaneme na stromech. Abych pravdu řekl, jednou jsem přistál v lese, správně ne já, ale můj aeroplán. Tenkrát jsem přišel o oko. To jsem byl ještě mladý a také letadla byla mladá a bez brzd.“

Před palácem, tedy: před královskou chatou Bum-Druma byla rozlehlá louka. A nyní letadlo kroužilo nízko a hledalo louku.

„Trochu doleva!“ křičel Mates a díval se dalekohledem. „Jsme trochu daleko, račte se trochu vrátit.“

Letadlo kroužilo ve vzduchu a znovu to bylo špatně.

„Doleva, udělejte malý kruh, dobře.“

„No, vidím, vidím, ano, je tam louka, ale co se tam děje?“

„Nahoru!!“ s hrůzou křičel Mates.

Znovu vyletěli trochu výš. Ze zdola byl slyšet takový hluk, jakoby celý les řval. Na louce před královou chatou bylo plno lidí. Hlava na hlavě.

„Něco se muselo stát. Buď umřel Bum-Drum, nebo se něco slaví.“

„No, dobře, ale my nemůžeme přistát na jejich hlavách.“

„Ano, opravdu, budeme se muset zvednout a klesnout, aby pochopili, že se musí rozejít, jinak to špatně dopadne.“

Sedmkrát se zvedli a klesli, než divoši pochopili, že ten velký pták se chce snést na zem a pomalu se stáhli mezi stromy a letadlo klidně přistálo.

Sotva se Mates postavil na nohy, přiběhlo k němu chlupaté zvířátko a silně ho chytilo u krku.

Mates zůstal stát a nepohyboval hlavou a když mu přestaly před očima tančit jiskry, uviděl před svým obličejem hlavu černošského dítěte. A když dítě zvedlo hlavu, a podívalo se mu do očí, Mates poznal, že je to královská dcera, malá, milá Klu-Klu.

O-O-O

Mates nechápal, co se stalo. Všechno se seběhlo tak rychle a skoro se mu zdálo, že sní, nebo se dívá na film.

Nejdřív Mates uviděl Bum-Duma svázaného africkými provazy. Bum-Drum ležel na špalku a okolo něj stáli černošští kněží. Vypadali hrozivě, ale jeden byl nejohrovnější: měl dvě křídla, dvě hlavy, čtyři ruce a dvě nohy. Tak byl vystrojený. V jedné ruce držel tabulku, na které bylo něco napsáno lidskou krví v druhé ruce držel hořící pochodeň. Mates viděl, že kněz chce Bum-Druma upálit. Vedle Bum-Druma stálo jeho sto manželek a všechny držely v ruce šíp namířený otráveným hrotem na své srdce. Děti Bum-Druma hlasitě naříkaly, chodily po čtyřech, nebo dělaly smuteční přemety. Jen malá Klu-Klu šla s Matesem ke svému otci a něco říkala, čemu Mates nerozuměl. Mates vytáhl revolver a vystřelil do vzduchu.

V tom uslyšel křik za svými zády. To křičel pilot a mával oběma rukama, jeho tělo bez nohou se vzepjalo, pilot zmodral a mrtev spadl na zem.

Všichni divoši začali křičet a Mates si myslil, že se všichni zbláznili. A kněz se dvěma hlavami přeřízl Bum-Drumovi provazy, začal tancovat nejdivočejší tanec, potom vystoupil na špalek, kde před chvílí ležel Bum-Drum a zapálil dřevo hořící pochodní. Asi dřevo bylo potřeno něčím, co snadno začalo hořet,

protože v tom okamžiku vyšlehly vysoké plameny, takže Mates a Klu-Klu sotva stačili odskočit, aby se nepopálili.

Letadlo stálo blízko od špalku a oheň olízl jedno křídlo. Ozvala se rána a explodovala benzínová nádrž. Matese uchopily ruce manželek Bum-Druma a posadily ho na zlatý trůn a potom Bum-Drum a všichni vedlejší králové a princové položili své hlavy na schody před trůnem a třikrát se dotýkali svými krku Matesovy pravé nohy a něco říkali, čemu Mates nerozuměl.

Tělo mrtvého pilota zabalili do látky natřené aromatickými omamnými oleji a Mates padl na kolena, aby se za něho pomodlil.

„Co to všechno znamená?“ ptal se Mates sám sebe. Stalo se něco mimořádného, samozřejmě, ale co? Bylo to, jakoby Mates zachránil život Bum-Druma a jeho sto manželek. Matesovi žádné nebezpečí nehrozilo, ale je možno být jistý čímkoliv v zemi těch divných lidí?

Odkud se vzalo takové množství černochoů? Co udělají? Protože zatím zapálili v lese několik tisíc ohňů a tancují, hrají a zpívají. Každý kmen hraje jinak a zpívá také jinak.

Že nepřišli jen náčelníci Bum-Druma, to poznal Mates podle oblečení. Někteří přišli z venkova, protože byli ustrojeni zeleně s ptačími péry, jiní měli na zádech štíty z velkých mořských želvích krunýřů, jiní byli oblečení do opičích kůží a někteří byli úplně nazí a v uších měli velké ozdoby.

Mates se nebál, už mnohokrát odvážně hleděl do očí smrti, ale nyní – sám, daleko od domova, mezi divochy, úplně sám...Ne, bylo to příliš i pro chrabré Matesovo srdce. A když si ještě vzpomněl na svého obětavého pilota, který zhynul tak náhle, ovládla ho lítost a hlasitě se rozplakal v chatě vyložené lvími a tygřími kožešinami, kde si myslel, že je úplně sám. Ale mýlil se. Malá Klu-Klu ho hlídala, neodešla od něho ani na krok. Uviděl ji v odlesku velikého briliantu. A Klu-Klu plakala, položila svoji malou černou ruku na jeho čelo a slzy jí tekly jako hrachy.

Jak Mates litoval, že nezná jazyk kanibalů. Klu-Klu by mu všechno řekla. Něco mu říkala, mluvila velmi pomalu a několikrát všechno opakovala. Myslela, že tak Mates všechno pochopí. Ukazovala něco oběma rukama. Ze všeho Mates pochopil jen to, že je jeho přítelem, nejuvěrnější v celém světě a že mu nehrozí žádné nebezpečí – ani teď, ani později.

Přes všechnu únavu Mates celou noc nemohl spát.

Až ráno se trochu ztišily křiky a Mates usnul. Ale vzbudili ho, opět ho posadili na trůn a skupiny černochoů mu přinášely dary. Mates se usmíval, děkoval, ale věděl, že ani v celém světě není tolik velbloudů, kteří by mohli všechno přenést přes poušť. A také před Matesovým odjezdem zahraniční králové prohlásili, že jen klece s divokými zvířaty je možno transportovat přes jejich země, ale nic jiného, i kdyby to chtěl Mates zaplatit – ani se neví za jak mnoho.

„Jaká škoda, že moje země nemá vlastní přístav a vlastní lodě,“ pomyslel si Mates. „A po pravdě, kdyby vypukla nová válka a znovu bych vyhrál,

zahraniční králové by mi museli předat jeden přístav u moře, abych nepotřeboval jejich pomoc.“

Mates by rád zůstal týden, aby si odpočinul, ale nemohl: co by se mohlo stát, kdyby válka vypukla a on tam nebyl? Bude mít pak čas přečíst všechny dopisy? Četl sto dopisů denně a stem dětí poskytoval audienci a předával všechno, co potřebovaly.

„Vrátím se,“ řekl Mates Bum-Drumovi a ukázal na velblouda a zamával rukou směrem na sever a Bum-Drum pochopil.

Potom Mates ukázal, že si přeje odvézt sebou domů tělo svého hrdinného pilota. Bum-Drum rozuměl.

Když rozbalili pilotovo tělo zabalené do aromatických mastí, a Mates se na něj podíval, nebyl už modrý, ale bílý a tvrdý jako mramor. Dali ho do truhly z ebenu a ukázali posunky Matesovi, že si ho může vzít sebou.

Do jiné truhly dali zbytky ohořelého letadla. Mates ukázal, že to nebude brát sebou. Mates se velmi divil, že Bum-Drum má takovou radost, jako by shořelé letadlo mělo nějakou důležitou hodnotu.

No, dobře, ale tu nejdůležitější věc ještě Mates nevěděl: zdali je Bum-Drum ještě kanibal, nebo ne? Nebylo jiné řešení, než vzít Bum-Druma sebou.

Mates vzal tedy Bum-Druma sebou a cestu přes poušť, kterou již znal, doprovázela královská karavana.

Až doma, ve svém kabinetu, se Mates dověděl jaké podivuhodnosti zažil a viděl v zemi kanibalů, když profesor, který znal padesát jazyků mu všechno vysvětlil. Když jeden z prapředků Bum-Druma již nechtěl být kanibalem, byl otráven – vyprávěl to nejstarší kněz kanibalů: Přejde čas, kdy se změní všichni kanibalové. Stane se to tak: Jednou vpředvečer přiletí veliký pták s kovovým srdcem a v jeho pravém křídle bude deset otrávených šípů. Ten pták obletí sedmkrát louku v královském hlavním městě a spadne. Bude mít ohromná křídla, čtyři ruce, dvě hlavy, tři oči a dvě nohy. Jednu hlavu a dvě ruce otráví jeden z deseti šípů a ony zemřou. Dvakrát uhodí blesk. Nejstarší kněz uhoří, pukne kovové srdce velkého ptáka a zůstane z něj velký kus mramoru a hrstička popela – a bílý člověk, který se stane vládcem nad všemi černými králi. Od té doby nebudou černoši kanibaly a začnou se od bělochů učit jejich moudrostem a umění. A dokud se pták neobjeví, nic se nesmí měnit. A každý král, který bude chtít něco změnit dříve, zhyne v ohni nebo jedem.

Bum-Drum si vybral oheň. A právě když se mělo uskutečnit slavnostní upálení Bum-Druma a smrt jeho sta manželék jedem, objevilo se letadlo s dvěma cestujícími. Mates dvakrát vystřelil z revolveru a pilot – to znamená: dvě ruce a jedno oko – zahynul jedem z šípů pouštních lupičů. Nejstarší kněz se sám upálil a pak začal hořet i letoun a Mates se stal vládcem nejen nad kanibaly, ale také nad všemi černými králi. A od toho okamžiku už kanibalové nikdy nebudou jíst lidské maso, budou se chtít naučit číst a psát, přestanou si dávat do nosu lastury a budou se strojit jako všichni lidé.

„Výborně!“ zvolal Mates. „Bum-Drume, pošli mi sto černochoů, krejčů je naučí šít, ševci vyrábět boty a zedníci je naučí stavět domy. Pošlu do Afriky gramofony, aby tam poznali naši hudbu, na začátek tam pošlu trubky, bubny a flétny a později i housle a klavíry. Budeme je učit naše tance a pošleme zubní kartáčky a mýdlo.“

„Až si nazvyknou, možná už nebudou tak černí. Ačkoliv vlastně vůbec nevadí, že vypadají jinak.“

„Já vím co udělám,“ řekl náhle Mates „zařídím v hlavním městě Bum-Druma bezdrátový telefon! Tak bude snadné všechno zařídit, protože cestovat tak daleko je velmi složité.“

A Mates si dal zavolat královské krejčů a ti ušili pro Bum-Druma dvacet obleků, dvacet kabátů a dvacet klobouků. Holič mu přistříhl vlasy a Bum-Drum si to nechal líbit. Cítil se jenom trochu špatně, když snědl krém na boty a kousek voňavého mýdla, který mu dali, aby se umyl. Potom na něho dávali pozor čtyři sluhové, aby opět neudělal nějakou hloupost z nedopatření.

o – o – o

Hned potom, následujícího dne po Matesově návratu, předseda ministrů svolal své ministry, ale Mates požádal, aby schůzi odložil. Totiž právě napadal krásný, sypký sníh a do palácové zahrady přišlo dvacet chlapců, mezi nimi byl Felix a Staník. Oni se tak pěkně bavili, tak dobře, že Matesovo srdce si přálo také s nimi hrát.

„Pane, předsedo ministrů, jen včera jsem se vrátil z namáhavé a nebezpečné cesty. Všechno jsem tam zařídil. I když jsem král, nemohl bych si alespoň jeden den odpočinout? Vždyť jsem chlapec a rád si hraji. Jestliže není něco velmi naléhavé a vše může počkat jeden den, byl bych rád, aby schůze mohla být až zítra a dnes bych si hrál s chlapci. Sníh je tak pěkný a možná už letos napadal naposledy.“

Předseda ministrů Matese litoval. I když Mates nežádal dovolení, jen se ptal, zda si může jít hrát, vypadalo to, jakoby ho Mates prosil o dovolení si hrát.

„Nu, jeden den můžeme počkat,“ řekl předseda ministrů.

A Mates radostí vyskočil. Oblékl si krátký kožíšek a v momentě už byl na koulovačce. Ze začátku děti neházely koule na Matese, nevěděly, jestli mohou. Ale Mates, když si to uvědomil, křičel: „Já nesouhlasím! To není žádná hra! Nebojte se, já se umím bránit. Sníh nejsou otrávené šípky.“

Tak se utvořily dvě skupiny. Jedni útočili, druzí se bránili. Bylo slyšet takový křik, že všichni sluhové přiběhli, aby viděli co se děje. Viděli krále a jen se divili, nic neřekli a za chvíli odešli.

Nikdo by nepoznal krále, kdyby ho neznal. Jako ostatní byl celý zvalený od sněhu, jak urputně se bránil.

Mates náhle rozhodl: „A teď, když někdo dostane koulí, bude mrtev a nebude hrát a tak se pozná, kdo zvítězil.“

Ale to nebyl dobrý nápad, protože za chvíli byli mrtví všichni. Tak se rozhodlo, že když někdo třikrát dostane koulí bude mrtev a dál se bojovalo a bylo to lepší. Nebylo tolik hluku. Začaly se dělat tvrdší koule a mířilo se pečlivěji. Potom se rozhodlo, že mrtev bude ten, kdo upadne.

Výborná to byla hra.

Potom ještě postavili sněhuláka, dali mu koště, jako oči mu dali kousky uhlí a jako nos mrkev. Mates zaběhl do královské kuchyně: „Pane kuchaři, dejte nám dva kousky uhlí a mrkev.“

Kuchař měl zlost, protože za Matesem přiběhli i všichni chlapci, a protože v kuchyni bylo teplo, sníh z chlapců roztál a zašpinil podlahu.

„Dvacet let jsem královským kuchařem, ale takový svinčik v mé kuchyni jsem ještě neviděl,“ vrčel si pro sebe a hnal kuchtíky, aby vytřeli podlahu.

„Škoda, že v zemi Bum-Druma nepadá sníh, mohl bych černošské děti naučit stavět sněhuláky,“ pomyslel si Mates.

Když byl sněhulák postavený, Felix navrhl, že by se mohli projet na saních.

V paláci byly čtyři saně a k nim čtyři koníci. Podkoní je zapřáhl a Mates mu řekl: „Budu kočírovat. Budeme závodit v parku, kdo ho první objede.“

„Dobře,“ souhlasili chlapci.

Mates nastoupil na kozlík, ale uviděl předsedu ministrů jak k němu spěchá.

„Určitě jde za mnou,“ pomyslel si.

A byla to pravda.

„Prosím vás za odpuštění, stokrát prosím, vaše královská výsosti. Je mi to líto, že vám musím přerušit vaši hru, královská výsosti.“

„Co se dá dělat, hrajte si beze mě,“ řekl Mates dětem. „Co se děje?“

„Přišel náš nejdůležitější špion,“ řekl šeptem předseda ministrů. „Přinesl zprávu, kterou nemohl poslat napsanou, protože by to bylo nebezpečné, kdyby se dostala do nepovolaných rukou. Musíme se dohodnout hned, protože on za tři hodiny odjede do zahraničí.“

A právě se převrátily první saně, protože koníček už dlouho nebyl zapřahán a místo rovně se rozběhl stranou. Se smutkem se Mates podíval jak se chlapci zvedají ze sněhu se smíchem a začínají stavět převrácené saně. Co mohl dělat? Odešel.

Pro Matese bylo zajímavé vidět opravdovského špiona, protože dosud o nich jen slyšel. Představoval si, že předstoupí bosý chlapec, nebo stařec s pytlím na rameni, ale uviděl elegantního pána, o kterém si na první pohled myslel, že je to nějaký ministr zemědělství, který toho moc neví, protože se zdržuje na venkově a na schůze tak často nechodí.

„Jsem hlavním špionem na dvoře prvního zahraničního krále,“ řekl ten elegantní pán. „Přišel jsem vás varovat, vaše královská výsosti, že syn toho krále dokončil včera stavbu pevnosti. To ještě není to nejhorší. On ve velké tajnosti postavil v lese již minulý rok, velkou továrnu na střelný prach a nyní je připraven vyhlásit válku. Má šestkrát víc střelného prachu než my.“

„Jaký je to podvodník!“ vykřikl Mates. „Já v lesích stavím chaty pro děti, aby mohly o prázdninách jet na venkov a on ve svých lesích vyrábí zbraně, aby mohl zaútočit na naši zem a zničit všechno, co jsme postavili.“

„To ještě není všechno,“ pokračoval hlavní špion svým příjemným tichým hlasem, „on by si přál uskutečnit něco ještě horšího. Protože ví, že vy, vaše královská výsosti, pozvete zahraniční krále na slavnostní otevření parlamentů, dal úplatek našemu sekretáři a místo vašeho zvacího dopisu sekretář odešle falšované vypovězení války.“

„Zrádce! Hned jsem pozoroval, když jsem tam byl hostem, že mě nemá rád.“

„Ještě jsem neskončil. On je velmi chytrý, ten syn starého krále. Když se podaří sekretáři vyměnit zvací dopisy, které jsou již připravené, za dva stejné listy s falšovaným královským podpisem na dvorech smutného krále a krále, který je přítelem žlutých králů, dovolte, vaše královská výsosti, abych jednal s princem.“

„A jak budete jednat, pane, s takovým nečestným člověkem?“

„Je to složité. On se stará o svou vlastní zemi, jako to děláme my v naší zemi. My si přejeme být nejlepší, ale oni také. Není třeba se zlobit, musíme se jen mít na pozoru a všemu zabránit ve vhodný čas.“

„Co mám udělat já?“

„Královská výsosti, vy hned podepíšete zvací dopisy pro zahraniční krále a já je tajně doručím. Zítra po schůzi se poradíte jak a kdy pozvat zahraniční krále, jakoby vaše dopisy nebyly odeslány. Sekretáři dovolíme vyměnit původní dopisy a na poslední chvíli je otevřeme, zkontrolujeme a sekretáře uvězníme.“

„Dobře, ale co se stane s pevností a továrnou na střelný prach a děla?“

„To je zanedbatelné,“ usmál se hlavní špion. „Pevnost a továrnu vyhodíme do povětří. Proto jsem také přišel, abych získal od vás povolení, vaše královská výsosti.“

Mates zbledl.

„Proč? Vždyť přece neválčíme. Je něco jiného zničit prachárnu nepříteli ve válce, Ale udělat to v době návštěvy, jako bychom nic nevěděli?“

„Já to chápu,“ pokračoval hlavní špion, „myslíte si, vaše královská výsosti, že to není čestné, nedůstojné. Pokud to nedovolíte, královská výsosti, neuděláme to. Ale nebude to dobře: oni mají šestkrát více střelného prachu, než my.“

Mates přecházel po kabinetu velmi rozzlobeně.

„Jakým způsobem byste to, pane, udělali?“ zeptal se konečně.

„Pracovníkovi hlavního inženýra bych dal úplatek. On ví přesně, kde co je. Je tam také sklad prken. Nikdo se nic nedoví. Je tam hodně hoblin a ty snadno hoří, zapálíme je, vznikne požár.“

„Ale oni ho uhasí.“

„Požár neuhasí,“ smál se špion, a zavřel oči, „nebudou moci, praskne hlavní vodovodní potrubí a celá továrna bude bez vody. Buďte klidný, královská výsosti.“

„A dělníci zahynou?“ zeptal se opět Mates.

„Požáry vznikají obvykle v noci a mnoho lidí nezahyne. Ostatně za války by jich zemřelo stokrát víc, tisíckrát víc.“

„Já vím, já vím.“

„Královská výsosti, my to musíme udělat,“ přerušil ho váhavě předseda ministrů.

„Já vím, že bychom měli, proč se mne ptáte, jestli to dovolím?“ odpověděl Mates zlobně.

„Nemáme právo to dělat jinak.“

„My bychom měli, ale neměli. Račte tedy zapálit továrnu, ale pevnost zatím ponechte.“

Mates rychle podepsal dopisy, kterými zval tři zahraniční krále na otevření parlamentu a odešel do své komnaty. Posadil se u okna a pozoroval jak Staník, Felix a ostatní děti sáňkují a radují se ze sněhu. Těžce položil svou hlavu na ruce a pomyslel si: „Tak teď už vím, proč smutný král hrál na housle tak smutně a také vím, proč tenkrát nechtěl válku, ale musel bojovat proti mně.“

o – o – o

Na poslední schůzi, až se budou dávat zvací dopisy do obálek a pečetit, byl Mates velmi netrpělivý. Čekalo se na státního sekretáře, který bude dávat listy do obálek s falešným vyhlášením války, místo zvacích dopisů na otevření obou parlamentů. Mates byl překvapený, že státní sekretář nepřišel, ale poslal svého pomocníka.

„Jsou parlamentní domy hotové?“

„Určitě budou včas.“

„Velmi dobře.“

Uspořádá se to následovně: První den – mše, vojenská přehlídka, slavnostní oběd a velké divadelní představení.

Druhý den – zahájení v parlamentu pro dospělé.

Třetí den – zahájení v parlamentu pro děti.

Čtvrtý den – slavnostní otevření zoologické zahrady.

Pátý den – hromadná přehlídka dětí před odjezdem na prázdniny do rekreačních chat, které dal Mates postavit v lesích.

Šestý den - veliký ples na rozloučenou.

Sedmý den – odjezd hostů.

Mates přidal do programu čtvrtého dne odhalení monumentu chrabrého pilota, který zahynul během jeho cesty – a velký ples pro černé krále. Všechny body programu se zúčastní poslanci obou parlamentů a Felix – ministr, bude sedět vlevo od Matese a předseda vlády bude sedět vpravo od Matese. To znamená, že ministr dospělých a ministr dětí jsou pro krále na stejných úrovních a Felixe budou oslovovat: „Pane, ministře.“

Když skončila porada o programu, Mates podepsal zvací dopisy pro všechny krále: bílým na bílém papíře, žlutým na žlutém papíře a černým na černém papíře.

Bílým králům byl zvací dopis napsán černým inkoustem, žlutým králům červeným inkoustem a černým králům zlatým inkoustem. Zvací dopis pro černé krále doručí Bum-Drum a zvací dopisy pro žluté krále předá jejich přítel – bílý král. Ale byl již dohodnut komplot, že bílý král dopisy žlutým králům nepředá, ti se urazí a vzniknou potíže.

Hlavní ceremoniář přinesl skříňku s královskými pečeti. Zvací dopisy byly vkládány popořadě do obálek a pomocník sekretáře pečetil obálky červeně a zeleně.

Mates se pozorně díval. Dříve mu připadala ceremonie s pečetením směšná, zdálo se mu to zbytečné a byl netrpělivý, že to tak dlouho trvá. Ale nyní to již chápal, že je to důležité.

Už byly zapečetěny všechny dopisy, kromě tří posledních. Ministři se již nudili, zapalovali si cigarety a tiše spolu mluvili, ačkoliv pravidla zakazují mluvit během uzavírání a pečetení dopisů královskou pečeti. Nevěděli, co se stane.

Všechno věděl jen Mates a předseda vlády a ministr spravedlnosti. Později, když už bylo po všem, se ministr zahraničních věcí zlobil, že se mu nic neřeklo.

Pomocník státního sekretáře zbledl, ale jeho ruce ze ani na okamžik nezatřásl.

A když musel vložit zvací dopisy pro bílé krále do obálek, začal náhle kašlat a hledat po kapsách kapesník a velice zručně vyndal z kapsy se svým kapesníkem stejný list a správný schoval, takže si toho mohli všimnout jen lidé o tom informovaní.

„Prosím za prominutí, královská výsosti,“ řekl s uctivou poklonou, „ale v mém kabinetu je jedno okno rozbité a já jsem nastydl.“

„Ach, mrzí mě to, jsem toho vinen, protože se okno rozbilo, když jsme se s dětmi koulovali.“

A pomocník byl spokojen, jak se všechno povedlo. Ale ministr spravedlnosti náhle prohlásil: „Pánové ministři, račte věnovat pozornost, odložte cigarety.“

Ministři si hned uvědomili, že se něco stalo. Ministr spravedlnosti si nasadil brýle a oslovil pomocníka státního sekretáře: „Ve jménu zákona vás zatýkám jako špiona a zrádce. Podle paragrafu 174 budete oběšen.“

Pomocník vytřeštil oči, na čele mu vystál pot, ale předstíral, že je klidný.

„Pane ministře, ničemu nerozumím, nechápu. Jsem nemocný, kašlu. Mám rozbité okno ve své pracovně. Musím si jít domů lehnout do postele.“

„Ne, hošíku, vy neutečete. Léčit vás budou ve vězení.“

Vstoupilo pět členů vězeňské správy a nasadili pomocníkovi želízka na ruce a nohy.

„Co se stalo,“ ptali se ministři překvapeně.

„Hned uvidíte, pánové. Račte, vaše královská výsosti, rozlomit pečeti těchto dopisů.“

Mates otevřel obálky a ukázal falšované dopisy. Bylo tam napsáno:

Nyní, když všichni divoští králové jsou mými přáteli, kašlu na vás. Porazil jsem vás jednou, porazím vás i podruhé. Budete mě poslouchat. Vyhláším vám válku. Pátý člen vězeňské správy vyndal sekretářově pomocníkovi z kapsy zvací dopisy pro bílé krále, zmačkané v kapesníku. Zadrženému dali podepsat protokol a telefonovali pro státního sekretáře, který se hned ve veliké úzkosti dostavil.

„Ach, jaký je to podvodník!“ křičel. „Chtěl jsem přijít sám, ale on prosil a naléhal, že chce jít místo mne. Koupil mi lístek do cirkusu, je tam úžasné představení a já hlupák jsem mu věřil.“

Hned se sešlo pět generálů, aby věc soudili: „Řekněte obžalovaný pravdu, to vám pomůže. Budete-li lhát, budete ztracen.“

„Budu mluvit pravdu.“

„Od kdy jste špionem?“

„Tři měsíce.“

„Proč jste se jím stal?“

„Prohrál jsem v kartách hodně peněz a nebyl jsem schopen to zaplatit. Moje dluhy v kartách jsou obrovské a jsou splatné do dvacet čtyři hodin... Tak jsem zpronevěřil státní peníze.“

„Ukradl jste je!“

„Myslel jsem si, že je mohu vrátit, že v kartách vyhraji.“

„A co se stalo?“

„Hrál jsem dál karty, abych vyhrál, ale prohrál jsem ještě víc.“

„Kdy se to stalo?“

„Před půl rokem.“

„Co bylo potom?“

„Potom jsem se pořád bál, že bude revize a mně zavřou. Rozhodl jsem se jet k zahraničnímu králi a stal jsem se jeho špionem.“

„Kolik vám platili?“

„Různě. Za důležité informace hodně, za méně důležité méně. A za tady to jsem dostal opravdu hodně.“

Nyní promluvil ministr spravedlnosti: „Pánové generálové a soudci, tohoto člověka je třeba soudit za tři trestné činy: zaprvé, že ukradl státní peníze, zadruhé, že je špionem a zatřetí, že měl v úmyslu rozpoutat válku, ve které by zahynulo mnoho nevinných lidí. Požadují trest smrti podle paragrafu 174. Obžalovaný není vojákem, není nutné ho zastřelit, stačí ho oběsit. Co se týká státního sekretáře, ten je také odpovědný za svého pomocníka. Dal přednost cirkusu před důležitou schůzí, kam by se měl osobně dostavit a ne posílat špiona. To je vážné zanedbání povinností a pro to je odsouzen k šesti měsícům vězení.“

Soudci odešli, aby se poradili. Mates přistoupil k předsedovi ministrů a šeptem mu řekl: „Proč náš špion řekl, že to udělá hlavní sekretář a ne jeho pomocník?“

„Ale, informace špionů nemohou být úplně jisté. Špioni se nemohou přímo vyptávat, byli by podezřelí, proč všechno chtějí vědět. Musí být velmi opatrní.“

„Opravdu nám moudře radil, abychom nepospíchali s uvězněním a počkali na schůzi.“ divil se Mates. „Já jsem to nemohl vydržet, kdy už bude uvězněn.“

„Tak se to musí dělat. Nejlépe je předstírat, že se nic neví a pak chytit při činu, aby se viník nemohl z ničeho vykrotit.“

Vrchní ceremoniář třikrát uhodil svou stříbrnou holí do stolu a soudcové se vrátili do sálu.

„Vynášíme tento rozsudek: Státní sekretář je odsouzen k jednoměsíčnímu vězení a jeho pomocník bude oběšen.“

Odsouzený se rozplakal hlasitě a prosil o svou záchranu tak naléhavě, že k němu Mates pocítil lítost. Vzpomněl si, kdy on sám stál před válečným soudem a žije jen proto, že se soudci hádali, zda má být zastřelen, nebo oběšen.

„Královská výsosti, máte právo udělit milost. Trest smrti můžete změnit na doživotní vězení.“

Mates napsal na list: *Měním trest smrti na doživotní vězení.*

A dodejme, kdy se dostal Mates do postele: Ve tři hodiny v noci.

o – o – o

Mates se ještě nenasnídal, když přišel novinář.

„Chci jako první, vaše královská výsosti, podat vám dnešní noviny. Myslím, že budete spokojen.“

„Co je v nich nového?“

„Račte sám číst.“

Na první stránce byl Matesův obrázek, jak sedí na trůnu a tisíce dětí před nim klečí s květinami v náručích. Pod obrázkem byla básnička, která Matese oslavovala jako největšího krále od začátku světa a největšího reformátora. Označovali ho tam jako syna Slunce a bratra všech bohů.

Matesovi se nelíbil ani obrázek, ani báseň, ale nechtěl to říci, když viděl jak je novinář na svůj výtvar hrdý.

Na druhé stránce byla fotografie Felixe a článek *První ministr – dítě na světě*. A znovu plno chvály na Felixe, že je moudrý, chrabrý, stejně jako Mates překonal dospělé krále, tak Felix překoná dospělé ministry. Psalo se tam: *Dospělí neumějí vládnout, protože nejsou schopni létat ani létat nechtějí, protože jsou staří a jejich kosti je bolí.*

V takovém duchu tam psali na celé stránce.

Ani tohle se Matesovi nelíbilo, protože proč chválit, když nikdo neví, co se může stát. A vůbec není hezké útočit na staré lidi. Vždy od svého začátku vládnutí žil Mates s nimi svorně, rád poslouchal jejich rady a hodně se od nich naučil.

Ale pak dál našel v novinách pro něho nejdůležitější informaci: *Požár v královském lese.*

„Největší les zahraničního krále hoří,“ řekl novinář.

Mates přikývl hlavou, že vidí a velmi pozorně četl všechno, co tam bylo napsáno. Prý dělníci, kteří poráželi stromy, odhodili hořící cigarety a rozhořel se hrozný požár.

„Je to ale divné, chápu, že v létě suchý les může vzplanout, ale nyní, když ještě nedávno ležel sníh? A byl to oheň! Ale když hoří les, nejsou slyšet výbuchy.“

Mates dokončil snídani, a nic neřekl.

„Co si myslíte, vaše královská výsosti? Je to podezřelý požár?“ zeptal se novinář a řekl to velmi tichým a příjemným hlasem.

A Mates, ani nevěděl proč, si pomyslel: „Musím být opatrný.“

A novinář si zapálil cigaretu a začal mluvit o něčem jiném: „Včera prý odsoudili státního sekretáře na jeden měsíc do vězení. Nenapsal jsem o tom zprávu do novin, protože děti nezajímá co se děje mezi dospělými. Ale jestliže by se v jejich ministerstvu něco podobného přihodilo, bylo by to vhodné téma.

Ani nevíte, vaše královská výsosti, jaký to byl šťastný tah, vybrat Felixe za ministra. Vojsko má radost, že syn četaře se stal ministrem. Prodavači novin Felixe znají, protože před válkou prodával občas noviny na ulici. A všechny děti mají z toho radost. Ale proč byl dán do vězení státní sekretář?“

„Pro nepořádek v jeho úradě,“ odpověděl Mates nejasně, a najednou mu přišlo podezření, že novinář je špion.

Když pak novinář odešel, ještě dlouho o něm Mates přemýšlel: „Možná se mi to jen zdá. Jsem ospalý, několik dní jsem poslouchal jen o špionech, možná proto se mi zdá každý podezřelý.“

A Mates na to zapomněl, protože před blížící návštěvou krále měl toho hodně na práci.

Schůze s hlavním ceremoniářem nebraly konce. Velmi rychle musel být připraven letní palác v parku pro černé krále. Jinde bylo třeba postavit menší palác pro případ, že by přišli někteří žlutí králové. Bílí králové budou bydlet v Matesově paláci.

Mezi tím přicházely klece s divokými zvířaty. Pospíchalo se, aby zoologická zahrada byla včas k otevření. A ještě chatky pro děti a výstavba obou velkých domů pro parlamenty.

Začaly volby do parlamentů dětí od deseti let do patnácti let. Nižší třídy v každé škole vybraly po jednom poslanci a vyšší také po jednom. A vznikl velký chaos, protože se ukázalo, že je škol velké množství a všichni poslanci se do sálu nevejdou. Přicházelo takové množství dopisů, že Mates trávil dlouhé hodiny ve svém kabinetu. Všechny dopisy byly důležité s nejrůznějšími otázkami.

„Mohou se za poslance vybírat dívky? Samozřejmě, že ano.“

„Je možno vybrat za poslance dítě, které ještě dobře nepíše?“

„Kde budou bydlet ti poslanci, kteří přijdou z jiných měst a vesnic?“

„Bude pro poslance otevřena škola, kde by se mohli učit a neztratili celý rok, když budou zasedat v hlavním městě?“

Státnímu sekretáři bylo změněn trest na domácí vězení. To znamená, že seděl doma a bylo mu zakázáno celý měsíc vyjít na procházku. Přicházel jen k Matesovi do úřadu, protože bez jeho pomoci by Mates práce nezvládl. Hlavní ceremoniář připravoval program slavností: jaké a kde budou postaveny slavnostní brány pro zahraniční krále, v kterých ulicích budou hrát hudebníci, jaké květiny se objednejí. Bylo třeba nakoupit talíře, nože a vidličky. A také víc automobilů. A kde budou králové sedět v divadle a jak u oběda? Aby důležití králové měli lepší místa, aby vedle sebe neseděli králové, kteří se nemají příliš rádi. Přiváželo se víno, ovoce a květiny z teplých krajin. A kde bylo potřeba, bílily se domy. Opravovalo se dláždění. Mates skoro nejedl a nespál.

„Královská výsosti, přišel stavitel.“

„Zahradník si přeje s vámi mluvit.“

„Přišel ministr zahraničních věcí, vaše královská výsosti.“

„Jsou tu dva pánové, přejí si se s vámi setkat, vaše královská výsosti.“

„Co si přejí,“ netrpělivě se zeptal Mates, kterého již třikrát volali k obědu.

„Přejí si mluvit o ohňostroji.“

Mates rozzlobený a hladový vešel do kabinetu, jen zřídkka nyní přijímal hosty v trůnním sále, nebyl čas dodržovat ceremoniál.

„Co si přejete pánové? Mluvte krátce, nemám čas.“

„Slyšeli jsme, že přijdou divoští králové, rádi bychom jim ukázali, co se jim bude líbit. Zoologická zahrada je nebude zajímat, protože divokých zvířat mají dost ve svých zemích. Oni nic nevědí o divadle...“

„Dobře, dobře, chcete udělat ohňostroj?“

„Ano. Na všech státních domech bychom postavili rakety. V královském parku by se postavila vysoká věž. Kromě toho mlýn a vodopád. A večer by se všechno zapálilo. Z horní části věže by vylétaly rakety s rudými plameny a potom zelené a modré koule a dole by vylétávaly v kruhu svazky červených a zelených jisker. Z plamenů by vylétávaly pestré květy. A s vodou by padal ohnivý déšť. Zde jsou nákresy. Račte se podívat královská výsosti!“

Pyrotechnici sebou přinesli na ukázkou sto dvacet nákresů. Mates si to prohlížel a jeho oběd stýdnul.

„Kolik to bude stát?“ zeptal se opatrně, protože na poslední schůzi hovořil ministr financí znovu o tom, že bude potřeba si opět půjčit peníze.

A Mates se zeptal s podivením: „Proč? Měli jsme tolik zlata?“

„Ano, ale vaše reformy stojí opravdu hodně peněz.“

A hned začalo vypočítávání jak hodně stála výstavba rekreačních domů pro děti, dvě veliké parlamentní budovy, kolik stojí měsíční rozdávání čokolády, panenky a sáňky.

„Jestli nám budou stačit peníze na přijetí zahraničních králů, budeme šťastni.“

„A může se stát, že peníze nebudou stačit?“ vážně se ulekl Mates.

„Není to nic hrozného. Mohli bychom vyhlásit nové daně. Nyní všichni dobře vydělávají a mohou část svých výdělků platit vládě.“

„Ach, kdybychom měli vlastní přístav a vlastní lodě. Bum-Drum by nám poslal tolik zlata, kolik bychom si přáli,“ povzdychl si Mates.

„To je řešení,“ přerušil je ministr války. „Nelitujme peněz na děla a zbraně, pevnosti a vojáky, přístav bychom mohli získat. Ano kanóny jsou důležitější než čokoláda a panenky.“

Mates zbrunátněl. Ano, opravdu, několik nových pevností by bylo potřeba. Při schůzích ministr války vždycky vysvětloval, že by měl dostat pro svou armádu část zlata od Bum-Druma. Ale Mates byl zaměstnán stále něčím jiným a pořád nařizoval, aby ministr počkal.

S těžkým srdcem Mates souhlasil s ohňostrojem

„Co dělat, potom budeme šetřit. Teď bychom měli představit něco úžasného černým králům.“

A když později ležel Mates ve své posteli pozdě v noci, pomyslně si: „Možná jsem to udělal špatně, že jsem nedovolil špionovi, aby vyhodil do povětří i tu tvrz. Když chtějí válku, ať ji mají. Ale teď už nebudu hloupý, řeknu: Zvítězil jsem, musíte mi předat jeden přístav a deset lodí.“

o – o – o

Mates byl na pozvání u zahraničních králů. Věděl tedy, jak oni návštěvu připravili a věděl také, jak takovou návštěvu připravit. Bylo to u nich hezké, víc než hezké. Ale přijetí, jaké připravoval Mates pro své hosty bylo mimořádné. Uznali to všichni králové. Pro Matesa toho mnoho připravili ale víc toho pro své hosty vymyslel Mates. Každý den něco nového: lov, výlet, představení v cirkusu, předvádění cvičených zvířat, zápasy atletů...

První přijeli černí králové. Okolo nich byly starosti, a hodně, hodně starostí! Kdyby s nimi nebyl Bum-Drum, který si vzal na starost pořádek v letním paláci, určeném pro ně, nebylo by možné s nimi vyjít.

Nejhorší bylo, že se hned mezi sebou začali pro cokoliv handrkovat a prát s divoškou silou. Navzájem se škrábali, kousali a nebylo možné je od sebe utrhout. Nebo si nacpali břicho dobrotami, které pro ně připravil královský kuchař a potom naříkali, že je bolí břicho, a když jim lékař nařídil, aby jeden den nic nejedli, začali zuřit, rozbili židle a vytloukli okna. Také z některých věcí měli strach. Král Lum-Bo se začal bát, když se uviděl v zrcadle, a musel dostat kapky na uklidnění. Král Du-Nko místo aby sestupoval ze schodů, svezl se po balustrádě a zlomil si nohu. Král Nup ukousl prst jednomu lokajovi ze vzteku. Kolik boulí měli, těžko spočítat. Král Dul-Ko-Cin si v tajnosti přivezl salám připravený ze čtyř černochů. Znovu vznikl zmatek, když mu salám vzali. Král Bra-Put lezl na strom a seděl tam pět hodin, a když ho chtěli sundat, plival, kopal a kousal. Museli zavolat hasiče, kteří na něj stříkali tak prudkým tlakem, že spadl do připravené sítě.

Bum-Drum se velmi styděl za své kolegy a bál se, že celou slavnost zkazí. Když se budou mezi sebou bít v letním paláci, nu, budiž, ale co se stane, když vyvolají zmatek při slavnostním projevu nebo při slavnostní večeři?

Je třeba pro ně něco vymyslet: buď výprask, nebo vězení.

Dlouho se tomu Mates bránil, ale viděl, že je jinak Bum-Drum neudrží.

V královském paláci byla jedna místnost, kde bylo muzeum. Byly tam různé nástroje, kterými Jindřich Zuřivý trestal své poddané. Byly tam jehly na vypichování očí, kleště na trhání nehtů a drcení prstů, ostré pily na řezání rukou a nohou, různé biče, i ocelové dűtky, řemeny, hole... Vlasy vstávaly na hlavě, když se člověk jen na ty nástroje podíval. Mates muzeum neměl rád. V zahradě ještě byla hluboká studna bez vody, do které házeli odsouzence ke smrti hladem. Bum-Drum se rozhodl toto všechno použít. Den před příchodem bílých králů zavedl své divochy k studni a potom do muzea – mučírny a udělal dlouhou přednášku.

Tomu co říkal, Mates nerozuměl, ale určitě je velmi přísně varoval, protože se během slavnosti chovali slušně.

Jen dvakrát Bum-Drum potrestal divošské krále. Jeden dostal deset ran bičem, protože ukousl lokajovi prst, druhý musel strávit den v kovové kleci, protože v noci dělal rámus.

Stalo se to tak: Chtěl hrát na písťalu. Ostatní byli unavení a chtěli spát, ale on nepřestával. Když mu chtěli násilím nástroj vzít, vyskočil na skřín a házel na ně nádobí a sošky ze skříně. A pak dokonce vyskočil oknem do parku a na terase letního paláce řval tak silně, že vzbudil všechny bílé krále. Všichni byli rozzlobení, že je nenechává spát a stěžovali si Matesovi: „To nestačí, že musíme s těmi opicemi sedět u jednoho stolu a dívat se, jak jedí rukama, jak si prsty šťourají ve svých plochých nosech. Zasmraďují vzduch, že se ani nedá jíst a ještě ani v noci nás nenechají v klidu.“

Stěží se dařilo Matesovi vysvětlit, že zlepší svoje chování, že také Bum-Drum měl divošské zvyky, ale během dvou měsíců se naučil mýt voňavým mýdlem a používat párátko.

Už se zdálo, že bílí králové hodlají odjet a jen nesnadno se je podařilo přesvědčit, když jim nabídli, že mohou jíst zvlášť, pokud chtějí a jen slušně se chovající černoši, by se mohli k nim posadit. Protože mezi černými králi byli tři vychovaní a vzdělaní, kteří dokonce nosili i kalhoty a límečky a uměli hrát na gramofon.

Možná by bílí králové tak snadno necouvli, ale někteří čekali na lov a jiní na atletický zápas, ale všichni, jak černí, žlutí a bílí si přáli vidět ohňostroj.

Přijeli jen dva žlutí králové. Král Kito-Sivo, který se choval jako běloch, nosil brýle a mluvil jako Evropan. A Cin-Dan, který ačkoliv vypadal odlišně od bělochů, nebyl divoch a znal dobře etiketu. Ale bylo tady něco jiného. S každým se chtěl pozdravit a rozloučit. To by nebylo nic zlého, ale jak on to dělal, bylo divné. Nejdřív před každým králem se na úvod čtrnáctkrát poklonil, potom dvanáctkrát běžným způsobem, desetkrát podle etikety, osmkrát podle

ceremonie, potom slavnostně šestkrát, čtyřikrát dodatečně a dvakrát konečně. Dohromady to bylo 14+12+10+8+6+4+2 úklon a pozdravů. Celkem to trvalo čtyřicet devět minut – úvodní úklony trvaly 2 minuty, další po jedné minutě.

„Už pět tisíc let tak zdravili moji předkové, i já to tak dělám,“ řekl.

„Tedy dobře, takhle je možno zdravit jednoho, nebo dva krále, ale ne takové množství králů.“

Mates si pomyslel: „Jak je ten svět divný. Někteří lidé jsou málo nebo vůbec zdvořilí, a jiní až přespříliš. Jak to všechno sladit?“

Krále Cin-Dana přesvědčili dva vědci o tom, že černé krále, kterých je zde spousta, vůbec není potřeba zdravit a před bílými králi není třeba se klanět osobně, stačí to jen před jejich obrazy. Bílí králové byli tedy vyfotografováni a byly vytvořeny velké obrazy a každé ráno a každý večer Cin-Dan se před nimi klaněl a zdravil je ve svém pokoji. Když skončil u jednoho obrazu, sluhové přinesli další a první odnesli. A tak to šlo dál. Cin-Dan nikdy nestihl přijít včas na snídani, ačkoliv vstával o dvě hodiny časněji a chodil spát o dvě hodiny později než ostatní králové.

Co se týče černých králů, s těmi nebylo tolik starostí se zdravením. Na pozdrav na sebe vyplazovali jazyk dvakrát, někteří čtyřikrát, jiní zase si zasunovali prsteníček do levé nosní dírky a opět jiní to dělali opačně. Zase jiní se tloukli patami do zad, nebo poskakovali třikrát dopředu a jiní šestkrát.

Mates se velmi podivil, když mu Bum-Drum řekl, že v minulém století mezi sebou dva černí králové vyvolali hroznou válku, která trvala patnáct let, jen proto, že jeden při pozdravu zasunul prst pravé ruky do levé nosní dírky a druhý to udělal opačně. Povstal celý národ. Vložili se do toho kněží a jiní králové. Jedni tvrdili tohle, jiní zase něco jiného a další zase něco úplně jiného. Začaly boje o to, kdo má pravdu. Zapalovali si vzájemně své chaty, vypalovali celé vesnice, zabíjeli ženy a děti, chytali otroky a házeli je lvům. Potom vypukla epidemie a hladomor tak hrozný, že už nebylo možné bojovat a všichni se vrátili ke svým zvykům. Teď se už ti dva králové nezdraví a u stolu sedí daleko od sebe.

Řekl bych: oni sedí sice u stolu, ale je to těžké. Dobrý Bum-Drum se hodně zapotil, než oni pochopili, že židle nejsou na rozbíjení hlavy, ale na sezení.... Ale ten, kdo měl největší radost, byly děti v Matesově hlavním městě. Školy byly zavřené.

Divošští králové neradi jezdili v autech a proto chodili po městě pěšky. Za nimi běhal houf chlapců. Také policie měla hodně práce. Po slavnostech si policejní prefekt stěžoval, že zhubl o sedm kilogramů: „Jen si představte, ti divouři se toulají po městě a teď hlídejte, aby nějaký uličník po nich nehodil kamenem, aby je někdo nepřejel – a oni aby někoho nesnědli, protože to by se možná mohlo stát.“

Mates ho musil vyznamenat medailí. Vlastně Mates musel rozdat mnoho medailí při slavnostech. Černí králové si pověsili medaile do nosu a bílí na hrud' a všichni byli spokojení

Ještě jednu nepříjemnost musel Mates řešit. Černí králové neměli rádi hony a lov. Není divu, že se jim nelíbilo lovit zajíce a srnce, byli zvyklí na lov slonů, tygrů a krokodýlů. Možná také, že se bílým králům nelíbilo tohle, nebo támhleto, ale oni byli dobře vychovaní a předstírali, že se jim všechno líbí, protože viděli, že se Mates velmi snaží. A divocí černí králové nebyli tak dobře vychovaní a možná si i mysleli, že si z nich Mates dělá žerty. Křičeli tak pekelně a výhružně mávali luky a kopími, kterými se vyzbrojili na takový mírný lov, tak že se bílí králové posadili do automobilů a chtěli odjet. A Bum-Drum pobíhal zmateně a gestikuloval a klidnil všechny a konečně se mu to podařilo. Lov proběhl bez úrazu. Bílí králové ulovili dva kňoury, jednoho medvěda a mysleli si, že černí králové brzy pochopí, že také v Evropě žijí nebezpečná zvířata. Ten, který skolil medvěda zůstal s černochoy až do konce lovu, jako jejich kolega a posunky se pyšnil, že umí dobře střílet a že je velmi dobrý lovec. Prohlížel si jejich luky a šípy a žádal dokonce, zda by mohl s nimi přenocovat v letním paláci. Následujícího dne u snídaně řekl, že černoši jsou příjemní, že je možné se od nich mnoho naučit – a kdo ví, jestli nechutná jídlo víc, když se dává do úst prsty a ne ostrými studenými vidličkami.

o – o – o

Stalo se něco neuvěřitelného: dcera Bum-Druma, malá a statečná Klu-Klu dorazila k Matesovi v kleci s opicemi.

Stalo se to takhle: Zoologická zahrada byla již postavená. Všechna zvířata již dali do klecí. Ve středu mělo být slavnostní otevření zahrady a ve čtvrtek se měla předat dětem herna. Ale ještě měla přijít jedna bedna s trojicí vzácných opiček, které ještě žádný bílý král ve své zoologické zahradě nevlastnil. Tato bedna měla být otevřena během slavnosti. Měli ji otevřít tak, že opičky by hned vyběhly do klece. Všichni stáli a dívali se. Když odstranili jedno prkno, hned vyskočila jedna opička a pak druhá. Ale třetí ne. Bednu odstavili od vchodu do klece a z ní vyskočila malá Klu-Klu a padla k nohám Bum-Druma a říkala mu něco v černošské řeči.

Bum-Drum se velice rozzlobil a třebaže už neměl divošské zvyky, chtěl Klu-Klu kopnout, ale Mates ji ochránil.

Klu-Klu utekla z domova. V noci otevřela bednu, vyndala jednu opičku a sama si do bedny vlezla. Ale Klu-Klu již byla potrestaná, protože strávit šest týdnů v kleci s opicemi – to je opravdu hrozné. A Klu-Klu nebyla obyčejné černé dítě, ale královská dcera, přivyklá pohodlí. Vlastně v bedně se neměla tak dobře jako opice, protože se nesměla přiblížit k okénku, kterým opičkám dávali potravu, protože se bála, že by ji někdo objevil a poslal domů.

„Králi, Bum-Drume, příteli Bum-Drume,“ řekl Mates dojatě, „vy můžete být hrdý na svou dceru. To by nepodnikla žádná dívka, ale také žádný bílý chlapec.“ „Mohu ti věnovat tuhle nevychovanou holku, které se zastáváš,“ řekl rozružený Bum-Drum.

„Dobře,“ souhlasil Mates, „ať zůstane v mém paláci, ať se učí a až se stane královnou, bude reformátorkou mezi černochoy, jako já jsem král-reformátor mezi bělochy.“

Bylo překvapující: již hodinu po tomto skandálu se Klu-Klu chovala tak, jako by zde byla už dlouho. A když ji starý profesor, který znal padesát jazyků, oslovil černošskou řečí a vysvětlil, co chce Mates udělat, okamžitě odpověděla: „Měla jsem stejný nápad. Můj zlatý, lví, krokodýlí profesore, hned mne začni učit váš jazyk, protože se nemohu vyjádřit co si myslím, protože mám velké plány a nechci ani čekat, ani to zdržovat.“

Ukázalo se, že Klu-Klu zná sto dvanáct evropských slov, které se naučila během Matesova pobytu v Africe.

„Je to neuvěřitelné, jaké schopnosti má ta malá kanibalka, jakou má úžasnou paměť,“ divil se profesor.

Klu-Klu, nejen že si slova pamatovala, ale hned pochytila i slova, která slyšela. Ukázalo se, že když seděla v bedně, naučila se mnoho slov od námořníků.

„Ale, Klu-Klu,“ řekl profesor, „od koho znáš taková ošklivá slova? Zdá se mi, že nerozumíš, co znamenají.“

A Klu-klu vysvětlovala: „Ta tři slova řekl nosič, když si vzal bednu na záda. Ta čtyři slova řekl, když skoro upadl. To vyslovoval krmič, když nám nosil jídlo. To křičeli námořníci, když byli opilí.“

„To je smutné, moje Klu-Klu, musíš ta slova brzy zapomenout. My běloši mezi sebou mluvíme hezky. Moc rád tě to naučím, statečná, milá, malá Klu-Klu.“

Do konce slavností se Klu-Klu těšila velkému zájmu. Skoro ve všech výkladních skříních byla její fotografie. Chlapci hlasitě křičeli a provolávali slávu a vyhazovali svoje čepice, když ji viděli v automobilu. A hlavně, když při otevření dětského sněmu Klu-Klu pronesla v evropském jazyce: „Je jméno mého černého lidu, černých dětí, zdravím dětský parlament, první ve světě.“

Ozval se takový potlesk a takové nadšení, že Felix nemohl publikum uklidnit. Rozzlobeně křičel na jednoho bláznivě řvoucího poslance: „Hele, jestli nepřestaneš, dám ti přes hubu!“

Takovými výrazy Felix nepěkně zapůsobil na bílé krále, ale ti na sobě nic nedali znát.

Rád bych popsal podrobně všechny zábavy a slavnosti, ale chybělo by místo na to, co je nejdůležitější, protože v knize o králi-reformátorovi bych neměl popisovat jenom hry a zábavu. Protože vy, čtenáři mé knihy, by jste měli mít na paměti, že Mates nepozval hosty jenom pro zábavu, ale aby uskutečnil důležité politické cíle.

Byl zde mezi hosty starý král se svým synem – vážný Matesův nepřítel. Byl tady jiný král, přítel žlutých národů. Byl zde smutný král, se kterým Mates už několikrát vážně rozmlouval.

„Milý Matesi,“ mluvil smutný král, „musím přiznat, že jsi začal velmi odvážně, tvoje reformy jsou velmi zajímavé a důležité. Zatím dosud děláš všechno dobře, dokonce výborně. Ale pamatuj si, za reformy se platí velmi namáhavou prací,

slzami i krví. To co děláš, je jen začátek. Nenech se oklamat, že všechno bude pokračovat takhle. A nepřeceňuj své síly.“

„Já vím, že to bude těžké,“ prohlásil Mates. A vyprávěl, jak hodně pracoval, kolik nocí nespal, kolikrát jedl vystydlé jídlo.

„Nejhorší je, že nemám vlastní přístav,“ stěžoval si Mates. „Dělá mi to problémy při transportu zlata.“

Smutný král se zamyslel a řekl: „Myslím, že by ti starý král postoupil jeden ze svých přístavů.“

„To ne. Jeho syn by mu to zakázal.“

„Myslím, že to dovolí.“

„Ne, myslím, že ne, že nedovolí, nenávidí mě. Závidí mi a podezřívá mě. Je uražený, to je všechno.“

„Ano, všechno je pravda, ale on bude souhlasit.“

„Proč?“ divil se Mates.

„Protože se tě bojí. S mým přátelstvím nemůže počítat,“ usmál se smutný král.

„Druhý král je spokojený, že jsi mu nechal všechny žluté krále.“

„Nemohu všechno rozdat,“ odpověděl Mates nabručeně.

„Ano, je moudré neusilovat o vládu nad celým světem. Ale byli a jsou králové, kteří se o to snaží. Možná i ty, Matesi se o to pokusíš.“

„Nikdy!“

„Oho, lidé se mění. Prosperita zkazí všechny.“

„Ale mne ne!“

V té chvíli vešel se svým synem starý král.

„O čem mluvíte, vaše královské výsosti?“

„Mates si stěžuje, že nemá vlastní přístav. Má hory, lesy, města, pole, ale nemá ani moře, ani lodě. A nyní, když se spřátelil s africkými králi, nutně potřebuje přístav.“

„Také jsem na to myslel. Měli bychom najít řešení. V poslední válce nás Mates porazil a ukončil boje, nepožadoval od nás náhrady. Bylo to z jeho strany velmi šlechetné. Nyní je řada na nás, abychom ukázali, že jsme šlechetní. Nu, milý synu, vždyť bychom mohli Matesovi přepustit, bez škody pro nás, část našeho moře a jeden přístav.“

„Ale lodi si Mates zaplatí sám, má tolik bohatých přátel,“ rychle zakončil syn.

„Ó, velmi rád,“ zaradoval se Mates.

Hned byl zavolán ministr pro zahraniční věci a státní sekretář. Připravili dokument, který podepsali oba králové. Hlavní ceremoniář přinesl skříňku a Mates připevnil pečeť třesoucícma se rukama.

Čas pokročil, právě přišel okamžik zapálení ohňostroje.

Stálo to za podívanou. Všichni lidé se shromáždili na ulicích. Park zabrali poslanci, vojáci a úředníci. Zvláště seděli novináři, kteří se sjeli z celého světa, aby podávali zprávy o všech úžasných věcech do svých novin. Na balkonech, v oknech a na terasách stáli králové. Někteří divošští se vyšplhali na střechu, aby lépe viděli. Už splanula věž. Bengálské ohně, rakety, zelené a červené koule

vylétávaly k nebi. Ohniví hadi. Tisíce jisker různých barev. A obdivné výkřiky se draly ze všech hrdel, když zapálili plamenný vodopád. A nade vším rány a výbuchy střel.

„Ještě víc, ještě víc!“ křičeli afričtí králové, okouzlení a nadšení, provolávali Matesovi slávu. Volali: „Ať žije král stobarevného nebe! Vítěz nad ohněm!“ Ale museli jít brzy spát, protože druhý den byl čas odjezdu.

Sto orchestrů hrálo na ulicích, když královské automobily odvážely hosty na nádraží. Deset královských vlaků odváželo bílé, žluté a černé krále z pohostinného Matesova hlavního města.

„Získali jsme velké diplomatické vítězství,“ řekl předseda ministrů a mnul si ruce.

„Co to znamená?“

„Jste genius, povedlo se vám, královská výsosti, uskutečnit něco velikého. Vítězit se dá i bez války: zvítězit a získat něco. Je to diplomatické vítězství – vítězství bez války. Máme přístav. To je nejdůležitější.“

o – o – o

Mates vstal ráno v sedm hodin. Jinak by všechno nestíhal. Změnil si denní program tak, že se každý den dvě hodiny učil, přidaly se schůze v parlamentu a kromě čtení dopisů musel nyní ještě číst dvoje noviny: pro dospělé a pro děti, aby byl informovaný co se děje v celé zemi.

Když jednou bylo v osm hodin ještě v královské ložnici ticho, sluhové se velmi znepokojili.

„Král musí být nemocný.“

„Ano, už dlouho se to dalo čekat.“

„Žádný dospělý král nepracoval tak hodně.“

„V poslední době byl velmi slabý.“

„A skoro nic nejedl.“

„A nic jsme nemohli říci, hned se rozčílil.“

„Ano, ano, byl velmi netrpělivý v poslední době.“

„Bylo by dobře, zavolat lékaře.“

Přišel lékař a byl vystrašený a bez ohlášení, dokonce bez zaklepání a v kabátě vešel, spíše vběhl do královské ložnice.

Mates se vzbudil, protřel si oči a nerudně se zeptal: „Co se stalo? Kolik je hodin?“

Lékař, bez obvyklých ceremonií, začal rychle mluvit, protože se bál, že ho Mates přeruší: „Milý můj milovaný Matesi, moje drahé dítě, znám tě od kolébky. Už jsem starý. Můj vlastní život není důležitý. Poruč at' mě oběsí, zastřelí, dají do vězení, na mně nezáleží. Tvůj otec, když odcházel ze života, mi tě svěřil do opatrování. Nedovolím, abys vstal z postele. Toho, kdo by tě chtěl vyrušovat, poručím, aby shodili ze schodů. Nejde to jinak, podívej se na sebe jak vypadáš. Ne jako král, ale jako dítě posledního žebráka. Jestli policejní prefekt

zhubl, je to pro jeho zdraví dobré. Ale ty, Matesi, jsi pohubl a ještě rosteš. Staráš se o všechny děti. Zítra na venkov odjede dvacet tisíc dětí. Proč ty máš strádat? Jen se na sebe podívej! Stydím se, moc se stydím, že já, starý a churavý...“ a lékař podal Matesovi zrcadlo.

„Jen se podívej, Matesi, podívej se!“

A starý lékař se rozplakal.

Mates si vzal zrcadlo, a opravdu! Byl bílý jako papír, s bledými rty, s kruhy pod smutnými očima, s dlouhým, hubeným krkem.

Mates odložil zrcadlo a zavřel oči. A bylo mu podivuhodně příjemné, že lékař mu ani jednou neřekl: královská výsost, že mu zakázal vstát z postele a přikázal každého shodit ze schodů, kdo by ho obtěžoval s nejrůznějšími věcmi.

„Je to dobře, že jsem nemocný,“ pomyslel si a pohodlně se rozvalil v posteli.

Myslel si, že je jen unavený a proto nechtěl jíst, i když měl hlad. Proto také nemohl večer usnout a v noci měl ošklivé sny. Zdálo se mu, že černí králové se vrhli na děti a začali je jíst. Že mu na hlavu padá ohnivý déšť a pálí ho. Že mu odřízli nohy a vypíchli jedno oko. Že sedí ve studni, odsouzený na smrt hladem. Často ho bolela hlava a při vyučování nic nechápal a styděl se před Staníkem a Helenkou a nejvíc před Klu-Klu, která po třech měsících učení již četla noviny, psala diktáty a dokázala prstem ukázat na mapě cestu z Matesova hlavního města do země svého otce Bum-Druma.

„A co se dělá, když je král nemocný, kdo vládne?“ zeptal se velmi tiše Mates.

„V létě oba parlamenty mají prázdniny. Peníze jsou k dispozici, je třeba je jen dopravit. K dispozici je také přístav a lodi. Chaty v lesích jsou dokončené. O zbytek se postarají úředníci a ministři. A královská výsost odjede na dva měsíce na dovolenou a bude odpočívat.“

„Ale já musím odjet do přístavu, který jsme získali. Musím si prohlédnout loď.“

„Ale já vám to nedovolím, vás velmi dobře zastoupí ministr obchodu a předseda ministrů.“

„Měl bych se účastnit manévrů.“

„Tam stačí ministr války.“

„A dopisy od dětí?“

„Bude je číst Felix.“

Mates povzdechl. Nebylo snadné souhlasit, aby ho někdo zastupoval, když byl zvyklý dělat všechno sám. Ale byl opravdu velmi slabý.

Přinesli mu snídani do postele, potom mu malá Klu-Klu vyprávěla krásné černošské pohádky. Potom si hrál se šaškem, kterého měl velmi rád. Potom si prohlížel veselé obrázky v dětské knížce. Potom mu přinesli tři míchaná vejčička, sklenici horkého mléka a čerstvou houskou s máslem. A až potom lékař mu dovolil se ustrojít a posadit se na balkoně do pohodlného křesla.

Mates sedí, sedí, na nic nemyslí, o nic se nestará, o nic se nestrachuje. Nikdo k němu nepřichází, nikdo na něm nic nechce: ani ministři, ani hlavní ceremoniář, ani novinář, vůbec nikdo. Mates sedí a naslouchá, jak krásně zpívají ptáci v parku. Sedí a poslouchá až konečně usíná a spí dlouho, až do oběda.

„A teď trochu poobědváme,“ směje se na něj lékař. „Po obědě se trochu projedeme v kočáře parkem. Potom se zase trochu prospíme. Pak vykoupat a do postele. A potom večere a znova spát.“

Mates spal, s radostí spal. Málo kdy se mu zdálo něco nepříjemného. Jedl stále více. Za tři dny přibral kilo a půl.

Lékař se radoval: „Za týden, jestli to tak dobře půjde, budu ti opět říkat: vaše královská výsosti. Ale teď pro mě nejste král, ale hubeňourek, slaboučký sirotek, který se stará o celý svět a nikdo se nestará o něj, protože nemá maminku.“

Po týdnu dal lékař Matesovi zrcadlo: „Už jsi skoro král, že?“

„Ještě ne,“ odpověděl Mates. Bylo mu příjemné naslouchat příjemnému lékařovu hlasu, podivně příjemné, že lékař s ním mluví jako s dítětem a ne jako s královskou výsostí.

Mates byl znovu čilý a veselý, ale lékař ho nutil, aby byl v posteli déle o několik hodin.

„Co píší v novinách?“

„V novinách je, že král je nemocný, a jako všechny děti v zemi, odjede zítra na celé léto na venkov, kde si trochu odpočine.“

„Už zítra?“ zaradoval se Mates-

„Ano, v poledne.“

„A kdo pojede se mnou?“

„Já, kapitán se svými dětmi a asi také Klu-Klu, protože kdo by s ní tady zůstal?“

Mates podepsal jen dva dokumenty před svým odjezdem: o tom, že věci dospělých předává předsedovi ministrů a Felixovi všechny záležitosti dětí.

Dva týdny Mates nic nedělal, jen si hrál. Hry si vymýšlela Klu-Klu. Různé lovy, válečná tažení, velmi zručně uměla vyrábět z větví chatrče a všechny to učila.

Některé hry byly pod zemí, jiné na stromech. Zpočátku Klu-Klu neuměla chodit obutá.

„Takový divný zvyk nosit na nohách oblečení!“ Potom se také rozčilovala, že by měla nosit šaty: „Proč se u vás kluci oblékají jinak, než dívky? To je úplně divný zvyk, pak jsou úplně nemotorné. Nemohou ani vylézt na strom, ani přeskočit plot. Aby dívky pořád zápasily s oblečením.“

„Ty, Klu-Klu, lezeš po stromech líp než naši vesničtí chlapci, nehledě na Matese a Staníka.“

„To že jsou stromy? To jsou hole pro dvouleté děti a ne pro dospělou, jako jsem já,“ smála se Klu-Klu.

Jednou děti obdivovaly jak lehce veverka, skáče z jednoho stromu na druhý.

„To umím taky!“ a dříve než Matese, Staníka a Helenku napadalo co udělá, sundala si šaty a sandály a skočila za veverkou a začaly závody. Pět minut to trvalo, až unavená veverka skočila na zem. Klu-Klu skočila za ní. Děti si myslely, že se zabije, ale spadla na ruce a veverku chytila za šíji, takže ji veverka nemohla kousnout.

„Není ta vaše severní opička jedovatá?“

„Ani trochu. U nás jsou jedovaté jenom zmije.“

Klu-Klu se vyptávala jak přesně vypadá zmije, pozorně se dívala na její obrázek a šla do lesa. Celý den ji hledali, ale nikde nebyla. Až večer se vrátila v roztrhaných šatech, poškrábaná a hladová, ale přinesla ve sklenici tři zmije. „Jak jsi je chytila?“ ptal se překvapený Mates. „Tak jak se chytají všichni jedovatí hadi,“ odpověděla jednoduše. Ze začátku se venkovské děti Klu-Klu bály, ale potom si ji zamilovaly. „Třebaže je holka, mezi kluky je nejlepší. Bože, jací hoši tam u nich musí být!“ „Jsou stejní, vůbec ne lepší,“ vysvětlovala Klu-Klu. „Akorát u bělochů mají dívky dlouhé vlasy a šaty, proto nemohou všechno dělat.“

o – o – o

Nejen v házení kamenů a ve střílení lukem byla Klu-Klu nejlepší, ale také ve sbírání hub a ořechů. Ani nemluvím o botanice, zoologii, zeměpise a fyzice, kde byla Klu-Klu nejschopnější žákyní. Stačilo jí jen jednou se podívat na obrázek rostliny nebo mouchy, aby ji dokázala najít na louce nebo v lese. Když se dověděla, že určitá rostlina roste jen v močále, hned běžela k místním klukům, aby jí řekli, kde je močál.

„To je daleko, asi dva kilometry odtud.“

Daleko, ale ne pro Klu-Klu. Tajně si vzala ze spíže kus chleba a sýra a v tu ránu byla pryč. A ani ji nikdo již nehledal.

„Aha, Klu-Klu zase hospodařila ve spíži. Zas je někde na expedici.“

Přišel večer a noc, ale Klu-Klu se nevrátila. Přenocovala v lese. Ráno se objevila triumfálně s kyticí močálových květin a ještě s žábami, mloky, ještěrkami a vlaštovkami.

Její herbář byl nejbohatší, její sbírka brouků, motýlů a kamenů byla největší.

V jejím akváriu se narodilo nejvíce slimáků a plavalo nejvíce rybek.

A pořád byla veselá a smála se a ukazovala své bílé ostré zuby. Ale někdy byla i vážná.

„Matesi, když jsem viděla ten nádherný ohňostroj a zářící plamenný vodopád, pomyslíla jsem si, jaké by to bylo štěstí pro černé děti uvidět takovou krásu.

Mám na tebe velikou, opravdu velikou prosbu.“

„Jakou prosbu?“ zeptal se Mates.

„Vezmi do hlavního města sto černých dětí, aby se tady učily stejně jako já a potom by se vrátily do Afriky a učily všechno ostatní děti.“

Mates na to nic neodpověděl, ale rozhodl se Klu-Klu překvapit. A ještě večer napsal dopis do hlavního města:

Milý Felixi! Když jsem odjížděl, postavili na střeše paláce zařízení pro bezdrátový telegraf. Práce by měla být hotová do 1. srpna. Telegrafem bychom se mohli spojit s Bum-Drumem. Prosím, pošlete mu první depeši, aby vypravil 100 černých dětí, pro které otevřeme školu v hlavním městě. Jenom tě prosím, nezapomeň na to.

Mates

Mates naslinil obálku, aby přilepil pečeť, ale náhle se otevřely dveře.

„Felixi! To je dobře, že jsi přišel. Právě jsem dokončil dopis pro tebe.“

„Přicházím v úřední záležitosti,“ řekl Felix vážně.

Z kapsy vyndal zlaté pouzdro a nabídl Matesovi cigaretu.

„Ochutnejte, královská výsosti, výborná kvalita, extrovní, vhodná pro královský nos.“

„Já nekouřím,“ odpověděl Mates.

„Právě,“ řekl Felix, „to je špatně. Král by si měl sebe vážit a proto přicházím úředně s úkolem ratifikovat můj protinávrh. Zde je mé ultimatum: zaprvé nejsem Felix, ale nyní jsem baron Felix von Rauch. Můj parlament již nebude parlament dětí, ale „Progres-Parlament“ ve zkratce „ProPar“ a pro jednu již skončíme s Matesem. Vaše výsosti, je vám již dvanáct let, měl byste se dát slavnostně korunovat a přejmenovat na César Mates První. Jinak se všechny reformy rozvolní.“

„Mám jiný plán,“ bránil se Mates. Chci, aby dospělí si sami zvolili svého krále a já budu Mates – král dětí.“

„Váš koncept, královská výsosti, by mohl být zakódován ve své primitivní formě – já si netroufám nutit vaší královské osobě mé vlastní moratorium. Co se týká mojí osoby, přeji si být baronem von Rauch, ministr ProPar.“

Mates souhlasil.

Potom Felix požadoval vlastní kancelář, dva automobily a dvojitý plat, než má předseda ministrů.

Mates souhlasil.

Potom Felix požadoval hraběcí titul pro novináře ProGaz, to znamená pro noviny pro děti, které mají název „Progres-Noviny“, ve zkratce „ProNo“.

Mates souhlasil.

Felix měl dokumenty již připravené vz hlavního města k podpisu.

Mates podepsal.

Pro Matese ten rozhovor byl velmi nepříjemný a souhlasil se vším, jen aby rozhovor co nejdříve skončil. Mates se nyní měl dobře, odvykl si schůzím a konferencím a nechtěl na to myslet jaké to bylo když tak hodně pracoval a nechtěl ani myslet na to, co ho čeká až skončí prázdniny. Přál si, aby Felix odjel jak možno co nejdříve.

Pomohl mu starý lékař, který rozčileně při Felixově návštěvě vběhl do pokoje.

„Milý Felixi, prosím tě, neplet' královi hlavu.“

„Pane doktore, račte se mnou mluvit zdvořile a oslovujte mě tak, jak se *skutečně* jmenuji.“

„A jak se jmenuješ *skutečně*?“ zeptal se lékař překvapeně.

„Jsem baron von Rauch.“

„A od kdy?“

„Od okamžiku, kdy královská výsost mi propůjčila tento titul pro oficiální akty.“ a Felix ukázal list, ležící na stole, na kterém schnul čerstvý Matesův podpis.

Dlouholetá služba na královském dvoře naučila lékaře poslušnosti králi. Okamžitě změnil tón řeči, mile, ale rozhodně řekl: „Pane barone von Rauchu, královská výsost má nyní zdravotní dovolenou a za průběh léčení odpovídám já. Právem této odpovědnosti vás žádám, pane barone von Rauchu, abyste okamžitě odjel do háje.“

„Za to vás potrestám, pane,“ vyhrožoval Felix a hodil dokumenty do aktovky a uraženě odešel.

Mates byl lékařovi vděčný, tím víc, protože Klu-Klu vymyslela novu hru: chytání koní lasem.

Vezme se provaz, dlouhý a pevný a na konec se připevní olověná koule. Děti se postaví za stromy, jako lovci. Podkoní vypustí deset koníků z královské stáje. Koně pochyťají lasem a potom na nich jezdí bez sedla.

Klu-Klu neuměla jezdit na koni, protože v její zemi se jezdí na velbloudech a slonech. Ale rychle se to naučila. Nechtěla jezdit jako dívky a také se jí nelíbilo sedlo.

„Sedla jsou dobrá pro staré, kteří mají rádi pohodlí. Já chci sedět na koni, ne na polštáři. Polštář se hodí v posteli na spaní, a ne při hře.“

Jaké radosti si užívaly venkovské děti v létě! Téměř všechny hry byly společné. Naučily se od Klu-Klu nové hry, nové pohádky a písničky, ale také si vyrobit luk, plést košíky, čepice i poznávat houby a sušit je. Klu-Klu, která před dvěma měsíci ještě neuměla evropskou řeč, se začala s malými pasáčky učit číst.

O každém novém písmenu říkala, že se podobá jinému červíčku.

„Opravdu? Znáte různé mouchy, žížaly, hmyzy, léčivé byliny, znáte jich stovky, ale třicet písmen si nedokážete zapamatovat? Zdá se to složité? Je to stejné, jako když se poprvé plave, nebo se sedí na koni, nebo se klouže po ledě. Stačí si jen říci: je to snadné, bude to snadné, půjde to.“

A malí pasáčky si řekli: čtení je snadné. A začali číst. A jejich maminky se divily: „Jaká úžasná je ta černá dívka, opravdu! Celý rok se učitelka ve škole namáhala, tloukla ukazovátkem, tahala děti za uši a za vlasy a nic se nedařilo, byli to hlupáci. A ona? Jen řekla, že všechna písmena jsou jako hmyz – a učila to.“

„A jak dobře podojila krávu!“

„A u nás onemocnělo tele. Takové dítě, a ona se jen podívala a řekla: „Vaše tele zemře za tři dny.“ To jsme také bez ní věděli, dost telat u nás umřelo. Ale ona řekla: „Jestli tady roste jedna léčivá rostlina, mohla bych tele zachránit.“ Šla jsem s ní hledat, protože jsem byla zvědavá. Ona hledala, hledala, očuchávala, některé ochutnávala. Řekla: „Nenašla jsem, musíme vyzkoušet tuhle tu bylinu, je podobně hořká jako ta naše.“ Natrhala byliny, posypala je trochu horkým popelem, upravila to tak šikovně jako to dělají v lékárně. Potom to dala do mléka a dala teleti. A tele jakoby to pochopilo, pilo, třebaže to bylo hořké, nechutné. Bučelo a pilo a olizovalo se. Co tomu říkáte? Uzdravilo se. Není to zázrak?“

Když končilo léto, ženy i muži a všechny děti litovali, že Mates odjede, protože je král, a také kapitánovy děti, protože byly zdvořilé, a také že odjede lékař, protože je léčil a mnohým pomáhal. Ale nejvíce litovali, že odjede Klu-Klu. „Taková moudrá, veselá a dobrosrdečná dívka, škoda, že je tak černá.“ „Ačkoliv, když si člověk zvykne... není ošklivá.“

o – o – o

S těžkým srdcem se Mates vracel do hlavního města. Ani uvítací ceremoniál nebyl příjemný. Již na nádraží si Mates povšimnul, že se něco chystá. Okolo bylo málo praporů a květin a stáli tam vojáci. Předseda ministrů měl váhavý výraz. Objevil se policejní prefekt, který ještě nikdy nepřišel při vítání krále. Posadili se auta, ale jeli úplně jinými ulicemi.

„Proč nejedeme hezkými ulicemi?“

„Protože tam pochodují dělníci.“

„Dělníci?“ podivil se Mates a vzpomněl si na veselý průvod dětí, které jely na prázdniny, které se pro ně postavily v lesích. „Kam dělníci pojedou?“

„Nikam nepojedou, naopak, nedávno se vrátili. Jsou to ti, kteří stavěli chaty pro děti. Už všechno postavili a teď nemají práci a teď tedy dělají rozruch.“

A náhle Mates uviděl ten průvod. Dělníci pochodovali s rudými prapory a zpívali.

„Proč nesou rudé prapory? Národní prapory nejsou rudé.“

„Ve všech zemích dělníci mají stejné rudé prapory. Říkají, že rudé prapory jsou dělnické ve všech zemích na světě.“

Mates se zamyslel: možná, že vyhlásím, aby děti na celém světě – bílém, černém, žlutém – měly také svůj prapor. Ale jakou barvu bych měl vybrat? Automobil pokračoval úzkou šedivou cestou. Mates si vzpomněl na zelený les, zelené louky ve vesnicích a hlasitě řekl: „Mohlo by se zařídit, aby děti na celém světě měly svůj zelený prapor?“ „Ano,“ odpověděl předseda ministrů a zamračil se.

Mates a Klu-Klu šli smutně do paláce.

„Začnu pracovat, začnu,“ opakoval si Mates, ale raději by nic nedělal.

„Baron von Rauch,“ oznámil dveřník.

Vstoupil Felix.

„Zítra se bude konat poprázdninová schůze ProPar, určitě budete chtít vaše výsosti mít projev.“

„A co jim řeknu?“

„Obvykle král vyjadřuje radost, že národ projevuje svou vůli a popřeje jim úspěchy v práci.“

„Dobře. Přijdu,“ souhlasil Mates.

Ale moc nadšeně se tam nechystal. Bude tam velký křik od tolika dětí, všechny na něj budou zírat.

Když Mates uviděl, že se sešly děti z celé země, aby se dohodly jak budou vládnout, že jsou všichni veselí a mají se dobře, když podle oblečení poznal venkovské děti, se kterými si tak hezky hrál ještě nedávno, dostal novou energii a přednesl opravdu hezký projev.

„Jste poslanci. Dosud jsem byl sám. Přál jsem si vládnout, aby vám bylo dobře. Ale je to hodně těžké pro jednoho, aby poznal co každý z vás potřebuje. Pro vás to bude snadnější. Někteří z vás vědí co se potřebuje ve městě, jiní vědí, co je zapotřebí ve vesnicích. Mladí vědí, co potřebuje mládež a jiní, co potřebují malé děti. Myslím, že když děti z celého světa se budou scházet stejně, jako se nedávno sešli králové, tak bílé, černé a žluté děti řeknou co potřebují. Například brusle nepotřebují v černých zemích, protože tam nejsou kluziště. Všichni dělníci již mají své rudé prapory, možná děti si vyberou zelený prapor, protože mají rády les a les je zelený.“

A tak podobně mluvil dlouho a poslanci poslouchali. Bylo jim to příjemné. Potom vstal novinář a řekl, že každý den vycházejí noviny pro děti, kde mohou číst zajímavé novinky, a že když by si někdo přál, může do nich napsat. A zeptal se, jak se děti měli na venkově.

A teď začal opravdu veliký rámus. Takový, že nikdo neslyšel co druhý říká. Do sálu vešla policie, kterou zavolal Felix. Sál se trochu zklidnil.

Felix prohlásil, že kdo bude dělat rámus, vyhodí ho za dveře. Všichni musí mluvit popořadě.

Jako první začal mluvit chlapec v obnošeném kabátku a bez bot: „Jsem poslanec a chci odpovědět, že nám vůbec nebylo dobře. Nebyly žádné hry, jídlo bylo špatné, a když pršelo, stropem prosakovala voda, protože střechy byly plné děr.“

„A nikdo nám neměnil prádlo,“ křičel jiný.

„Jídlo bylo hnusné.“

„Jako pro prasata.“

„Nebyl tam žádný pořádek.“

„Ještě nás bili!“

„A zavírali nás pro jakýkoliv prohřešek do tmavé boudy.“

A znovu začal takový křik, že bylo nutno přerušit schůzi na deset minut.

Policisté vyhodili čtyři poslance, kteří dělali největší rámus. Novinář pak odpověděl několika slovy, že není možno hned zařídit všechno dobře, že příští rok to bude lepší. Žádal, aby poslanci řekli, co si přejí.

Znovu vypukl křik.

„Já chci chovat holuby.“

„Já chci mít psa.“

„Ať má každé dítě své hodinky.“

„Ať mají děti právo telefonovat.“

„Ať nás dospělí nelíbají.“

„Ať nám vyprávějí pohádky!“

„Salámy.“

„Šunku!“

„Ať můžeme chodit spát později.“
„Ať má každý kolo.“
„Ať dostane každé dítě skříň.“
„A víc kapes. Můj tatínek jich má deset a já mám jen dvě, nic se mi tam nevejde.“
„Ať dostane každý trubku.“
„A revolver.“
„Ať můžeme jezdit autem do školy.“
„Ať vůbec nejsou holky a malinké děti.“
„Já chci být kouzelník.“
„Ať každý dostane loďku.“
„Ať můžeme každý den do cirkusu.“
„Ať se můžeme polévat vodou.“
„Ať je každý den apríl a zelený čtvrtek.“
„Ať má každé dítě svůj pokoj.“
„Ať dostáváme voňavé mýdlo.“
„A voňavku.“
„Ať děti mohou jednou měsíčně rozbít okno.“
„A kouřit cigarety.“
„Ať ve škole nejsou slepé mapy.“
„A nedávají nám diktáty.“
„Jednou denně ať je zakázáno dospělým někam chodit a jen děti by si mohly chodit kam chtějí.“
„Ať jsou děti všude králi.“
„Ať dospělí chodí do školy.“
„Místo aby se dostávala čokoláda, ať nám dávají pomeranče.“
„A boty.“
„A lidi ať jsou jako andělé.“
„Ať má každé dítě vlastní auto.“
„Loď.“
„A dům.“
„A vlak.“
„Ať děti dostávají peníze, aby mohly nakupovat.“
„Kde je malé dítě, ať rodiče dostanou krávu.“
„A koně.“
„A každý ať má deset akrů pole.“
To trvalo hodinu a novinář se jen usmíval a všechno si zapisoval. Ze začátku se děti z vesnic styděly, ale potom se také odvažovaly. Schůze Matese unavila.
„Nu, všechno bylo zapsáno, ale co teď uděláme?“
„Budete je vychovávat,“ řekl novinář. „Zítra napíšu zprávu do novin a vysvětlím, co se pro děti může udělat a na co nemají právo.“
V chodbě byl chlapec, který nechtěl, aby byly dívky.
„Pane poslanče,“ zeptal se novinář, „proč vás dívky obtěžují?“

„Protože u nás na dvoře je jedna holka a my s ní už nemůžeme vydržet. Provokuje nás a když jí něco uděláme, hned křičí a utíká na nás žalovat a dělá to všem. A kluci se dohodli, aby už s ní byl konec.“

Novinář oslovil jiného chlapce: „Proč, pane poslanče, si nepřejete, aby vás líbali?“

„Kdybyste měl tolik tetiček, tak byste se neptal. Včera jsem měl svátek a ony tak slintaly, že jsem vyzvracel celý pudink s krémem. Když se dospělí chtějí olizovat, ať si to dělají vzájemně a nám dají pokoj, my to nenávidíme.“

Novinář si to zapsal.

„A vy, pane poslanče, Opravdu má váš otec tolik kapes?“

„Tak počítejte, pane, u kalhot dvě po straně a jednu vzadu, čtyři malé na vestě a jednu vevnitř, na saku na stranách po jedné a jednu nahoře. Na párátko má zvláštní kapsičku a já nemám ani kapsu na žetony. A rodiče mají šuplíky, zásuvky, skříň a poličky a potom se vytahují, že oni nic neztratí a doma mají pořádek.“

Novinář si to zapsal.

Uběhly dva týdny, kdy si děti stěžovaly na velmi malé děti. Proč?

„Kdo je má hlídat a houpat?“

„Rodiče nám nařizují, abychom jim ustupovali, protože jsou malé.“

„A máme jim být příkladem. Když ten malý něco provede, křičí na nás, ne na ně.“

„Říkají, že se to naučili od nás, copak jsme jim poručili, aby nás napodobovali?“

A také tohle si novinář zapsal.

o – o – o

Novinář napsal do novin, že žádný parlament na světě nemůže udělat z lidí anděle, nebo kouzelníky, že nemůže být každý den „zelený čtvrtek“ a není možné chodit každý večer do cirkusu. A rozhodně musí být chlapci, dívky a malé děti. Napsal to velmi opatrně, aby poslance neurazil. Nenapsal taková slova, že by děti mluvily hlouposti, nesmysly. V novinách bylo jen to, co by bylo možné udělat a to, co možné není.

Více kapes? To je možné, nařídí se krejčím, aby přišli další kapsy. No, a tak dál.

Když si noviny přečetla Klu-Klu, rozhořčila se: „Milý Matesi, dovol mi navštívit schůzi. Já jim tam něco řeknu. A proč nejsou v parlamentu dívky?“

„Ony tam jsou, ale nic neříkají.“

„Já budu mluvit jejich jménem. No, to je nápad, že někde na nějakém dvoře bydlí jedna protivná holka – a ať tedy nejsou žádné dívky. A kolik chlapců je protivných? To kluci také nemají být? Já to nechápu, že běloši, kteří vymysleli tolik chytrých objevů, mohou být tak hloupí a zaostalí.“

Klu-Klu jela s Matesem do parlamentu, srdce jí bušilo, ne proto, že by se bála, jenom sbírala v hlavě myšlenky, které tam chce přednést. Všichni koukali na Klu-Klu, jak si sedá do královské lóže vedle Matese, jako by se nic nestalo. Felix zahájil schůzi. Zacinkal zvonkem a začal mluvit: „Schůze je zahájena. Bod jedna: aby každé dítě mělo své hodinky. bod dvě: aby děti nebyly líbány. bod tři: aby děti měly na šatech více kapes. bod čtyři: aby dívky nebyly. K bodu jedna promluvil patnáct poslanců. Jeden poslanec řekl, že děti potřebují hodinky, protože musí chodit do školy včas, nesmí chodit pozdě. Dospělí hodinky nepotřebují, protože umí počítat z paměti.

Jiný řekl: „Když se rodičům zpozdí hodiny, proč mám za to trpět? Když budu mít svoje hodinky, dám pozor, aby dobře ukazovaly.“

„Hodinky budeme potřebovat nejen, když půjdeme do školy. Když přijdeme pozdě na oběd, nebo večer, tak nám to vyčítají, ale copak za to můžeme, že nevíme kolik je hodin, když nemáme hodinky?“

„Hodinky také potřebujeme na hraní. Když soutěžíme v běhu, nebo kdo vydrží déle stát na jedné noze, nejde to bez hodinek.“

„A když si půjčíme loďku na jednu hodinu, tak nás podvedou, řeknou, že hodina už uplynula a je to lež a my musíme zaplatit jednu hodinu.“

Felix zase zacinkal zvonkem: „Budeme hlasovat. Myslím, že návrh přijmeme jednohlasně rezolucí, že každé dítě potřebuje hodinky.“

Přesto se našlo devět poslanců, kteří si hodinky nepřáli. Novinář hned k nim utíkal a ptal se jich, proč si to nepřejí.

„Protože je budeme natahovat a rozbijeme je. Neušetří se peníze, děti mohou hodinky ztratit. Když děti chodí po rukou, mohou hodinky vypadnout z kapsy a rozbít se. Každý dospělý hodinky nemá a budou je nám závidět a mstít se. A můj tatínek mi je vezme a propije je.“

Felix opět zazvonil zvonkem: „Rozhodnutí bylo přijato většinou hlasů proti devíti.

Jednohlasně byla přijata rezoluce, kterou si děti nepřejí, aby měl kdokoliv právo je líbat, hladit je po vlasech, brát je na klín, uhodit, nebo mazlit se. Pro vlastní rodiče je možno udělat výjimku, ale pro tetičky – ne. Byla zvolena komise, která by zákon dopracovala podrobně. Pak teprve dojde k hlasování.

Co se týká třetího bodu, bylo rozhodnuto, že dívky budou mít dvě kapsy a chlapci šest.

Klu-Klu se zlobila. Proč mají mít dívky třikrát méně kapes, tedy o čtyři kapsy méně, než chlapci? Ale nic neříkala a čekala, co se stane.

Felix zacinkal: „Nyní budeme mluvit o dívkách.“

A začal: „Dívky pláčou. Žvaní. Stěžují si. Jsou choulostivé. Nešikovné. Namyšlené. Urážejí se. Mají tajnosti. A škrábou.“

A dívky sedí, slzy jim stoupají do očí. Náhle se s královské lóže ozve hlas Klu-Klu: „Žádám o slovo.“

Rozhostilo se ticho.

„V mé africké zemi jsou chlapci i dívky stejně šikovní, stejně rychle utíkají, šplhají na stromy a dělají kotrmelce. A u vás – já nevím – co se děje. Chlapci se pořád hádají s dívkami, brání jim při hrách a nechtějí, aby si s chlapci hrály. Viděla jsem, že ne všichni, ale hlavně mezi chlapci je daleko víc uličníků, než mezi děvčaty.“

„Ale, ale...“ ozývalo se ze sálu.

Felix zacinkal, aby nechali černošku mluvit.

„Chlapci vytrhávají listy ze sešitů a poškozují knihy. Nechtějí se učit. Rozbíjejí okna. Využívají toho, že v Evropě jsou dívky méně silné a šikovní, protože nosí šaty, mají dlouhé vlasy...“

„Ať si je ostříhají!“

„A ať si obléknou kalhoty.“

Felix zase zazvonil.

„...dívky jsou slabší a chlapci se k nim nehezky chovají a potom chlapci předstírají, že to není jejich vina.“

Náhle začal veliký rámus. Někteří začali dupat, někteří pískat na prsty. Jiní všechny překřikovali.

„Slyšíte to? ona nás chce učit!“

„Opice do klece!“

„Králova nevěsta.“

„Matesova manželka.“

„Mates, Mates, kocour břídil – běž bručet na pec!“

„Vyleť si na strom a zpívej!“

Nejhlasitěji křičel jeden kluk. Vyskočil na červené sněmovní křeslo a řval. Felix ho znal, byl to protřelý kapesní zloděj Lojza.

„Lojzo - pro boha – vyrazím ti všechny zuby,“ křičel Felix.

„Jen to zkus! Podívejte se na něj – baron von Rauch! Felix – kbelík! Ty už nevíš jak jsi kradl jabka na trhu? Vosle, blbče!“

Felix hodil po Lojzovi kalamář i zvoneček. Poslanci udělali tři skupiny. První utekla hned ze sálu a dvě zbylé se začaly mezi sebou rvát.

Mates bílý jako křída se na to díval.

Novinář si rychle vše poznamenával a začal Felixe uklidňovat: „Pane barone von Rauchu, nic zlého se nestalo. Jen se krystalizují politické strany.“

A Felix se opravdu uklidnil, protože poslanci na něj zapomněli a tloukli jeden druhého.

Klu-Klu by ráda seskočila z lóže do sálu a popadla by křeslo a ukázala by všem těm drzounům, jak se umí prát africké dívky. Věděla ale, že je to její vina a litovala Matesa, že kvůli ní má takové problémy. Ale nelitovala toho, co řekla, ať to vědí! A co všechno řekli oni jí, protože je černá? Dobře slyšela: opice do klece! Nu, byla tam, ať si to někdo zkusí. A že je Matesova nevěsta? Proč ne? Kdyby si ji Mates chtěl vzít... Škoda, že ta hloupá evropská etiketa nedovoluje přidat se do pranice.

Jak jeden druhého mlátí! Jak jsou nešikovní, hloupí. Už deset minut se rvou a nikdo nevítězí. Skákají jeden na druhého jako kohouti a polovina ran jde vedle. Jak nešikovně hodil Felix na Lojzu kalamář a zvonek. Kdyby Klu-Klu hodila na Lojzu jen jednu věc, neposkakoval by teď jako vítěz po stole. A Klu-Klu to nevydržela. Vyskočila, jednou rukou se chytila za zábradlí, pak za kovový sloupek a postavila se na římsu, skočila a skok odlehčila, když se zachytila na elektrické lampě, přeletěla stůl pro zahraniční novináře a odstrčila jako obtížné mouchy pět Lojzových útočníků.

„Ty si budeš na mne troufat?“ vztáhl Lojza ruku, ale hned zalitoval. Dostal čtyři rány, vlastně jen jednu, protože Klu-Klu ho uhodila současně hlavou, nohou a oběma rukama. A Lojza upadl na stůl a tekla mu z nosu krev, ztuhla mu šíje, nemohl pohnout rukou a měl vyražené tři zuby.

„K politování jsou běloši: jak slabé zuby mají!“ pomyslila si Klu-Klu. Pak skočila na stůl k ministrovi, namočila svůj kapesník do jeho sklenice s vodou a položila ho Lojzovi na nos.

„Neboj se,“ uklidňovala ho, „ruku jsem ti nezlomila. U nás po takové ráně se leží jeden den, ty jsi křehčí, asi po týdnu už budeš v pořádku. Za ty zuby se ti omlouvám. Naše děti jsou odolnější než jsou běloši.

o – o – o

Mates se vrátil do paláce uražený. Už nikdy, už nikdy nebude chtít navštívit dětský parlament.

Začarovat je, udělat z nich panáky až do nebe!

Takový nevděk! Taková odměna za jeho dobré úmysly, za takové cesty, na kterých skoro ztratil život, za jeho hrdinskou obranu vlasti. Taková škoda, že všechno začal. Ve střeše byly díry a do místnosti zatékalo, jídlo nebylo dobré, nepořádaly se hry, ale v které zemi mají děti takovou zoologickou zahradu? Copak bylo málo ohňostrojů a slaností? Noviny se pro ně vydávají. Nestálo to všechno za to. A právě ty noviny rozhlásí do celého světa, že on – je kocour Břídil. Ne, to nestálo za to.

A Mates nařídil, že ani dopisy od dětí nebude číst, ani se po obědě nebudou konat audience. Nebude rozdávat žádné dárky. Už toho bylo dost!

Mates zatelefonoval předsedovi ministrů, aby se dostavil v závažné záležitosti. Chtěl se poradit, co dělat.

„Račte mě spojit se soukromým bytem předsedy ministrů.“

„Kdo volá?“

„Král.“

„Předseda ministrů není doma,“ řekl sám ministr, neuvědomil si, že ho Mates pozná po hlase.

„Mluvíte se mnou, pane,“ řekl Mates do telefonu.

„Och, to jste vy, vaše královská výsosti, prosím poníženě za prominutí, ale já nemohu přijít, protože jsem nemocný a musím si jít lehnout. Proto jsem řekl, že nejsem doma.“

Mates odložil sluchátko: lže – a začal pochodovat roztrpčeně po kabinetu – nechce přijít, protože všechno ví. Už se mne nikdo neváží, smějí se mi.

Sluha oznámil příchod Felixe a novináře.

„Ať vejdou!“ poručil Mates.

„Přišel jsem vás zeptat, královská výsosti, jak napsat o včerejší schůzi ProPar. Nemusí se psát nic, ale budou pomluvy. Možná bych mohl napsat, že schůze byla neklidná, že baron von Rauch podal demisi, to znamená, že se urazil a nechce být již ministrem. Ale král nesouhlasí a baron von Rauch zůstane ministrem a král mu předá medaili.“

„A o mně...co napíšete, pane?“

„Nu, nic. O takových událostech se nepíše, byla by to ostuda. Horší bude co udělat s Lojzou. Lojza je poslanec, není možno mu dát výprask. Poslanci mají právo se porvat, ale vláda nemá právo je jakkoliv potrestat, protože mají imunitu. Ostatně již si to schytl od Klu-Klu a pravděpodobně už bude klidný.“ Mates byl spokojen, protože v novinách nebude, že se mu Lojza posmíval a on – on mu odpustí.

„Zítra začne schůze ve dvanáct hodin.“

„To mě nezajímá, já tam nepřijdu.“

„To nebude dobře. Mohlo by se myslet, že se bojíte, vaše královská výsosti,“ řekl novinář.

„Co mám dělat? Urazili mě,“ řekl Mates a měl v očích slzy.

„Poslanci přijdou a budou se chtít omluvit, vaše královská výsosti.“

„Dobře.“

Novinář odešel, protože musel jít psát, aby noviny včas vyšly. Felix zůstal.

„Už jsem ti říkal, že by sis neměl říkat Mates.“

„Copak je to důležité?“ řekl Mates nazlobeně. „Ty si říkáš baron von Rauch a oni tě nazvali oslem. Hůř než mne. Kocour není nic špatného.“

„Dobře, ale já jsem jen ministr a ty – král, to je daleko horší, když královi říkají Kocour Mates, než ministrově osle.“

Klu-Klu nepřišla na schůzi, ale Mates musel. Ze začátku mu to bylo nepříjemné, ale všichni seděli tiše a proslovy byly zajímavé tak, že Mates zapomněl na to, co se stalo včera.

Poslanci dnes mluvili o červeném inkoustu a o tom, že by mělo být zakázáno se dětem smát.

„Když učitelé kontrolují naše sešity, vždycky do nich píší červeným inkoustem a my musíme psát černým inkoustem. Červený inkoust je ale hezký a my také chceme psát hezky.“

„Ano,“ řekla dívka, „a na sešity ať nám ve škole dávají obaly, protože se sešity mohou umazat. A nějaká razítka, nebo nějaké nálepky s kytičkami, nebo s něčím jiným, abychom si to mohli ozdobit.“

Když dívka domluvila, ozval se potlesk. Takovým způsobem chtěli chlapci ukázat, že se na dívky nezlobí a že za včerejší bitku je vinno jen několik desítek kluků. A že se mezi poslanci nachází jen menšina lumpů, to není tak moc.

Velmi dlouho se mluvilo o tom, že se dospělí dětem smějí.

„Když se na něco zeptáme, nebo něco uděláme, dospělí křičí a rozčilují se, nebo se nám smějí. To nemá být. Dospělí si myslí, že všechno vědí, ale to není pravda. Můj tatínek neumí vyjmenovat mysy v Austrálii, ani řeky v Americe. On neví z kterého jezera vytéká Nil.“

„Nil není v Americe, ale v Africe,“ řekl jiný poslanec.

„Já to vím lépe než ty. Řekl jsem to jenom jako příklad. Dospělí se nevyznají v poštovních známkách a neumějí pískat na prsty a také ošklivě mluví.“

„Můj strýček umí pískat.“

„Ale ne na prsty.“

„A umí i na prsty! Odkud to víš, že ne?“

„Seš hloupej!“

A začalo hádání, ale předseda zacinkal zvonečkem a řekl, že je zakázáno říkat poslancům, že jsou hloupí a za to, budou vyloučení z jednání.

„Co znamená vyloučení z jednání?“

„To je parlamentní výraz. Ve škole se tomu říká jít za dveře.“

Tak se poslanci učili postupně jak se chovat v parlamentu.

Na konci chůze vstoupil opožděný poslanec.

„Omlouvám se, že jsem se zpozdil, ale moje maminka mě sem nechtěla pustit, protože mě tady včera poškrábali na nose a měl jsem boule.“

„To je nepřipustné. Poslanec má imunitu a nikdo nemá právo mu doma zakazovat jít na schůzi. Jestliže jsme byli zvoleni, musíme schůzovat. Ve škole také někomu poškrábou nos a rodiče nic nezakazují.“

Tak začal spor mezi dětmi a dospělými, ale to byl jen začátek.

Ale řekněme, co Mates ani poslanci ještě nevěděli: v zahraničí už v novinách informovali o dětském parlamentu. Stále více dětí mluvilo o tom ve škole a doma. A když dostali špatnou známku, nebo se na ně nespravedlivě jen podívali, hned říkaly: „Kdybychom měli parlament, to by se nemohlo stát.“

A v malé zemi v jižní Evropě, kde vládla královna Zvonková, začali být děti nespokojené a uspořádaly stávkou. Někdo se tam dověděl, že děti chtějí mít svoji vlajku, jako mají dělníci, a která má být zelená.

A to se dospělým nelíbilo: Novoty, copak máme málo starostí s těmi dělníky a rudými prapory? Teď s tím začnou i děti. To ještě chybělo.

Mates měl radost ze zprávy a v novinách napsali dlouhý článek s nadpisem:

VZNIKLO HNUTÍ

Psalo se tam, že v zemi královny Zvonkové je horko a děti jsou přehřáté a právě proto začaly požadovat svá práva.

Brzy zelenou vlajku přijmou všechny děti na celém světě. Pak pochopí, že se mezi sebou nemají hádat a nastane pořádek. Všechny lidi se budou navzájem

milovat. Žádná válka už nevypukne. A když se děti budou učit a nebudou na sebe útočit, když jsou malé, budou svorní až budou dospělí.

Král Mates řekl poprvé, aby děti měly svou zelenou vlajku. Král Mates měl tuto myšlenku a nyní se může stát králem dětí nejen ve své zemi, ale také na celém světě.

Královna Klu-Klu odjede do Afriky a všechno tam vysvětlí černým dětem. To bude dobré. Budou tam mít stejné zákony, jako všichni dospělí a stanou se občany.

Děti budou poslušné, ne proto, že by se bály, ale protože si samy přejí pořádek.

O ještě více zajímavých věcech se psalo v novinách. A Mates se velmi divil, protože smutný král mu vypravoval, jak je těžké se stát reformátorem, že všichni reformátoři končí svůj život nejčastěji smutně a teprve po jejich smrti se ukáže, že radili dobře – a postaví jim na jejich oslavu pomníky.

„Mně se všechno daří, žádné nebezpečí mi nehrozí. Mám sice hodně nepříjemností a starostí, ale člověk musí být připravený na všechno, když vedete celý národ.“

o – o – o

Jednou se před budovou parlamentu sešla mládež, to znamená ti, kterým už bylo patnáct let. Přišli všichni. Jeden vylezl na kandelábr a křičel: „Zapomněli jste na nás! Také chceme poslance. Dospělí mají svůj parlament, děti mají svůj parlament, copak se s námi nepočítá? Už nedovolíme, aby nám takoví smrkáči vládli. Když dáváte malým čokoládu, dejte nám cigarety, aby to by bylo spravedlivé.“

Poslanci vcházeli do budovy a vůbec si mládeže nevšimli.

„No, naši krásní poslanci, ještě neumí násobilku a zapomínají psát háček na ž.“

„Někteří ještě ani neumí psát!“

„Oni – a vládnout?“

„Pryč s takovými vládci!“

Policejní prefekt zatelefonoval Matesovi, aby nevycházel, protože jsou protesty. Poručil, aby policisté nasedli na koně a začali rozhánět shromážděné mladíky. Ti se ale nechtěli rozejít a začali na policisty házet co měli po ruce: knížky, zabalené svačiny. A někteří začali z vozovky vytrhávat dlažební kostky. V tu chvíli vyšel policejní prefekt na balkón a začal křičet: „Jestli se nerozejdete, přivolám vojáky. Vystřelí do vzduchu, a pokud se nerozejdete, postřílejí vás.“ Ani toto varování nepomohlo. Mladíci se ještě více rozzuřili. Vylomili dveře budovy a běželi do sněmovní síně.

Tady budeme sedět, dokud nedostaneme stejná práva jako děti.“

Všichni ztratili hlavu, nevěděli co dělat. A náhle se v královské lóži objevil Mates, který neposlechl prefekta a přišel sám se podívat, co se děje.

„My chceme také svůj vlastní parlament, my chceme mít vlastní poslance, my chceme mít svoje vlastní práva!“ Ze začátku jen pokřikovali, ale potom již hlasitě křičeli, takže už nebylo nic slyšet, co kdo říká.

Mates stál, nic neříkal. Čekal. A mládež viděla, že tak nic nezíská, tak se sami začali tišit: „Přestaňte už, ztište se!“ A nakonec někdo zvolal: „Král chce mluvit.“

Pak už konečně zavládlo ticho. Pak Mates mluvil dlouho a moudře, protože řekl, že mají pravdu.

Mluvil: „Občané, měli byste mít svá vlastní práva, ano. Ale vy budete brzy dospělí a vejdete do parlamentu dospělých. Začal jsem reformu s dětmi, protože jsem ještě malý, a proto vím nejlépe, co děti potřebují. Není možné hned všechno uskutečnit. Máme mnoho práce. Až budu dospělý a bude mi patnáct let a kdy mezi dětmi zavládne pořádek, začnu s vámi.“

„A to již nebudeme potřebovat vaši pomoc, protože my budeme v parlamentu dospělých.“

Když viděl Mates, že je to špatně, použil jiná slova: „Ostatně proč útočíte na mne? Už vám rostou vousy a kouříte, jděte do parlamentu dospělých, oni vás přijmou.“

Nejstarší hoši, kterým již začínal růst knírek to uznali: „Ano, ano, proč být v parlamentu s těmi usmrkanci? My můžeme jít do opravdového parlamentu.“ A Mládenci se styděli přiznat, že nekouří cigarety a řekli: „Dobře!“ a všichni odešli směrem k parlamentní budově dospělých, ale tam stáli vojáci s bajonety na puškách a zastavili je. Chtěli se stáhnout, ale zezadu byli také vojáci. Tak se rozdělili do ulic doprava a doleva, tam se zase seskupili, ale vojáci na koních je začali hnát opět zezadu. Rozdělili je do malých skupinek a pak je policisti začali zatýkat.

Když se to Mates dověděl, rozzlobil se na policejního prefekta, protože to vypadalo, že král mládež podvedl. Ale prefekt vysvětloval, že nemůže jednat jinak. Tak Mates nařídil vyvěsit v ulicích oznámení, aby si mládež vybrala tři nejrozumnější a ti ať přijdou na audienci a věc s nimi projedná.

Večer byl zavolán král na schůzi ministrů.

„Všechno je špatně,“ mluvil ministr školství, „děti se nechtějí učit. Když jim učitel něco nařídí, ony se smějí. Odmlouvají, říkají, že si půjdou stěžovat králi a řeknou to svým poslancům. A učitelé nevědí co mají dělat. A nejstarší děti už vůbec nechtějí poslouchat. Říkají, že děti budou vládnout a dospělí se budou učit, tak hloupí my nebudeme, když nemáme vlastní parlament, nepotřebujeme ani školy. Nedávno se ještě malé děti mezi sebou hašteřily a nyní mládež se hašteří s dětmi a posílá je stěžovat si poslancům a do parlamentu a mládež děti i bije. Učitelé prohlašují, že ještě dva týdny počkají a jestli se to neuklidní, přestanou pracovat. Několik jich už přestalo. Jeden si již otevřel stánek s občerstvením a jiný si otevřel dílnu na knoflíky.“

„Dospělí jsou všeobecně nespokojení,“ začal ministr vnitra. „Včera jeden pán v cukrárně řekl, že se všechno popletlo v hlavách dětí a zdá se jim, že všechno

mohou – a děti dělají takový hluk, že se všichni mohou zbláznit. Skákají po postelích, v místnosti si hází míčem, toulají se bez dovolení po ulicích, trhají si šaty, brzy budou chodit nazí jako černoši. Ten pán ještě řekl něco, co nemohu opakovat. Nařídil jsem, aby ho zatkli a bude mít soud pro urážku krále, to znamená urážku majestátu.“

„Já vím, co udělám,“ řekl Mates, „každý, kdo se bude řádně učit, bude úředník. Kdo bude psát, počítat a pracovat a navštěvovat školu jako ti, kdo chodí do úřadu a pracují tam, budou za svoji práci dostávat plat. Budeme jim platit. Mně je jedno, jestli jim dáváme čokoládu, brusle nebo panenky, nebo peníze. A děti budou vědět, že musí plnit své povinnosti, protože když ne, nedostanou peníze.“

„Zkusíme to,“ souhlasili ministři.

Mates zapomněl, že už nevládne on, ale parlament, a nařídil napsat oznámení a vyvěsit ho v ulicích.

A ráno přiběhl rozčilený novinář a volal: „Jestli vy, královská výsost, budete vyvěšovat oznámení o všech závažných věcech, proč jsou asi vydávány noviny?“

A za ním Felix: „Jestliže vy, vaše královská výsost, vyhlašujete nové zákony, na co potřebujeme parlament?“

„Ano, baron von Rauch má pravdu,“ souhlasil novinář. „Král může jen říci, že má v úmyslu něco uskutečnit, ale jen poslanci rozhodnou, zda to schválí. A možná vymyslí něco lepšího.“

Mates uznal, že se ukvapil. Co se teď stane?

„Královská výsost, zatelefonujte, aby se zatím rozdalo víc čokolády, protože by mohla vypuknout revoluce. A my ještě dnes prohovoříme věc na schůzi.“

Mates měl špatnou předtuchu – a opravdu všechno bylo špatně. Rozhodlo se totiž, že celou věc převezme komise. Mates s tím však nesouhlasil.

„Než komise něco rozhodne, budeme muset dlouho čekat. A učitelé prohlásili, že budou čekat jen dva týdny a když komise nic nerozhodne, učitelé skončí a bude konec.“

Novinář přistoupil k Felixovi a pošeptal mu něco do ucha. Felix se spokojeně usmál a když Mates skončil, přihlásil se o slovo: „Dámy, a pánové, já sám chodím do školy a vím co se tam děje. Během jednoho roku jsem musel sedmdesátkrát nespravedlivě stát v lavici a v koutě stokrát a za dveře mě poslali stodvákrát. A to si myslíte, že se děje jen v jedné škole? Ne, vůbec ne. Chodil jsem do šesti různých škol a všude to bylo stejné. Dospělí nechodí do školy a tak nevědí jaké nespravedlnosti se tam páchají. Myslím, když učitelé nechtějí čekat a nechtějí děti učit, přijmeme zákon, aby učitelé učili dospělé. Až dospělí poznají jaké je to nepříjemné, nebudou nás pořád posílat ke knihám a učitelé poznají jaké je to s dospělými, protože ti neposlouchají a učitelé si na nás přestanou stěžovat.“

A sesypaly se stížnosti na školu a učitele. Jeden nespravedlivě nepostoupil do vyšší třídy, jiný udělal jen dvě chyby a dostal špatnou známku a jeden přišel pozdě do školy, protože ho bolela noha, a jiný se nemohl naučit básničku,

protože jeho mladší bratříček mu vytrhl právě tu stránku z čítanky a učitel mu řekl, že se jen vymlouvá.

Když se poslanci unavili, dostali hlad. Felix jim dal hlasovat o návrhu: Komise projedná co udělat, aby ve školách vládla spravedlnost a zda se bude platit dětem za učení jako se platí úředníkům. A zatím do školy budou chodit dospělí.

„Kdo souhlasí, zvedne ruku.“

Několik poslanců chtělo ještě něco říci, ale většina zvedla ruku a Felix řekl:

„Poslanecký sněm přijal tento zákon.“

o – o – o

Není možné popsat všechno, co se dělo v Matesově zemi, když se dospělí dověděli o rozhodnutí dětského parlamentu.

„Jaký nový pořádek zavedli?“ zlobili se někteří. „Proč se nám poroučí?“ „Máme vlastní parlament a mohli bychom nesouhlasit.“ „Ať jejich parlament rozhodne, co budou dělat děti, ale nemají právo říkat nám, co máme dělat.“

„Tak dobře, budeme zase chodit do školy, ale kdo bude pracovat?“ ptali se jiní.

„Ať teď děti všechno dělají, když si přijaly takové rozhodnutí. Uvidí, že to není tak snadné, jak se jim to zdá.“

„Uvidíme,“ říkali někteří stoicky, „možná to bude i dobré. Až se děti přesvědčí, že to nezvládnou bez naší pomoci, budou si nás víc vážit.“

A nezaměstnaní se dokonce radovali: „Ten Mates je chytrý. Už jsme chtěli dělat revoluci a on vymyslel, že kopání a nošení cihel, od kterých nás bolí všechny kosti, nemusíme dělat, ale budeme pohodlně sedět v lavicích a budeme se učit o zajímavých věcech.“

„Ale kolik nám budou platit?“

„Byl přijat zákon, že učení bude placené stejně, protože učení je také práce. A je zákon, že děti budou dělat všechno a dospělí budou chodit do školy.“

Vzniklo mnoho dohadování, protože chlapci nejčastěji chtěli být hasiči, řidiči a děvčata chtěla být prodavačkami v prodejnách s hračkami a cukrárnách. A některé děti, jako vždycky, chtěly být hloupě katem, nebo indiánem, nebo i bláznem.

„Všichni nemohou dělat to stejné.“

„Tak ať to dělá někdo jiný. Proč to mám dělat já, když to jiní nechtějí dělat?“

Také v rodinách byly hádky, když děti dávaly rodičům svoje knihy a sešity.

„Knihy jsou poškozené a sešity jsou umazané a ve škole na nás budou křičet, že jsme nepořádní,“ řekla maminka.

„Ztratil jsi pastelky a teď nemám nic na kreslení a učitelka se bude zlobit,“ pokračoval tatínek.

„Snídaně se zpozdila, napiš mi omluvenku, že kvůli snídani přijdu pozdě,“ chtěla babička.

Učitelky se radovaly, že si alespoň trochu odpočinou, protože dospělí budou klidnější.

„Dáme dětem příklad, jak se mají učit,“ řeklo se.

A byli lidé, kteří se všemu smáli, byli veselí a radovali se ze všeho nového.

A všichni řekli: „To nebude dlouho trvat.“

Vypadalo to ve městě hodně divně, když dospělí šli s taškami do školy a děti do úřadu, továren a prodejen, aby nahradily rodiče. Někteří byli velmi smutní a styděli se, ale někteří se o nic nestarali.

„Co se budeme starat? Teď jsme znovu dětmi. Copak je špatné být dítětem?“

Vzpomínalo se na uplynulé časy, setkali se spolu spolužáci, kteří dávno seděli spolu v jedné lavici. Vzpomínali na staré učitele a různé hry a uličnictví.

„Vzpomínáte si na starého učitele latiny?“ zeptal se svého kolegy inženýr z továrny.

„A ty si vzpomínáš, jak jsme se jednou poprali – a vlastně proč?“

„Jé, já vím. Koupil jsem si zavírací nůž a ty jsi mi řekl, že není ocelový, ale železný.“

„A pak jsme byli poškode.“

Jeden doktor a jeden advokát se tak vžili do svých vzpomínek a zapomněli, že už nejsou malí chlupci začali do sebe strkat a začali se honit a učitelka, která šla okolo, je musela napomínat, aby se na ulici chovali slušně, že je lidé sledují.

Ale někteří byli zlomyslní. Jedna otlá paní, majitelka restaurace, šla s taškou do školy, ale moc se rozzlobila, když ji potkal jeden mechanik a řekl: „Podívejte se, jde ta slepice. Vždycky nám ředila vodku a za kousek ryby chtěla zaplatit tolik jako za celou. Dáme jí snožku. Když jsme děti, budeme se tak chovat, ne?“

Nastavili jí nohu. Skoro spadla na hlavu. Sešity se jí rozsypaly.

„Uličníci!“ křičela na ně ta silná paní.

„My jsme to neudělali schválně.“

„Počkejte, řeknu to učitelce, že ani nenecháte člověka přejít ulici.“

Děti ale šly velmi klidně a vážně v devět hodin do úřadů a všechny prodejny byly otevřené.

A ve škole dospělí již zasedli do lavic. Ti starší seděli v zadních lavicích, blízko kamen. Myslili si, že během vyučování budou moci trochu spát.

Nu, četli, psali, počítali. Všechno šlo hladce. Učitelky kontrolovaly kolik toho zapomněli. Jen několikrát je musely napomínat, aby dávali pozor. A opravdu bylo dost těžké dávat pozor, protože mysleli na to, co je doma, v továrně, v prodejně, jak tam děti hospodaří.

Děvčata chtěla ukázat, že umí hospodařit dobře, aby se první oběd podařil jako nikdy. Ale bylo to také nesnadné, ale všechna děvčata to nedokázala.

„Možná místo polévky bychom mohli mít marmeládu?“

A tak šly do prodejny nakupovat.

„Ach, jak to je drahé. V žádné jiné prodejně to tolik nestojí. Půjdu jinam.“

Některá dívka smlouvala, aby ukázala, že umí nakupovat za lacino. Ale ty dívky, které prodávaly uměly smlouvat také a celý nákup probíhal hladce.

„Prosím ještě deset pomerančů.“

„A libru rozinek.“

„A švýcarský sýr. Jen kvalitní, nebo ho vrátím.“
„Moje sýry jsou nejlepší kvality a pomeranče mají tenkou slupku.“
„Tak dobře. Kolik platím?“
Prodávající se odmlčela, moc jí to nešlo: „A kolik máš peněz?“
„Stovku.“
„To máš málo. To stojí víc.“
„Přinesu peníze ještě potom.“
„Tak dobře.“
„Dej mi zbytek nákupu.“
„Ty jsi hloupá. Dáváš mi málo peněz a ještě chceš zbytek nákupu.“
Musím napsat, že děti jednaly spolu v prodejnách a v úřadech ne příliš zdvořile. Často bylo slyšet taková slova: Hlupáku, Lžeš. Jdi pryč! Tak to nebude. Neodmlouvej! No, podívejte se na něj! Co by nechtěl? Dej mi pokoj! a tak pořád stejně se častovaly.
Často bylo slyšet: „Počkej až se maminka vrátí ze školy...“
Nebo: „Počkej, všechno řeknu tatínkovi. Už brzy přijde ze školy.“
Nejhorší to bylo s bezdomovci. Běhali od prodejny k prodejně, všude něco snědli a nechtěli platit.
Na křižovatkách stáli chlapci, ale ještě nevěděli, co mají vlastně dělat.
„Hele, jakej ty jseš policista! Táhle kluci vběhli do krámu, popadli mi plnou hrst sušených švestek a utekli.“
„Kam utíkali?“
„Copak já vím?“
„Když nevíš, co mám dělat?“
„Když jsi policista, musíš dávat pozor.“
„Dobře. Ty jsi v jedné prodejně a neuhlídáš ji. Já mám padesát prodejen na hlídání.“
„Ty seš nákej!“
„Nákej, jo? Když se ti to nelíbí, tak mě nevolej, a basta.“
A náš policista zasunul zase šavli do pochvy: „Takové stížnosti. Ona chce, abych zatkl zloděje a neví kde je. Je to na kočku. Stát jako sloup a všechno pozorovat. Kdyby alespoň dala jabko, nebo něco, ale ona ne. Řeknu, že už nechci být policista a dost. Ať si dělají co chtějí. Můžu se vrátit do školy, když se jim nic nelíbí.“
Rodiče se vracejí domů ze školy a děti otvírají dveře a ptají se: „Uměla jsi ve škole, maminko?“
„Měl jsi dobře úkol, tatínku?“
„S kým jsi seděla v lavici, babičko?“
„Ve které řadě?“
A jiné děti ze vracely ze svých úřadů a šly do školy, aby odvedly své rodiče domů.
„Nu, co jsi dělal v úřadě?“ zeptal se otec.

„Nic. Seděl jsem za psacím stolem, potom jsem se trochu díval z okna, protože šel pohřební průvod, pak jsem si zapálil cigaretu, ale byla moc hořká. Na stole ležely dokumenty, tak jsem je podepsal svým jménem. Pak přišli tři pánové, ale mluvili cizím jazykem, asi anglicky nebo francouzsky a řekl jsem jim, že nerozumím. Potom měli přinést čaj, ale nepřinesli ho, tak jsem snědl alespoň cukr. Potom jsem zatelefonoval svým kolegům, co dělají, ale spojení se nepodařilo, nevím proč, odpověděl mi jen jeden, že pracuje na poště a tam je mnoho dopisů se zahraničními známkami.“

Někde měli dobrý oběd, ale u některých dětí bylo jídlo připálené nebo vůbec neuvařené, protože se dětem nepodařilo zapálit oheň. Tak se muselo připravit rychle něco studeného.

„Musím pospíchat,“ řekla maminka, „protože mám hodně úkolů na zítra. Učitelka řekla, že dospělým bude dávat víc úkolů. To není spravedlivé. V jiné škole dávají úkolů méně.“

„A musela jsi stát v koutě?“

Maminka se trochu zastyděla a řekla, že někteří museli.

„Proč?“

„Ve čtvrté lavici seděli dva pánové, asi se dobře znali, byli spolu někde na chatě, nebo já nevím kde, a stále se při vyučování bavili. Dvakrát jim učitelka řekla, aby přestali, ale oni se bavili pořád. A učitelka je postavila do kouta.“

„A brečeli?“

„Jeden se ještě smál, ale druhý měl v očích slzy.“

„A chlapci ti neubližovali?“

„Ani trochu.“

„Jako u nás!“ radovaly se děti.

o – o – o

Mates seděl v kabinetu a četl noviny, ve kterých bylo podrobně popsáno jak proběhl první den. Psalo se tam, že dosud nevládne velký pořádek, špatně fungují telefony, že na poště neroztřídili dopisy, že včera vykojila jedna tramvaj, ale kolik bylo zraněno lidí se neví, protože telegrafy špatně fungují. Ale nedá se nic dělat, děti si ještě nezvykly. Každá reforma potřebuje čas, Žádná reforma neproběhne bez znatelných potíží v ekonomickém životě celé země. Ostatně, komise se zabývá vypracováním přesného zákona o vzdělávání, aby všichni: učitelé, děti a rodiče, byli spokojení.

Náhle přiběhla Klu-Klu, radostí tleskala a skákala: „Novinka! Hádej co se stalo?“

„Co?“ zeptal se Mates.

„Přijelo tisíc černých dětí.“

Mates už zapomněl, že poslal kdysi bezdrátovým telegrafem Bum-Drumovi pozvání pro sto dětí. Ale cestou snad papoušek, nebo něco jiného, vyťukalo ještě jednu nulu a v Africe rozuměli, že Mates nezve sto, ale tisíc dětí.

Mates se zlobil, ale Klu-Klu byla přešťastná. A začala horečně pracovat. Soustředila všechny děti v parku. Z těch, které znala a věděla, že jsou schopné, udělala vedoucí pro stovku dětí a ty si pak vybraly své desátníky pro deseti dětech. Každý desátník dostal jeden pokoj v letním paláci a setníci byli ubytováni v královském paláci. Klu-Klu řekla setníkům o tom, jaká práva mají v Evropě a co nesmí. Setníci to hned opakovali desátníkům a oni svým deseti dětem.

„Učit se budou stejným způsobem.“

„Ale kde budou spát?“

„Zatím mohou spát na zemi. Ještě jsou divocí a je jim to jedno.“

„A co budou jíst?“ zeptal se Mates. „Kuchaři chodí do školy.“

„Zatím mohou jíst syrové maso. Jsou ještě divocí a je jim to jedno.“

Klu-Klu nechtěla ztrácet čas a hned po obědě začala s první lekcí. Pochopitelně vysvětlovala všechno tak, že po čtyřech hodinách už začali vyučovat setníci desátníky.

Všechno by mohlo probíhat hladce, ale přiřítit se na koni jezdec a hlásil, že kvůli neopatrnosti dětí se otevřela v zoologické zahradě klec s vlky a všichni vlci utekli. Ve městě vypukla panika, nikdo nechtěl vyjít na ulici.

„Ani můj kůň nechtěl jít, musil jsem použít bič,“ řekl jezdec.

„Ale proč vypustili vlky?“

„Děti za to nemohou. Ošetřovatelé šli do školy a dětem, které je měly zastoupit, neřekli, že se klece otevírají a zavírají automaticky. Děti to nevěděly a otevřely je.“

„Kolik vlků uteklo?“

„Dvanáct. Jeden z nich je nejhorší. Vůbec nevím, jak je teď chytit.“

„Kde teď vlci jsou?“

„To se neví. Utekli. Lidé říkají, že je viděli ve městě, že běhají po ulicích. Ale nedá se tomu moc věřit, lidé jsou vystrašení a o každém psu říkají, že je to vlk. Vykládají fámu, že ze zoologické zahrady utekla všechna zvířata z klecí. Jedna žena přísahala, že ji pronásledoval tygr, hroch a dva hadi.“

Když se to dověděla Klu-Klu, hned se zeptala: co to jsou vlci, protože v Africe vlci nežijí a ona je neznala: „Troubí, než zaútočí? Skáčí? Trhají kořist zuby, nebo drápy? Útočí vždy, když jsou hladoví? Jsou útoční, nebo lstiví? Slyší dobře? Mají dobrý čich? Vidí dobře?“

Mates se zastyděl, protože o vlcích málo věděl, ale co věděl jí vysvětlil.

„Myslím,“ řekla Klu-Klu, „že se vlci schovali v zahradě. Půjdu se setníky a vyřídíme to rychle. Škoda, že neutekli také lvi a tygři, byl by to lepší lov.“

Šel Mates, Klu-Klu a ještě deset černochů. Lidé stáli u oken a dívali se. Na ulicích nikdo nebyl, ani živáčka. Obchody byly zavřené. Celá město jako by bylo mrtvé. Mates se styděl, že se běloši bojí.

Došli do zahrady a začali bubnovat a pískat. Byl to rámus, jakoby pochodovala celá armáda. Rostlo tam husté křoví.

„Stát!“ zakřičela Klu-Klu. „Napněte luky!“

Klu-Klu vyběhla a skočila na strom a sotva se chytila větve, hned za ní vyběhl veliký vlk. Opřel se do stromu, škrábal drápy kmen stromu a vyl a další vlci mu odpovídali.

„To je jejich vůdce!“ křičela Klu-Klu. „Už můžete ostatní vlky hnát do klece. Obstupte křoví a zavražďte je.“

A černoši to udělali a vlci začali utíkat a černoši za nimi vystřelovali šípy, ale jen malé šípy a bubnovali. Jedni zprava, druzí zleva. Neuběhlo ani pět minut a jedenáct vlků již sedělo v kleci.

A černošci hned zavřeli klec. A dvanáctý vlk, když viděl, že je sám, skočil a někam utekl.

Klu-Klu se svezla ze stromu.

„Honem! Nenechte ho utéct do zahrady!“ křičela.

Ale už bylo pozdě. Vlk jako šílený vyběhl do města. A lidi viděli jak vlk utíká ulicí a za ním Klu-Klu a deset černošů. A nakonec běžel Mates. Vůbec nemohl černoškům stačit. Zpocený, unavený, sotva se držel na nohou. Jeden hodný děda ho pozval k sobě a dal mu mléko a housku.

„Jen jez, jez králi Matesi, jsi dobrý král. Už je mi osmdesát let, viděl jsem všelijaké krále, byli horší, byli lepší, ale takoví, jako jsi ty, takoví nebyli. A na nás staré jsi myslel, poslal jsi nás do školy, takový dobrý skutek a ještě nám za to platíš. Mám syna ve vedlejší zemi, píše mi každý půl roku a já si schovávám dopisy, ale neumím je přečíst. A dát je cizím lidem na přečtení bych nechtěl, mohlo by v nich být možná nějaké tajemství. Možná by mě mohli lidi podvést a říci mi, že je tam napsáno něco jiného. A teď se mohu dovědět, co je s mým synem. Učitelka mi řekla, že když se budu snažit, za dva měsíce už budu moci sám psát. Hochu, já mám takovou radost!“

Mates vypil mléko, políbil starcovi ruku, poděkoval a odešel.

Zatím vlk skočil do kanálu a seděl tam. Klu-Klu chtěla za ním do kanálu vlézt.

„To nedovolím!“ křičel Mates. „V kanále je tma. Buď se udusíš, nebo tě vlk roztrhá na kousky.“

Klu-Klu si nedala říci. Lovecký nůž si dala mezi zuby a vlezla do kanálu. I černoši se báli, protože bojovat s divokým zvířetem ve tmě je nebezpečné.

Mates chvilku stál, než si vzpomněl, že má v kapse baterku. Ani se nerozmyslel a vhučnul do kanálu. Huú, jak to tam bylo úzké – ale dál byla klenba a dole tekla voda – bláto a špína, které přitékaly z ostatních uličních kanálů. Dusivý zápach.

„Klu-Klu,“ volal Mates a ozvěna se dokola ozývala, protože kanály byly pod celým městem. Mates nepoznal, zda se Klu-Klu ozývá nebo ne. Mates rozsvěcuje a zhasíná baterku, protože se bojí, že se baterie vybije a baterka přestane svítit. A náhle v jednom průchodu, když stál po kolena v bahně uslyšel vytí.

Posvítíl baterkou a byla to Klu-Klu a vlk. Klu-Klu vrazila vlkovi nůž do krku a vlk chytil její ruku do zubů. Dívka rychle vytáhla nůž druhou rukou a bodla vlka znovu. A vlk pustil její ruku a snažil se jí zakousnout do břicha. Kdyby jí

rozkousal střeva, byl by to konec. Ale Mates se vrhl na vlka a baterkou se strefil do oka a ve druhé ruce měl revolver. Vlk otevřel tlamu jak byl oslněn světlem, Mates ho střelil mezi oči.

Klu-Klu omdlela. Mates ji držel a bál se, že ji neudrží a že se utopí v té špíně. Sám se sotva držel na nohou. A mohlo by být ještě hůř, kdyby nahoře nezůstaly černé děti. Klu-Klu jim nedovolila vlézt do kanálu, to je pravda, ale oni nevydržely tak dlouho nečinně stát. Vlezli do kanálu a uviděly světýlko. A odnesli nejdříve Klu-Klu, potom Matese a nakonec vlka.

o – o – o

„Matesi, co jsi to udělal?“ řekl smutný král. „Matesi, přestaň, hrozí ti velké nebezpečí. Bylo by to škoda, kdybys zahynul. Přišel jsem, abych tě varoval. Přišel bych už před týdnem, ale od doby, kdy děti řídí vlaky, jsou tvoje dráhy k ničemu. Od hranic jsem se musel dopravit v kočárech venkovanů. Možná to bylo dobře, protože jsem jel přes vesnice a města a viděl jsem a slyšel jsem co si o tobě národ myslí. Matesi, je to zlé, věř mi.“

Smutný král tajně opustil svoji zemi a přišel, aby Matese zachránil.

„Co se tedy stalo?“ zeptal se Mates nakvašeně.

„Je to moc zlé, podvádějí tě, skrývají před tebou pravdu, ty nic nevíš.“

„Já vím všechno,“ urazil se Mates. „Každý den čtu noviny. Děti si postupně zvykají. Komise pracuje. Žádnou reformu není možné uskutečňovat zcela bez problémů. Já vím, že je nepořádek.“

„Poslouchej mě Matesi, ty čteš noviny, jen tvoje noviny. Tam se o všem jen lže. Přečti si jiné noviny.“

A smutný král položil na stůl balík novin, které přinesl.

Mates pomalu balík rozbalil. Začal si číst nadpisy napsané tučným písmem, nebylo ani potřeba články číst, aby se Mates dověděl, co se píše. Před Matesovými očima začaly tancovat černá písmena:

Král Mates se zbláznil.

Král se oženil s opicí

Vláda černých d'áblů

Ministr – zloděj

Útěk špiona z vězení

Novinář Felix se stal baronem

Dvě tvrže explodovaly

Země nemá děla ani střelivo

Předvečer války

Ministři posílají pryč drahé věci

Pryč s králem tyranem!

„Právě tohle jsou lži!“ křičel Mates. „Jaká vláda černých d'áblů? Proto, že se černé děti přišly k nám učit? Jsou tady užiteční. Když vlci utekli z klece, tak s nasazením života je nahnali zpátky a Klu-Klu má potrhanou ruku. Když nebyl

nikdo, aby vyčistil komíny, protože to bílé děti nechtěly dělat a vypukly požáry, černé děti pracovaly, uklízely a čistily komíny. My máme tanky i střelivo. Já vím, že Felix je novinář, ale nic neukradl. A já nejsem tyran.“

„Matesi, nezlob se. To ti nepomůže. Říkám ti, že je to zlé. Jestli chceš, půjdeme do města a sám se přesvědčíš.“

Mates si vzal kabát, jaký nosí obyčejní chlapci a smutný král byl také obyčejně oblečený. A vyšli spolu.

Šli spolu kolem kasáren, okolo kterých šel tenkrát s Felixem, když poprvé tajně odešel z paláce v noci do války. Jak šťastný byl tenkrát! Jak málo všemu rozuměl! Jak byl dětinský! Nyní už všechno ví a mnoho umí.

U kasáren seděl starý voják a kouřil dýmku.

„Co je nového u vojáků?“

„Nic: hospodaří tam děti. Vystřílely náboje, rozbily děla. Žádné vojsko už není,“ a rozplakal se.

Dál šli kolem továrny. Seděl tam dělník, v rukou měl knihu a učil se nazpaměť báseň na zítřejší den.

„Co je nového v továrně?“

„Jděte dál, uvidíte. Teď tam může jít každý.“

Vešli do továrny. V kanceláři byly rozházené papíry. Hlavní kotel byl prasklý. Stroje nefungovaly. Několik chlapců se potulovalo po hale.

„Co tady děláte?“

„Posílají nás sem po padesáti, abychom pracovali. Ti ostatní řekli, že nejsou hlupáci a odešli se někam bavit. A tak nás zůstalo třicet. Nic o tom nevíme, všechno je rozbité. Tak tady zametáme. Naši rodiče sedí ve škole a doma se nudíme. Bylo by hloupé, brát peníze, když se nic nedělá.“

Polovina obchodů na ulicích byla zavřená, i když se vědělo, že vlci jsou již v kleci.

Vešli do jednoho obchodu. Prodávala tam příjemná dívka.

„Slečno, proč se zavřelo tolik obchodů?“

„Protože se všechno rozkradlo. Policie nepřichází, vojsko není. Lumpové se potulují po ulicích a rabují. To, co jsme měli, to jsme si odnesli domů a schovali.“

Vešli na nádraží. Uprostřed ležely poškozené vagony.

„Co se stalo?“

„Výhybkář si šel kopat míčem a přednosta chytat ryby. Strojvůdce nevěděl, kde je záchranná brzda a zahynulo sto lidí.“

Mates se kousal do rtů. aby neplakal.

Blízko nádraží byla nemocnice. Tam děti, jakoby, ošetřovaly nemocné a lékaři, když si napsali úkoly sem přicházeli alespoň na chvíli. Moc to nepomáhalo.

Nemocní sténali a bez pomoci umírali a děti plakaly, protože nevěděly co mají dělat.

„Tak, Matesi, vrátíme se do paláce?“

„Ne, musím jít do mé tiskárny a promluvit si s novinářem,“ odpověděl Mates klidně, ale bylo vidět, že se v něm vaří vztek.

„Nemohu tam s tebou jít, poznali by mě.“ řekl smutný král.

„Brzy se vrátím,“ řekl Mates a rychle zamířil do redakce.

A král se za ním díval, zamyslíl se a potřásl hlavou a vrátil se do paláce.

Mates nešel, ale utíkal se zaťatými pěstmi a cítil, jak se v něm vaří krev Jindřicha Zuřivého.

„Počkej ty zloději, ty lháři, ty podvodníku! Za to mi zaplatíš!“

Mates vběhl do novinářovy kanceláře. Novinář seděl za stolem, Felix ležel na gauči a kouřil cigaretu.

„Ha, ty jsi tady taky?!“ Mates hlasitě volal. „Tím líp, řeknu vám to oběma, co jste udělali.“

„Královská výsosti, račte se posadit,“ začal novinář tichým příjemným hlasem.

Mates se začal třást. Nyní si byl již jistý, že novinář je špion. Už dlouho mu to jeho srdce napovídalo, ale teď to pochopil.

„Jsi špion!“ zařval Mates a namířil na něj revolver, který neodkládal od konce války. Ale novinář rychlostí blesku uchopil Matesovu ruku a kulka vystřelila do stropu.

„Dětem by se neměly dávat zbraně,“ řekl novinář a smál se a chytil Matesovy ruce tak silně, že skoro odpadávalo maso od kostí. Matesovy prsty pustily revolver a novinář ho schoval do zásuvky a zamkl.

„Tak, teď můžeme mluvit klidně. Co proti mně máte, vaše královská výsosti? Že vás bráním, vaše královská výsosti, v novinách. Že uklidňuji a vysvětluji v novinách? Že chválím Klu-Klu? A za to mě obviňujete, že jsem špion a chcete mě zastřelit?“

„A ten hloupý zákon o školách?“

„Copak já za to mohu? To schválily děti hlasováním.“

„Proč jste nenapsal v novinách, že naše tvrze vyletěly do povětří?“

„To ať oznámí ministr války. Národ nemusí vědět všechno. Je to tajné.“

„A proč jste se dotazoval o požárech v lesích sousedního krále?“

„Novinář se musí ptát, protože z toho, co ví, pak vybere informace. Moje noviny jste, vaše královská výsosti, četl každý den. A psal jsem v nich špatně?“

„Ach, velmi dobře, příliš dobře,“ bolestně se Mates usmál.

Novinář se díval Matesovi do očí a zeptal se: „Královská výsosti, i teď mě budete nazývat špionem?“

„Já budu!“ vykřikl náhle Felix a vyskočil z gauče.

Novinář zbledl, rozzuřeně se podíval na Felixe a než se Mates a Felix nadáli, stál u dveří.

„Uvidíme se brzy, vy smrkáči!“ volal a rychle utíkal po schodech.

Před domem – kde se vzal, tu se vzal – přijel automobil. Novinář řekl něco řidiči.

„Zastavte ho, chyt'te ho!“ křičel Felix z okna.

Ale bylo již pozdě, auto odjelo spěšně za roh. Ostatně kdo by ho mohl zastavit? Před domem bylo jen několik zevlounů a dětí. Mates byl překvapen tím, co se stalo. Felix se složil k Matesovým nohám. „Králi, zabij mě. Já jsem vším vinen! rozplakal se Felix. „Já nešťastník, co jsem to udělal?“

o – o – o

„Počkej Felixi, potom si o tom, co se stalo, promluvíme klidně. Už to nejde vrátit. V nebezpečí musíme být klidní a rozumní. Nemysli na to, co bylo, ale co se dá dělat a co se určitě stane.“

Felix to chtěl vyprávět hned, ale Mates nechtěl ztrácet čas.

„Felixi, telefony nefungují. Mám jen tebe. Víš, kde bydlí ministři?“

„Jak bych to nevěděl, bydlí na různých místech. Ale to není důležité. Nohy mám dobré, dva roky jsem roznášel noviny. Určitě je chceš svolat.“

„Ihned!“

Mates se podíval na hodiny.

„Kolik času budeš potřebovat?“

„Půl hodiny.“

„Dobře, za dvě hodiny ať se ministři sejdou v trůnním sále. A upozorni je, kdyby říkali, že jsou nemocní, ať si pamatují, že jsem Jindřichův potomek.“

„Přijdou, určitě, já jim to řeknu.“

Felix odhodil boty, elegantní oblek i medaili. Na psacím stole stála láhev s tiskařskou černí. Felix si s ní potřel kalhoty, ruce a také obličej a bos vyběhl, aby svolał ministry. Mates spěchal do paláce za smutným králem, protože před schůzi chtěl se smutným králem mluvit.

„Kde je ten pán, který se mnou mluvil ráno?“ zeptal se udýchaně, když mu Klu-Klu otevřela dveře.

„Odešel, ale nechal dopis na psacím stole.“

Mates vběhl do kabinetu, měl špatnou předtuchu. Uchopil dopis a tam bylo napsáno:

Milý, milovaný Matesi, stalo se to, čeho jsem se nejvíce obával. Musím tě opustit. Drahý Matesi, kdybych tě neznal, navrhl bych ti, abys se mnou odjel do mé země, ale já vím, že by jsi nesouhlasil. Pojedu severní výpadovkou, jestli chceš, můžeš přijet za mnou na koni během dvou hodin. Zastavím v hospodě a budu čekat. Možná že přijdeš. Když ne, pamatuj, že jsem tvůj přítel. Věř mi i tehdy, když budeš přesvědčený, že jsem tě opustil. Jestliže něco udělám, bude to jen pro tvoje dobro. Naléhavě tě prosím: ať to zůstane tajemstvím. Nikdo, opravdu nikdo se to nemá dovědět. Dopis určitě spal. Lituji tě, ubohé dítě, sirotku, velice rád bych tě ušetřil alespoň části tvého neštěstí, které tě potkalo. Odjedeš se mnou? Tento dopis ihned spal.

Mates dopis rychle přečetl a zapálil svíčku. Spálil papír. Ten se zkroutil a zčernal. Plamen olízl Matesovi prsty, ale Mates si toho nevšiml.

„Moje duše trpí víc než moje prsty,“ pomyslí si.

Za psacím stolem na zdi visely portréty jeho rodičů.

„Ubohý, politováníhodný sirotek,“ povzdechl si Mates při pohledu na své rodiče.

Začal zhluboka dýchat. Nesměl se rozplakat, protože za chvíli si nasadí korunu a nesmí mít zarudlé oči. Do kabinetu tiše proklouzla Klu-Klu a postavila se tak pokorně, že ačkoliv se Mates v první chvíli rozzlobil pro její přítomnost, zeptal se jí mírně: „Co si přeješ Klu-Klu?“

„Bílý král skrývá před Klu-Klu starosti. Bílý král se nechce svěřit černé divošské Klu-Klu tajemství. Ale Klu-Klu ví a Klu-Klu neopustí bílého krále, když je potřeba.“

Klu-Klu to řekla slavnostně a měla obě ruce zdvižené.

Stejně tak Matesovi přísahal její otec Bum-Drum.

„Co víš Klu-Klu?“ zeptal se dojatě Mates.

„Bílí králové závidí Matesovi zlato, přejí si ho porazit a zabít. Smutný král Matese lituje, ale on je slabý a bojí se silnějších bílých králů.“

„Už mlč, Klu-Klu.“

„Klu-Klu je tichá jako hrob, ale Klu-Klu poznala smutného krále. Zradit Matese může ten spálený dopis, ale ne Klu-Klu.“

„Mlč, mlč, Klu-Klu, už ani slovo,“ křičel Mates a rozházel popel z dopisu na zem.

„Klu-Klu přísahá, že už nic neřekne.“

Byl nejvyšší čas rozhovor skončit, protože královští sluhové se vraceli ze školy, strkali se a vběhli do kabinetu.

Mates zrudnul vztekem.

„Takový rámus! Od kdy královští sluhové se odvažují s takovým hlukem vběhnout do kabinetu krále? Copak měli málo času na skotačení ve škole?“ Hlavní ceremoniář zčervenal tak, že měl červené i uši.

„Královská výsosti, prosím vás snažně za odpuštění. Ale ti ubozí hoši přišli o své dětské hry. Nedávno byli pomocníci sluhů a kuchařů a pak se sami stali sluhy. Pořád musí být zticha. A teď se chovají jako blázni...“

„No, dobře, připravte trůnní sál, za půl hodiny bude schůze.“

„Ale máme tolik učení na zítra,“ začal jeden sluha naříkat.

„Já musím nakreslit mapu.“

„Já mám šest úkolů a celou stránku...“

„Zítra nepůjdete do školy,“ výhruzně je přerušil Mates.

Poklonili se a bez hluku odešli. Jen ve dveřích se skoro poprali. Protože do sebe strčili a jeden se uhodil o kliku do brady.

Přiběhl Felix, špinavý, zpocený, v roztrhaných kalhotách.

„Hotovo, přijdou všichni.“

Ano, v cizích novinách se psala pravda. Felix kradl a bral úplatky. Když zastupoval Matesa při audiencích, rozdával jen část dáreků a to, co se mu líbilo, si prostě vzal. Když mu někdo dal peníze, nebo mu něco daroval, tak dostal lepší

balíček. Měl několik kamarádů, mezi nimi Lojzu, kteří přicházeli každý den a balíčky odnášeli. Ale Felix nebyl špion. Všechno mu radil novinář. Žádal, aby Felix požádal o titul barona a udělení medaile. Choval se, jako by byl Felixův přítel. A potom žádal, aby se napsal dokument, že Mates propustí všechny ministry a zbaví dospělé všech práv a vládnout budou děti. Felix nechtěl souhlasit. A novinář si nasadil klobouk a řekl: „Jestliže to nenapíšeš, půjdu ke králi a řeknu, že kradeš balíky a necháváš se podplácet.“ A Felix dostal strach. Nechápal, odkud to novinář ví. Ještě jeden dokument zfalšovali; byla to výzva k dětem celého světa.

Mates si dal ruce za záda a dlouho chodil po místnosti.

„Felixi, můj Felixi, udělal jsi mnoho zlého.“

„Odpustíš mi? Když mi odpustíš, já už budu vědět co se dá dělat.“

„Nu, co?“

„Všechno řeknu svému otci a on mě tak seřeže, že si to hodně dlouho budu pamatovat.“

„Felixi, to nedělej. Proč bys to dělal? Můžeš to napravit jiným způsobem. Každý okamžik je důležitý, potřebuji všechny lidi. Mohl bys mi pomoci.“

„Přišel ministr války,“ oznámil sluha.

Mates si nasadil korunu - ach ta byla těžká! a vešel do trůnního sálu.

„Pane ministře války, podejte hlášení, ale krátce, bez ceremonií. Také toho vím dost.“

„Hlásím, vaše královská výsosti, že máme tři pevnosti (dříve jich bylo pět), čtyřicet děl (bylo jich dřív tisíc) a dvacet tisíc použitelných pušek. Střelivo nám stačí na deset dní války (dříve na třicet měsíců).

„A boty, tlumoky, suchary?“

„Sklady jsou plné, snědly se jenom džemy.“

„Vaše hlášení je přesné?“

„Naprosto.“

„Myslíte si, že brzy dojde k válce?“

„Politikou se nezabývám.“

„Je možno děla a pušky brzy opravit?“

„Některé jsou velmi poškozené, některé je možno opravit, pokud stroje v továrnách jsou schopny pracovat.“

Mates si vzpomněl co viděl v továrně a svěsil hlavu: koruna ho začala tížit ještě víc.

„Pane ministře, jakou má armáda náladu?“

„Vojáci a důstojníci si stěžují. Nejvíce jim vadí, že musí navštěvovat civilní školy. Když jsem byl odvolán...“

„Odvolání bylo zfalšováno, nic jsem o tom nevěděl. Můj podpis byl podvržený.“ Ministr se zamračil.

„Když jsem dostal to odvolání, přišla ke mně delegace a žádala abych vojenskou akademii předal. A já? Podle rozkazu – pochodem vchod do civilní školy. Když je rozkaz, musí se jít i do pekla.“

„A když se všechno vrátí ke starému pořádku, odpustíte mi?“

A ministr války tasil šavli a řekl: „Královská výsosti, do posledního vojáka, všichni za jednoho s králem hrdinou, za vlast, za vojenskou čest!“

„Dobře, dobře.“

Ještě není vše ztraceno, pomyslí si Mates.

o – o – o

Ministři se zpozdili, těžce dýchali, nebyli zvyklí chodit pěšky. Automobily byly poškozené a řidiči psali domácí úkoly.

Mates na úvod oznámil, že nepořádky způsobil novinář – špion a teď je třeba se zamyslet nad budoucností.

Napsala se zpráva do novin, že se děti musí již zítra dostavit do školy. Kdo se o tom dozví pozdě, může přijít později, ale musí se dostavit. Dospělí mohou být ve škole do přestávky, ale pak se vrátí do svého zaměstnání. Nezaměstnaným se bude platit učení ještě měsíc a potom, pokud by chtěli mohou jít na práci do země Bum-Druma, který má v úmyslu ve své zemi stavět domy, školy a všechno ostatní. Oba parlamenty budou zatím uzavřeny. Nejdříve se pak otevře parlament pro dospělé a potom se bude uvažovat o parlamentu pro děti od deseti do patnácti let. A až komise vypracuje stanovy, otevře se parlament i pro děti s tím omezením, že návrhy dětí pak ještě projedná parlament dospělých. Děti nebudou moci poroučet dospělým. Hlasovat v parlamentu budou moci jen slušné děti, které se dobře učí.

Toto svolání podepsal Mates a všichni ministři.

Další výzvu napsal Mates pro armádu:

Naše dvě nejdůležitější pevnosti jsou zničeny. Ale hrdinná hrud' vojáka ať je pancířem pro každého, kdo by chtěl napadnout naši zem.

a podepsal ji Mates a ministr války.

Ministr obchodu žádal řemeslníky, aby všechno co nejdříve opravili, aby se otevřely obchody a začalo město fungovat.

Ministr školství slíbil dětem, že jejich parlament bude brzy otevřen, pokud se budou slušně chovat a učit.

A policejní prefekt se zaručil, že od zítřka ráno budou policisté na svém místě.

„Zatím nemůžeme dělat nic,“ řekl předseda ministrů. „Musíme čekat, až začnou fungovat telefony a pošta, pak uvidíme co se v celé zemi stane a co se děje v zahraničí.“

„A co se mohlo stát?“ zeptal se Mates znepokojeně, protože se mu nějak zdálo, že všechno proběhlo snadno a příliš dobře. Že by smutný král ho jen strašil?

„Ještě nemůžeme vědět, co se mohlo stát. My nic nevíme.“

Následující den to vypadalo dobře. Po první hodině, když si národ přečetl noviny a učitelé se rozloučili se svými žáky a dospělí odešli domů, když před tím předali dětem knihy a sešity, uběhl nějaký čas. Ale ve dvanáct v poledne

bylo všechno jako dřív. A řekněme, že se zaradovali všichni i dospělí, i děti, i učitelé.

Učitelé nic dětem nevyčítali, byli rádi, protože s dospělými měli také dost starostí. Mezi těmi, kterým ještě nebylo třicet let, bylo hodně uličníků, zlobili, smáli se a při vyučování dělali hluk. Ti starší si stěžovali, že je pro ně nepohodlné sedět, že je bolí hlava, protože je ve třídě horko a také že je špatný inkoust. Staří při vyučování spali a nedávali pozor a když učitelka zakřičela, stejně nedávali pozor, protože hodně jich bylo hluchých. Mladí dělali starým různé čertoviny a staří si stěžovali, že jim mladí nedají pokoj. Ostatně učitelé byli zvyklí na děti a tak byli raději, že to bude jako dříve.

Úředníci se naoko zlobili, že děti všechno pokazily, ale mysleli si, že je to vlastně dobře, protože se poztrácely důležité dokumenty a oni to mohou svést na děti. Ale úředníci jsou různí: někteří mají dokumenty v pořádku, ale jiní – ne. V továrnách to bylo horší, ale nezaměstnaní se ochotně zapojili, protože si mysleli, že teď všichni uvidí, že pracují dobře a možná budou moci už v továrně zůstat.

Vzniklo několik menších zmatků, ale policisté byli odpočinutí a od rána pracovali. Také zloději byli v klidu, protože si nakradli dost a teď se báli, že někdo odhalí jejich zlodějnu. Dokonce ti, kteří ukradli jen málo, vrátili všechno, co vzali.

Když vpředvečer odjel královský automobil do města, bylo stěží poznat jak to tady vypadalo včera.

Tak dobře, řekl si Mates a myslel si, že se večer o všem doví.

Zatím Klu-Klu znova učila černé děti. Mates se přišel na hodinu podívat a divil se, jak se černé děti rychle učí. Klu-Klu mu vysvětlila, že setníci, které si vybrala jsou nejschopnější a nejpilnější, ostatním to tak rychle nejde. Chudák Klu-Klu nevěděla, že už brzy a smutně její vyučování skončí.

Podle zvyku jako první přišel předseda ministrů. Včera přišel ministr války první jenom proto, že byl v dobré fyzické formě.

Předseda ministrů nesl pod paží svazek spisů, byl smutný, zarmoucený.

„Co se stalo, pane předsedo ministrů?“

„Je zle,“ vydechl. „Ale dalo se to čekat. Snad to bude i lepší.“

„Co se tedy stalo? Mluvte pane ministerský předsedo!“

„Je válka!“

Mates se začal třást.

Všichni se sešli.

„Sousední starý král se zřekl trůnu a předal korunu svému synovi. Syn hned vyhlásil mobilizaci a vyhlásil pochod na naše hlavní město.“

„Přestoupil už hranice?“

„Před dvěma dny. Urazil již čtyřicet verst.“

Začalo čtení všech depeší a dopisů. Trvalo to dlouho. Mates zavřel své unavené oči a poslouchal, přemýšlel a nic neříkal.

„Snad je to tak lépe?“

Začal mluvit ministr války: „Nevím, kterou cestu si nepřítel vybral, ale myslím si, že postupuje k dvěma zničeným pevnostem. Když budou postupovat rychle, mohli by dorazit do hlavního města za pět dní, jestli budou postupovat pomaleji, tak sem dorazí za deset dní.“

„Proč? Cožpak my nepůjdeme proti nim?“ zakřičel Mates.

„To není možné. Lidé na venkově se musí bránit sami. Můžeme poslat jen malé oddíly, ale i tak by bylo škola lidí a zbraní. Můj úkol je, nechat je postupovat. K hlavní bitvě dojde před hlavním městem. Buď zvítězíme, nebo...“

Ještě neskončil a přerušil ho ministr zahraničních věcí: „Možná nám pomohou dva další sousední králové.“

„Na to nemáme čas,“ řekl ministr války. „Ostatně s tím já nemám zkušenosti.“ Ministr zahraničních věcí mluvil dlouho o tom, co by se dalo dělat, aby dva králové se postavili proti jednomu.

Jistě by se dalo počítat se smutným králem. Ale on nerad válčí a má málo vojáků. Sám nemůže nic udělat. Minulé války se také nezúčastnil, jen zformoval záložní skupiny. Udělá to, co král, který je přítelem žlutých králů. Jemu Mates přenechal všechny žluté krále a ti nemají žádný důvod k válce. Ale kdo ví? Možná by chtěl král získat část černých králů?

Slovo si vzal předseda ministrů: „Pánové, to co navrhuji nemusíte udělat, ale nerozčilujte se. Radím, poslat nepřátelům dopis, že tuto válku nechceme a ať jasně sdělí co mají v úmyslu. Myslím si, že chtějí odškodné. Hned vám to vysvětlím: Proč nám postoupili bez války jeden přístav a lacino prodali deset lodí? Protože chtěli, aby nám Bum-Drum dodával zlato. Nyní máme mnoho peněz. Co nám to udělá, když jim polovinu zlata dáme?“

Mates mlčel. Zaťal pěsti a nic neříkal.

„Pane předsedo ministrů,“ řekl ministr financí, „myslím, že mladý sousední král nebude souhlasit. Proč by se spokojil s polovinou, když může získat všechno? Proč by rozpoutal válku? Chce zvítězit! Pane ministře války, vyjádřete se!“

Mates svíral pěsti a nehty se mu zarývaly do masa. Čekal.

„Myslím, že bychom měli poslat dopis. Jestli odpoví, potom odpovíme i my, ale já s tím nemám zkušenosti. Ale vím, že to bude trvat několik dní, alespoň jeden den určitě. A každá hodina je pro nás drahá. Zatím jsme schopni opravit sto, nebo alespoň padesát tanků a několik tisíc pušek.“

„A jestli bude souhlasit s převzetím poloviny zlata a přeruší válku?“ zeptal se Mates tiše a mírně, ale divným jakoby cizím hlasem.

Zavládlo ticho. Všichni se dívali na ministra války, který bledl a střídavě rudl a rychle řekl: „Budeme souhlasit.“

A ještě dodal: „Nyní již válku nemůžeme vyhrát a na pomoc ze zahraničí je už pozdě.“

Mates přivřel oči a tak zůstal sedět až do skončení schůze. Někteří ministři si i pomysleli, že usnul. Ale Mates neusnul, zatím ministři psali dopis a Mates, když slyšel slova: „Prosíme nepřátelského krále“, pokaždé se mu zatřásla brada.

Když držel pero, aby dopis podepsal, jen se zeptal: „Dalo by se místo: „prosíme“ napsat jiná slova?“

Ministři napsali dopis ještě jednou a slovo „prosíme“ změnili na „přejeme si“:

Přejeme si přerušit válku.

Přejeme si ukončit konflikt mírem.

Přejeme si zaplatit válečné výdaje polovinou našeho zlata.

Mates dopis podepsal. Byly dvě hodiny v noci.

Mates ustrojený padl do postele, ale neusnul. Už svítalo a Mates ještě nezavřel oči.

Pořád opakoval: „Zvítězit, nebo zahynout.“

o – o – o

Syn starého krále postupoval se svou armádou k rozbořeným pevnostem. A Ministr války to předpokládal, protože byl zkušený. Ale nepřátelská armáda postupovala pomalu a to ministr války nepředpokládal.

Mladý král byl opatrný. Postupoval pomalu, kopal zákopy a stavěl překážky. Byla to jeho první válka a bál se, aby nebyl obklíčen, a nestalo se mu to, co se stalo při poslední válce jeho otci, když vpadl do země nepřítele a pak byl obklíčen zezadu. Mladý král byl opatrný také proto, že nechtěl válku prohrát, všichni by pak řekli: Starý král byl lepší, syna nechceme. Proto chtěl ukázat, že je lepší, než on.

Chtěl postupovat pomalu, být opatrný, proč pospíchat? Mates nemůže začít válku, protože vojáci chodí do školy a děti rozbily děla. V hlavním městě sedí Mates a na všechno dává pozor moudrý novinář-špion a stará se, aby se nepořádek v zemi stále zvětšoval. Bylo moc dobré, že děti a možná spíš špioni zničili železnici a telegrafické spojení. Mates se tak hned nedoví o válce a ani nebude moci postavit armádu.

Tak uvažoval syn starého krále a nespěchal. Jeho armáda se neunaví, bude moci bojovat v hlavním městě. Bylo mu jasné, že k jedné bitvě musí dojít.

Nepřátelská armáda postupovala, postupovala a nikdo ji nezastavoval.

Obyvatelé viděli, že je nikdo nechrání a zlobili se na Matese. Sami se nebránili, dokonce se radovali a přijímali nepřátele jako zachránce.

„Tak děti, do školy! Matesova vláda skončila...“

A náhle se objevil někdo a mával bílým praporem.

Aha, Mates se už dověděl o válce.

Mladý král si přečetl dopis od Matese a začal se smát.

„Chacha, skoupý je váš Mates, dá mi polovinu svého zlata. Takový dárek, chacha; kdo by to nechtěl?“

„Co mám odpovědět mému králi? Když polovinu zlata pokládáte za trochu málo, můžeme dát i víc. Prosím o vaši odpověď.“

„Řekněte vašemu Matesovi, že s dětmi nejednám, těm dávám výprask. Už mi dopisy nenoste, dostanete výprask i vy. A utíkejte pryč a rychle!““

A Matesův dopis hodil na zem a podupal. Ale pak se rozmyslel.

„Tak dobře, já odpovím.“

Zvedl pošpiněný a podupaný dopis a napsal jen čtyři slova: *Já nejsem žádný hlupák!*

Zatím v hlavním městě se obyvatelé dověděli o válce a Matesově dopisu – a netrpělivě čekali na odpověď. A rozčilovali se: „Jak je namyšlený mladý král! Taková drzost! Počkej, my ti ukážeme!“

A město se začalo vážně připravovat na obranu.

„My už vám ukážeme!!“

Všichni společně podporovali Matese. Zapomněli na výhrady, které k němu měli a vzpomínali jen na zásluhy. Ne jedny noviny, ale všechny psaly nyní o hrdinovi Matesovi – králi reformátorovi.

V továrnách se pracovalo i v noci. Vojáci cvičili na ulicích a v parcích. Všude opakovali Matesova slova: „Zvítězit, nebo zhynout!“

Každý den přicházely nové zprávy a fámy – některé dobré, jiné špatné:

„Nepřátelé se blíží k hlavnímu městu.“

„Smutný král slíbil Matesovi pomoc.“

„Bum-Drum posílá všechny svoje černé vojáky.“

A když Klu-Klu vyšla v čele 1000 černých dětí do ulic, zavládlo takové nadšení u obyvatel, že dívku zasypali květinami a nesli ji na ramenou. A také bylo hodně lidí, kteří říkali: „Klu-Klu je opravdu hodně černá, ale ne tolik, aby se s ní Mates nemohl oženit.“

Zatím se nepřátelé stále přibližovali.

Nu, a nakonec začala bitva.

Ve městě byla slyšet střelba. Večer lidé vylézali na střechy a říkali, že vidí ohně, ale to nebyla pravda.

Další den bitvy byla střelba slyšet méně. A začalo se říkat, že Mates zvítězil a nyní pronásleduje nepřítele.

Třetí den se rozhostilo ticho.

„Určitě nepřátelé utekli.“

Ale přišla zpráva z bitevního pole, že ačkoliv se nepřátelští vojáci stáhli zpátky o pět verst, nejsou přemoženi, jen se stáhli do zákopů, které si před tím vykopali.

A mohli by bitvu vyhrát, protože Mates má příliš málo děl a střeliva, ale nemysleli si, že se město bude tak vytrvale bránit. Mates by si měl šetřit střelivo, aby nezůstal stát s prázdnýma rukama. Škoda, ale co se dá dělat?

Zatím se dostavil novinář-špion k nepřátelskému králi.

Král ho vztekle oslovil: „Co jste mi vykládal, že Mates nemá střelivo ani děla? Jste zrádce! Kdybych nebyl opatrný, prohrál bych válku.“

Až potom špion vysvětloval, co se stalo, že ho Mates odhalil, že na něj střílel, že se mu sotva podařilo prchnout a týden se skrýval, že je musel určitě někdo zradit, protože se Mates vypravil do města a uviděl jaký je tam hrozný zmatek a nepořádek. Vykládal o Felixovi, prostě o všem.

„Mates na tom není dobře: má málo zbraní a málo děl. Ale je snazší se bránit, než útočit. Kromě toho je Matesova armáda blízko města a mají jinak všeho dostatek. My musíme všechno dovážet zdaleka. Nemůžeme ho porazit. Král – přítel žlutých králů nám bude muset pomoci.“

„Musí – nemusí. Nemá mě rád. A ostatně, kdyby mi pomohl, museli bychom se s ním o všechno rozdělit.“

„Co dělat?“

„Možná by bylo lépe, abych si vzal sám polovinu zlata a zastavil válku?“ zamyslel se mladý král.

Ale událo se to dále takhle:

Špion hned odejel do hlavního města krále-přítele žlutých králů a začal ho nabádat, aby i on vyhlásil Matesovi válku.

Ale on nesouhlasil.

„Mates mi nic zlého neudělal.“

Ale špion začal na krále naléhat, že by měl jít do války. Mladý král je u hlavního města. Když postupoval tak dlouho, také teď vyhraje sám. A co se stane potom? Všechno bude jeho. Mladý král vůbec nepotřebuje pomoc, jen si přeje, aby si králové všechno rozdělili a nezáviděli jeden druhému.“

„Nu, dobře, ještě se poradím se smutným králem. Buď začneme válčit společně, nebo nic.“

„Jak dlouho mám čekat na odpověď?“

„Tři dny.“

„Dohodnuto.“

Přítel žlutých králů napsal smutnému králi o tom, co má v úmyslu a pak přišla odpověď, že smutný král je velmi nemocen a nemůže odpovědět. A ještě ten den přišel dopis od Matese s prosbou o pomoc, protože byl napaden nespravedlivě: *Předstíral, že je můj přítel, věnoval mi přístav a výhodně mi prodal lodi. A nyní zničil moje dvě pevnosti, využil příležitosti, že děti rozbily telefonní spojení a telegraf a vnikl do země se svou armádou. A když jsem se ho ptal, jaké má požadavky, že možná chce zaplatit za přístav polovinou mého zlata – nepěkně se vyslovil a napsal: Já nejsem hlupák. Cožpak se král může tak chovat?*

Podobný dopis, ale poněkud srdečnější napsal Mates smutnému králi.

Ale smutný král nebyl nemocný. Už tehdy, když se vydal tajně k Matesovi nařídil lékaři, aby řekl, že onemocněl a nikdo kromě lékaře, že nesmí do jeho ložnice.

A lékař tam každodenně docházel, jakoby krále ošetřoval. Přinášel různé medikamenty a jídlo, které sám pak snědl.

A když se pak smutný král vrátil z Matesovy země, byl tak unavený, že ulehl a všichni věřili, že je po nemoci. Jet zemí, kde je válka je vyčerpávající a ještě hůř, když se musí člověk skrývat.

Hned když smutný král vešel do svého kabinetu a přečetl si oba dopisy, řekl:

„Připravte mi královský vlak. Pojedu ke králi-příteli žlutých králů.“

Smutný král si myslel, že získá krále, aby pomohl Matesovi, ale nepředpokládal, co zatím způsobil lstivý špion.

o – o – o

„Mates neprovedl nic špatně,“ řekl si špion, když odcházel nazlobeně od krále.
„Máme tři dny. Uděláme náladu proti Matesovi. Pak budete mluvit jinak.“

Špion měl v kapse dokument podepsaný Felixem a falešným Matesovým podpisem. Ten dokument byla výzva k dětem celého světa:

Děti, já král Mates První vás vyzývám, abyste uskutečnily moje reformy. Chci zařídit, aby děti nemusely poslouchat dospělé. Přeji si, aby děti mohly dělat to co se jim líbí. Pořád jenom posloucháme co se nesmí, co je zakázané, nebo že něco nejde, nebo že to není slušné. To je nespravedlivé. Proč mohou dospělí dělat všechno a my nic? Stále se na nás zlobí a křičí. Dokonce nás i bijí. Přeji si, aby děti měly stejná práva jako každý dospělý.

Jsem král a dějiny znám dobře. Dříve neměli práva ani venkovani, ani dělníci, ani ženy, ani černoši. A nyní má každý své právo, jen my, děti, žádná nemáme. V mé zemi jsem již dětem jejich práva dal, v zemi královny Zvonkové již se děti bouří. Vyvolejte revoluci a žádejte svá práva. A když vaši králové nebudou souhlasit, sesadte ho z trůnu a zvolte si mne. Přeji si být králem všech dětí v celém světě: bílých, žlutých a černých. Dám vám svobodu. Pomozte mi a vyhlaste revoluci v celém světě.

Král Mates První

a ministr baron von Rauch.

Novinář šel do tiskárny a objednal mnoho letáků a roznášku po celém městě. Několik jich umazal od bláta, vysušil, potřhal a strčil do kapsy.

Dva králové se dohodli o tom, co by se dalo dělat a měli již v úmyslu Matesovi pomoci. Ale náhle vešel novinář a začal: „Podívejte, co dělá Mates; vyzývá k revoluci všechny děti celého světa. Podívejte se, co jsem našel na ulici, tři letáky. Prosím, promiňte, že jsou trochu umazané.“

Králové si to přečetli a zamrzelo je to.

„Není jiné řešení. Budeme muset jít do války proti Matesovi. Cpe se do života našich dětí, které mu vůbec nepatří – ani žluté děti mu nepatří. To je špatné, moc špatné.“

Smutný král měl v očích slzy.

„Co ten Mates udělal! Co to jen udělal? Ale není jiné řešení.“

„Možná by bylo pro Matese lepší, že mu také my vyhlásíme válku. Bude poražen a všichni k němu budou nemilosrdní, pak bychom mu mohli pomoci.“
Když se Mates dověděl, že také oba králové mu vyhlásují válku, v prvním okamžiku tomu nechtěl věřit.

„I smutný král mě zradil. Co budu dělat? Ukázal jsem jim jak Mates vítězí, nyní jim ukáži jak Mates zhyne.“

Všichni lidé z města vyšli s motykami a začali kopat zákopy, stavěli opevnění. Vykopali tři řady zákopů – první dvacet verst od města a další dvě po pěti verstách.

„Budeme se stahovat krok za krokem.“

Když se mladý král dověděl, že armáda obou králů mu přichází na pomoc a jsou již blízko, začal bitvu, přál si být první ve vítězství. Myslel si, že vyhraje. A již měl první úspěch, obsadil první řadu zákopů. Ale druhá řada byla silnější, hradby vyšší a zákopy širší a bylo nataženo víc ostnatých drátů.

A právě tehdy dorazila pomoc mladému králi. A tři armády společně zaútočily na Matese.

Bitva trvala celý den. Nepřátelé měli velké ztráty, ale Mates neustoupil.

„Možná bychom měli přestat,“ snažil se říci smutný král, ale ostatní se na něho osopili: „Ne, musíme toho fanfaróna zničit!“

A od rána pokračovala bitva.

„Oho! Už střílejí málo,“ zaradovali se nepřátelé.

A opravdu Matesovo vojsko střílelo málo, protože byl vydán rozkaz: Šetřit střelivem!

„Co budeme dělat?“ ptal se Mates.

„Myslím, že ještě jednou budeme žádat přerušení války, protože bez střeliva se nemůžeme bránit,“ řekl předseda ministrů.

Ale na válečné poradě byla také přítomna Klu-Klu jako velitelka černého oddílu. Její oddíl neválčil, protože nebyl ozbrojen. Černé děti uměly jen střílet z luku. Dlouho ale jim trvalo, než našly vhodné dřevo na šípy a luky, ale nyní již byly vybavené a připravené.

„Poslyš,“ řekla Klu-Klu Matesovi, „radím ti, stáhnout se v noci za třetí zákopy. Dnes v noci někdo vnikne do nepřátelského tábora a řekne, že Bum-Drum poslal černou armádu s divokými zvířaty. Zítra ráno vypustíme z klecí lvy a tygry a začneme střílet. A když budou vystrašení, zeptáme se jich, zdali si přejí smír, nebo ne.“

„Nebude to zrada?“ zneklidněně se zeptal Mates.

„Ne, tomu se říká válečná lest,“ řekl ministr spravedlnosti.

„Dobře,“ všichni souhlasili.

A Felix si oblékl nepřátelskou uniformu a po břicho se doplazel do nepřátelského tábora a začal tam vypravovat o lvech a tygrech a černoších.

Ale oni se mu smáli a nevěřili mu.

„Ty hlupáku, něco se ti zdálo.“

Ale někteří začali ty „hlouposti“ vyprávět dalším vojákům. A jak Felix procházel, oslovovali ho vojáci: „Hej, kamaráde, už jsi to slyšel?“

„Co?“ zeptal se Felix

„Prý Bum-Drum s černochoy a lvy přišel na pomoc Matesovi.“

„Pohádky,“ odpověděl Felix.

„Žádné pohádky, vždyť je slyšet řev divokých zvířat.“

„Ať si řvou, mě to nezajímá.“

„Počkej, bude tě to zajímat, až ti bude lev trhat tělo.“

„Copak jsem slabší, než lev?“

„Jsi fanfarón! Ty a lev! Podívejte se na něj, nevypadá ani jako voják.“

Felix se prochází a poslouchá jak si vojáci povídají, že Bum-Drum poslal loď s nebezpečnými jedovatými hady. Felix nic nevykládá, jenom poslouchá, dokonce se směje, jako by nevěřil. A oni na něj křičí, aby se nesmál a raději se modlil, protože za takový smích ho postihne nebezpečí.

Vojáci všemu hned uvěřili.

Když vojáci několik dní bojují, jsou unavení a neklidní, jsou daleko od svého domova a také jim řekli, že válka brzy skončí, protože Mates nemá střelivo a vůbec se nebude bránit a teď se ukázalo, že to není tak snadné a proto jsou nejistí a uvěří jakékoliv hlouposti.

Felix se vrátil a všechno vypravoval a Mates získal novou naději.

Tolikrát se mu všechno podařilo, možná, že zvítězí i nyní.

Jeho armáda tiše opustila zákopy a stáhla se blíže k městu. Přenesli klece se lvy a tygry a postavila se k nim polovina černochů. Ostatní se po deseti rozestavili tak, aby je mohli nepřátelé odevšad vidět.

A probíhalo to tak:

Nepřátelé začali střílet na opuštěné zákopy, a když viděli, že se nikdo nebrání, přešli k útoku. Viděli, že zákopy jsou prázdné, zaradovali se a začali vyvolávat slávu a byli šťastní, že jsou blízko u města a mohou tam vniknout a rabovat, najíst se a napít, pobavit se. Ale náhle černoši začali bubnovat do svých bubínků, začali příšerně křičet, vypustili šelmy a hnali je střílením z luků na nepřátele. Tam vznikla panika, zmatek a chaos. V tom okamžiku Mates vyjel s jízdou k útoku a za ním postupovala pěchota.

Bitva byla hrozná, ale tím líp. Jednou provždy dostanou lekci.

„To se nemůže nepodařit. Největší strach vznikne tehdy, když člověk nic nečeká, je veselý a náhle se něco přihodí.“

Ještě jsem zapomněl napsat, že Matesovi vojáci nechali v zákopech mnoho lahví vodky, piva a vína. A aby rozzuřili zvířata, dali vedle klecí slámu a dřevo, to pak zapálili, než otevřeli klece, protože se báli, aby se lvi nevrhli na Matesovo vojsko.

Také se našli takoví, kteří chtěli vypustit několik hadů.

„Hady nechte v klidu,“ řekla Klu-Klu, „jsou nepředvídatelní, nikdo neví co udělají. Se lvy buďte klidní.“

o – o – o

Také nepřátelé měli svůj plán. Mladý král řekl: „Zítra musíme vniknout do města. Jinak to bude zlé. Jsme daleko od domova. Všechno musíme dovážet vlakem a Mates, ten je doma, má všechno při ruce. A města jsou nebezpečná, protože se obyvatelé bojí. Takže je musíme ještě víc vystrašit. Od zítra začneme město bombardovat, budeme na město shazovat bomby a obyvatelé přinutí

Matese, aby ustoupil. Pěchotu poženeme tak hodně, že se nebude moci stáhnout. Za ní postavíme samopaly a kdyby chtěla prchnout, začneme střílet.

„To budeme pálit do našich vojáků?“

„Zítřka musíme dobýt město, jinak bude zle,“ opakoval mladý král. „A jestli někdo z našich vojáků začne odbíhat, takový voják není náš, ale je to nepřítel.“

Oddílům bylo vyhlášeno, že zítřka začne hlavní útok a poslední bitva.

V rozkazu bylo vysvětleno: *Jsme v přesile, jsme tři – Mates je sám. Mates nemá ani děla, ani střelivo. V hlavním městě je revoluce. Jeho vojáci nechtějí bojovat. Jsou hladoví a ustrojení do hadrů. Zítřka bude Mates zajat a my obsadíme hlavní město.*

Všechna letedla dostala rozkaz vylétnout ráno při svítání.

Kulometčíkům přikázali, aby se postavili za vojsko.

„Proč?“ ptali se vojáci.

„Protože kulometry budeme potřebovat na obranu a ne k útoku,“ odpovídali důstojníci.

Ale vojákům se to nelíbilo.

V noci v Matesově táboře nikdo nespál, ale ani v nepřátelském táboře ne. Někdo si čistil pušku, jiný psal dopis domů a loučil se s rodinou. Bylo ticho, jen ohně praskaly. A v tom hlubokém tichu hlasitě tloukla srdce vojáků.

Začalo svítání.

Ještě bylo skoro tma, když se do prázdných Matesových zákopů začalo střílet.

Střílelo se, střílelo a v Matesově táboře se smáli.

„Šetřete si střelivo, šetřete,“ říkali Matesovi vojáci a smáli se.

Mates stál na kopci a díval se vojenským dalekohledem co se děje.

„Ho, už jdou.“

Někteří utíkali, jiní se opatrně plazili. Víc a víc se jich dostávalo do zákopů – zpočátku se strachem, potom stále odvázněji. Některé vojáky ticho v zákopech osmělilo, ale jiné to zneklidnilo.

Náhle ve vzduchu vylétělo dvacet letadel a přímo na město. Bohužel Mates měl jen pět letadel, protože se o ně děti velmi zajímaly a když hospodařily, většinu jich poškodily.

Začala zuřivá bitva ve vzduchu, při které spadlo šest nepřátelských letadel, ale spadly, nebo musely přistát všechny Matesovy letouny.

Začátek bitvy probíhal tak, jak předpokládala vojenská porada.

Nepřátelé obsadili přední zákopy a byl slyšet triumfální křik: „Aha! Utekli! Boj se! Nemají děla! Jak rychle utekli, ani vodku si sebou nevzali.“

A jeden po druhém otevírali láhve.

„Je dobrá, ochutnej!“

Pili a smáli se, dělali hluk a čekali, že zde přenocují.

„Proč bychom nespáchali, je nám tady dobře.“

Ale mladý král vytrvale opakoval: „Dnes musíme vstoupit do města!“

Tak vojáci připravili samopaly a děla a: „Do útoku!“

Vojákům se nechtělo, v hlavě jim hučelo. Ale co dělat? rozkaz je rozkaz. To, co je nepříjemné, je lepší udělat hned. Vyšli, neskrývali se a potom i běželi k posledním Matesovým zákopům před městem.

A náhle zahřměla děla, zaštekaly samopaly, začaly létat kulky a – překvapivě i šípy.

A zas najednou – divoký křik z Matesova tábora: bubny, trubky.

A hned – černí vojáci na hradbách. Malí černouškové, ale možná se tak zdají jen z dálky. Není jich mnoho – ale před očima se všechno zdvojnásobuje a uši zaléhají.

A potom hned – lvi a tygři, ohlušení hlasitou střelbou a zranění žhavým železem, vrhají se na útočící vojáky. A překvapivě – sto zastřelených nezděsí tak, jako jeden voják roztrhaný zvěř. Všelicos vojáci již viděli, ale toto viděli poprvé. Jakoby ostré tesáky divokého zvířete byly krutější než ocelová kulka. Co se odehrávalo, je jen stěží možno popsat. Někteří vojáci začali zděšeně utíkat přímo do ostnatých drátů a odhazovali své pušky. Jiní prchali a střelili svými samopaly. Myslili, že se střelí z obou stran a padali nebo zvedali ruce.

Nepřátelská jízda, která měla pomoci v útoku se zamíchala se samopalníky, koně se zmítali a zraňovali se.

Kouř, prach, zmatek, nikdo nic nevidí, nikdo nic nechápe. Trvalo to jednu-dvě hodiny.

Až historici budou popisovat bitvu, budou o tom psát různě, ale shodnou se, že něco podobného se ještě nestalo.

„Ach,“ skoro plakal ministr války, „jen aby alespoň stačilo střelivo ještě na dvě hodiny.“

Ale co dělat? Střelivo došlo.

„Jízda vpřed!“ zavelel Mates, posadil se na krásného, bílého koně.

Ano, byl to jediný manévr jak využít zmatku a hnát nepřítele, zabrat zásoby, zahnat vojsko od města, aby se nezjistilo, že Bum-Drum nepomohl, ale jen černé děti a několik desítek šelem ze zoologické zahrady vyhrály Matesovi bitvu.

A náhle, když Mates vyskočil na koně, podíval se na město a – zkameněl.

Ne, to se nemělo stát. Taková hrozná chyba. Snad se mu to jen zdá.

Bohužel, bylo to tak.

Na všech věžích ve městě vlály bílé prapory: Město se vzdávalo.

Již běží do města poslové s rozkazem: „Stáhněte bílé hadry! Zastřelte zbabělce a zrádce!“

Bohužel, bylo pozdě.

Nepřátelé si již všimli bílých vlajek hanby a podrobení. Zpočátku se divili, ale brzy to přijali.

V bitvě stačí vypít sklenku vodky, aby se člověk opil, ale také stačí, aby zasvištěla jedna kulka a opilec hned vystřízliví.

Strach, naděje, beznaděj, pomstychtivost – se v rychlosti střídají.

Vojáci si protírali oči. Co se to stalo? Je to sen, nebo pravda? Matesova děla mlčí, lvi a tygři leží mrtví, rozstřílení. A bílé prapory znamenají, že se město vzdává. Co to znamená?

A v tu chvíli mladý král pochopil a zvolal: „Vpřed!“

Po něm to opakovali důstojníci a pak vojáci.

Mates všechno viděl, ale byl bezmocný.

Nepřátelé se vracejí, staví se do řad, zvedají pušky. Bílé prapory mizí, ale už je příliš pozdě.

Nepřátelé postupují, přestřihávají ostnaté dráty.

„Královská výsostí,“ oslovil Matese jeden z generálů třesoucím se hlasem.

Mates ví, co udělat. Seskočil z koně a bledý jako stěna a říká pomalu a hlasitě:

„Kdo chce zahynout, ať jde za mnou.“

Našlo se pár dobrovolníků, Felix, Lojza, Klu-Klu, několik desítek vojáků.

„Kam máme jít?“ ptali se.

„Stavba pro lvy je prázdná a silná, tam se budeme bránit jako lvi, jako králové.“

„Všichni se tam nevejdeme.“

„Tím líp,“ šeptal Mates.

Blízko stálo pět automobilů. Nastoupili do nich a vzali si tolik pušek a střeliva, kolik pobrali.

Když odjížděli, Mates se otočil a díval se dozadu.

Nad jeho táborem se třepotal bílý prapor.

Mates si pomyslel, jak podivně se mu osud posmívá: nařídil, aby město odstranilo znak hanby a nesvobody, a teď nejen město se starými lidmi, ženami a dětmi, kteří se bojí bombardování, ale i jeho armáda, oddíly bezmocných a slabých, ustupují před přicházejícími okupanty.

„Dobře, že tam nejsme,“ řekl Mates. „Neplač Klu-Klu, budeme mít krásnou smrt a nikdo neřekne, že král neválčí, že jen vojáci umírají v boji.“

Mít krásnou smrt – bylo jeho jediné přání. Ale náhle se probudila zvědavost: Jaký pohřeb mi vystrojí nepřátelé?

o – o – o

Ani toto přání se Matesovi nesplnilo. Místo minuty utrpení, mu krutý osud připravil hodiny pokoření a bolesti a potom ještě roky bolestného pokání. Nepřátelská armáda si podrobila celou zemi, volný zůstal jen čtverec, kde stály klece pro lvy.

Pokoušeli se dobít stavbu násilím, ale marně. Zkusili poslat vyjednávače, ale když přicházel, jak je zvykem, s bílým praporem, dostal dvě smrtící rány: kulka mu roztránila lebku a šíp od Klu-Klu mu probodl srdce.

„Zabil vyjednávače!“

„Porušil mezinárodní zákon.“

„Je to zločin.“

„Neuvěřitelné.“

„Hlavní město musí být potrestáno za takový zločin, který spáchal král.“
Ale obyvatelé v hlavním městě prohlásili: „Mates není náš král.“
Když nepřátelská letadla útočila na město, sešli se bohatí a vážení měšťané na poradu.
„Ať už skončí vláda toho nevázaného dítěte, ať skončí vláda toho bláznivého chlapce! Jestli ještě tentokrát zvítězí, bude to horší, než kdyby prohrál. Copak může někdo vědět, co se v jeho hlavě vylíhne? Nebo v hlavě jeho Felixe?“
Byli tam ale také takoví, kteří se Matese zastávali.
„On ale také udělal dobré věci. Jeho chyby způsobil nedostatek zkušeností. On je chytrý a talentovaný, on využije znalosti, které mu přinese život.“
Kdo ví, možná by Matesovi obhájci uspěli, kdyby právě neexplodovala jedna bomba tak blízko, že rozbila všechna okna ve schůzové místnosti.
„Nevyvěšujte bílé prapory!“ křičel někdo silným hlasem.
Nikdo neměl odvalu souhlasit se zradou. Ale co se stalo potom už víme.
Vyvěsili bílé prapory hanby a nesvobody a napsali listinu, že se celé město odvrací od Matese a nechce být odpovědnou za jeho bláznovství.
„Ať už skončí ta komedie!“ křičel mladý král. „Zabral jsem celou Matesovu zemi a tady v té slepičárně se mi nechtějí podřídit. Pane dělostřelecký generále, připravte děla a dvakrát palte na tu boudu z obou stran, a když ten paličatý Mates nevyjde, třemi ranami rozbijte útočiště toho zlovolného vlčete.“
„Podle rozkazu!“ řekl generál dělostřelectva.
Ale v tom okamžiku zazněl silný hlas smutného krále: „Královská výsosti, prosím, nezapomeňte, že tu nejste sám. Jsou zde tři armády a tři králové.“
Mladý král se kousl do rtu.
„Opravdu jsme tři, ale naše práva nejsou stejná. Jako první jsem vyhlásil válku a hlavně já jsem bojoval v bitvě.“
„A vaše armáda, vaše královská výsosti, začala utíkat z bitevního pole.“
„Ale já jsem ji zastavil.“
„Protože jste si byl jistý, že zvítězíte s naší pomocí.“
Mladý král na to nic neřekl. Byla to pravda. Vítězství ho přišlo draze: polovina armády zahynula nebo byla zraněna a neschopná bojovat. Za takových podmínek by měl být opatrný, možná by se jeho dva přátelé mohli stát jeho nepřáteli.
„Co máte v úmyslu?“ zeptal se mladý král neochotně.
„Není potřeba spěchat. Nemusíme se bát, Mates sedí v obydlí pro divoká zvířata, nic zlého nám nemůže udělat. Postavíme strážě okolo zahrady a nejspíš hlad přiměje Matese, aby se vzdal. A my se zatím v klidu dohodneme, co s ním uděláme, když ho chytíme živého.“
„Myslím, že bez cavyků zastřelíme.“
„A já si myslím,“ pokračoval smutný král vytrvale, „že nám historie neodpustí nikdy, jestli jeden vlásek zkřívíme tomu ubohému, chrabrému dítěti.“
„Historie je spravedlivá,“ křičel mladý král zuřivě, „když někdo má vinu za smrt tolika vojáků, za tolik prolité krve, to není nevinné dítě, to je...zločinec!“

Třetí král, přítel žlutých králů byl zticha. Ti dva hádající se králové věděli, že se stane tak, jak on rozhodne. Je moudrý.

„Proč bychom měli zneklidňovat černé krále, jsou to Matesovi přátelé,“ řekl uvážlivě. „Zabíjet Matese není nutné, mohli bychom ho odvézt na pustý ostrov a tam ho nechat. Vlk se nažere a koza zůstane celá.“

Tak sedli sepsali plán:

1. *Krále Matese chytíme živého.*
2. *Bude odvezen na pustý ostrov.*

U třetího bodu se začali hádat, protože smutný král požadoval, aby si Mates mohl sebou vzít deset osob, které by si sám vybral, aby ho doprovázeli. S tím mladý král nesouhlasil. Žádal, aby s Matesem odjeli jen tři důstojníci a třicet vojáků – po jednom důstojníkovi od každého ze tří králů a deset vojáků od každého ze tří králů.

Dva dny se nemohli dohodnout, až konečně každý trochu ustoupil.

„Nu, tedy dobře,“ rozhodl mladý král, „ať si vezme sebou deset přátel, ale jen na jeden rok. A my řekneme Matesovi, že je odsouzen k smrti a v posledním okamžiku mu udělíme milost. Je třeba, aby lid viděl Matese plakat a prosit, ten hloupý národ, který se dal tak lehce obelhat, aby pochopil jednou pro vždycky, že Mates není žádný hrdina, ale drzý a také vystrašený kluk. Protože jinak národ za pár let uskuteční vzpouru a bude žádat Matesův návrat. A Mates bude starší a ještě nebezpečnější než dnes.“

„Nehádejme se už, trvá to dlouho a Mates by mohl umřít hlady a hádání nemá cenu,“ řekl král, přítel žlutých králů.

Smutný král ustoupil a do plánu připsali dva nové body:

3. *Vojenský soud odsoudí Matese na smrt, ale v poslední chvíli mu tři králové udělí milost.*
4. *První rok vyhnanství stráví Mates sám se stráží a potom mu dovolí, aby s ním bylo deset osob, které si budou přát být s ním.*

Také jednali o jiných věcech: kolik měst a peněz si králové mezi sebou rozdělí, zda nechají hlavní město jako svobodné město atd.

Náhle bylo oznámeno, že nějaký pán se chce schůze zúčastnit ve vážné věci.

Byl to chemik, který vymyslel uspávací plyn. Nechal by unikat plyn v zahradě a Mates – bezpochyby již slabý hladem – usne a bude moci být svázán a dají mu pouta.

„Mohli bychom účinek plynu vyzkoušet na zvířatech,“ řekl chemik.

Přinesli tedy přístroj, postavili ho půl versty od královské maštale a vystříkli tekutinu, která se rychle vypařila a maštal se naplnila mlhou. Trvalo to jen pět minut.

Když vešli do stáje, všichni koně spali i podkoní ležel na seně, nic nevěděl o zkoušce, a spal hluboce. Cloumali s ním, dokonce vystřelili, ale oči neotevřel. Po hodině se koně i čeledín probudili. Zkouška dopadla dobře, takže bylo rozhodnuto ještě ten den věc ukončit.

A opravdu bylo na čase. Mates již tři dny nic nejedl, živil jen svůj hlouček věrných.

„Musíme být připraveni bránit se celý měsíc,“ řekl.

Neztratil naději, že obyvatelé hlavního města budou litovat toho, co udělali a postaví se nepřátelským oddílům.

Když Mates uviděl, že zahradou opatrně přicházejí civilisté, pomyslel si, že je to delegace z města a poručil své skupince, aby nestřílela.

Ale co se stalo?

Horká tekutina udeřila do oken tak silně, že rozbila několik tabulek. Potom se vevalila mlha a kouř. V ústech a v nose se rozlila podivná sladká chuť a dusivá vůně. Mates nepoznal, zda je to příjemné, nebo nepříjemné. Uchopil svoji pušku, protože se bál nějaké zákeřnosti. Ale jeho ruce těžkly. Napínal oči, aby viděl v mlze co se stalo.

„Pozor, dejte pozor,“ snažil se křičet.

Začal rychleji dýchat, zavíraly se mu oči, puška mu vyklouzla z rukou. Ohnul se, aby ji zvedl, ale již se mu nepodařilo postavit se.

Pocítil ke všemu lhostejnost.

Zapomínal, kde je

Usnul.

o – o – o

Probuzení bylo bolestné. Vzpomněl si, že již byl jednou ve vězení, ale tenkrát nevěděli, že je král.

Nyní to bylo jiné.

Na rukou a nohách měl pouta. V okně u stropu byly silné mříže. Těžké kovové dveře měly kulatý otvor, kterým stále nahlížel strážný.

Mates si na všechno vzpomněl. Ležel s otevřenýma očima. Říkal si: „Co mohu dělat?“

Nepatřil k lidem, kteří v neštěstí myslí jen na to, co se stalo. Ne, on vždycky myslel co udělat, aby se něco změnilo.

Ale teď? Aby mohl něco udělat, musel by vědět, co se stalo a on ale nic nevěděl. Ležel na slamníku u zdi. Ťukal na zeď. Snad někdo odpoví... Ťukal dvakrát a ještě jednou, ale odpověď žádná.

Kde je Klu-Klu, co se stalo s Felixem? Co se děje ve městě?

V kovových dveřích zacvakl klíč a vešli dva nepřátelští vojáci. Jeden se postavil u dveří a druhý položil vedle Matese hrneček mléka a housku. V prvním okamžiku chtěl Mates shodit hrneček, aby se mléko vylilo. Ale zarazil se, pochopil, že to nemá žádnou cenu. Prohrál válku, je zajatec, má hlad a potřebuje nabrat sílu.

Posadil se na slamníku a s námahou zvedl řetěz a natáhl ruku k hrníčku. A voják stál a díval se na něj.

Mates snědl housku a řekl: „Vaši králové jsou lakomí, jedna houska, to je málo, moc málo. Když oni byli u mne na návštěvě, hostil jsem je velmi dobře. A když jsme zajali starého krále, také jsem ho živil. Nyní mě živí tři králové – a posílají mně jeden malý hrníček mléka a jednu housku.“ A Mates se začal smát.

Vojáci na to nic neřekli, protože měli přísný zákaz s ním mluvit. Ale hned potom řekli všechno strážnému a on zatelefonoval, aby zjistil co má udělat. Za hodinu přinesli Matesovi tři housky a tři hrnečky mléka.

„Ale to je hodně. Nechci se chovat nespravedlivě k dobrodincům. Oni jsou tři, od každého si vezmu jednu housku a tu jednu odnese.“

Mates se do sytosti najedl a usnul. A spal hodně dlouho. Určitě by spal ještě déle, ale o půlnoci ho vzbudili.

Ve dvanáct hodin v noci bude exkrále Matese Reformátora soudit vojenský tribunál přečetl z listu opatřeném pečeti tří králů žalobce.

„Račte povstat!“

„Račte říci soudu, aby mi sejmuli okovy, jsou těžké a zraňují mi nohy.“

Okovy Matesovi nohy nezraňovaly, protože mu byly velké, ale Mates si přál předstoupit před tribunál čilý a elegantně a třeba směšně neupadnout přes těžký řetěz pro dospělého vězně.

Mates na tom trval a tak mu vyměnili kovové okovy za hezký zlatý řetízek.

Do soudního sálu vstoupil se zdviženou hlavou a hrdě. Byl to ten stejný sál, kde nedávno učinil dohodu se svými uvězněnými ministry.

Zvědavě se rozhlédl. Za stolem seděli nejstarší generálové všech tří králů.

Králové seděli vlevo a vpravo byli muži ve fracích a v bílých rukavicích. Kdo jsou ti lidé? Nějak divně odvracejí hlavy, aby jim nebylo vidět do obličeje.

Obvinění bylo následující:

1. Král Mates vyzval děti, aby protestovaly a přestaly poslouchat dospělé.
2. Král Mates chtěl vyvolat všeobecnou revoluci a stát se vládcem nad celým světem.
3. Mates zastřelil vyjednávače, který k němu přicházel s bílým praporem. Protože Mates v té době už nebyl králem, stojí před soudem jako obyčejný zločinec. Ať je oběšen, nebo zastřelen.

„Slovo má obžalovaný.“

„To, že jsem rozeslal výzvu, je lež. To, že jsem nebyl králem, když jsem zastřelil vyjednávače – je další lež. A to, zdali jsem chtěl být vládcem nad celým světem, nebo ne, to nemůže nikdo vědět, kromě mne.“

„Dobře, tedy, vážení pánové přečtete rozsudek,“

Neochotně povstali a jeden z nich začal číst, ale jeho ruce se trásly a byl bílý jako papír:

My občané, tohoto města jsme se sešli během bitvy, protože bomby ničily naše město a i v sále, kde jsme se radili, bomby rozbily všechna okna –, chceme zachránit naše manželky a děti – a nepřejeme si, aby byl Mates dál naším

králem. Hlavní město sesazuje z trůnu krále Matese a zbavuje ho koruny. Je to pro nás velmi nepříjemné, ale déle již to nemůžeme vydržet. Vyvěsili jsme tedy bílé prapory, protože nechceme pokračovat ve válce, kterou nevede král, ale Mates, který nese za všechno odpovědnost. My jsme nevinní.

„Račte podepsat,“ a předseda soudu podal Matesovi pero.

Mates si vzal pero, na okamžik se zamyslel na list napsal:

S rozhodnutím bandy zrádců a zbabělců, kteří prodali moji zemi nesouhlasím.

Jsem a budu králem Matesem Prvním.

Potom hlasitě přečetl co napsal.

„Pánové generálové, soudci,“ obrátil se Mates na své nepřátele, „jestliže mě chcete soudit, žádám, abyste mě nazývali králem Matesem, protože jsem král a po celý svůj život budu, i po smrti. To nebude zákon, ale jen zločin spáchaný na poraženém, hanba vám jako lidem a jako vojákům. Máte právo říci co si přejete, ale já vám neodpovím.“

Generálové odešli, aby se poradili, co udělají. Mates si potichu popískoval nějakou vojenskou písničku.

Generálové soudci se vrátili.

„Cítíš se Matesi vinen, protože jsi zveřejnil výzvu k dětem celého světa?“ zeptal se předseda soudu.

Žádná odpověď nepřišla.

„Cítíte se, vaše královská výsosti, vina, protože jste zveřejnila výzvu k dětem celého světa?“ pokračoval generál, předseda soudu.

„Necítím se vinen: výzvu jsem nezveřejnil.“

„Přiveďte svědka,“ nařídil soudce.

Do sálu vstoupil novinář – špion.

Mates se ani nezachvěl.

„Prosím svědka o slovo,“ řekl soudce.

„Ano,“ začal novinář, „mohu dosvědčit, že si Mates přál stát králem dětí na celém světě.“

„Je to pravda?“ zeptal se soudce.

„Ano,“ odpověděl Mates. „Přál jsem si to. Jistě bych to udělal. Ale můj podpis na výzvě je zfalšovaný. Zde stojící novinář a špion ho zfalšoval. Ale je pravda, že se chci stát králem dětí.“

Soudcové si začali prohlížet podpis, potřásali hlavami a dělali dojem, že se nemohou rozhodnout. Ale nyní to už bylo jedno, protože Mates přiznal, že je vinen.

Pak dlouho mluvil žalobce: „Je naprosto nutné Matese popravit, protože jinak nebude pořádek ani klid.“

„Přejete si Matesi, aby promluvil váš obhájce?“

žádná odpověď se neozvala.

„Přejete si, vaše výsosti, aby vystoupila obhajoba?“ opakoval předseda soudu.

„Není to nutné, už je pozdě, můžeme ušetřit čas, bude lepší, když půjdeme spát,“ odpověděl Mates.

Mates to řekl vesele. Nedal na sobě znát, co se odehrává v jeho duši. Rozhodl se být hrdý až do konce.

Soudcové odešli do vedlejší místnosti, kde se jakoby poradili a vrátili se s rozsudkem: „Smrt zastřelením!“

„Račte podepsat,“ řekl předseda soudu.

Žádná odpověď.

„Prosím vás, vaše královská výsosti, o podpis, že odsouzení je podle zákona.“

Mates se podepsal.

V tom okamžiku se jeden z pánů ve fracích náhle sesul k zemi. Objal Matesovy nohy a s pláčem volal: „Milovaný králi, odpusť mi mou podlou zradu! Až teď vidím, co jsme udělali. Vím teď, že kdyby nebylo naší zbabělosti, nesoudili by vás oni, ale soudil byste vy, jako vítěz.“

Vojáci pána násilím odvedli. Příliš pozdě litoval.

„Přeji vám dobrou noc, pánové soudci,“ řekl Mates hrdě s vážnou tvář a vyšel ze sálu.

Dvacet vojáků s tasenými šavlemi ho vedlo chodbou a přes dvůr do jeho cely.

Okamžitě si lehl na slamník a předstíral, že spí.

Přišel kněz, ale nechtělo se mu Matese budit. Začal se modlit obvyklou modlitbu za lidi odsouzené k smrti, pak z cely odešel.

Mates dál předstíral, že spí, ale co si myslel a cítil tu noc, zůstane jeho tajemstvím.

o – o – o

Matese vedli na popraviště.

Šel středem ulice ve zlatých okovech. Po obou stranách ulice stáli vojáci. Za kordonem vojáků stáli obyvatelé hlavního města.

Byl hezký den. Sluníčko svítilo. Všichni lidé vyšli do ulice, aby naposledy viděli svého krále. Mnozí měli slzy v očích. Ale Mates to neviděl, možná by bylo pro něj snazší – jít na popraviště a vědět, že ho litují.

Ti, kteří Matese milovali, mlčeli, báli se vyjádřit hlasitě svou lásku a úctu k němu před nepřáteli. A nevěděli také, co by měli volat, vždy volali: „Ať žije, ať žije náš král!“ Ale co teď, když ho vedou na popravu?

Různí opilci a pobudové hlasitě ošklivě pokřikovali na Matese, dostali totiž od mladého krále vodku a víno z královského Matesova sklepa.

„Hoho, králíček pochoduje, králíček! Jé, jak je malý! Brečíš králíčku? Pojď, utřeme ti nosánek.“

Mates vztyčil hlavu a všichni viděli, že má suché oči. Měl jen svraštěné obočí, díval se do nebe, k slunci.

Neviděl, neslyšel, co se okolo něj děje. V jeho hlavě mu vířily myšlenky: „Co se stalo s Klu-Klu? Kde je Lojza? Proč mě smutný král zradil? Uvidím po smrti tatínka a maminku až mě zastřelí?“

Prošel celé město, zastavil se u sloupu na náměstí u vykopané jámy. Bledý a klidný stál, když četa vojáků nabila pušky a zamířila na něj. A stejně klidně vyslechl v posledním momentě udělení milosti: Namísto trestu smrti – vyhnanství na pustý ostrov. Přijel automobil a odvezl Matese do vězení. Za týden byl transportován na pustý, neobydlený ostrov.

O autorovi

Janusz Korczak, známý také jako „Starý doktor“ byl lékař a pedagog. Vlastním jménem se jmenoval Henryk Goldschmidt. Pocházel z asimilované židovské rodiny. Narodil se 20.července 1878 nebo snad 1879 ve Varšavě.

V roce 1942 začal pracovat jako vychovatel v sirotčinci, protože chtěl zachránit co nejvíce hladovějících dětí. Sháněl pro ně chleba na ulicích ghetta a všemožně se snažil, aby v době hrozné války neztratily děti svou lidskost. Ačkoliv se jeho polští přátelé opakovaně snažili ho z ghetta zachránit, odmítal to, protože nechtěl opustit bezmocné děti, trpící hladem, strachem a nemocemi.

Korczak zůstal se svými dětmi až do konce. Při likvidaci ghetta mezi 5. a 8.srpnem 1942 bylo odvezeno asi 4.000 dětí i s vychovateli a ošetřovateli ze všech sirotčinců. Mezi těmi, které odvážel vlak do plynových komor v Treblince byl také Korczak se svými dětmi a se zeleným praporem naděje. Na této poslední cestě milovaný „Starý doktor“ nesl nejmenšího chlapce na ruce do *Umschlagplatz...*

Doslov

Příběh krále Matese Prvního, Reformátora byl přeložen do mnoha jazyků, bylo natočeno několik filmů. Přesto, jako náruživá čtenářka jsem se s jménem autora, ani jeho díly za svůj dlouhý život nesešla. Knihu jsem vyhrála v literární soutěži esperantského časopisu „Juna Amiko“ v překladu Tomasze Chmielika do esperanta. Děj knihy mi nedovolil přerušit čtení. Obsah byl nejen napínavý, ale neuvěřitelně poučný. V úvodu autor varuje dospělé čtenáře, že kniha je psána pro děti, ale protože není možné, dospělým něco zakazovat...

Já doporučuji knihu dětem předčítat a také o ní mluvit.

Kniha v češtině vyšla v roce 1987 v překladu Richarda Vyhlídala s ilustracemi Jana Černého.

Přesto jsem pořídila tento překlad z esperanta, abych ho mohla vystavit na www.esperanto.wz.cz a www.mlboleslav.cz/esperanto a zpřístupnit k bezplatnému stažení a čtení. Českou verzi jsem při překladu nebrala na zřetel.

Kniha má pokračování „Mates na pustém ostrově“, zdá se, že nebyla přeložena do češtiny, alespoň jsem o ní nenašla žádnou zmínku, ani o překladů jiné Korczakovy knihy do češtiny. Korczak napsal řadu odborných pedagogických knih a velkou řadu příběhů pro děti.

Za upozornění na jeho další knihy v češtině děkuji.

Jindřiška Drahotová
drahotova@esperanto.cz

2013